

ספר ויקרא
LEVITICUS

Formatting by Nathan Kasimer

With the Targum, 1917 JPS Translation, and Rashi

©Nathan Kasimer, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 license (CC-BY-SA), the terms of which are available here: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/>. This book includes the following texts:

- Miqra According to the Masora
 - License: CC-BY-SA
 - Source: https://he.wikisource.org/wiki/מקרא_על_פי_מסורה
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
 - License: CC-BY-SA
 - Source: https://he.wikisource.org/wiki/תרגום_אונקלוס
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
 - License: CC-BY

All these texts were retrieved from Sefaria. It was typeset and formatted using L^AT_EX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from <https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download> and the EB Garamond font by Georg Duffner from <http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html>. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

תוכן העניינים

v	Introduction
vi	Usage Guide
1	פרשת ויקרא
19	פרשת צו
33	פרשת שמיני
47	פרשת תזריע
57	פרשת מצרע
70	פרשת אחרי מות
82	פרשת קדשים
93	פרשת אמור
111	פרשת בהר
121	פרשת בחקתי
135	פרשת במדבר למנחה בשבת בחקתי
135	פרשת במדבר
137	הפטרות
137	הפטרת ויקרא
139	הפטרת צו
141	הפטרת שמיני
145	הפטרת תזריע
148	הפטרת מצרע
150	הפטרת אחרי מות
151	הפטרת קדשים

152	הפטרת אמור
154	הפטרת בהר
156	הפטרת בחקתי
159	מפטיר לשבת ראש חודש
159	הפטרת שבת ראש חודש
162	הפטרת שבת מחר חודש
164	פרשת זכור
165	הפטרת פרשת זכור
168	פרשת פרה
170	הפטרת פרשת פרה
172	מפטיר לפרשת החודש
174	הפטרת פרשת החודש
177	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the “Targum”—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Tāj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metsudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash. Sedarim data was pulled from *Mikra al pi Masorah*.

I hope this text will be helpful to those who use it.

Usage Guide

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Only differences that affect the consonantal text as it appears in a Seder Torah are noted. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum. *Paseq* is indicated with a vertical bar with a space on both sides, but the line indicating a *munaḥ legarme* has no space between the line and the preceding word.

To reduce confusion, different numbering systems used for running verse references are numbered differently. Roman numerals are used for chapters, Hindu-Arabic numerals for verses, and Hebrew letters for Sedarim. In verse references in notes, however, chapters are listed in Hindu-Arabic numerals. Where there are attested seder divisions that are not included in the traditional 154-seder count, the number is printed with an asterisk, indicating that it is a seder break but the seder number has not increased. Instances where there are variations in tradition for the start of a seder are in brackets or parentheses.

Names of parshiyot, aliyot, and the number of verses in each parsha are noted in Rashi script. The weekday aliyot can be assumed to end where the second aliya begins. The ending is noted if that is not the case. לוי and ישראל indicate the weekday aliyot. Aliyot for doubled parshiyot are in parentheses.

Parsha breaks are indicated with a פ or ס in parentheses. A petuḥa is a paragraph break that ends a line, a setuma is a break where a blank space is left mid-line. Keri ukhetiv instances are noted with brackets and letters indicating which text is the kerī and which is the ketiv.

Large/small letters are printed in the text. Note that in an actual Seder Torah the large/small letters have the top of the letter aligned with the rest of the text. They are printed aligned with the bottom line here due to typesetting considerations. Other special letters are indicated with parenthetical notes.

1	And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:	ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר: ויקרא לְמֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עָמִיה מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימַר:	א
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבֶּן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קֶרְבַּנְכֶּם: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אֲנֹשׁ אָרִי יִקְרִיב מִנְּבוֹן קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ מִן בְּעִירָא מִן תּוֹרִי וּמִן עֲנָא תִקְרְבוּן יֵת קוֹרְבָנְכוֹן:	2
3	If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.	אם־עֹלָה קֶרְבְּנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה: אם עֹלָתָא קוֹרְבָנִיה מִן תּוֹרִי זָכָר שְׁלִים יִקְרְבִנִיה לְתַרְעֵ מִשְׁכַּן זִמְנָא יִקְרִיב יִתִּיה לְרַעְנָא לִיָּה קָדָם יְיָ:	3

ל"ח שנה שהיו ישראל צמדצב כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמָּה קָל אֲנָשִׁי הַמִּלְחָמָה לָמוּת. וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו לֵאמֹר (דברים ז טו, יז), אֲלֵי הִיא הַדְּבֹר. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעָם וְגו' (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, צקרצנות נדצה דצב הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אחס לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר בקר ואֵין: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרוע ואת הנרצע: מן הבקר. להוציא את הנעצב: מן הצאן. להוציא את המוקצה: וּמִן הַצֹּאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד שְׁשָׁנִים מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדצה צבור, היא עולת קיץ המזבח הבאה מן המותרות (שצעות יב):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (צבורות מא:): תמים. בלא מום: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מה אומר יקריב יקריב, אפילו נתרצה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לצרכי עולות, והרי הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתרצה צפסולין או צשאניו מינו, תלמוד לומר יקריבו: יקריב אורו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה 1): לפני ה' וסמך. אין סמיכה צצקמה:

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר, וַיִּקְרָא יְהוָה אֵלָיו (ישעיה ו, ג), אצל לנביאי האומות עכו"ם נגלה אליהם בלשון ערבי וטומאה, שנאמר וַיִּקְרָא אֵלֵהֶם אֵל צֶלֶם (צמדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיוט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בתורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואלו הן י"ג מיעוטין לְדַבֵּר אִתּוֹ (צמדבר ז, פט), מְדַבֵּר אֵלָיו (שם), וַיְדַבֵּר אֵלָיו, וְנוֹשָׁעָתִי לָךְ (שמות כה, כב), כולן בתורת כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר אֶת הַקּוֹל (צמדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים קול ה' צִפְתָּ, קול ה' צִהָרָה, קול ה' שָׁרַר אֲרָזִים (תהלים כט ד, ה), אם כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיוצא בו קוֹל פְּנֵי הַפְּרֹצִים נִשְׁמַע עַד הַסֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קוֹל אֵל שְׁדֵי צִדְדָּו (שם), אם כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד. לאמר. יכול מכל הצית, תלמוד לומר מַעַל הַפֶּתַח (צמדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מִצֵּן שְׁנֵי הַקְּרָצִים (שם): לאמר. לא ואמור להם דברי כבושים, צצבילכס הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל

4	And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.	וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְסָמַךְ יָדָיו עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִתְרַעַי לַיהוָה לְכַפֵּר עָלָיו:	4
5	And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting.	וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֹהֶל הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּכּוֹס יָת בֶּן תּוֹרֵי קֶדֶם יִי וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אֹהֶל כֹּהֲנֵי יִי דָמָא וְזִזְרָקוּן יִי דָמָא עַל מִדְבַּחַא סָחוּר סָחוּר דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:	לוי
6	And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces.	וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ: וַיִּשְׁלַח יָת עֲלָתָא וַיִּפְלִיג יִתָּה לְאַבְרָהָא:	6
7	And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire.	וְנָתְנוּ בְנֵי אֹהֶל הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ: וַיִּתְּנוּ בְנֵי אֹהֶל כֹּהֲנָא אִישְׁתָּא עַל מִדְבַּחַא וַיִּסְדְּרוּן אֲשִׁיָּא עַל־אִישְׁתָּא:	7
8	And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar;	וְעָרְכוּ בְנֵי אֹהֶל הַכֹּהֲנִים אֶת הַנְּתָחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ וְעָרְכוּ בְנֵי אֹהֶל הַכֹּהֲנִים אֶבְרִיא יִי רִישָׁא וְיִת תִּרְבָּא עַל אֲשִׁיָּא דְעַל אִישְׁתָּא דְעַל מִדְבַּחַא:	8
9	but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְקָרְבוּ וַיִּכְרְעוּ יִרְתֵּן בָּמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה אִשָּׁה רִיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס) וְגַמְיָה וַיִּכְרְעוּהִי יַחֲלִיל בָּמִיא וַיִּסֵּק כֹּהֲנָא יִי כּוֹלָא לְמִדְבַּחַא עֲלָתָא קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעוּא קֶדֶם יִי:	9

(4) על ראש העולה. להציא עולת חובה לסמיכה, ולהציא עולת האזן: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות "ד, או מיתת זידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילך מזה כהונה, למד על השחיטה שצורה זור: לפני ה'. בעזרה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שחיה (ס"א שחיה) צניזי אהרן (חגיגה יא.). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם צ' פעמים, להציא את שנתערב צמינו או צאנו מינו, יכול אף צפסולים, או צחטאות הפנימיות, או צחטאות החיצוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר ק' דמו (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזרק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם ניתן צד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר

וזרקו, ואי אפשר להקיף צוריקה, אי וזרקו יכול צוריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק: (6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשיט ונחוט: אותה לנתחיה. ולא נתחיה לנתחים (חולין יא.):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מזה להציא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא צניזונו, הא אם עזד צניזי כהן הדיוט, עזודתו פסולה: (8) בני אהרן הכהנים. כשהם צניזונו, הא כהן הדיוט שעזד צניזונו בגדים, עזודתו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש בכלל הפשט, שכבר הוטו צחטאות, לפיכך הוצרך למנותו לעצמו (חולין כו.). ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה בו את בית השחיטה, וזהו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הגזירין יוצאין חוץ למערכה:

10	And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.	וְאִם מִן עֹזָא קֹרְבָנִיה מִן אֲמֹרִיא אוֹ מִן בְּנֵי עִזָּא לְעֹלֹתָ דְּכַר שְׁלִים יִקְרְבֶנִיה:	וְאִם מִן-הַצֹּאן קֹרְבָנוֹ מִן הַכֹּשְׁבִים אוֹ מִן-הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנו:	ישראל
11	And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.	וַיְכַס יְתִיה עַל שֵׂדָא דְּמִדְבָּחָא צִפְנָה לְפָנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אַהֲרֹן כְּהֻנָּא יְת דָּמִיה עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:	וְשַׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לְפָנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת-דָּמוֹ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	11
12	And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.	וַיַּפְלִיג יְתִיה לְאַבְרוּהִי וַיִּשִׁיחַ יְתִיה תַּרְבִּיחַ וַיִּסְדֵּר כְּהֻנָּא יְתִיהֶון עַל אֵעִיא דְּעַל אִישָׁתָא דְּעַל מִדְבָּחָא:	וְנָתַח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת-רֹאשׁוֹ וְאֶת-פִּדְרוֹ וְעֶרֶךְ הַכֶּתֶן אֹתָם עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל-הַמִּזְבֵּחַ:	12
13	But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְגִנָּא וּכְרָעִיא יַחְלִיל בְּמִיא וַיִּקְרִיב כְּהֻנָּא יְת כּוֹלָא וַיִּסְיֵק לְמִדְבָּחָא עֲלֵתָא הוּא קֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְנָא קָדָם יְיָ:	וְהִקְרִיב וְהִכְרַעַם יֶרֶחַ בָּמִים וְהִקְרִיב הַכֶּתֶן אֶת-הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עֲלָה הוּא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחַח לִיהוָה: (פ)	13
14	And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.	וְאִם מִן עֹפָא עֲלֵתָא קֹרְבָנִיה קָדָם יְיָ וַיִּקְרִיב מִן שְׁפִנִּינָא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה יְת קֹרְבָנִיה:	וְאִם מִן-הָעוֹף עֲלָה קֹרְבָנוֹ לִיהוָה וְהִקְרִיב מִן-הַתּוֹרִים אוֹ מִן-בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת-קֹרְבָנוֹ:	שני
15	And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.	וַיִּקְרְבֶנִיה כְּהֻנָּא לְמִדְבָּחָא וַיִּמְלֹק יְת רִישִׁיה וַיִּסְיֵק לְמִדְבָּחָא וַיִּתְמַצֵּי דָּמִיה עַל כּוֹתֵל מִדְבָּחָא:	וְהִקְרִיבו הַכֶּתֶן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַק אֶת-רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וַנִּמְצָה דָּמוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:	15

(9) עולה. לשם עולה יקטירנו: אשה. כשישחטנו יהא שוחט ולשם האש, וכל אשה לשון אש, פשוט "רצונו": ניהוח. נחת רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני: (10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להתזונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטיין, פרט לזקן לחולה ולמוזהס: (11) על ירך המזבח. על צד המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון צממה: (14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר שמים וְזָרַק צֶבֶק בְּצִדָּים וְצִדָּים (להלן כב, יט), תמות וזכרות צממה, ואין תמות וזכרות צמפות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה.

קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת הציהוב, שבה ושבה שהוא פסול, שהוא גדול אלל בני יונה וקטן אלל תורים: (15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יציא: הכהן ומלך. אין מליקה בכלי, אלא צעמנו של כהן, קוץ צאפרנו ממול העורף וחותך מפרקת עד שמגיע לסימנין וקוץ: ונמצא דמו. לשון מין אִפִּים (משליל, ג), פִּי אִפִּס הִמֵּן (ישעיה טז, ד), כוזב צית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמנה ויורד: ומולך והקטיר ונמצא. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מוצה, אלא מה הקטרה הראש צעמנו והגוף צעמנו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מקורם הוא ומלק והקטיר, וקודם הקטרה ונמצא דמו כזר:

16 And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes.	וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנֻצָּתָהּ וְיַעֲדִי יָת וּפְקִיָּה בְּאוֹכְלֶיהָ וְיִרְמִי יָתָהּ בַּסֹּטֶר מִדְּבַחַת קַדּוּמָא בְּאַתֵּר דְּמִקְרִין קִטְמָא:	16 וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנֻצָּתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל־מְקוֹם הַדָּשָׁן:
17 And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְיַפְרִיק יָתִיהָ בְּכַנְפוֹתֶיהָ לֹא יִפְרֹשׁ וְיִסִּיק יָתִיהָ כְּהֵנָּה לְמִדְּבַחַת עַל אֵשׁ־הָאֵשׁ אִישָׁתָא עֲלֵתָא הוּא קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיָא קִדְם יי:	17 וְשָׁפַע אֹתוֹ בְּכַנְפָּיו לֹא יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֲלֵהּ הוּא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)
II And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon.	וְאִנְשׁ אֲרִי יִקְרִיב קוֹרְבָן מִנְחָתָא קִדְם יי סוּלְתָא יְהִי קוֹרְבָנִיהּ וְיִרִיק עֲלֶיהָ מִשְׁחָא וְיִתִּין עֲלֶיהָ לְבוֹנָתָא:	II וְנָפֶשׁ כִּי־תִקְרִיב קֹרְבָן מִנְחָה לַיהוָה סֶלֶת יִהְיֶה קֹרְבָנוֹ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבֹנָה:
2 And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְיִיתְּנֶה לְנֹת בְּנֵי אַהֲרֹן כְּהֵנָּה וְיִקְמוּץ מִתָּמֶן מְלִי קוֹמְצִיָּה מִסְלָתָהּ וּמִמִּשְׁחָהּ עַל כָּל לְבוֹנָתָהּ וְיִסִּיק כְּהֵנָּה יָת אֲדָכְרָתָהּ לְמִדְּבַחַת קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיָא קִדְם יי:	2 וְהִבִּיאָהּ אֶל־בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מְלֵא קִמְצוֹ מִסְלָתָהּ וּמִמִּשְׁמָנָהּ עַל כָּל־לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזַכְרָתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

(16) מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זכחים סד:), ונוצה לשון דבר המאוס, כמו פי קלו גם נעו (איכה ד, טו), וזה שמרגס אונקלוס גאולקליה, וזה מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנוצה שעל העור (זכחים סה:). בעולת צהמה שאינה אוכלת אלא בצאצוס בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ צמים, והקטיר, בעוף שנוזן מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. צמורו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל בזקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא:).

(17) ושכע. אין שיסוע אלא ציד, וכן הוא אומר בשמשון וַיִּשְׁפָּעוּהוּ קִשְׁפֵּעַ הַגָּדִי (שופטים יד, וזכחים סה:). בכנפיו. עם כנפיו, אינו נריך למרוט כנפיו נוטתו: בכנפיו. נוטה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קצה עליו, ולמה אמר הכחוש והקטיר, כדי שיהא המזבח שָׁגֵעַ ומהודר בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לז' חתיכות, אלא קורעו מגזו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר צהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד

המרבזה ואחד הממעט ובלבד שיכין את לבו לשמים: (1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא צמנחה, מי דרכו להסתנדז מנחה, עני, אמר הקצ"ה מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו (מנחות קד:): סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מציא מנחת סלת, שהיא הראשונה שצמנחות (שם) ונקמטת כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן צאות אפויזות קודם קמיצה חוץ מזו, לכך קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סלת חטים (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר וְעֶשְׂרֹן סֶלֶת לְמִנְחָה (להלן יד, כא), עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לזד אחד, ומה ראתי לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי צחורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נבללת עמה ולא נקמטת עמה, שנאמר על כל לבונתה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שזיניקה וזליקה כשרים בזר:

3	But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.	וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קִדְשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקְרִבָּנָא דִּינָה: (ס)
4	And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.	וְכִי תִקְרֵב קֶרְבֵּן מִנְחָה מֵאַפֶּה תִנּוֹר סֵלֶת חֲלוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִקְיָי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן: (ס)
5	And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.	וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחְבֶּת קֶרְבֶּנֶךָ סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן מִצָּה תִהְיֶה: (ס)
6	Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.	פָּתוֹת אֹתָהּ פָּתִים וְיִצְקֶתָ עָלֶיהָ בִּצְעָה יָתֵה בְּצוּעִין וְתִרִיק עָלֶיהָ מִשְׁחָה מִנְחָתָה הִיא: (ס)
7	And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.	וְאִם־מִנְחָת מִרְחֶשֶׁת קֶרְבֶּנֶךָ סֵלֶת בְּשֶׁמֶן תַּעֲשֶׂה: (ס)
8	And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.	וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁה אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: (ס)

מושחן כמין כף יונית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר זשמן זשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שנאמר צו זך. ושנינו במנחות (עו). כל המנחות האפופות לפני קמיצתן ונקמזות על ידי פתיחה כולן צאות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין צא עשר ריקין: (5) ואם מנחה על המחבת. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור זשמן, והכלי אינו עמוק אלא קף, ומעשה המנחה שצטרכו קשין, שמתוך שהיא צפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות 'מחנות, שמן יציקה, וכלילה, ומחן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שכולן צעודן סלת: (6) פתות אותה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתיחה (שם עה.): ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרבות כל המנחות ליציקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אולי את החלות ולא אולי את הריקין, תלמוד לומר הוא: (7) מרחשת. כלי הוא שהיה במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה שְׁמָנָה צבור ואין האור שורף, לפיכך מעשה מנחה העשויין לתוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרושש ומנענע:

(2) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מנחת כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמיצה כשרה בכל מקום בעזרה, אף צ"א אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (יומא טז:). מלא קמצו. יכול מִצְרָךְ, מִצְרָךְ ויוצא לכל זר, תלמוד לומר במקום אחר והרים מִמֶּנּוּ צִקְמָזוּ (להלן ו, ח), לא יאה כשר אלא מה שמתוך הקומץ, אי צקמזו יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא.), וזהו קומץ במשמע, לשון העזרית: על כל לבונתה. לצד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבונתה והקשיר. אף הלבונה צהקטרה: מלא קמצו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה צידו גרגיר מלא או קורט לבונה פסולה: איברתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שבו נזכר בעליה לטובת ולנחת רוח: (3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק צראש שלא במחלוקת, וההדיוט במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ד'. אין להם חלק בה אלא לאחר מחנות האישים: (4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיצא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחן וחוזרן ומושחן עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים

9	And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וַיִּפְרֹשׁ כֹּהֵנָא מִן מִנְחָתָא יֵת אֲדָכְרָתָהּ וְיִסִּיק לְמִדְבַּחָא קוֹרְבַן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קָדָם יי:	וְהָיִים הַכֶּתֶן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֲזִכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ אֵשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:	9
10	But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.	וְדִישְׁתָּאֵר מִן מִנְחָתָא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קָדָשׁ קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין מִקּוֹרְבָנָא דִּיִּי:	וְהַנּוֹתָרֹת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קָדָשׁ קֹדֶשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה:	10
11	No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.	כָּל מִנְחָתָא דְּתִקְרְבוּן קָדָם יי לֹא תִתְעַבֵּיד חֲמִיעַ אָרִי כָּל חֲמִיר וְכָל דְּבִשׁ לֹא תִסְקוּן מִנִּיהּ קוֹרְבָנָא קָדָם יי:	כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֲמֵץ בִּי כָּל־שֹׂאֵר וְכָל־דְּבִשׁ לֹא־תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אֵשֶׁה לַיהוָה:	11
12	As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.	קוֹרְבַן קְדָמָא תִקְרְבוּן יִתְהוֹן קָדָם יי וְלֹמְדְבַחָא לֹא יִתְסָקוּן לְאִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא:	קְרָבָן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אִתָּם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ:	12
13	And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.	וְכָל קוֹרְבַן מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח תִּמְלַח וְלֹא תִבְטִיל מֶלַח קִיָּם אֶלְיֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל קוֹרְבָנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח:	וְכָל־קְרָבָן מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח תִּמְלַח וְלֹא תִשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֶלְיֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קְרָבָנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח: (ס)	13
14	And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.	וְאִם תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִין קָדָם יי אָבִיב קְלִי בָנוּר פִּירוּקָן רִפְיָן תִּקְרִיב יֵת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:	וְאִם־תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיהוָה אָבִיב קְלָוִי בָאֵשׁ גֵּרֶשׁ כְּרֹמֶל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:	14

- (8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: (14) ואם תקריב. הרי אם משמש בלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי צמנחת העומר הכתוב מדבר שהיא חוצה, וכן ואם יהיה היוצא וגוי (במדבר לו, ז): מנחת בכורים. צמנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא צאה אצב צעת צישול הצואה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אצב, ונאמר להלן כי השעורה אצב (מנחות סח): קלוי באש. שמיצין אותו על האור בצבוב של קלאים, (פירש"י צמנחת שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נטחנת צריחים לפי שהיא לחה: גרש כרמל. גרוסה צעודה לחה: גרש. לשון שצירה וטחינה גורסה צריחים של גרוסות, כמו ויגרס בקלן (איכה ג, טז), וכן גרסה גרש (תהלים קיט, כ): כרמל. צעוד הכר מלא (מנחות סו), שהצואה לחה ומלאה בקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פקמל צקלונז (מלכים ב, ד, מז):
- (8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: (14) ואם תקריב. הרי אם משמש בלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי צמנחת העומר הכתוב מדבר שהיא חוצה, וכן ואם יהיה היוצא וגוי (במדבר לו, ז): מנחת בכורים. צמנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא צאה אצב צעת צישול הצואה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אצב, ונאמר להלן כי השעורה אצב (מנחות סח): קלוי באש. שמיצין אותו על האור בצבוב של קלאים, (פירש"י צמנחת שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נטחנת צריחים לפי שהיא לחה: גרש כרמל. גרוסה צעודה לחה: גרש. לשון שצירה וטחינה גורסה צריחים של גרוסות, כמו ויגרס בקלן (איכה ג, טז), וכן גרסה גרש (תהלים קיט, כ): כרמל. צעוד הכר מלא (מנחות סו), שהצואה לחה ומלאה בקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פקמל צקלונז (מלכים ב, ד, מז):
- (8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: (14) ואם תקריב. הרי אם משמש בלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי צמנחת העומר הכתוב מדבר שהיא חוצה, וכן ואם יהיה היוצא וגוי (במדבר לו, ז): מנחת בכורים. צמנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא צאה אצב צעת צישול הצואה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אצב, ונאמר להלן כי השעורה אצב (מנחות סח): קלוי באש. שמיצין אותו על האור בצבוב של קלאים, (פירש"י צמנחת שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נטחנת צריחים לפי שהיא לחה: גרש כרמל. גרוסה צעודה לחה: גרש. לשון שצירה וטחינה גורסה צריחים של גרוסות, כמו ויגרס בקלן (איכה ג, טז), וכן גרסה גרש (תהלים קיט, כ): כרמל. צעוד הכר מלא (מנחות סו), שהצואה לחה ומלאה בקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פקמל צקלונז (מלכים ב, ד, מז):
- (8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: (14) ואם תקריב. הרי אם משמש בלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי צמנחת העומר הכתוב מדבר שהיא חוצה, וכן ואם יהיה היוצא וגוי (במדבר לו, ז): מנחת בכורים. צמנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא צאה אצב צעת צישול הצואה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אצב, ונאמר להלן כי השעורה אצב (מנחות סח): קלוי באש. שמיצין אותו על האור בצבוב של קלאים, (פירש"י צמנחת שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נטחנת צריחים לפי שהיא לחה: גרש כרמל. גרוסה צעודה לחה: גרש. לשון שצירה וטחינה גורסה צריחים של גרוסות, כמו ויגרס בקלן (איכה ג, טז), וכן גרסה גרש (תהלים קיט, כ): כרמל. צעוד הכר מלא (מנחות סו), שהצואה לחה ומלאה בקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פקמל צקלונז (מלכים ב, ד, מז):

15	And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.	וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לִבְנֵה מִנְחָה הוּא: וְתָתִין עָלֶיהָ מִשְׁחָא וְתִשְׁנִי עָלֶיהָ לְבֹנְתָה מִנְחָתָה הִיא:
16	And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.	וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִכְרֹתָהּ מִגֶּרְשָׁהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־ לְבִנְתָּהּ אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ) וְיִסֵּק כֹּהֵנָּא יֵת אֲדִכְרֹתָהּ מִגֶּרְסָהּ וּמִמִּשְׁחָהּ עַל כָּל לְבֹנְתָהּ קִירְבָּנָא קָדָם יי:
III	And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.	וְאִם־זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן־הַבָּקָר הוּא מְקֻרֵּיב אִם־זָכָר אִם־נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ לִפְנֵי יְהוָה: וְאִם נִכְסֵת קִידִשָׁא קִירְבָּנִיהּ אִם מִן תּוֹרֵי הוּא מְקֻרֵּיב אִם דָּכָר אִם נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרְבֵנִיה קָדָם יי:
2	And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.	וְסָמָךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשִׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְיִסְמֹךְ יָדֵיהּ עַל רִישׁ קִירְבָּנִיהּ וְיִכְסְנִיהּ בַּתְּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אֹהֶלן כֹּהֲנֵי יֵת דָּמָא עַל מִדְּבָחָא סָחוּר סָחוּר:
3	And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהַקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת־הַחֹלֶב הַמְכֻסֶּה אֶת־ הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־תְּקֵרֵב: וְהַקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה קִירְבָּנָא קָדָם יי יֵת תְּרִבָּא דְּחִפֵּי יֵת גִּזָּא וְיֵת כָּל תְּרִבָּא דְּעַל גִּזָּא:
4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־ הַכְּלָיֹת יִסְרֶנָּה: וְיֵת תְּרִיתִין כּוֹלִין וְיֵת תְּרִבָּא דְּעַל־יְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָרָא דְּעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:
5	And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהַקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אֹהֶלן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הַעֲצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ) וְיִסְקוּן יֵתִיה בְּנֵי אֹהֶלן לְמִדְּבָחָא עַל עֹלֹתָא דְּעַל אֲעִיָּא דְּעַל אִשְׁתָּא קִירְבָּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קָדָם יי:

(1) שלמים. שמטילים שלום בעולם. דבר אחר שלמים שיש בגוזה הכסלים, ובתחתיתו הצער חופהו: היותה. היא זהם שלום למזבח ולכהנים ולזעלים:
(2) ואת כל החלב וגו'. להציא חלב על קצה דברי רבי על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, ובמקום אחר הוא ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להציא חלב על הדקין:
(3) אומר ואת היקרת מן הכבד: על הכבד על הכליות.
(4) הכסלים. (פלנקין"ן זלע"ו) שהחלב שעל הכליות לזד מן הכבד, ולזד מן הכליות יסירנה לזו:
(5) על העולה. מלכד העולה, למדנו שמקדים עולת תמיד לכל קרבן, על המערכה:

6	And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.	וְאִם מִן הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לַזֶּבֶחַ שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוֹ נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:	וְאִם מִן עֹז קָרְבָּנִיהָ לְנֹכַח קוֹדֶשֶׁת קָדָם יְיָ דָּכָר אוֹ נִקְבָּה שְׁלִים יִקְרִיבֶנּוּ:
7	If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.	אִם-כֶּשֶׁב הוּא-מִקְרִיב אֶת-קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:	אִם אֹמֶר הוּא מִקְרִיב יֵת קוֹרְבָּנִיהָ וַיִּקְרִיב יֵתִיהָ קָדָם יְיָ:
8	And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.	וְסָמַךְ אֶת-יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשַׁחֲטוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶל־עֶזְרָתוֹ אֶת-דָּמֹו עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וְיִסְמֹךְ יֵת יָדִיהָ עַל רֹשׁ קוֹרְבָּנִיהָ וַיִּפֹּס יֵתִיהָ קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּ בְּנֵי אֹהֶל־עֶזְרָתוֹ דָּמֶיהָ עַל מִדְּבַחָא סָחוּר סָחוּר:
9	And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִזֶּבֶחַ הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה חִלְבּוֹ הָאֵלִיָּה תְּמִימָה לַעֲמַת הָעֶצֶה וְסִירְנָה וְאֶת-הַחֹלֶב הַמִּכְסֶּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת-כָּל-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:	וַיִּקְרִיב מִנְכַּסֶּת קוֹדֶשֶׁת קוֹרְבָּנָא קָדָם יְיָ תִּרְפִּיָּה אֵלִיתָא שְׁלֵמָתָא לְקַבִּיל שְׁזִרְתָּא יַעֲדִינָה וְיֵת תִּרְבָּא דְּחִפֵּי יֵת גִּנָּא וְיֵת כָּל תִּרְבָּא דְּעַל גִּנָּא:
10	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-חֵיתָרָתָא עַל-הַכְּבֵד עַל-הַכְּלָיִת וְסִירְנָה:	וְיֵת תִּרְפִּיָּתָא כּוֹלִין וְיֵת תִּרְבָּא דְּעַל־הֶן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָרָא דְּעַל כְּבֵדָא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:
11	And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.	וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן מִמִּזְבֵּחָהּ לָחֶם אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)	וַיִּסְקַנְיָה כְּהֵנָא לְמִדְּבַחָא לַחִים קוֹרְבָּנָא קָדָם יְיָ:
12	And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.	וְאִם עִז קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה:	וְאִם מִן בְּנֵי עֹזִיא קוֹרְבָּנִיהָ וַיִּקְרִיבֶנּוּ קָדָם יְיָ:
13	And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.	וְסָמַךְ אֶת-יָדוֹ עַל-רֹאשׁוֹ וְשַׁחֲטוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶל־עֶזְרָתוֹ אֶת-דָּמֹו עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וְיִסְמֹךְ יֵת יָדִיהָ עַל רֹשִׁיהָ וַיִּפֹּס יֵתִיהָ קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּ בְּנֵי אֹהֶל־עֶזְרָתוֹ דָּמֶיהָ עַל מִדְּבַחָא סָחוּר סָחוּר:

- (7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכשב מה שאין צאימורי לעמדת העצה. למעלה מן הכליות היועצות (חולין יא.).
 העו, שהכשב אלימו קריצה, לכך נחלקו שתי פרשיות: (11) לחם אשה לה. לחמו של אש לשם גבוה: לחם.
 (8) וזרקו. שתי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, לשון מאכל, וכן נִשְׁחִטָה עַל זִלְחָמוֹ (ירמיה יא, יט), עַד לָקֵס וְאִינוֹ נוֹתֵן צֹלֶבֶת אֵלָּא בְּחִטָּאת: רב (דניאל ה, א), לִשְׁחֹק עֲשִׂים לָקֵס (קהלת י, יט):
 (9) חלבו. המוצמר שבו, ומהו, זה האליה תמימה:

14	And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קֶרְבָּנוֹ אֵשָׁה לַיהוָה אֶת־הַחֹלֶב הַמִּכְסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:	14
15	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיִּתְרֹת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיִת יִסִּירֶנָּה:	15
16	And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD's.	וְהִקְטִירָם חֹכֶהֶן הַמִּזְבֵּחַ לַחֵם אֵשָׁה לַרִּיחַ נִיחֹחַ כָּל־חֹלֶב לַיהוָה:	16
17	It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.	חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל־חֹלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)	17
IV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	חמישי ב
2	Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:	דִּבֹּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: נֶפֶשׁ כִּי־תִחַטָּא בְּשִׁגְגָה מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָה וְעָשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה:	2
3	if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.	אִם הִכָּהֶן הַמְּשִׁיחַ יִחַטָּא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פָּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים לַיהוָה לַחֲטָאת:	3

(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל אינו חייב אלא צהעלם דצר עם שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דצר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין בו לכפר עליהם ולהחפול צעדס, ונעשה מקולקל: פד. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טן, תלמוד לומר פד, הא כיצד, זה פד בן ג':

(2) חקת עולם. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דצר שזדונו לאו וכרת ושגגתו חטאת (שבת סט.). מאחת מהנה. ממקצת אחת מהן, כגון הכותב בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דן מדניאל:

(3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו

4	And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.	וַיָּבִיאוּ אֶת־הַפָּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְיָהוּהָ וְסָמָךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפָּר וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:	4
5	And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.	וַיִּסַּב כַּהֲנָא רַבָּא מִדָּמָא דְּתוֹרָא וַיַּעֲלֵה יָתִיהָ לְמִשְׁכָּן זִמְנָא:	5
6	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.	וְשָׁבַל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּהְיֶה מִן־הַדָּם שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנָיו פָּרַכְתָּ הַקֹּדֶשׁ:	6
7	And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.	וַיִּתֵּן כַּהֲנָא מִן דָּמָא עַל קַרְנֹת מִזְבֵּחַ קִטְרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵתוֹ כָּל־הַדָּם הַפָּר יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד־מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	7
8	And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְיָת כָּל תַּרְבַּח תוֹרָא דְּחַטָּאת יַפְרִישׁ מִנֶּיהָ יָת תַּרְבָּא דְּחִפִּי עַל גִּזָּא וְיָת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גִּזָּא:	8
9	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,	וְיָת תַּרְתִּין כּוֹלִין וְיָת תַּרְבָּא דְּעַל־הִיוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיָת חֲצָא דְּעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:	9
10	as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.	כִּמָּא דְּמִתַּפְרֵשׁ מִתּוֹר נִכְסָת קוֹדֶשִׁיא וַיִּסִּיקֶנּוּ כַּהֲנָא עַל מִדְּבָחָא דְּעֹלָתָא:	10

(5) אל אהל מועד. למשכן. וצניח עולמים להיכל:
 (6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושתה, כוון
 כנגד צין הצדדים, ולא היו נוגעים דמים צפרכה, ואם נגעו
 נגעו (יומא נז):
 (7) ואת כל דם. שירי הדם:
 (8) ואת כל חלב פר. חלצו היה לו לומר, מה תלמוד לומר
 פר, לרצות פר של יוס הכפורים לכליות ולחלצים ויומרת:
 להציא שעירי עבודה אלילים לכליות ולחלצים
 ויומרת: ידים ממנו. מן המחובר, שלא ינתחנו קודם
 הסרת חלצו (ת"כ פרק ד, א):

(5) אל אהל מועד. למשכן. וצניח עולמים להיכל:
 (6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושתה, כוון
 כנגד צין הצדדים, ולא היו נוגעים דמים צפרכה, ואם נגעו
 נגעו (יומא נז):
 (7) ואת כל דם. שירי הדם:

11	But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,	וְאֶת־עֹר הַפָּר וְאֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ וְיִת מִשְׁךְ תּוֹרָא וְיִת כָּל עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כַּרְעָיו וְקִרְבּוֹ בְּסָרְיָה עַל רִישִׁיהָ וְעַל כַּרְעֶיהָ וְגִוְיָהּ וְאוֹכְלֶיהָ:	11
12	even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.	וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר אֶל־שַׂפְּךָ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ עַל־שַׂפְּךָ הַדָּשָׁן (פ) יִשָּׂרַף:	12
13	And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:	וְאִם כָּל־עֵדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנַעֲלָם דְּבָר מֵעֵינֵי הַקְהָל וַעֲשׂוּ אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשְׁמוּ:	13
14	when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.	וְנִזְדָּעָה הַחֲטָאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקְהָל פָּר בֶּן־בָּקָר לַחֲטָאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:	14
15	And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.	וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וְשַׁחֲטוּ אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:	15
16	And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.	וְהֵבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּמָם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:	16
17	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפָּרֹכֶת:	17

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור וצח השלמים, וכי מה פירש צוצח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחיטת קדשים (וצחים מט): מנריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, צפרק איזוהו מקומן: על הכבוד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון תוספת הן, כמו מלמד: (12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולצית הקצרות, הוצרך למר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור:

מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, וצבית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשוהו רבותינו צמס' יומא (סא). ובסנהדרין (מז:): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והזיח את הדשן אל מחוץ למחנה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא מלמד שאפילו אין שם דשן:

(13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות צאחת מכל כריתות שצמורה שהוא מותר (הוריות ז:): הקהל ועשו. שעשו צבור על פיהם:

18	And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.	וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֵהָל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוּדֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֵהָל מוֹעֵד:	וּמִן דָּמָא יתין על קרנות מדבָּחָא דְקָדֵם יי דבְּמִשְׁכַּן זְמָנָא וְיֵת כָּל דָּמָא יִשְׁפֹךְ לִיסוּדָא דְמִדְבָּחָא דְעֹלָתָא דִּבְתֵּרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
19	And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.	וְאֵת כָּל־חֲלָבֹו יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה:	וְיֵת כָּל תַּרְבִּיָּה וּפְרִישׁ מִנֶּיהָ וַיִּסֵּק לְמִדְבָּחָא:
20	Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.	וַעֲשֶׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וַיְכַפֵּר עֲלֵיהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:	וַיַּעֲבִיד לְתוֹרָא כְּמָא דְעָבַד לְתוֹרָא דְחַטָּאתָא כֵּן יַעֲבִיד לֵיהּ וַיְכַפֵּר עֲלֵיהוֹן כְּהֵנָּא וַיִּשְׁתַּבֵּיב לְהוֹן:
21	And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.	וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת־הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקָּהָל הִוא: (פ)	וַיִּפִּיק יֵת תּוֹרָא לְמִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיּוֹקִיד יֵתִיה כְּמָא דְאֻקִּיד יֵת תּוֹרָא קְדָמָהּ חַטַּת קָהָלָא הִוא:
22	When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:	אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחַטָּא וְעָשָׂה אֶתֶּת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲלֵהֶיו אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשֶׂינָה בְּשִׁגְגָה וְאָשָׁם:	אִם רִבָּא יַחֻב וַיַּעֲבִיד חַד מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי אֱלֹהִיָּה דְלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעָבְדָא בְּשָׁלוּ וַיַּחֻב:
23	if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.	אוֹ־הוֹדֶעַ אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וְהָבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ שְׂעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים:	אוּ אִתְיַדַע לֵיהּ חֻבַּתִּיה דְּחַב בָּהּ וַיְהִי יֵת קוֹרְבָּנִיה צִפִּיר בַּר עִזִּין דְּכַר שְׁלִים:

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך סרחה עליו מדינה, אם מעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זבחים מא:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:

(19) ואת כל חלבו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מְעֻשָּׂה לפר כאשר עשה וגו'. ומפני מה לא נפתרו בו, תנא דבי ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אוהבו, ומיעט בשרחוני מפני חיבתו (שם):

(20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו

שמפורש צפר כהן משיח, להביא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול צמזות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המצוות פסול, לפי שמצינו צניחין על המוצח החיצון שנתן צמזמה אחת כפר, הולך לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת:

(22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לצ להביא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:

(23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרבה אולי שמשמשין בלשון אס, ואם צמקוס אס, וכן אס נודע פי שור נָגַח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכן נודע לו שאיכור היה:

24 And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.

וְסִמְנָה יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַשְּׁעִיר
וְשָׂתַת אֹתוֹ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִשְׁתַּת
אֶת־הָעֵלָה לִפְנֵי יְהוָה חֲטָאת
הוא:

וַיִּסְמְנוּ יָדֶיהָ עַל רִישׁ צִבְיָא
וַיְכַסּוּ יָתֶיהָ בְּאַתְרָא דִּיכּוּס יֵת
עֲלֵתָא קָדָם יֵי חֲטָאתָא הוּא:

25 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.

וְיִסֵּב כְּהֵנָּה מִדָּמָא דְחֻטְאָתָא
בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיְתִין עַל קֶרְנֹת
מִדְבָּחָא דְעֵלְתָא וַיֵּת דִּמְיָה
יִשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְמִדְבָּחָא
דְעֵלְתָא:

26 And all the fat thereof shall he make
smoke upon the altar, as the fat of
the sacrifice of peace-offerings; and
the priest shall make atonement for
him as concerning his sin, and he
shall be forgiven.

וְאֶת-כָּל-חֲלָבוֹ יִקְטִיר
הַמִּזְבֵּחַ כְּחֶלֶב זָבַח הַשְּׁלָמִים
וּכְפֹר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֲטָאתוֹ
וְנִסְלַח לוֹ: (פ)

וַיֵּת כָּל תְּרֻבֶּיהָ יִסִּיק
לַמִּדְבָּחַ כְּתֹרֶב נִכְסֹת
קוֹדֶשִׁיא וּכְפֹר עָלֵהּ כִּהְנָא
מִחוּבְתֶּיהָ וַיִּשְׁתַּבֵּיכּוּ לֶיהָ:

27 And if any one of the common
people sin through error, in doing
any of the things which the LORD
hath commanded not to be done,
and be guilty:

וְאִם-נָפֵשׁ אֶחָת תִּחְטָא בְשִׁגָּגָה
מִעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֻׂתָהּ אֶחָת
מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשֶׂינָהּ
וְאָשָׁם:

וְאִם אָדָם חַד יִחֹב בְּשִׁלּוֹ
מִמֶּמָּא דְאַרְעָא בְּמַעֲבְדֵיהּ חַד
מִמִּקְוֵיָא דִּי דְלֹא כְּשָׂרִין
לְאַתְעָבְדָא וִיחֹב:

28 if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.

או הוֹדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר
חָטָא וְהָבִיא קָרְבָּנוֹ שְׁעִירַת
עִזִּים תְּמִימָה נִקְבָּה עַל-חֲטָאתוֹ
אֲשֶׁר חָטָא:

או אֲתִידַע לִיה חֻבָּתִיהָ דְּחֵב
וְיִיחִי קוֹרְבָּנֶיהָ צְפִירַת עִזִּי
שְׁלָמָא נִוְקְבָא עַל חֻבָּתֶיהָ
דְּחֵב:

29 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.

וּסְמַד' אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ וּסְמַד' יָת יְדִיהָ עַל רִישׁ
הַחֲטָאת וְשַׁחַט אֶת־תַּחֲטָאת הַחֲטָאת וַיִּכֹּס יָת חֲטָאתָא
בְּאַתְרָא דְעֵלְתָא: בְּמָקוֹם הָעֹלָה:

30 And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.

וְלִקַּח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ
וַיָּתֵן עַל-סָרְנֶת מִזְבַּח הָעֹלָה
וְאֶת-כָּל-דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל-יִסּוּד
הַמִּזְבֵּחַ:

וְיֹסֵב כֹּהֵנָא מִדָּמָה בְּאֶצְבָּעֵיהּ
וְיִתֵּן עַל סָרְנַת מִדְּבָחָא
דְּעֹלָתָא וְיִת כָּל דָּמָה יִשְׁפֹּךְ
לְיִסוּדָא דְּמִדְּבָחָא:

(24) במקום אשר ישחט את העולה. נזפון שהוא (26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול: צעז, האמור אלל שלמים:

(25) ואת דמו. שירי הדם:

<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֶת־כָּל־חֲלֵבָהּ יֹסִיר כְּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֶלֶב מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַהּ לַרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>	<p>31</p>
<p>And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.</p>	<p>וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ לַחֲטָאת נִקְבָּה תְּמִימָה יְבִיאָנָה: וְאִם־אִמֹּר יִיתִי קוֹרְבָּנִיהָ לַחֲטָאתָ נִקְבָּה וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>	<p>32</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.</p>	<p>וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשָּׁחַט אֶת־הָעֹלָה: וְיִסְמוֹךְ יָת יְדֵיהָ עַל־רִישׁ חֲטָאתָ וְיִכְפֹּס יָתָהּ לַחֲטָאת בְּאֹתָרָא דִּיכּוּס יָת עֲלָתָה: (פ)</p>	<p>33</p>
<p>And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָם הַחֲטָאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: וְיֹסֵב כֶּהֱנָא מִדָּמָא דַּחֲטָתָא בְּאֶצְבָּעֵיהּ וְיִתֵּן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַהּ דְּעֹלָתָא וְיִתֵּן כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ לִיסוּדָא דַּמִּזְבֵּחַ: (פ)</p>	<p>34</p>
<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֶת־כָּל־חֲלֵבָהּ יֹסִיר כְּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֶלֶב־הַכֶּשֶׁב׃ מִזֶּבֶחַ הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן הַפֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַהּ עַל־אֲשֵׁי יְהוָה וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>	<p>35</p>
<p>And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;</p>	<p>וְאִם־אִישׁ אֶרֶץ יְחֹב וְיִשְׁמַע קוֹל מוֹמִי וְהוּא סֹהֵיד אוֹ חֹזֵא אוֹ יָדַע אִם לֹא יִחְוִי וְיִקְבִּיל חוֹבִיָּה: וְאִם־אִישׁ אֶרֶץ יְחֹב וְיִשְׁמַע קוֹל מוֹמִי וְהוּא סֹהֵיד אוֹ חֹזֵא אוֹ יָדַע אִם לֹא יִחְוִי וְיִקְבִּיל חוֹבִיָּה: (פ)</p>	<p>ב*</p>
<p>or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean cattle, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;</p>	<p>אוֹ אִישׁ דִּיקְרַב בְּכָל מִדְּעָם מִסָּאב אוֹ בְּנִבְלַת חֵיתָא מִסָּאבָתָא אוֹ בְּנִבְלַת בְּעִירָא מִסָּאבָא אוֹ בְּנִבְלַת רְחִישׁ מִסָּאב וְיִהִי מְכּוּסָא מִנִּיהּ וְהוּא מִסָּאב וְיִחַב: אוֹ אִישׁ דִּיקְרַב בְּכָל מִדְּעָם מִסָּאב אוֹ בְּנִבְלַת חֵיתָא מִסָּאבָתָא אוֹ בְּנִבְלַת בְּעִירָא מִסָּאבָא אוֹ בְּנִבְלַת רְחִישׁ מִסָּאב וְיִהִי מְכּוּסָא מִנִּיהּ וְהוּא מִסָּאב וְיִחַב: (פ)</p>	<p>2</p>

(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאמורי על אשי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואילי"ש עז האמורים בשלמים:
(33) ושחט אותה לחטאת. שמהא שחיטתה לשם חטאת: (1) ושמעה קול אלה. צדצר שהוא עד צו, שהשזיעוהו
(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שנתרצו אמורים ואלגיה, שזועה שאם יודע לו צעדות שיעיד לו:
אף חטאת כשהיא צאה כזעה טעונה אלגיה עם האמורים:

3	or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;	או אִרִי יִקְרַב בְּסוֹאֶבֶת אִנְשָׁא לְכָל סּוֹאֶבֶתִּיהָ דִּי־סִתְּאֵב בֵּהּ וַיְהִי מְכּוּסָא מִנִּיהּ וְהוּא יָדַע וְחָב:	או כִּי יַגֵּעַ בְּטִמְאַת אָדָם לְכָל טִמְאַתּוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בִּיהּ וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם:	3
4	or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;	או אִנְשׁ אִרִי יִקְיִים לְפִרְשָׁא בְּשִׁפְתָּיו לְאַבְאָשָׁא אוֹ לְאַיְטְבָּא לְכָל דִּי־פִרִישׁ אִנְשָׁא בְּקִיּוּם וַיְהִי מְכּוּסָא מִנִּיהּ וְהוּא יָדַע וְחָב לְחֻדָּא מֵאֵלִין:	או נָפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבִטָּא בְּשִׁפְתַּיִם לְהִרְעוֹ אוֹ לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטָא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה:	4
5	and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;	וַיְהִי אִרִי יְחַבֵּל לְחֻדָּא מֵאֵלִין וַיִּנְדֵּי דְחָב עָלֶיהָ:	וְהָיָה כִּי־אָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְנַדָּהּ אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:	5
6	and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.	וַיָּבִיִּי יֵת אֲשָׁמִיהּ לִקְדָּם יי על חֻבֹּתֶיהָ דְחָב נִוְקְבָא מִן עֵזָא אִמְרָתָא אוֹ צִפִּירַת עֵזִי לְחֻטָּאת וַיְכַפֵּר עָלֶיהָ כְּהֵנָּא מִחֻבֹּתֶיהָ:	וְהָבִיִּא אֶת־אֲשָׁמוֹ לִיהוָה על חֻטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הַצֹּאֵן בְּשִׁבְעָה אוֹ־שְׁעִירַת עִזִּים לְחֻטָּאת וַיְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֻטָּאתוֹ:	6
7	And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.	וְאִם לֹא תִמְצִי יָדֶיהָ כְּמִסַּת סִתְּאֵא וַיָּבִיִּי יֵת חֻבֹּתֶיהָ דְחָב תְּרִין שְׁפִינִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה לִקְדָּם יי חֵד לְחֻטָּאת וְחֵד לְעֹלָתָא:	וְאִם־לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ דִּי־שֶׁה וְהָבִיִּא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תִרְיָם אוֹ־שְׁנֵי בְּנֵי־יוֹנָה לִיהוָה אֶחָד לְחֻטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה:	7
8	And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.	וַיָּבִיִּי וְתִהְיוּן לִזֹּת כְּהֵנָּא וַיִּקְרִיב יֵת דְּלְחֻטָּאת קְדָמוֹתָא וַיִּמְלֹק יֵת רִישָׁהּ מִקְּבִיל קִדְלִיהּ וְלֹא יִפְרִישׁ:	וְהָבִיִּא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וַיִּקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחֻטָּאת רִאשׁוֹנָה וַיִּמְלֹק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֶרְפוֹ וְלֹא יִבְדִּיל:	8

- (2) או נפש אשר תגע וגו'. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת שזעו (1). נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. באכילת קודש או צביחת מקדש:
- (3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרבות טומאת מגע וצין וצנות: אשר ישמא. לרבות הנוגע בציועל נדה: בה. לרבות צולע נצלת עוף טהור: ונעלם. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא:). עורף. הוא גובה מקדש: ששכח הטומאה: ואשם. באכילת קודש או צביחת מקדש:
- (4) בשפתים. ולא צלצ: להרע. לעזמו: או להיטיב. העורף, והוא אורך כל אחורי הצוואר:

9	And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.	וַיִּדְּבֹק מִדָּמָא דְחַטָּאתָא עַל כְּתָל מִדְּבָחָא וּדְשִׁתָּאָר בְּדָמָא יִתְמַצִּי לִיסוּדָא דְמִדְּבָחָא חַטָּאתָא הוּא:	וַהֲזֶה מִדָּם הַחֲטָאתָא עַל-קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנֶּשְׁאָר בְּדָם יִמָּצֵה אֶל-יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חֲטָאתָא הוּא:	9
10	And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.	וְיֵת הַנִּינָא יַעֲבִיד עֲלֵתָא בְּדַחְזֵי וַיְכַפֵּר עֲלוּהֵי כְּהֵנָא מִחוּבְתֵיהּ דְּחָב וַיִּשְׁתַּבֵּיכ לֵיהּ:	וְאֶת-הַשְּׂנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפֵּט וְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתָו אֲשֶׁר-חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (ס)	10
11	But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.	וְאִם לֹא תִדְבִיק יָדֶיהָ לְתָרִין שְׁפָנִינִין אִו לְתָרִין בְּנֵי יוֹנָה וַיְבִי יֵת קוֹרְבָנֶיהָ דְּחָב חֵד מִן עֶסְרָא בִּתְלַת סָאִין סוּלְתָא לְחַטָּאתָא לֹא יִשְׂנִי עֲלֶיהָ מִשְׁחָא וְלֹא יִתִּין עֲלֶיהָ לְבוֹנֵתָא אֲרִי חַטָּאתָא הִיא:	וְאִם-לֹא תִשְׁגִּי יָדוֹ לְשִׁתֵּי תָרִים אִו לְשְׁנֵי בְנֵי-יוֹנָה וְהִבִּיא אֶת-קֹרְבָנָו אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירֶת הָאֶפֶה סֵלֶת לְחַטָּאתָא לֹא-יִשִּׁים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא-יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה כִּי חֲטָאתָא הוּא:	שביעי
12	And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.	וַיְבִינָהּ לִנֹת כְּהֵנָא וַיִּקְמוֹץ כְּהֵנָא מִנֶּה מְלִי קְמָצִיהָ יֵת אֲדָכְרֶתָהּ וַיִּסֵּק לְמִדְּבָחָא עַל קוֹרְבָנֶיהָ דִּי חַטָּאתָא הִיא:	וְהִבִּיאָהּ אֶל-הַכֹּהֵן וְקִמָּץ הַכֹּהֵן מִמֶּנָּה מְלֹא קְמָצוֹ אֶת-אֲזָכְרֶתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ עַל אֲשֵׁי יְהוָה חֲטָאתָא הוּא:	12
13	And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering.	וַיְכַפֵּר עֲלוּהֵי כְּהֵנָא עַל חוּבְתֵיהּ דְּחָב מִחֲדָא מֵאֲלִין וַיִּשְׁתַּבֵּיכ לֵיהּ וְתֵהִי לְכְּהֵנָא כַּמִּנְחָתָא:	וְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל-חַטָּאתָו אֲשֶׁר-חָטָא מֵאֲחַת מֵאֵלֶּה וְנִסְלַח לוֹ וְהָיְתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה: (ס)	13
14	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	14

(9) והזה מדם החטאת. צעולה לא הטעין אלא מזוי, ובחטאת הזאה ומזוי, אוחז צעורף ומחזי, והדס ניתו והולך למזבח (זבחים סד:). חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:
 (10) כמשפט. כדת האמור צעולת העוף של נדבה בראש הפרשה:
 (11) כי חטאת הוא. ואין דדין שיהא קרָבָנוּ מְדָר (מנחות ו:).
 (12) חטאת הוא. נקמנה ונקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:
 (13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות וצדלות נאמר מחטאתו, וכאן צדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כז:). מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשצה או שעירה והעני, יצא ממקלן שמי תוריס, הפריש מעות לשמי תוריס והעני, יצא

ממקלן עשירית האִיפה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האִיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויצא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות צענין, או בעשירות, או צדלות, או צדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול הפְּמֹרִים שצבם יהיו כצבצה או שעירה, והקלין יהיו צעוף, והקלין שצקלין יהיו בעשירית האִיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשצה ושעירה אם השיגה ידו, ואם החמורין לקלין לעשירית האִיפה צדלי דלות (ת"כ פרק יט, י:). והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאכלין, זהו לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא פָּלִיל תְּהִיָּה לֹא תִפְּלֵל (ויקרא ו, טז):

If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering.

15

נֶפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחִטָּאָה בְּשִׁגְגָה מִקֹּדְשֵׁי יְהוָה וְהִבִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בַּעֲרֹכָה כֶּסֶף־שִׁקְלִים בְּשִׁקְל־הַקֹּדֶשׁ לְאִשָּׁם:

15

And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.

16

וְאֵת אֲשֶׁר חִטָּא מִן־הַקֹּדֶשׁ וְיָת דָּחַב מִן קוֹדֶשָׁא יִשְׁלִים יִשְׁלֵם וְאֶת־חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֶף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יַכְפֹּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לּוֹ: (פ)

16

And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.

17

וְאִם־נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטֹא וְעָשְׂתָה אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְלֹא־יָדָע וְאִשָּׁם וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ:

17

עונן. (ת"כ) ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יב, ז), הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, לא ולמד מאדם הראשון, שלא נטוה אלא על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ביום הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיוכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי צ' עדים או ג' עדים וגו' (דברים י, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב צג', אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עברה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר כי תקצור קציקה צצקה (דברים כד, יט) וצצקה עומר צצקה (שם יג), הרי הוא אומר למען יברכך וגו', קצב הכתוב ברכה למי שבא על ידו מצוה בלא ידע, אמר מעתה היתה סלע זרורה בכנפיו, ונפלה הימנו, ומצאה העני ונתפרנס זה, הרי הקצ"ה קוצב לו ברכה:

(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יב), וכן הוא אומר וימעלו באלהי הצותיקה ויזנו אחריו בלתי עמי הקצן (דברי הימים-א ה, כה), וכן הוא אומר בסוטה ומעלה זו מעל (במדבר ה, יב): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בתרומה ולא יפאו עליו חטא (ויקרא כב, ט), מה להלן הזהיר אף כאן הזהיר, אי מה להלן לא הזהיר אלא על האוכל אף כאן לא הזהיר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעול מעל ריבה (מעילה יח:): מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יפאו קדשים קלים: איל. ל' קשה, כמו ואת אילי הקצן לקח (יחזקאל י, יג), אף כאן קשה בן שתי שנים: בערכך כסף שקלים. שיהא שוה שתי סלעים: (16) ואת אשר חטא מן הקדש ישרם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו:):

(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר במי שבא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לא, כגון תלז ושומן לפניו, וכסבור ששתיהן היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של תלז היתה, ולא ידע אם זו של תלז אכל, הרי זה מביא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שודאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יביא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא

18	And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.	וְהָבִיָּא אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאִשִּׁם אֶל־הַכֹּהֵן וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגָגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא יָדַע וְנִסְלַח לּוֹ: וַיִּתִּי דָבָר שְׁלִים מִן עֹנָא בְּפָרְסָנִיהּ לְאִשְׁמָא לְוֹת כְּהֵנָּא וּכְפָר עָלָיו הִי עֲלֹהִי כְהֵנָּא עַל שְׁלוּתִיהּ דְּאִשְׁתָּלִי וְהוּא לֹא יָדַע וַיִּשְׁתַּבֵּי־לִיהּ:	18
19	It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.	אִשִּׁם הוּא אִשִּׁם אִשִּׁם אֲשֶׁמָּא הוּא עַל חֻבְתִּיהּ דְּחָב אֲשֶׁמָּא יִקְרִיב קָדָם יי:	19
20	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	20
21	If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;	נֶפֶשׁ כִּי תִחַטָּא וּמַעַלָּה מַעַל בִּיהוָה וּכְחָשׁ בְּעֵמִיתוֹ בְּפִקְדוֹן אוֹ־בְתְּשׁוּמַת יָד אוֹ בְּגִזָּל אוֹ עָשָׂק אֶת־עֵמִיתוֹ: אִנְשׁ אָרִי יְחֹב וַיִּשְׁקֵר שָׁקֵר קָדָם יי וַיִּכְדִּיב בְּחִבְרִיָּהּ בְּפִקְדָּנָא אוֹ בְּשׁוֹתְפוֹת יָדָא אוֹ בְּגִזְלָא אוֹ עָשָׂק יֵת חִבְרִיָּהּ:	21
22	or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;	אוֹ־מֵצָא אֲבֵדָה וּכְחָשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שָׁקֵר עַל־אֶחָת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחַטָּא בְּהֵנָּה: אוֹ אֲשַׁכַּח אֲבֵידָתָא וּכְדִיב בָּהּ וַאֲשַׁתְּבַע עַל שָׁקֵרָא עַל חֲדָא מִכָּל דִּי־עֲבִיד אִנְשָׁא לְמַחֲב בְּהוֹן:	22
23	then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,	וְהָיָה כִּי־יִחַטָּא וְאִשִּׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגִּזְלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֵשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת־הַפִּקְדוֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אִתּוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא: וַיְהִי אָרִי יְחֹטִי וַיְחֹב וַיִּתִּיב יֵת גִּזְלָא דְּגִזָּל אוֹ יֵת עוֹשְׁקָא דִּעֵשָׂק אוֹ יֵת פִּקְדוֹנָא דְּאִתְּפַקֵּד לְוֹתִיהּ אוֹ יֵת אֲבֵידָתָא דְּאִשְׁכַּח:	23

(18) בערךך לאשם. צורך האמור למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. האם ידע לאחר זמן לא נכתב לו זאשם זה, עד שיציא חטאת, האלמה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה יהרג (ת"כ פרק כה, 3):

(19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לזרוך הוא, כבר נדרש הוא צת"כ (פרק כה, ג): אשם אשם. להציא אשם שפחה חרופה שיהא איל (בן שתי שנים) [שזה שתי סלעים]. יכול שאני מרצה אשם נזיר ואשם מזורע תלמוד לומר, הוא: (21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כז, ד) מה

תלמוד לומר ומעלה מעל צה', לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים ובשטר, לפיכך צומן שהיא מכחש, מכחש צעדים ובשטר, אכל המפקיד אכל חזירו ואינו רואה שמדע צו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שציניהם: בתשומת יד. עָשָׂם צידו ממון להחזקתו, או צמלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

(22) וכחש בה. שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון:

(23) כי יחטא ואשם. כשיכיר צעמו לשון בתשובה, ולדעת ולהתודות כי יחטא (ג' ק"א וצדעתו להתודות כי חטא) ואשם:

24	or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.	או מכל אשר ישבע עליו לשקר ושלם אתו בראשו וחמשתיו יסף עליו לאשר הוא לו ותננו ביום אשמתו: או מפולא דישתבע עלוהי לשקרא וישלים יתיה ברישיה וחמשהו יוסיף עלוהי לדהוא דיליה ותנניה ביומא דחובתיה:	מפסיר
25	And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.	ואת-אשמו יביא ליהוה איל תמים מן-הצאן בערבך לאשם אל-הכהן:	25
26	And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.	וכפר עליו הכהן לפני יהוה ונסלח לו על-אחת מכל אשר-יעשה לאשמה בה: (פ) ויכפר עלוהי כהנא קדם יי וישתביק ליה על חדא מכל דייעבד למחב בה:	קיא פסוקים

The Haftara is Isaiah 43:21 – 44:23 on page 137. For Shabbat Zachor the maftir and Haftara are on page 164. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftara on page 172.

VI	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וידבר יהוה אל-משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:	15
2	Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.	צו את-אהרן ואת-בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על-מוקדה (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) על-המזבח כל-הלילה עד-הפקר ואש המזבח תוקד בו:	2
3	And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.	ולבש הכהן מדו בד ומכנסיו בד ילבש על-בשרו והרים את-הדשן אשר תאכל האש את-העלה על-המזבח ושמו אצל המזבח: וילבש כהנא לבושין דבוץ ומכנסין דבוץ ילבש על פסריה ויפריש ית דשנא דתיכול אישתא ית עלתא על מדבחא וישויניה בסטר מדבחא:	3

(24) בראשו. הוא הקרן ראש הממון: וחמשתיו. (צ"ק קח). רבתי תורה חמשים הרבה לקרן אחת, שאם כפר בחומש ונשבע והודה חוזר ומציא חומש על אותו חומש, וכן מוסיף והולך עד שיתמעט הקרן שנשבע עליו פחות משה פרטת: לאשר הוא לו. (לאפוקי צנו ושלוחו ת"כ) למי שהממון שלו: (2) צו את אהרן. אין לו אלה לשון זרוז מיד ולדורות אר"ש ביותר לריך הכתוב לזרז במקום שיש צו חסרון כיום: זאת

תורת העולה וגו'. הרי הענין הזה צא ללמד על הקטר חלצים ואיצרים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא), וללמד על הפסולין איזה אס עלה ירד, ואיזה אס עלה לא ירד, שכל תורה לרבות הוא צא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרובע ואת הנרבע, וכיוצא בזה, שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שצאו לעזרה (כל הענין צת"כ (פרשתא א, ח) וזבחים פ"ג ופ"ד):

4	And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.	וַיִּשְׁלַח יָת לְבוּשׁוֹתָיו וַיִּלְבַּשׁ לְבוּשֵׁין אֲחֵרִין וַיִּפִּיק יָת דָּשָׁנָא לְמִדְבָּרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי:	וּפִשְׁט אֶת־בְּגָדָיו וּלְבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדָּשָׁן אֶל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר:	לוי
5	And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.	וְאִישְׁתָּא עַל מִדְבָּחָא תְּהִי יִקְדָּא בֵּיהּ לֹא תִסְפִּי וַיִּבְעֵר עֲלֶיהָ כֹּהֵנָא אֵשׁ בַּצֹּפֶר בַּצֹּפֶר וַיִּסְדֵּר עֲלֶיהָ עֲלֵתָא וַיִּסִּיק עֲלֶיהָ תִרְבִּי נִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת:	וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד־בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וְיִבְעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֲצִים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר וְעֶרְךָ עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים:	5
6	Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.	אִישְׁתָּא תְּדִירָא תְּהִי יִקְדָּא עַל מִדְבָּחָא לֹא תִסְפִּי:	אֵשׁ תָּמִיד תִּוָּקֵד עַל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה: (ס)	6
7	And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.	וְדָא אִוְרִיתָא דְּמִנְחָתָא דִּיקְרְבוּ יְתָהּ בְּנֵי אַהֲרֹן קֳדָם יְיָ לְקֹדֶם מִדְבָּחָא:	וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֹתָהּ בְּנֵי־אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:	ישראל
8	And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.	וַיִּפְרִישׁ מִנָּהּ בְּקַמְצִיהּ מִסְלָתָא דְּמִנְחָתָא וּמִמִּשְׁחָתָהּ וְיִת כָּל לְבוֹנָתָא דְּעַל מִנְחָתָא וַיִּסִּיק לְמִדְבָּחָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרִעָא אֲדִקְרִיתָהּ קֳדָם יְיָ:	וְהָרִים מִמָּנוּ בְּקַמְצוֹ מִסְלָת הַמִּנְחָה וּמִמִּשְׁחָתָהּ וְאֵת כָּל־הַלְבָנָה אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחֹחַ אֲזַפְרָתָהּ לַיהוָה:	8

(3) מדו בד. היא הכמות, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדחו (ת"כ פרק ג, א): על בשרו. שלא יהא דצר חוץ צנתיס (ערכין ג): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כזש (תמיד כח): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אצרים שעדיין לא נתאכלו, מחזירין על המזבח לאחר שחתה גחלים אילך ואילך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה:)):

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חוצה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך צהואת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד, בגדים ששכל בהן קדרה לרבו אל ימוג בהן כוס לרבו, לכך ולכש בגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג:): והוציא את הדשן. הַצֹּדֵר צִפְפוֹת כשהוא קָדָה ואין מקום למערכה, מוֹלִיאוֹ מִשׁ (תמיד כח), ואין זה חוצה בכל יום, אצל התרומה חוצה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריצה כאן יקידות הרצה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו צמס' יומא

(מה). שנחלקו רבותינו צמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח:). (צרי' ומנין שלא יהא דצר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה העולה ראשונה) חלבי השלמים. אס יציאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט). למדו מכאן עליה, על עולת הצוקר השלם כל הקרבנות כולם, מכאן שלא יהא דצר מאוחר לתמיד של בין הערבים:

(6) אש תמיד. אש שנאמר צה תמיד היא שמדליקין צה את הנרות שנאמר צה לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד (שמות כז, כ), אף היא מעל המזבח החיצון תוקד (יומא מה:): לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:

(7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולצונה האמורין בענין. שיכול אין ליטענות שמן ולצונה אלא מנחת ישראל שהיא נקממת, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה בקרן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא לנד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהכש נחון לאותו הרוח:

9	<p>And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.</p>	9 <p>וְהִנּוּתָּרְתָּ מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֹהֲרֹן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכַל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>
10	<p>It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.</p>	10 <p>לֹא תֵאֲפֹה חֲמֵץ חֻלְקָהוֹן אֲתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וּכְאֲשָׁם:</p>
11	<p>Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.</p>	11 <p>כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֹהֲרֹן יֹאכְלֶנָּה חֻלְקָהוֹן לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר-יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>
12	<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>
13	<p>This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.</p>	13 <p>זֶה קָרְבַּן אֹהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ עֲשִׂירֵת הָאֶפֶה סֵלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>
14	<p>On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.</p>	14 <p>עַל-מִחְבֹּת בִּשְׁמֵן תַּעֲשֶׂה מִרְבֶּכֶת תְּבַאֲנָה תַפְינִי מִנְחַת פִּתִּים תִּקְרִיב רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>

(8) (והרים ממנו. מהמחזור, שיהא עשרון שלם צבת אחת צשעת קמינה. צר"י) בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מו:). מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנחרצה שמנה (סוטה יד:). המנחה. שלא תהא מעורבת באחרת (ת"כ פרשתא ז, ה:). ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונה לאחר קמינה ומקטירו, (ת"כ שם) ולפי שלא פירש כן אלא צאחת מן המנחות צויקרא (לעיל ז, ב), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(9) במקום קדש. ואיזהו, צחצר אהל מועד:

(10) לא תאפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים צחמץ (מנחות נה:). כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמנה שלא לשמה פסולה, מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמנה שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ד):

(11) כל זכר. אפילו בעל מוס. למה נאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לָסֵס לָלֶקֶוּ מִקֹּדֶשׁ הַקִּדָּשִׁים וגו' (ויקרא כא, כב), אלא לרבות בעלי מומין למחלוקת (זבחים קג:). כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו ויצלעו ממנה (ת"כ שם ו:). יקדש. להיות כמזה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים לו:).

(13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריבין עשירית האיפה ציוס שהן מחנכין לעבודה, אצל כהן גדול בכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מצניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא:).

(14) מרבכת. חלוטה צרותחין כל צרכה (ת"כ פרק ד, ה:). תפני. אפיה אפיות הרצה, שאחר חליטתה אופה צחנור, וחזור ומטגנה צחצח (מנחות נ:). מנחת פתים. מלמד שטעונה פתיתה:

15	And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD.	והִפְלֹהן הַמִּשִּׁיחַ תַּחֲתֵיו מִבְּנָיו וְכִהְנֵא דִיתְרַבָּא תַּחֲתֵיהּ יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶק־עוֹלָם לַיהוָה כָּל־לֵיל תִקְטָר:	15
16	And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.	וְכָל־מִנְחַת פֶּהֶן כָּל־לֵיל תִהְיֶה לֹא תֹאכַל: (פ)	16
17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלֵּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	17
18	Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering; in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy.	דִּבֶּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּזְכֶּה הַחֲטָא בְּמָקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִשְׁחַט הַחֲטָא לִפְנֵי יְהוָה קָדֵשׁ קָדָשִׁים הוּא:	18
19	The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.	הַפֶּהֶן הַמִּחֲטָא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בְּמָקוֹם קָדֵשׁ תֹּאכֹל בַּחֲצֵר אֹהֶל מוֹעֵד:	19
20	Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.	כָּל אֲשֶׁר־יִגַע בִּבְשָׂרָהּ יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל־הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִכְבֵּס בְּמָקוֹם קָדֵשׁ:	20
21	But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water.	וְכַל־יִתְרַשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל־בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם־בַּכֵּל נִחְשַׁת בְּשָׁלָהּ וּמָרַק וְשִׁטַּף בַּמַּיִם:	21
22	Every male among the priests may eat thereof; it is most holy.	כָּל־זָכָר בִּפְתָּחֵיהֶם יֹאכֹל אֹתָהּ קָדֵשׁ קָדָשִׁים הוּא:	22

(15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מבניו תחתיו: כליל תקטר. אין נקמט להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדצה כליל תהיה: (16) כליל. כולה שזה לגזרה: (17) המחטא אותה. העוזד עבודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יא' טמא בשעת זריקת דמים שאינו חולק בצער (זכאים נט). ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר כהנים יאכל אותה: (20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויצלע ממנה: יקדש. להיות כמותה, אם פסולה תפסל, ואם היא

כשרה תאכל כחומר שזה (שם 15): ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הנדז אוחז מקום דם (הנזד אשר יזה עליה) תכבס בתוך העזרה (ת"כ פרק ו, ז): אשר יזה. יזה נזה כמו וְלֹא יִשֶׂה לְאָרֶץ מִנְלָם (איוב טו, כט), יזה נטוי: (21) ישבֵר. לפי שהזליעה שנזלעת צו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון שִׁטַּף וְשִׁטַּף (אסתר ג, יב) אֶשְׁקוּרֶיךָ בִּלְעָזָה: ומרק ושטף. לפלוט את צליעתו, אכל כלי חרס למדך הכחוד כאן שאינו יואל מידי דפיו לעולם (פסחים 1):

23	And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.	וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף: (פ)	23
VII	And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.	וְזֹאת תֹּרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא: וְדָא אֹרִיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא:	VII
2	In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering: and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחֹטוּ אֶת-הָעֹלָה יִשְׁחֹטוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמָו יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	2
3	And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,	וְאֵת כָּל-חֲלָבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶת הָאֵלֶּיָּה וְאֶת-הַחֲלָב הַמְכַסֶּה אֶת-הַקֶּרֶב:	3
4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת-הַחֲלָב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-הַיֹּתֶרֶת עַל-הַכְּבֵד עַל-הַכְּלָיֹת יִסְרֹנָה:	4
5	And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.	וְהַקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה וְאֵשָׁה לַיהוָה אֲשָׁם הוּא: וְיִסֵּק יְתֵהוֹן כֹּהֵנָא לְמִדְבָּחָא קוֹרְבָנָא קֹדֶם יְיָ אֲשָׁמָא הוּא:	5
6	Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.	כָּל-זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֵנּוּ בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ יֹאכַל קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא: כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנֵינָא יִכְלִיָּה בְּאֶתֶר קָדִישׁ יִתְאַכִּיל קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא:	6
7	As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.	כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תֹּרָה אַחַת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִכְפֹּר-בּוֹ לוֹ יִהְיֶה: כַּחֲטָאת בְּחֲטָאת בֶּן אֲשָׁמָא אֹרִיתָא חָדָא לָהוֹן כֹּהֵנָא דִּיכַפֵּר בִּיהּ דִּילֵיהּ יְהִי:	7

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שמהמטא אותה האמור למעלה לא להוֹיֵא שאר הכהנים, אלא להוֹיֵא את שאינו ראוי לקטוי:
 (23) וכל חטאת וגו'. שאם הכנים מדם חטאת החיונה לפנים פסולה (זכאים פ.3): וכל. לרבות שאר קדשים:
 (1) קדש קדשים הוא. הוא קרב ואין תמורתו קרבה (תמורה יז: ת"כ פרשתא ד, 3):
 (2) ישחטו. ריבה לנו שחטות הרבה, לפי שמצינו אשם בצבור נאמר ישחטו, רבים, ותלואו בעולה להציא עולת צבור לזכרון:
 (3) ואת כל חלב וגו'. עד כאן לא נתפרשו אמורין באשם לכן הוֹרֵךְ לפרשם כאן, אבל חטאת כבר נתפרשו זה צפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו צא אלא חיל או כבש, ואילו וכבש נתרצו צאליה:
 (5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו בעליו או שנחכפרו בעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקיץ המזבח, אם שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו צא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב צחטאת, לפי שאשם לא נאמר צו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (זכאים ה: וע"ש צרש"י):
 (6) קדש קדשים הוא. צמורת כהנים הוא נדרש (פרשתא ה, י):

8	And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.	וְהַכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עֹזֵר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן לֹא יִהְיֶה׃	8
9	And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.	וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתֵּנוּרָא וְכָל־נֶעֱשֶׂה בַּמִּרְחֶשֶׁת וְעַל־מַחְבֵּת לַכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לֹא תִהְיֶה׃	9
10	And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.	וְכָל־מִנְחָה בְּלוּלָה־בְּשֶׁמֶן וְחֹרֶבֶה לְכָל־בְּנֵי אֶהֱרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחָיו׃ (פ)	10
11	And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.	וְזֹאת תֹּזְכֶּת זִבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לִיהוָה׃	שלישי 11
12	If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.	אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל־זִבַּח הַתּוֹדָה חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֻלֹת מְרֻפָּכֹת חֲלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן׃	12
13	With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.	עַל־חֲלֹת לֶחֶם חֲמֵץ יִקְרִיב קֹרְבָּנוֹ עַל־זִבַּח תּוֹדָת שְׁלָמָיו׃	13

בית האסורים, וחולה שנמרפא, שהם צריכין להודות שכחו
 בזה יודו לה' מקדו ונפלאותיו לפני אדם. וינצחו וצפי תודה
 (תהלים קז, כא-כב). אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו,
 שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין
 אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח
 התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצובה, ג' מיני
 מזה, וכתיב על חלת חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך
 מפורש בזמנחות (דף עז.), ושעורן ה' סאין ירושלמיות שהן
 ו' מדצדיות כ' עשרון: מרבבת. לחם חלוט ברותחין כל
 זכרו:

(13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עה): ליפסל ציונא וטבול יוס, ומלמלא לחולין בפדיון עד שישהט הזבח:

(7) תורה אחת להם. נדגדג זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה מולק בו, פרט לטבול יום ומחוסר כפורים ואזון:

(8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יחיה.
פרט לצבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאינן מולקיס צעורות
(וצחים קג):

(9) לכהן המקריב אתה וגור. יכול לו לדבד, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכולן, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לבית אב של אותו יום שמקריבין אותה (ת"כ פרק י, ג):

(10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה: וחרבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן:

(12) אם על תודה יקריבנו. אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחבושי

14	And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.	וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל-קָרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לַכֹּהֵן הַזֶּה אֶת-דָּם הַשְּׁלָמִים לוֹ יִהְיֶה: וְהִקְרִיב מִנִּיהַ חֵד מִכָּל קֹדֶבֶת אֶפְרֹשִׁיתָ קָדָם יְיָ לְכַהֵן דִּזְרוּק יֵת דָּם נִכְסֵת קֹדֶשֶׁת דִּילִיָּה יִהְיֶה:	14
15	And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning.	וּבֶשֶׂר זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו בֵּינֹם קָרְבָּנוֹ יֹאכַל לֹא-יִנָּיֵחַ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר:	15
16	But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten.	וְאִם-נִדְרָו אוֹ נִדְבָה זֶבַח קָרְבָּנוֹ בֵּינֹם הִקְרִיבוּ אֶת-זִבְחוֹ יֹאכַל וּמִמָּחָרֶת וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ יֹאכַל:	16
17	But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire.	וְהַנּוֹתָר מִבֶּשֶׂר הַזֶּבֶח בֵּינֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּאֵשׁ יִשָּׂרָף: וְדִישָׁחָר מִבֶּשֶׂר נִכְסֵתָ בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתּוּקֵד:	17
18	And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.	וְאִם הָאָכַל יֹאכַל מִבֶּשֶׂר-זֶבֶח שְׁלָמָיו בֵּינֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ פְּגוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא: וְאִם אֶתְאָכְלָא יִתְאָכִיל מִבֶּשֶׂר נִכְסֵת קֹדֶשֶׁתוֹ בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה לֹא יִהְיֶה לְרַעְוָא דְּמִקְרִיב יִתִּיָּה לֹא יִתְחַשֵּׁב לִיה מִרְחָק יִהְיֶה נֶאֱנָשׁ דִּיכּוּל מִנִּיהַ חֻבִּיתָ יִקְבִּיל:	18
19	And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.	וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר-יִגַּע בְּכָל-טֵמֵא לֹא יֹאכַל בְּאֵשׁ יִשָּׂרָף וְהַבֶּשֶׂר כָּל-טָהוֹר יֹאכַל בִּשְׂרָר: וּבֶשֶׂר קֹדֶשֶׁת דִּיקְרַב בְּכָל מִסָּאָב לֹא יִתְאָכִיל בְּנוֹרָא יִתּוּקֵד וּבֶשֶׂר קֹדֶשֶׁת כָּל דִּידְכִי לְקֹדֶשֶׁת יִכּוּל בֶּשֶׂר קֹדֶשֶׁת:	19

- (14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יטול לתרומה לכהן העוזד עזודתו והשאר נאכל לזעלים (מנחות עז:), וזשעה לזעלים חוץ מחזה ושוק שזה, כמו שמפורש למטה חנופת חזה ושוק בלמים (פסוק לד), והמדה קרויה שלמים (זכחים ד.7):
- (15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רציון הרצה, לרבות חטאת ואשם, ואיל נזיר, וחגיגת י"ד, שיהיו נאכלין ליום ולילה (זכחים לו. ת"כ פרק יז, ח). ביום קרבנו יאכל. וכזמן זשעה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אצל אונל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (זכחים ד.3):
- (16) ואם נדר או נדבה. שלא הביאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לז' ימים, כמו שמפורש בענין: ומזחרת והנותר ממנו. בראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ז יתירה היא, ויש כמוה הרצה במקרא, כגון וְאֵלֶּה צְנִי לְעֶזְרוֹן וְאֵלֶּה וְעֶזְרָה (בראשית לו, כד) פֶּת וְקָדָשׁ וְקָדָשׁ מִקְדָּשׁ (דניאל ח, יג):
- (18) ואם האכל יאכל וגו'. במחשצ זשחטו לאכלו זשלישי הכחצ מדצר יכול אם אכל ממנו זשלישי יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשב, זשעת הקרצה הוא נפסל, ואינו נפסל זשלישי (ת"כ פרשחא ח, א). וכן פירוש זשעת הקרצתו לא תעלה זאת במחשצה, ואם חשב פיגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו בחוץ הזמן, עונה תשא:

20	But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.	וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹאכַל בֶּשֶׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטָמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הִנֵּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:	20
21	And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.	וְאִנֹּשׁ אֲרִי יִקְרַב בְּכָל מִסָּאב בְּטֹמְאֵת אָדָם אֹו בְּבִהְמָה טָמְאָה אֹו בְּכָל-שֶׁקֶץ טָמֵא וַיֵּיכּוֹל מִבֶּשֶׂר נִכְסֵת קֹדֶשׁ אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה הִנֵּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)	21
22	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	22
23	Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.	דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל-חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ:	23
24	And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it.	וְחֵלֶב נִבְלָה וְחֵלֶב טָרְפָה יַעֲשֶׂה לְכָל-מִלְאָכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלוּהוּ:	24
25	For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people.	כִּי כָל-אָכַל חֵלֶב מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וְנִכְרְתָה הִנֵּפֶשׁ הָאָכֶלֶת מֵעַמִּיהָ:	25
26	And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings.	וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹתְבְּנֵיכֶם לְעוֹף וּלְבִהְמָה:	26

(19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: חלב ודבש. לרצות ארז שינא מקדשו, שהפנימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר וְדָם זָקָקִיךָ יִשְׁפֹךְ וְהִנֵּפֶשׁ תִּאָכַל (דברים יב, כז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל בשר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך בחטאת ואשם שֶׁאֵם יֵאָחַז חוץ לַקְלָעִים אֲסוּרָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בַּחֲזָר אֵהָל מוֹעֵד יֵאָכְלוּהוּ, בַּצֵּזֶר זֶה אֲנִי אוֹמֵר לָךְ כֹּל טָהוֹר יֹאכַל בֶּשֶׂר, אֲפִילוּ בְּכָל הָעִיר):

(20) וטמאתו עליו. בטומאת הגוף הכתוב מדבר (זכחים מג:), אבל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת,

אלא אזהרה, והבשר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת בתורה, אלא חכמים למדוה בגזירה שוה (ת"כ יד, ג. מכות יד:). ג' כריתות אמורות באוכלי קדשים בטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו בשבועות (י, א), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו:

(24) יעשה לבל מלאכה. צא ולימד על חלוצ שאינו מטמא טומאת נזלות (פסחים כג. ת"כ פרשתא י, ח): ואכל לא תאכלוהו. אמרה תורה יצא איסור נזילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שֶׁאֵם אָכְלוּ יִתְחַיֵּב אָף עַל לֹא שֶׁל נִזְלָה, ולא תאמר אין איסור חל על איסור (חולין לז:).

27	Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people.	כָּל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל בָּל־דָּם וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמּוּתָּהּ: (פ) (אין פרשה בספרי תימן)	27
28	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי:	28
29	Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the LORD shall bring his offering unto the LORD out of his sacrifice of peace-offerings.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת־זִבְחֵ שְׁלָמָיו לַיהוָה יָבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזִּבְחֵ שְׁלָמָיו:	29
30	His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD.	יָדָיו תְּבִיאֲנָה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת־הַחֶלֶב עַל־הַחֹזֶה יָבִיאֻנּוּ אֶת הַחֹזֶה לְהִנִּיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:	30
31	And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons'.	וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַחֶלֶב הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:	31
32	And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.	וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְּרוּמָה לַכֹּהֵן מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם:	32
33	He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.	הַמִּקְרִיב אֶת־הָדָם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֶלֶב מִבְּנֵי אֹהֲרֹן לוֹ תִּהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנְחָה:	33

(26) לעוף ולבהמה. פרט לדם דגים וחגזים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע נוהגת בכל מושבות, וצמחית קדושין צ"א (לז): מפרש למה הוצרך לומר: (30) ידיו תביאנה וגו'. שמהא יד הצעלים מלמעלה והחלב והחזות נתונים צה, ויד כהן מלמעלה ומניפן (מנחות ס"א): את אשי ה'. ומה הן האשים, את החלב על החזה: יביאנו. כשמביאו מבית המטבחים נותן החלב על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמצא החזה למעלה והחלב למטה, וזהו האמור צמקום אחר שוק הפְּרוּמָה וְהַזֶּה הַפְּנוּפָה על אשי הַחֲלָצִים יָבִיאֻנּוּ לְהִנִּיף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמצא החזה למטה, וזה שנאמר וַיִּשְׂמוּ אֶת הַחֲלָצִים עַל הַחֹזֶה וַיִּקְטֹר חֲלָצִים

הַמִּנְחָה (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש צמחית (דף ס"ג): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מביא, להניף אותו הוא מביאו, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אשי ה' את החלב על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו': (31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הצער נאכל צעוד שהאימורים למטה מן המזבח (ת"כ פרק טז, ד): (32) שוק. מן הפרק של ארכובה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סובך של ירך (חולין קלד): (33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלביו, יא טמא בשעת זריקת דמים או בשעת הקטר חלביו שאינו חולק בשצט:

34	For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.	אֲרֵי יֵת חֲדָיָא דְאַרְמוּתָא וְיֵת שְׂקָא דְאַפְרָשׁוּתָא נְסִיבִית מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְכַּסְתָּ קוּדְשִׁיהוֹן וַיִּהְיֶיבִית יִתְהוֹן לְאַהֲרֹן כְּהֵנָּא וּלְבָנָיו לְקִים עָלֵם מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	כִּי אֶת־חֻזֶּה הַתְּנוּפָה וְאֶת־שׁוֹק הַתְּרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתֶּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	34
35	This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;	זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקִּרְיָב אֹתָם לְכַהֵן לַיהוָה:	זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקִּרְיָב אֹתָם לְכַהֵן לַיהוָה:	35
36	which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.	דְּפָקִיד יִי לְמַתָּן לַהוֹן בְּיוֹמָא דִּירְבּוֹן יִתְהוֹן מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עָלֵם לְדִרְיֵהוֹן:	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחָו אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם:	36
37	This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;	זֹאת אוֹרֵיתָא לַעֲלֹתָא לְמִנְחָתָא וּלְחַטָּאת וּלְאֲשָׁם וּלְמִלּוּאִים וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים:	זֹאת הַתּוֹרָה לַעֲלֹה לְמִנְחָה וּלְחַטָּאת וּלְאֲשָׁם וּלְמִלּוּאִים וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים:	37
38	which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.	דְּפָקִיד יִי יֵת מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְּסִינַי בְּיוֹמָא דְּפָקִיד יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקַרְבָּא יֵת קוּרְבָּנֵהוֹן קָדָם יִי בְּמִדְבָּרָא דְּסִינַי:	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּתֹר סִינַי בְּיוֹם צִוּתוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת־קִרְבָּנֵיהֶם לַיהוָה בְּמִדְבַּר סִינַי: (פ)	38
VIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	רביעי ד
2	‘Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;	קָרִיב יֵת אַהֲרֹן וְיֵת בְּנָיו עִמֵּיהּ וְיֵת לְבוּשֵׁיָא וְיֵת מִשְׁחָא דְּרִבּוּתָא וְיֵת תּוֹרָא דְּחַטָּתָא וְיֵת תְּרִין דְּכָרִין וְיֵת סֵלָא דְּפִטִּירֵיָא:	קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֶת־הַבְּגָדִים וְאֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת־פֶּרֶךְ הַחַטָּאת וְאֶת־שְׁנֵי הָאִילִים וְאֶת־כָּל הַמִּצּוֹת:	2
3	and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.’	וְיֵת כָּל כְּנַשְׁתָּא כְּנוֹשׁ לְתַרְעָא מִשְׁכַּן זְמָנָא:	וְאֶת־כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	3

- (34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר בתורה: קח את אהרן. קחנו דברים ומשכהו: ואת פר החטאת וגר. אלו האמורים צענין לואת המלואים צואתה תלוא (שמות כט) (37) ולמלואים. ליום חינוך הכהונה: (2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שבעת ימים קודם ועכשיו ציוס ראשון למלואים חזר וזרזו שבעת מעשה:

4	And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.	וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	וַעֲבַד מֹשֶׁה כַּמָּא דְּפָקִיד יִיתִיה וְאַתְּכִנִּישַׁת כְּנִשְׁתָּא לְתַרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
5	And Moses said unto the congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:	וְאָמַר מֹשֶׁה לְכִנְשְׁתָּא דִּין פִּתְגָמָא דְּפָקִיד יִי לְמַעַבַד:
6	And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:	וַקְרִיב מֹשֶׁה יְת אַהֲרֹן וְיְת בְּנוֹהֵי וְאַסְחִי יְתֵהוּן בְּמֵיָא:
7	And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.	וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת־הַמְעִיל וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בַּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֹּאפֶד לוֹ בּוֹ:	וַיַּהֲב עָלוֹהֵי יְת כֶּתוֹנָא וְזָרִיו יִתִּיה בְּהַמְיִנָא וְאַלְבִּישׁ יִתִּיה יְת מְעִילָא וַיַּהֲב עָלוֹהֵי יְת אֶפֶדָא וְזָרִיו יִתִּיה בְּהַמְנִן אֶפֶדָא וְאַתְקִין לִיה בֵּיה:
8	And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.	וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיַּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּיִּם:	וְשׁוּי עָלוֹהֵי יְת חוּשְׁנָא וַיַּהֲב בְּחוּשְׁנָא יְת אוּרִיָא וְיְת תוּמִיָא:
9	And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.	וַיִּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוֹל פָּנָיו אֶת־צִיץ הַזָּהָב גִּזְרֵה הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	וְשׁוּי יְת מִצְנֶפֶתָא עַל רִישִׁיה וְשׁוּי עַל מִצְנֶפֶתָא לְקַבִּיל אִפּוּהֵי יְת צִיצָא דְּדִהָבָא כְּלִילָא דְּקוּדְשָׁא כַּמָּא דְּפָקִיד יִי יְת מֹשֶׁה:
10	And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.	וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:	וַנְּסִיב מֹשֶׁה יְת מִשְׁחָא דְּרִבּוּתָא וְרִבִּי יְת מִשְׁכְּנָא וְיְת כָּל דְּבֵיה וְקַדִּישׁ יְתֵהוּן:
11	And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.	וַיִּזְ מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיּוֹר וְאֶת־כַּנּוֹתָיו לְקַדְּשָׁם:	וְאָדִי מְנִיה עַל מִדְּבָחָא שֶׁבַע זְמָנִין וְרִבִּי יְת מִדְּבָחָא וְיְת כָּל מְנוּהֵי וְיְת כִּיּוֹרָא וְיְת בְּסִיסִיה לְקַדְּשׁוּתֵהוּן:

(3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות (8) את האורים. כתב של שם המפורש: שהחזיק מועט את המרוצה: (9) וישם על המצנפת. פתילי תכלת הקבועים צניץ נתן (5) זה הדבר. דברים שראו שאני עושה לפניכם זוני על המנפת נמצא הניץ תלוי במנפת: הקצה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה. כל (11) ויו ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן נטוה בזהאות הענין הזה בפרשת המלואים פירשתי בואה תלוה (שם): הללו:

12	And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.	וַיִּצֹק מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אֶהֱרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקֹדֶשׁ׃ וְאֶרִיק מִמִּשְׁחָה דְרָבוּתָא עַל רִישָׁא דְאֶהֱרֹן וְרִפִּי יִתִּיה לְקֹדְשׁוּתִיה׃	12
13	And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אֶהֱרֹן וַיַּלְבִּשֵׁם כִּתְנֹת וַיַּחְגֵּר אֹתָם אֲבָנֹת וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ וְקָרִיב מֹשֶׁה ית בני אהרן ואלבשנו כתונין ונריו יתהון המניין ואתקין להון קובעין כמא דפקיד יי ית משה׃	13
14	And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.	וַיָּגֵשׁ אֶת פֶּר הַחֲטָאת וַיִּסְמְךְ אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּר הַחֲטָאת׃ וְקָרִיב ית תורא דחטתא וסמך אהרן ובנוהי ית ידיהון על ריש תורא דחטתא׃	חמישי 14
15	And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.	וַיִּשְׁחַט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצֹק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיִּקְדָּשֶׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו׃ וַנְכַּס וַנְסִיב מֹשֶׁה ית דמא ויהב על קרנת מדבחה סחור סחור באצבעיה ונדפי ית מדבחה וית דמא אריק ליסודא דמדבחה וקדשיה לכפרא עלוהי׃	15
16	And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.	וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרַת הַכֹּבֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חֲלִבָתָן וַיִּקְטֹר מִשָּׁה הַמִּזְבֵּחַ׃ וַנְסִיב ית כל תרפא דעל גוא וית חצר כבדא וית תרתין כולן וית תרבהון ואסיק משה למדבחה׃	16
17	But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֲרוֹ וְאֶת־בִּשְׂרֹו וְאֶת־פִּרְשֹׁו שְׂרָפָה בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה׃ וית תורא וית משכיה וית בשריה וית אוכליה אוקיד בנורא מברא למשריתא כמא דפקיד יי ית משה׃	17
18	And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרַב אֶת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃ וְקָרִיב ית דכרא דעלתא וסמכו אהרן ובנוהי ית ידיהון על ריש דכרא׃	18
19	And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ וַנְכַּס וַזְרֹק מֹשֶׁה ית דמא על מדבחה סחור סחור׃	19

(12) ויצק. וימשח. נחמלה יונק על ראשו, ואח"כנותן צין לקדושה: ויקדשהו. צענודה זו: לכפר עליו. מעתה ריסי עיניו, ומושך צאצבעו מזה לזה (כריתות ה): כל הכפרות:
(13) ויחבש. לשון קשירה: (16) ואת יתרת הכבד. לצד הכזד, שהיה נוטל מעט מן (15) ויחטא את המזבח. חטאו וטהרו מזרות ליכנס הכזד עמה:

20	And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.	וְאֶת־הָאֵילַן נָתַח לְנִתְחָיו וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנִּתְחִים וְאֶת־הַפֶּדֶר׃	וְיָת דְּכָרָא פְּלִיג לְאַבְרוּהִי וְאַסִּיק מֹשֶׁה יֵת רִישָׁא וְיֵת אֲבָרִיא וְיֵת תְּרָבָא׃
21	And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַקֶּרֶב רָתַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאֵילַן הַמְזֻבָּחַ עָלָה הוּא לְרִיחַ־נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה בְּאֶשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	וְיֵת גִּנָּא וְיֵת כְּרַעֲיָא חֲלִיל בְּמִיא וְאַסִּיק מֹשֶׁה יֵת כָּל דְּכָרָא לְמַדְבָּחָא עַל־תָּא הוּא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעֲנָא קוּרְבָנָא הוּא קָדָם יְיָ כְּמָא דְּפִקִּיד יְיָ אֶת מֹשֶׁה׃
22	And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרַב אֶת־הָאֵילַן הַשְּׁנִי אֵיל הַמְּלָאִים וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃	וְקָרִיב יֵת דְּכָרָא הַגִּנָּא דְּכָר קוּרְבָנָא וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָהִי יֵת יְדֵיהֶן עַל רִישׁ דְּכָרָא׃
23	And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וַיִּשָּׁחֲטוּ וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמָיו וַיִּתֵּן עַל־תִּנְיֹוד אֹזֶן־אֹהֲרֵן הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃	וַיִּכַּסּ וַיִּסֵּב מֹשֶׁה מִדָּמֶיהָ וַיִּהַב עַל רוֹם אוֹדְנָא דְּאֹהֲרֵן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיהָ דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלֶיהָ דִּימִינָא׃
24	And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּקְרַב אֶת־בְּנֵי אֹהֲרֵן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־תִּנְיֹוד אֹזְנָם הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃	וְקָרִיב יֵת בְּנֵי אֹהֲרֵן וַיִּהַב מֹשֶׁה מִן דָּמָא עַל רוֹם אוֹדְנָהֶן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדֵהֶן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלֵהֶן דִּימִינָא וַיִּזְרַק מֹשֶׁה יֵת דָּמָא עַל מַדְבָּחָא סָחוּר׃
25	And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.	וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת יִתְרַת הַכֹּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־חֲלִבָּהֶן וְאֶת שׁוֹק הַיְמִינִי׃	וַיִּכִּסֵּב יֵת תְּרָבָא וְיֵת אֲלִיתָא וְיֵת כָּל תְּרָבָא דְּעַל גִּנָּא וְיֵת חֶצֶר כְּבֵדָא וְיֵת תְּרַתִּין כּוֹלִין וְיֵת תְּרַבְּהוֹן וְיֵת שְׂקָא דִּימִינָא׃
26	And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.	וּמִסֵּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה לָקַח חֲלֵת מִצֶּה אַחַת וְחֲלֵת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרִקִּיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־תְּחֻלָּבִים וְעַל שׁוֹק הַיְמִינִי׃	וּמִסְלָא דְּפִטִּירִיא דְּקָדָם יְיָ נָסִיב גְּרִיצָתָא פְּטִירְתָּא חֲדָא וְגְרִיצָתָא דְּלַחִים מִשַּׁח חֲדָא וְאַסְפּוֹג חֲדָא וְשְׁנֵי עַל תְּרַבְּיָא וְעַל שְׂקָא דִּימִינָא׃

(22) איל המלאים. איל השלמים שמלואים לשון שלמים שממלאים ומשלימים את הכהנים צכונות:

27	And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.	וַיִּתֵּן אֶת-הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּגֵּף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:	27
28	And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.	וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַה עַל-הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה:	28
29	And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.	וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-תְּחֻזָּה וַיַּנִּיפָהּ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לְמֹשֶׁה הִיא לְמִנְחָה כַּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:	29
30	And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.	וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשְׁמֵן הַמִּשְׁחָה וּמִן-הַדָּם אֲשֶׁר עַל-הַמִּזְבֵּחַ וַיַּז עַל-אַהֲרֹן עַל-בְּגָדָיו וְעַל-בָּנָיו וְעַל-בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֶת-אַהֲרֹן אֶת-בְּגָדָיו וְאֶת-בָּנָיו וְאֶת-בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ:	שביעי
31	And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל- בָּנָיו בִּשְׁלוּ אֶת-הַבָּשָׂר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשֶׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת-הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֵּאִים כַּאֲשֶׁר צֻוִּיתִי לֵאמֹר אַהֲרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ:	31
32	And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.	וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ:	32
33	And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.	וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מִלֵּאת יָמֵי מִלְאֵיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת-יְדֵיכֶם:	מפטיר

(26) וחלת לחם שמן. היא רצוכה, שהיה מרצה זה שמן צחלוק לבן (עבודה זרה לז). על העולה. אחר העולה כנגד החלות והרקיקין, כך מפורש בזמנחות (עמ). ולא מנינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה: (28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שזעת ימי המלוים

34	As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you.	כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בְּיָוֶם הַזֶּה צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: כִּמָּא דְעֵבֵד בְּיוֹמָא הַדִּין פְּקִיד יְיָ לְמַעַבְד לְכַפֵּרָא עֲלֵיכֶן:	34
35	And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded.	וּפָתַח אֶהָל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וּלְיָלָלָה שְׁבַעֲתַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי־כֵן צִוִּיתִי: וּבִתְרַע מִשְׁכַּן זְמַנָּא תִתְּבִין יְיָם וּלְיָלִי שְׁבַעַת יוֹמִין וְתִטְרוּן יְת מִטְרַת מִימְרָא דִּי וְלֹא תָמוּתוּן אֲרִי כֵן אֶתְּפַקְדִּית:	35
36	And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses.	וַיַּעַשׂ אֶהָרֹן וּבָנָיו אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (ס) וְעֵבֵד אֶהָרֹן וּבְנוֹהֵי יְת כָּל פְּתֻמִּיָּא דְּפִקִּיד יְיָ בִּידָא דְּמִשְׁחָה:	36 פסוקים

The Haftara is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23 on page 139. For Shabbat Zachor the maftir and Haftara are on page 164. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 168. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 177.

IX	And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;	וַיְהִי בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאֶהָרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי בְּיוֹמָא תְּמִינָא קָרָא מֹשֶׁה לְאֶהָרֹן וּלְבְנוֹהֵי וּלְזִסְבִּי יִשְׂרָאֵל:	שמיני
2	and he said unto Aaron: 'Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.	וַיֹּאמֶר אֶל־אֶהָרֹן קַח־לָךְ עֵגֶל בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תַמִּימִם וְהִקְרֵב לִפְנֵי יְהוָה: וַיֹּאמֶר אֶל־אֶהָרֹן סֹב לָךְ עֵיגֹל בֶּר תוֹרִי לְחַטָּאת וּדְכַר לַעֲלֹתָא שְׁלָמִין וְקָרִיב קָדָם יְיָ:	2
3	And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;	וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קַחוּ־שְׁעִיר־עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי־שָׁנָה תַמִּימִם לַעֲלֹה: וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לְמִימַר סֹבוּ צִפִּיר בֶּר עִזִּין לְחַטָּאת וְעֵיגֹל וְאֶמֶר בְּנֵי שָׁנָא שְׁלָמִין לַעֲלֹתָא:	3
4	and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you.'	וְשׁוֹר וְאַיִל לְשָׁלָמִים לְזִבְחָ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בְּלוֹלָה בְּשֶׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם: וְתוֹר וּדְכַר לְנִכְסֹת קוֹדֶשֶׁיָא לְדְּבַחָא קָדָם יְיָ וּמִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָ אֲרִי יוֹמָא דִּין יִקְרָא דִּי מִתְּגַלִּי לְכֹן:	4

- (34) צוה ה' לעשות. כל שצעת הימים ורז"ל דרשו (יוםא) (3) לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יוס הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יוס הכפורים שצעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:
- (35) ולא תמותו. הא אם לא תעשו כן, רי אחס חייבים מיתה:
- (36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שצחן שלא הטו ימין ושמאל:
- (1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ציוס, ונטל י' עטרות השנויות בפרק עולם (פרק 1): ולזקני ישראל. להשמיעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש ככהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:
- (2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקציה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:
- (4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו במעשה ידיכם, לכך קרבות הללו באין חוצה ליום זה:

5	And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.	וַיָּקִיחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל־ פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל־ הָעֵדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה:	5
6	And Moses said: 'This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־ צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:	6
7	And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קֹרֵב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת־חַטָּאתְךָ וְאֶת־עֹלֹתְךָ וְכֹפֶר בְּעֵדֶךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת־קֹרְבַן הָעָם וְכֹפֶר בְּעֵדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:	7
8	So Aaron drew near unto the altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.	וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחֹט אֶת־עֹגֹל חַטָּאת אֲשֶׁר־ לֹו:	8
9	And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.	וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אַהֲרֹן יָדָם לִיהֵב וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיָּתֵן עַל־קִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ:	9
10	But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הַכְּלָיִת וְאֶת־ הַיִּתְדֵת מִן־הַכֹּבֶד מִן־תַּחֲטָאֵת הַקֹּטֵר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	10
11	And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.	וְאֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הָעוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:	11
12	And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.	וַיִּשְׁחֹט אֶת־הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	12

(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן צוה וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה צוה, לכן נצחרת (ת"כ פרשתא, ח): את חטאתך. עגל צן צקר: ואת עולתך. איל: קרבן העם. שעיר עזים ועגל וכזב. כל מקום שנאמר עגל צן שנה (11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מנינו טהרת חינוכה נשרפת אלא זו, ושל מלוואים, וכולן על פי הדבור: (12) וימצאו. לשון הושטה והזמנה:

13	And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.	וְאֶת־הָעֹלָה הִמָּצִיאוּ אֵלָיו וְיָת עֲלָתָא אֲמָטִיאוּ לִיה לְנִתְחִיָּה וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:
14	And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.	וַיִּרְחֹץ וַיְחַלִּיל יָת גִּזָּא וְיָת כְּרַעֲיָא וַאֲסִיק עַל עֲלָתָא לְמַדְבָּחָא:
15	And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.	וַיִּקְרָב אֶת קָרְבַּן הָעָם וַיִּלָּח אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטְהוּ וַיַּחַטֵּאֵהוּ כְּרֹאשׁוֹן:
16	And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.	וַיִּקְרָב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט:
17	And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.	וַיִּקְרָב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלִּבְד עֹלֶת הַבֹּקֶר:
18	He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,	וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵיל וַיַּבֵּחַ הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמָּצְאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
19	and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.	וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵיל הָאֵלִיָּה וְהַמְכֶסֶה וְהַכְּלִיָּת וַיִּתֵּרֶת הַכֶּבֶד:
20	And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.	וַיָּשִׂמוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹר הַחֲלָבִים הַמִּזְבָּחָה:
21	And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.	וְאֶת הַחֲזוֹת וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין הַיָּמִינִי אַהֲרֹן אֶתֶּרֶן אֲרָמָא קָדָם יי כְּמָא דְּפָקִיד מֹשֶׁה:

- (15) ויחטאו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל כל אלה עשה אחר עולת התמיד:
 שלו: (19) והמכסה. חלצ המכסה את הקרבן:
 (16) ויעשה כמשפט. המפורש בעולת נדבה צוויקרא (צניח) וישימו את החלבים על החזות. לאחר המנופה
 (כ): נתן כהן המניף לכהן אחר להקטיר, נמלאו העליונים
 (17) וימלא כפו. היא קמינה: מלבד עלת הבקר. למטה (מנחות סג):

22	And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.	וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרֶכֶם וַיֵּרֶד מֵעֹשֶׂת הַחֹטֹאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים: וְאֵרִים אַהֲרֹן יָת יְדוּהִי לְעֹמָא וּבְרִיכְנֹן וְנָחַת מִלְמַעַבְד חֲטָאָה וְעֹלְתָא וְנִכְסַת קוּדְשִׁיא:	22 וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרֶכֶם וַיֵּרֶד מֵעֹשֶׂת הַחֹטֹאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:
23	And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.	וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם: וְעָאֵל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמַשְׁכַּן זְמָנָא וּנְפָקוּ וּבְרִיכוּ יָת עֹמָא וְאַתְגְּלִי יִקְרָא דִּי לְכָל עֹמָא:	23 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם:
24	And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.	וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל־הָעָם וַיִּרְגְּזוּ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם: וַנִּפְקַת אִישְׁתָּא מִן קֳדָם יְיָ וַנֹּאכַלְתָּ עַל מִדְבַּחָא יָת עֹלְתָא וַיָּת תִּרְבִּינָא וַחֲזָא כָּל עֹמָא וַשְׁבַּחוּ וַנִּפְּלוּ עַל אִפְּהֵיוֹן:	24 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל־הָעָם וַיִּרְגְּזוּ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם:
X	And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.	וַיִּקְחוּ בְנֵי־אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא גֹבֵר מִחֻתִּיתִיָּה וַיִּהְיוּ בָהוֹן אִישְׁתָּא וַשְׁוִיאוּ עָלֶיהָ קֶטֶרֶת בְּסֻמִּין וַקְרִיבוּ קֳדָם יְיָ אִישְׁתָּא נֹכְרִיתָא דְלֹא פִקִּיד יְתַהוֹן: וַנְּסִיבוּ בְנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא גֹבֵר מִחֻתִּיתִיָּה וַיִּהְיוּ בָהוֹן אִישְׁתָּא וַשְׁוִיאוּ עָלֶיהָ קֶטֶרֶת בְּסֻמִּין וַקְרִיבוּ קֳדָם יְיָ אִישְׁתָּא נֹכְרִיתָא דְלֹא פִקִּיד יְתַהוֹן:	X וַיִּקְחוּ בְנֵי־אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֻתֹּתָיו וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂימוּ עָלֶיהָ קֶטֶרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:
2	And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.	וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה: וַנִּפְקַת אִישְׁתָּא מִן קֳדָם יְיָ וַנֹּאכַלְתָּ יְתַהוֹן וּמִיתוּ קֳדָם יְיָ:	2 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:
3	Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדָּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם אֶפְבֹּד וַיִּדָּם אַהֲרֹן: וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן הוּא דְמִלִּיל יְיָ לְמִימַר בְּקִרְבִּי אֶתְקַדַּשׁ וְעַל אִפִּי כָל עֹמָא אֶתִּיקֶר וְשִׁתִּיק אַהֲרֹן:	3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדָּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם אֶפְבֹּד וַיִּדָּם אַהֲרֹן:

(22) ויברכם. צרכת כהנים, יצרכך, יאר, ישא: וירד. ראון שחשרה שכניה צמעשה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלוואים מעל המזבח:

(23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מצאחי צפרשת מלוואים צברייחא הנוספת על תורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וציאה טעונו צרכה, מה ירידה מעין עבודה, אף ציאה מעין עבודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרצו כל הקרצנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכניה לישראל, היה מצטער ואומר, יודע אני שכנס הקצ"ה עלי, ובשצילי לא ירדה שכניה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונחציישתי, מיד נכנס משה עמו וצקשו רחמים וירדה שכניה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהינעם ה' אלהינו עלינו (תהלים ל, יז), יהי

(24) וירגזו. כחרגומו: (2) ותצא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן, רבי ישמעאל אומר שחיוי יין נכנסו למקדש. תדע שאחר מיתתן הזהיר הנוטרים שלא יכנסו שחיוי יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאיתא בויקרא רבה (יב, א):

<p>4 And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'</p>	<p>וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־מִישָׁאֵל וְאֶל אֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיאֵל דָּד אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קִרְבוּ אֶת־אֶחֱיֵכֶם מֵאֶת פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>
<p>5 So they drew near, and carried them in their tunics out of the camp, as Moses had said.</p>	<p>וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֻם בְּכַתְנֵתָם אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>
<p>6 And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־עֲזָרָה וְאֶל־אִיתָמָר בָּנָיו רְאִישֵׁיכֶם אַל־תִּפְרְעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא־תִפְרְמוּ וְלֹא תִמְתּוּ וְעַל כָּל־הָעֵדָה יִקְצֹף וְאֶחֱיֵכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת־הַשִּׂרְפָּה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה:</p>
<p>7 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the LORD is upon you.' And they did according to the word of Moses.</p>	<p>וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶן־תָּמֹתוּ כִּי־שֶׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כַּדִּבֶּר מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>8 And the LORD spoke unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם אַהֲרֹן לְמִימֶר:</p>
<p>9 'Drink no wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tent of meeting, that ye die not; it shall be a statute forever throughout your generations.</p>	<p>יֵינִי וְשִׁכָּר אַל־תִּשְׁתּוּ אֹתָהּ וּבִנְיָה אֹתָהּ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמְתּוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>

- (3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעדת שמה לגני ישראל ונקדש בקדשי (שמות כט, מג), אל תקרי בכזדי אלא זמכזדי (זכאים קטו). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית זמיודעיו של מקום, והייתי סבור או כי אז כך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרש"א, כג. ויקרא רבה יב, ז). וידום אהרן. קבל שטר על שתיקתו, ומה שטר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמרה לו לצדו פרשת שמויי יין (ת"כ שם לו. ויק"ר שם). בקרובי צנחרי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקד"ה עושה דין צדדיקים מתירא, ומתעלה, ומתקלם, אם כן צאלו, כל שכן צרעיס, וכן הוא אומר נזקל גללים ממקדשיך (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשיך אלא ממקודשיך:
- (4) דד אהרן. עוזיאל אחי עמרם היה, שנאמר ויגני קהת וגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'. כאלס האומר לחצירו, העבר את המת מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:
- (5) בכתנתם. של מתים, מלמד, שלא נשרפו צגדיהם, אלא נשמטם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לתוך חוטמיהם (סנהדרין נב, שם כג):
- (6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שצצל אסור צתספורת (מועד קטן יד:), אצל אתם אל תערצבו שמחתם של מקום: ולא תמותו. הא אם תעשו כן, מותו: ואחיכם כל בית ישראל. מכאן, שצרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאצל צה:

10	And that ye may put difference between the holy and the common, and between the unclean and the clean;	וְלִתְבַדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֵל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטְהוֹר:	וְלֹא־פָרָשָׁא בֵּין קוֹדֶשָׁא וּבֵין חוּלָא וּבֵין מְסֻאָבָא וּבֵין דְּכֵיָא:
11	and that ye may teach the children of Israel all the statutes which the LORD hath spoken unto them by the hand of Moses.	וְלַהֲוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־תְּחֻמֹּת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)	וְלֹא־לָפָא ית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ית כָּל קִמְיָא דְּמִלִּיל יְיָ לַהוֹן בִּידָא דְּמֹשֶׁה:
12	And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: 'Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־אֱלֶעָזָר וְאֶל־אִיתָמָר בְּנָיו הַנּוֹתָרִים קַחוּ אֶת־הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרֶת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאָכְלוּהָ מִצֹּת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא:	וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם אֱלֶעָזָר וְעִם אִיתָמָר בְּנוֹהֵי דְּאִשְׁתָּאֲרוּ סְבוּ ית מִנְחָתָא דְּאִשְׁתָּאֲרֶת מִקּוֹרְבָנֵיָא דִּי וְאָכְלוּהָ פִּטְוִיר בְּסִטֵּר מִדְּבָחָא אֲרִי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא:
13	And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.	וְאָכְלִתֶּם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי חֻקָּה וְחֻק־בְּנִיָּה הִוא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי־כֵן צִוִּיתִי:	וְתִיכְלוּן יתָהּ בְּאַתֵּר קֹדֶשׁ אֲרִי חוּלְקָהּ וְחוּלְקָהּ בְּנִיָּה הִיא מִקּוֹרְבָנֵיָא דִּי אֲרִי כֵן אֲתַפְקֵדִית:
14	And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.	וְאֵת חֻזָּה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹּאכְלוּ בְּמָקוֹם טְהוֹר אִתָּהּ וּבְנֵיהָ וּבְנֹתֶיהָ אִתָּהּ כִּי־חֻקָּה וְחֻק־בְּנִיָּה נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	וְיֵת חֻדְיָא דְּאַרְמוּתָא וְיֵת שְׁקָא דְּאַפְרָשׁוּתָא תִּיכְלוּן בְּאַתֵּר דְּכִי אֵת וּבְנֵיהָ וּבְנֹתֶיהָ עִמָּךְ אֲרִי חוּלְקָהּ וְחוּלְקָהּ בְּנִיָּה אֲתִיהִיבוּ מִנְּכֶסֶת קוֹדֶשִׁיא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

(9) יין ושכר. יין דרך שכרות: בבאבם אל אהל מועד. אין לי אלא צבואם להיכל, בגשחם למזבח מנין, נאמר כאן ציאת אהל מועד, ונאמר בקידוש ידים ורגלים ציאת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישת מזבח כציאת אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח כציאת אהל מועד (ת"כ פרשתא א, ד):

(10) ולהבדיל. כדי שתצדילו צין עצודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עזד עצודתו פסולה (שם ח. וצחיס יז):

(11) ולהורדת. למד, שאסור שיכור צהוראה (ת"כ), יכול יהא חייב מימה, תלמוד לומר אמה ובניך אסף ולא תמותו, כהנים בעבודתם מימה, ואין חכמים צהוראתם צמיחה:

(12) הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וצִוִּיתִי ה' מֵאֵד לְהַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא כלוי צנים, שנאמר וְאִשְׁמִיד פְּקִיּוֹ מִפֶּעַל (עמוס ב, ט), ותפלתו של משה בטלה מחלה, שנאמר וְאִתְּפַלֵּל גַּם צַעַד אֶהְיֶה צַעַת הַהוּא (דברים שם): קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוניין, וקדשים

אסורים לאונין (וצחיס קא): את המנחה. זו מנחת שמיני ומנחת נחשון: ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוצא בה לדורות, הוצרך לפרש בה דין שאר מנחות:

(13) וחק בניך. אין לצנות חק בקדשים: כי כן צוית. צאנינות יאכלוה (ת"כ פרק א, ח וצחיס קא):

(14) ואת חזה התנופה. של שלמי צבור: תאכלו במקום טהור. וכי את הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוצרך אכילתם במקום קדוש, אצל אלו אין צריכים תוך הקלעים, אצל צריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מזורעים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה): אתה ובניך ובנותיך. אמה ובניך צחלק, אצל צנותיך לא צחלק, אלא אם תתנו להם מתנות רשאות הן לאכול צוזה ושוק, או אינו אלא אף הצנות צחלק, תלמוד לומר כי חקך וחק בניך נתנו, חק לצנים, ואין חק לצנות (ת"כ שם י):

- 15 The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.'
- 16 And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:
- 17 'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?
- 18 Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'
- 19 And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?
- 15 שֹׁק הַתְּרוּמָה וְחֵזֶה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לַהֲנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לְךָ וּלְבָנֶיךָ אֲתָלָה לְחֶק-עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:
- 16 וַאֲתָו שְׁעִיר הַחַטָּאת דָּרֹשׁ דָּרֹשׁ מִזֶּשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצַף עַל-אַלְעָזָר וְעַל-אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן הַנּוֹתָרִים לֵאמֹר:
- 17 מַדּוּעַ לֹא-אָכַלְתֶּם אֶת-הַחַטָּאת בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא וְאַתֶּה וְנָתַן לָכֶם לְשֹׂאת אֶת-עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:
- 18 הֵן לֹא-הוּבֵא אֶת-דָּמָהּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ פְּגִימָה אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי:
- 19 וַיַּדְבֵּר אֶהֱרֹן אֶל-מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הַקְרִיבּוּ אֶת-חַטָּאתָם וְאַתְּ עֹלְתָם לִפְנֵי יְהוָה וַתִּקְרָאנִי אֲתִי כְּאֵלֶּה וְאָכַלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינֵי יְהוָה:
- 15 הפך פניו כנגד הזנים וכעס: לאמר. אמר להם השיצוני על דברי: (15) שוק התרומה וחזה התנופה. לשון אשר הונף ואשר הורם. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכחוז תרומה בשוק ותנופה בחזה. לא ידענו. ששניהם זהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה בשעת תנופה, וישב המקראות שלא יכחישו זה את זה כזר פרשתי שלשון צו את אהרן (לעיל ז, ל):
- 16 שער החטאת. שער מוספי ראש חודש. ושלשה שעירי חטאות קרבו בזיוס שעיר עזים, ושעיר נחשון, ושעיר ראש חודש, ומכולן לא נשרף אלא זה, ונחלקו בדבר חכמי ישראל, (במ"כ פרק ג, ח"י) יש אומרים מפני טומאה שנגעה בו נשרף, ויש אומרים מפני אנינות נשרף, לפי שהוא קדשי דורות, אצל קדשי שעה סמכו על משה שאמר להם צמנחה ואכלוה מנזות: דרוש דרש. שמי דרישות הללו, מפני מה נשרף זה, ומפני מה נאכלו אלו, כך הוא צמורת כהנים (פרק ג, ב) על אלעזר ועל איתמר. בשביל כבודו של אהרן
- הפך פניו כנגד הזנים וכעס: לאמר. אמר להם השיצוני על דברי: (17) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוה, והלא שרפוה, ומהו אומר במקום הקדש, אלא אמר להם שמא חוץ לקלעים יצאה ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת ציונא, והם אמרו לו לאו, אמר להם הואיל וצמקום הקדש היתה, מדוע לא אכלתם אותה: ואותה נתן לכם לשאת וגו'. שהכהנים אוכלים ובעליהם מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו ששעיר ראש חודש היה, שהוא מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמיני וחטאת נחשון לא לכפרה צאו: (18) הן לא הובא וגו'. שאילו הובא היה לכם לשרפה, כמו שנאמר וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יִצָּחַ מִדָּמָהּ וְגו' (ויקרא ו, כג): אכול תאכלו אותה. היה לכם לאכלה אף על פי שאתם אוננים: כאשר צויתי. לכם צמנחה:

20	And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight.	וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֵב וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׁפֹּר בְּעֵינָיו:	20
XI	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם: וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֹאֲהֲרֹן לְמִימַר לָהֶוּן:	ששי 1
2	Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth.	דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:	2
3	Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat.	כָּל מִפְרֶסֶת פְּרָסָה וְשֹׁסַעַת שְׁסֹעַ פְּרָסָת מַעֲלַת גֶּרֶה כָּל דֹּסְדִיקָא פִּרְסָתָהּ וּמִטְלָפִין טְלָפִין פִּרְסָתָהּ מִסְקָא פִּשְׁרָא בְּבִיעֶרָא יִתָּה תִּכְלֹן:	3
4	Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	אֲךָ אֵת-זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֶּרֶה וּמִמִּפְרָסֵי הַפְּרָסָה אֵת הַגִּמְלָה כִּי-מַעֲלָה גֶרֶה הוּא וּפְרָסָה אֵינָנו מִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵן:	4

(19) וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון עז, שנאמר וידבר הקס וגו' (במדבר כא, ה). אפשר משה קנף על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד, אמרו, אינו צדין שיהא אצינו יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו צדין שיהא תלמיד משיב את רבו, יכול מפני שלא היה צאלעזר להשיב, תלמוד לומר ויאמר קלעזר הפהן קל אצמי הקצא וגו' (שם לא, כא), הרי כשרצה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מצאתי בספרי של פנים שני: הן היום הקריבו. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמא זרקתם דמה אוננים, שהאונן שעבד חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם הדיוטות, אני הקרבת, שאני כהן גדול, ומקריב אונן (זבחים קא). ותקראנה אותי כאלה. אפילו לא היו הממים צני, אלא שאר קרובים שאני חייב להיות אונן עליהם כאלו, כגון כל האמורים צפרשת כהנים שהכהן מטמא להם: ואכלתי חטאת. ואם אכלתי, הייטב וגו': היום. אכל אנינות לילה מותר, שאין אונן אלא יום קבורה (שם ק:). הייטב בעיני ה'. אם שמעת בקדשי שעה, אין לך להקל בקדשי דורות:

(20) וייטב בעיניו. הודה ולא בוש לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ב, יב): אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לבניו, לאלעזר ולאיתמר:

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לבניו, לאלעזר ולאיתמר:

5	And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	וְאֶת־הַשֹּׁפָן כִּי־מַעֲלָה גֵרָה הוּא וּפָרְסָה לֹא יַפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֵם: וְיֵת טָבָא אֲרִי מְסִיק פֶּשְׂרָא הוּא וּפָרְסָתִיהָ לֹא סְדִיקָא מְסָאב הוּא לָכוּן:
6	And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you.	וְאֶת־הָאֲרֶנְבֶּת כִּי־מַעֲלַת גֵּרָה הִיא וּפָרְסָהּ לֹא הִפְרִיסָהּ טָמְאָה הִיא לָכֵם: וְיֵת אֲרֶנְבָא אֲרִי מְסָקָא פֶּשְׂרָא הִיא וּפָרְסָתֶיהָ לֹא סְדִיקָא מְסָאָבָא הִיא לָכוּן:
7	And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.	וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מַפְרִיס פָּרְסָה הוּא וְשִׁסְעַ שִׁסְעַ פָּרְסָהּ וְהוּא גֵרָה לֹא־יִגַּר טָמֵא הוּא לָכֵם: וְיֵת חֲזִירָא אֲרִי סְדִיק פָּרְסָתָא הוּא וּמִטְלָפִין טְלָפִין פָּרְסָתִיהָ וְהוּא פֶּשְׂרָא לֹא פֶּשֶׁר מְסָאב הוּא לָכוּן:
8	Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.	מִבֶּשְׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ טִמְאִים הֵם לָכֵם: מִבֶּשְׂרָהוֹן לֹא תִיכְלוּ וּבְנִבְלִיתָהוֹן לֹא תִקְרְבוּן מְסָאָבִין אֲנֹן לָכוּן:
9	These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, them may ye eat.	אֵת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִיר וְקַשְׂקֶשֶׁת בַּמַּיִם בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים אֹתָם תֹאכְלוּ: יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל דְּבַמְיָא כָּל דְּלִיה צִיצִין וְקַלְפִין בַּמְיָא בַּיַּמִּים בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִיא יִתְהוֹן תִּיכְלוּן:
10	And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,	וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְקַשְׂקֶשֶׁת בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים מִכָּל שְׂרָץ הַמַּיִם וּמִכָּל גֶּפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שֶׁקֶץ הֵם לָכֵם: וְכָל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקַלְפִין בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִיא מִכָּל רַחֲשָׂא דְמְיָא וּמִכָּל נִפְשָׂא חַיָּתָא דְּבַמְיָא שֶׁקָּצָא אֲנֹן לָכוּן:
11	and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.	וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ לָכֵם מִבֶּשְׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תִּשְׁקְצוּ: וְשֶׁקָּצָא יִהְיוּ לָכוּן מִבֶּשְׂרָהוֹן לֹא תִיכְלוּ וְיֵת נִבְלִיתָהוֹן תִּשְׁקְצוּן:

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר צהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין צ"כ פרק ג, ז): מבשרם. על צהרם באזהרה, ולא על עצמותם וגידין וקרניים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהוה ישראל מזהירים על מגע נבלה, תלמוד לומר אֲמַר לוֹ הִנֵּה יִשְׂרָאֵל מְהִירָא וְיִקְרָא כֹא, א), כהנים מזהירין, ואין ישראל מזהירין, קל וחומר מעסה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר זה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, ברגל (ראש השנה טז:). (זהו שאמרו חייב אדם לטהר עצמו ברגל):

(9) סנפיר. אלו ששט צהם: קשקשת. אלו קליפין הקצועים צו (חולין נט.), כמו שנאמר וְשָׂרִיז קַשְׂקָשִׁים הוּא לְבָשׂ (שמואל א יז, ה):

(10) שרץ. כל מקום משמעו דבר נמוך שרושש וגד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוציהן אם יש בו צנותן טעם (חולין נט.). מבשרם. אינו מזהיר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרבות יצחושין שסינן (חולין סז.), יצחושין מושיילוני"ש בלע"ז:

12	Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.	כָּל־אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סָנְפִיר וּמִשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם שֶׁשֶּׁן הוּא לָכֵן:	כָּל דְּלִית לִיה צִיָּצִין וּמִלְפִין בְּמַיָּא שִׁקְצָא הוּא לְכוּן:
13	And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the ospray;	וְאֶת־אַלְהֵ תִשְׁקְצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁשֶּׁן הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הַעֲזֹנִיה:	וְיֵת אֵלֶיך תִּשְׁקְצוּן מִן עוֹפֵא לֹא יִתְאָכְלוּן שִׁקְצָא אֲנֹן נֶשֶׁר וְעֵר וְעֹזִיא:
14	and the kite, and the falcon after its kinds;	וְאֶת־תַּדְאָה וְאֶת־הָאִיָּה לְמִינָהּ:	וְדִיתָא וְטִרְפִּיתָא לְזִנְה:
15	every raven after its kinds;	אֶת כָּל־עֹרֵב לְמִינוֹ:	יֵת כָּל עוֹרְבָא לְזִנְה:
16	and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;	וְאֶת בֵּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתַּחֲמָס וְאֶת־הַשֶּׁחַף וְאֶת־הַנֶּגֶץ לְמִינֵהוּ:	וְיֵת בֵּת נַעֲמִיתָא וְצִיָּצָא וְצִפּוֹר שִׁחָפָא וְנֶצֶץ לְזִנְהֵי:
17	and the little owl, and the cormorant, and the great owl;	וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשְּׁלִיף וְאֶת־הַיִּנְשׁוּף:	וְקִדְיָא וְשְׁלִינֹנָא וְקַפּוֹפָא:
18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֶת־הַתְּנַשְׁמַת וְאֶת־הַקָּאָת וְאֶת־הַרְחָם:	וּבִזְיָא וְקִתָּא וְיִרְקִיָּקָא:
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֶת הַחֲסִידָה הָאֲנַפָּה לְמִינָהּ וְאֶת־הַדּוֹכִיפַת וְאֶת־הָעֵטְלָף:	וְחִנּוּרִיתָא וְאִבּוֹ לְזִנְה וְנֶגֶר טוֹרָא וְעֵטְלִיפָא:
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל שֶׁרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁשֶּׁן הוּא לָכֵן:	כָּל רֶחֶשָׁא דְּעוֹפֵא דְּמַהֲלִיד עַל אַרְבַּע שִׁקְצָא הוּא לְכוּן:

(12) אשר אין לו גר. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול
 אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירן
 במים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים,
 הא אם היו לו במים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ)
 פרשתא א, יא):
 (13) לא יאכלו. לחייב את המאכלין לקטנים (יצמות קיד).
 שכן משמע לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסרן
 בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יז), באכילה
 אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר בו למינה, למינו,
 למינהו, יש באותו המין שאין דומין זה לזה לא במראהו ולא
 בשמותם, וכולן מין אחד:
 (16) הנץ. אישפרו"ר:
 (17) השלד. פירשו רבותינו (חולין סג). זה השולה
 (פי' מגזיה) דגים מן הים, וזהו שמרגם אונקלוס ופליגיונא:
 (18) התנשמת. היא קלצ"א שורי"ץ, ודומה לעכבר ופורחת
 כלילה, ותנשמת האמורה בשרצים היא דומה לה, ואין לה
 עינים, וקורין לה טלפ"א:
 (19) החסידה. זו דיה לצנה, זיגוני"ה, ולמה נקרא
 שמה חסידה שעושה חסידות עם חצרותיה במזונות (שם):
 האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה
 היירו"ן: הדוכיפת. תרגול הבר, וכך צלחו כפולה,
 וצלעו הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו
 היא כרצלחו, ונזר טורא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו
 רבותינו במס' גיטין צפרק מי שאחזו (דף סח:):
 (20) שרץ העוף. הם הדקיס הנמוכים הרוחשין על הארץ,
 כגון צבאים וזרעין ויתושין וסגדים:

21	Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;	בָּרֶם יֵת דִּין תִּכְלוּן מִכָּל רֶחֶשׁ דְּעוֹפָא דְּמַהֲלִיף עַל אַרְבַּע דְּלִיה קַרְסוּלִין מַעֲלִיו רְגִלֹהֵי לִשְׁפָצָא בְּהוֹן עַל אֲרָעָא	אֵךְ אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל שָׂרָץ הָעוֹף הַחַלֵּף עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־ (כ') לֹא) וְלֹא כָרְעִים מִמֶּנּוּ לְרַגְלָיו לִנְתֹר בְּהֵן עַל־הָאָרֶץ:	21
22	even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.	יֵת אֲלִין מִנְהוֹן תִּכְלוּן יֵת גּוֹבָא לִזְנִיה וְיֵת רְשׁוּנָא לִזְנִיה וְיֵת חַרְגֹּלָא לִזְנִיה וְיֵת חַגְבָּא לִזְנִיה:	אֶת־אַלֶּה מֵהֶם תֹאכְלוּ אֶת־ הָאֲרָבָה לְמִינֹו וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינֹהוּ וְאֶת־הַחֲרָגָל לְמִינֹהוּ וְאֶת־הַחֲגָב לְמִינֹהוּ:	22
23	But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.	וְכָל רֶחֶשׁ דְּעוֹפָא דְּלִיה אַרְבַּע רְגִלִין שְׁקִצָא הוּא לְכוֹן:	וְכָל שָׂרָץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רְגִלִים שְׁקִץ הוּא לָכֶם:	23
24	And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.	וְלֹאֲלִין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקָרַב בְּנִבְלָתָהוֹן יְהִי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׁא:	וְלֹאֲלֶה תִטְמָאוּ כָּל־הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	24
25	And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.	וְכָל דִּישׁוּל מִנִּבְלָתָהוֹן יִצָּבַע לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׁא:	וְכָל־הַנֶּשֶׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	25
26	Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean.	לְכָל בְּעִירָא דְּהִיא סְדִיקָא מִפְּרָסְתָּהּ וְשִׁסְעוּ אֵינְנָהּ מִפְּרָסְתָּהּ וְגִרָהּ אֵינְנָהּ מַעֲלָה טִמְאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֶּגַע בָּהֶם יִטְמָא:	לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרָסְתָּהּ וְשִׁסְעוּ אֵינְנָהּ שִׁסְעַת וְגִרָהּ אֵינְנָהּ מַעֲלָה טִמְאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֶּגַע בָּהֶם יִטְמָא:	26
27	And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.	וְכָל דְּמַהֲלִיף עַל יְדוֹהִי בְּכָל חֵיתָא דְּמַהֲלָא עַל אַרְבַּע מְסֻאָבִין אֲנוּן לְכוֹן כָּל דִּיקָרַב בְּנִבְלָתָהוֹן יְהִי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׁא:	וְכָל הַחַיָּה הַחֹלֶף עַל־כַּפָּיו בְּכָל־ הַחֵיָה הַחֹלֶכֶת עַל־אַרְבַּע טִמְאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	27

- (21) על ארבע. על ד' רגלים: ממעל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרוצה לעוף ולקפץ מן הארץ מתחזק באותן שתי כרעים ופורה, ויש מהן הרבה, כמות שקורין לנגוסט"א, אצל אין אנו צקיאין בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרסולין אלו כרעים הכתוצים כאן, וכנפיו חופין את רצו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מציין באותן שצניעותו, אצל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), ואריך שיהא שמו חגב, וזוהו אין אנו יודעים להצדיל ציניהם:
- (23) וכל שרץ העוף וגו'. צא ללמד שאם יש לו חמש טהרה (ת"כ פרק ה, י):
- (24) ולאֶלֶה. (ת"כ) העמידין להאמר למטה בענין: חטמא. כלומר צניעותם יש טומאה:
- (25) וכל הנשא מנבלתם. כל מקום שנאמרה טומאת משא, חמורה מטומאת מגע, שהיא טעונה כבוס בגדים (שם פרשתא 7, 1):
- (26) מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת. כגון גמל שפרסתו סדוקה למעלה, אצל למטה היא מחוצרת. כאן למדך שנבלת צהמה טמאה מטמאה, ובענין שצסוף הפרסה פירש על צהמה טהורה:

28	And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.	וְהַנֶּשֶׂא אֶת־נִבְלָתָם יִכְבֹּס בַּגָּדָיו וְיִטְוֹל יָת נִבְלָתָהוֹן יִצְבֹּעַ וְשָׂמָא עַד־הָעֶרֶב טָמְאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס)	28
29	And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,	וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בַּשָּׂרָץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ הַחֹלֵד וְהָעֶכְבֹּר וְעַכְבְּרָא וְצָבָא לִנְוָהִי:	29
30	and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon.	וְהָאֲנָקָה וְהַכֶּחָךְ וְהַלְטָאָה וְיִלָּא וְכוֹחָא וְהַלְטָתָא וְחַוִּמְטָא וְהַחֲמָט וְהַתְנַשְׁמֶת:	30
31	These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.	אֵלֶּה הַטָּמְאִים לָכֶם בְּכָל־הַשָּׂרָץ כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם בְּמָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	31
32	And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.	וְכָל אֲשֶׁר־יִפֹּל־עָלָיו מֵהֶם בְּמָתָם יִטְמָא מִכָּל־כֵּל־עֵץ אֹרֶז בָּגֵד אֹרֶז־עוֹר אֹרֶז שֶׁק כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה מִלֹּאכָה בָּהֶם בְּמַיִם יוֹבֵא וְשָׂמָא עַד־הָעֶרֶב וְטָהַר:	32
33	And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.	וְכָל־כֵּל־חֶרֶשׁ אֲשֶׁר־יִפֹּל מֵהֶם אֶל־תּוֹכוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאֵתוֹ תִּשְׁבְּרוּ:	שביעי
34	All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.	מִכָּל־הָאֹכֵל אֲשֶׁר יֹאכֵל אֲשֶׁר יִבּוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל־מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל־כֵּל־יִטְמָא:	34

- (27) על כפיו. כגון כלבדוד וחמור: טמאים הם לכם. לימ"א: תנשמת. טלפ"א: למג: (32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא למרומה: (29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא במגע, ונאסר לאכול מרומה וקדשים, וליכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: (33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד:): כל אשר בחוכו ישמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצאוירו (ס"א צ"ל צמורו): ואתו תשבורו. למד שאין לו טהרה במקוה (ת"כ פרש"א ז. יג): (30) אנקה. הרי"ן: הלטאה. לשרד"ה: החמט.

35	And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.	וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עָלָיו וְכָל דִּיפּוּל מִנִּבְלַתְהוֹן יִטְמָא תַנּוּר וְכִירִים יִתֵּן טַמְאִים הֵם וְטַמְאִים יִהְיוּ לָכֶם: יִטְמָא תַנּוּר וְכִירִים יִתֵּן טַמְאִים הֵם וְטַמְאִים יִהְיוּ לָכֶם: וְכָל דִּיפּוּל מִנִּבְלַתְהוֹן יִטְמָא תַנּוּר וְכִירִים יִתֵּן טַמְאִים הֵם וְטַמְאִים יִהְיוּ לָכֶם: וְכָל דִּיפּוּל מִנִּבְלַתְהוֹן יִטְמָא תַנּוּר וְכִירִים יִתֵּן טַמְאִים הֵם וְטַמְאִים יִהְיוּ לָכֶם:
36	Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.	אֲךְ מַעֵין וְכוּר מְקוּה־מַּיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא: בָּרָם מַעֵין וְגוֹב בֵּית כְּנִישֶׁת מַיָּא יִהְיֶה דְכִי וְדִיקְרָב בְּנִבְלַתְהוֹן יִהְיֶה מְסָאב:
37	And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.	וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עַל-כָּל-זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר הוּא: וְאִרִי יִפֹּל מִנִּבְלַתְהוֹן עַל כָּל בָּר זֶרַע זִירֻעַ דִּיזִדְרַע דְכִי הוּא:
38	But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.	וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל-זֶרַע וְנִפֹּל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טַמָּא הוּא לָכֶם: (ס) וְאִרִי יִתֵּן מַיָּא עַל בָּר זֶרַע וְנִפֹּל מִנִּבְלַתְהוֹן עָלָיו מְסָאב הוּא לָכֶם:
39	And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.	וְכִי יָמוּת מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר-הִיא לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ הִנֵּגַע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב: וְאִרִי יָמוּת מִן בְּעִירָא דְהִיא לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ דִּיקְרָב בְּנִבְלָתָהּ יִהְיֶה מְסָאב עַד רַמְשָׂא:

יֵאָכֵל, אוֹכֵל הַנֶּאֱכָל צִנֵּת אַחַת, וְשִׁיעֲרוֹ חֲכָמִים אֵין צִית הַצְלִיעָה מִחֻזָּק יוֹתֵר מִצִּנֵּת תַּרְנֻגְלוֹת: (35) תַּנּוּר וְכִירִים. כָּלִים הַמְטַלְטְלִין הֵם, וְהֵם שֶׁל חֶרֶם, וְיֵשׁ לָהֶן תּוֹךְ, וְשׁוֹפֵת אֶת הַקִּדְרָה עַל נֶקֶד הַחֹלֶל, וְשִׁנְיָהּ פִּיהֶם לַמַּעֲלָה: יִתֵּן. שְׂאִין לְכִלֵּי חֶרֶם טָהוֹר צִטְצִילָה: וְשִׁמְאִים יִהְיוּ לָכֶם. שְׂלָא תֵּאֱמַר מַצּוּהָ אֵין לְנוֹתָם, תִּלְמוּד לּוֹמַר וְטַמְאִים יִהְיוּ לָכֶם, אִם רָצָה לְקִיּוּמָן צִטּוּמָאֲתָן רִשְׁאִי: (36) אֲךְ מַעֵין וְכוּר מְקוּה מַיִם. הַמְחֻצְרִים לְקִרְקַע, אֵין מְקַבְּלִין טוּמְאָה. וְעוֹד יֵשׁ לָךְ לְלַמּוּד: יִהְיֶה טָהוֹר. הַטּוֹבֵל צֶהֱם מְטוּמָאֲתוֹ: וְנוֹגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא. אִפִּי הוּא צִתּוֹךְ מַעֵין וְכוּר וְנוֹגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא, (ת"כ פֶּרֶשׁתָּא ט, ה) שְׂלָא תֵּאֱמַר קֵל וְחוּמֵר, אִם מַטְהֵר אֶת הַטַּמְאִים מְטוּמָאֲתָם, קֵל וְחוּמֵר שִׁינִי אֶת הַטָּהוֹר מִלִּיטְמָא, לָכֵן נֵאֱמַר וְנוֹגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא: (37) זֶרַע זִירֻעַ. זִרְעִיהָ שֶׁל מִינֵי זִרְעוּנִין. זֶרַע שֶׁסּ דְּבַר הוּא, כְּמוֹ וְיִסְגּוּ לְנוֹמֵן הַצִּירִים (דְּנִיָּאל א, יצ): טָהוֹר הוּא. לַמִּדָּה הַכְּתוּב שְׂלָא הוֹכֵשׁ וְנִתְקַן לְקִרְוֹת אוֹכֵל לְקַבֵּל טוּמְאָה עַד שִׁצְבוֹאוֹ עָלָיו מַיִם: (38) וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל זֶרַע. לְאַחַר שִׁנְתֻּלָּשׁ, שְׂאִם תֵּאֱמַר יֵשׁ הַכֶּשֶׁר בְּמַחְצֵר אֵין לָךְ זֶרַע שְׂלָא הוֹכֵשׁ (חוֹלִין קִיח:): מַיִם עַל זֶרַע. צִין מַיִם, צִין שְׂאֵר מִשְׁקִין, צִין הֵם עַל הַזֶּרַע, צִין הוֹרַע נִפֹּל לְחוּכָן, הַכֵּל נִדְרָשׁ צִתּוֹרַת כְּהִנִּים (פֶּרֶק יא, ו): וְנִפֹּל מִנִּבְלָתָם עָלָיו. אִף מִשְׁגֵּב מִן הַמַּיִם, שְׂלָא הַקִּפִּידָה תּוֹרָה אֵלָא לִהְיוֹת עָלָיו שֶׁסּ אוֹכֵל, וּמִשִּׁירָד עָלָיו הַכֶּשֶׁר קִבֵּל טוּמְאָה פֶּעַם אַחַת שׁוֹב אֵינוֹ נִעְקֵר הַיָּמָנוּ:

(34) מִכֵּל הָאֵכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל. מוֹסַב עַל מִקְרָא הָעֲלִיּוֹן כֹּל אֲשֶׁר צִתּוּכוֹ יִטְמָא, מִכֵּל הָאֵכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יִצּוֹ עָלָיו מַיִם, וְהוּא צִתּוֹךְ כִּלֵּי חֶרֶם הַטְּמָא, יִטְמָא, וְכֵן כֹּל מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכֵל כִּלֵּי וְהוּא צִתּוֹךְ כִּלֵּי חֶרֶם הַטְּמָא, יִטְמָא. לַמַּדְנוּ מִכָּאֵן דְּצִרִים הִרְצָה, לַמַּדְנוּ שְׂאִין אוֹכֵל מוֹכֵשׁר וּמִתּוֹקָן לְקַבֵּל טוּמְאָה עַד שִׁצְבוֹאוֹ עָלָיו מַיִם פֶּעַם אַחַת, וּמִשְׁצָבוֹ עָלָיו מַיִם פֶּעַם אַחַת, מְקַבֵּל טוּמְאָה לְעוֹלָם, וְאִפִּילוֹ נִגּוֹב, וְהִיּוֹן וְהַשְׁמַן וְכֵל הַנִּקְרָא מִשְׁקָה מְכַשִּׁיר זִרְעִים לְטוּמְאָה כְּמִים, שְׂכָךְ יֵשׁ לְדִרוֹשׁ הַמִּקְרָא אֲשֶׁר יִצּוֹ עָלָיו מַיִם אוֹ כֹּל מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכֵל כִּלֵּי יִטְמָא הָאוֹכֵל. וְעוֹד לַמְדוֹ רְצוּתֵינוּ מִכָּאֵן שְׂאִין וְכֵל הַטוּמְאָה מְטַמָּא כָּלִים, שְׂכָךְ שִׁנְיָנוּ (פֶּסַחִים כ:). יִכּוֹל יִהְיוּ כֹל הַכָּלִים מְטַמְאִין מֵאוֹרֵי כִלֵּי חֶרֶם, תִּלְמוּד לּוֹמַר כֹּל אֲשֶׁר צִתּוּכוֹ יִטְמָא, מִכֵּל הָאוֹכֵל, אוֹכֵל וּמִשְׁקָה מִיטְמָא מֵאוֹרֵי כִלֵּי חֶרֶם וְאֵין כֹּל הַכָּלִים מִיטְמְאִין מֵאוֹרֵי כִלֵּי חֶרֶם, לְפִי שֶׁהִשְׁרַךְ אֵצֶל הַטוּמְאָה וְהַכִּלֵּי שֶׁנִּטְמָא מִמֶּנּוּ וְכֵל הַטוּמְאָה, לְפִיכֵךְ אֵינוֹ חוֹזֵר וּמִטְמָא כָּלִים שֶׁצִּתּוּכוֹ. וְלַמַּדְנוּ עוֹד שֶׁהִשְׁרַךְ שֶׁנִּפֹּל לְאוֹרֵי תַנּוּר וְהַפֶּת צִתּוּכוֹ וְלֹא נִגַּע הִשְׁרַךְ צִפֵּת, הַתַּנּוּר רִאשׁוֹן וְהַפֶּת שִׁנְיָהּ, וְלֹא נֵאֱמַר רֹאשִׁין אֶת הַתַּנּוּר כֹּאֵל מִלָּא טוּמְאָה וְתַהֵא הַפֶּת תְּחִילָה, שְׂאִם אַתָּה אוֹמֵר כֵּן, לֹא נִתְמַעְטוּ כֹּל הַכָּלִים מִלִּיטְמָא מֵאוֹרֵי כִלֵּי חֶרֶם, שֶׁהִרִי טוּמְאָה עֲלֵמָה נִגַּעָה בָּהֶן מִגִּבָּן. וְלַמַּדְנוּ עוֹד, עַל צִיָּאת מַיִם שֶׁאֵינָה מְכַשֶּׁרֶת זִרְעִים אֵלָא אִם כֵּן נִפֹּלוּ עֲלֵיהֶן מִשְׁנַתֻּלָּשׁ, שְׂאִם אַתָּה אוֹמֵר מְקַבְּלִין הַכֶּשֶׁר בְּמַחְצֵר, אֵין לָךְ שְׂלָא צָאוֹ עָלָיו מַיִם, וְמֵהוּ אוֹמֵר אֲשֶׁר יִצּוֹ עָלָיו מַיִם, מִשְׁנַתֻּלָּשׁ. וְלַמַּדְנוּ עוֹד שְׂאִין אוֹכֵל מִטְמָא אַחֲרִים אֵלָא אִם כֵּן יֵשׁ צוֹ כְּצִיָּה (ת"כ פֶּרֶק ט, א. יוֹמָא פ.). שֶׁנֵּאֱמַר אֲשֶׁר

<p>40 And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.</p>	<p>וְהָאֹכֵל מִנְבִּלְתָּהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֶת-נְבִלְתָּהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: 40</p> <p>וְדִיּוּכּוֹל מִנְבִּילְתָּהּ יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיְהִי מְסֻאָב עַד רִמְשָׁא וְדִיּוּשׁוֹל יֵת נְבִילְתָּהּ יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיְהִי מְסֻאָב עַד רִמְשָׁא:</p>
<p>41 And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.</p>	<p>וְכָל-הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁרֵץ עַל-הָאָרֶץ וְכָל רִחְשָׁא דְרַחֲשִׁישׁ עַל אֲרֻעָא שִׁקָּץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: 41</p>
<p>42 Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.</p>	<p>כָּל הַחֵלֶף עַל-גָּחֹן וְכָל הַחֵלֶף עַל-אַרְבַּע עַד כָּל-מִרְבֵּה רַגְלִים לְכָל-הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁרֵץ עַל-הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי-שִׁקָּץ הֵם: 42</p> <p>כָּל דְּמַהֲלִיד עַל מְעוֹהִי וְכָל דְּמַהֲלִיד עַל אַרְבַּע עַד כָּל סְגִיּוֹת רַגְלִין בְּכָל רִחְשָׁא דְרַחֲשִׁישׁ עַל אֲרֻעָא לֹא תִכְלוּנְהוֹן אֲרִי שִׁקָּצָא אֲנֹן:</p>
<p>43 Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.</p>	<p>אַל-תִּשְׁקָצוּ אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל-הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁרֵץ וְלֹא תִשְׁקָצוּ יֵת נַפְשְׁכֶם בְּכָל תִּסְתָּאבֹן בְּהֹן וְתִסְתָּאבֹן פֹּה בְּהֹן: 43</p>
<p>44 For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.</p>	<p>כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל-הַשֹּׁרֵץ הָרֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ: 44</p> <p>אֲרִי אֲנִי אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְּשׁוּ וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים וְלֹא תִטְמְאוּ יֵת נַפְשְׁכֶם בְּכָל רִחְשָׁא דְרַחֲשִׁישׁ עַל אֲרֻעָא:</p>

(39) בנבלתה. ולא צעזעמות וגידים, ולא צקרנים וטלפים, ולא צעור (ח"כ פרשתא י, ה חולין קיח):

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנשא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר צו יכבס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול תטמאנו אכילתו, כשהוא אומר צנצלת עוף טהור צנצלה וטורפה לא יאכל לטמאה צה (ויקרא כב, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין צנצלת צהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם חצצה לו חצירו צבית הצליעה, אם כן מה חלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (נדה מצ:). וטמא עד הערב. אף על פי שטבל, צריך הערב שמש:

(41) השורץ על הארץ. להוציא את הימושין שצפלין וצפולין, ואת הזיזין שצעדשים (חולין סז): שהרי לא שרצו על הארץ אלא בתוך האוכל, אבל משינאו לאויר ושרצו הרינאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש וגד:

(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שחייה, שהולך שח וגופל על מעיו: כל הולך. להציא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להציא את החפושית, אשקרב"ט צלע"ז, ואת הדומה לדומה: מרבה רגלים. זה נדל, שרץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאן ולכאן, וקורין צינטיפיד"ש:

(43) אל תשקצו. באכילתו, שהרי כחצי נפשותיכם, ואין שקץ נפש צמגע, וכן ולא תטמאו באכילתם: ונשמחתם בהם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם צעולם הצא, וציצבת מעלה:

(44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הצא: ולא תטמאו וגר. לעצור עליהם בלאוין הרצה וכל לאו מלקות, והיו שאמרו בגמ' (מכות טז:) אכל פוטיקא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, זרעה לוקה שש:

45	For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy.	כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי:	מפטיר
46	This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;	זֹאת תוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֹשֶׁת בַּמַּיִם וְכָל־נֶפֶשׁ הַשֹּׁרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ:	46
47	to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.	לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֹאכֵל: (פ)	65 פסוקים

The Haftara is II Samuel 6:1 – 7:17 on page 141. Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 168. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftara are on page 172. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 162.

XII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	תזריע
2	Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיֵּלֶדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדָּת דֹּתָהּ תִטָּמָא:	2
3	And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised.	וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בָּשָׂר עָרְלָתוֹ:	3

(45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מנוחי העליתי אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, זכולן כתיב הוואחסי, וכאן כתיב המעלה, תנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים לאל בשביל שאין מטמאין צרעים כשאר אומות דייס, ומעליותא היא גזייהו, והוא לשון מעלה (צ"מ סא:)).

(47) להבדיל. לא בלבד השונה אלא שמהא יודע ומכיר וצקי זהן: בין הטמא ובין הטהור. צריך לומר בין חמור לפרה, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין טמא לך, לטהור לך, בין נשחט חזיו של קנה, לנשחט רובו: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר בין צדי לערוד, והלא כבר

מפורשים הם, אלא בין שנולדו זה סימני טרפה כשרה, לנולדו זה סימני טרפה פסולה:

(2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצרתו של אדם אחר כל צהמה חיה ועוף צמעה בראשית, כך תורתו נאפרשה אחר תורת צהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרבות שאפי' ילדו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז:). כימי נדת דותה טמא. כסדר כל טומאה האמורה בנדה, מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח הקצר בלא דם: דותה. לשון דבר הזו מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואצריה כצדין עליה:

4	<p>And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.</p>	<p>וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדַמִּי טְהוֹרָה בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגַּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מִלֵּאת יְמֵי טְהוֹרָה:</p>	<p>4 וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדַמִּי טְהוֹרָה בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגַּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מִלֵּאת יְמֵי טְהוֹרָה:</p>
5	<p>But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.</p>	<p>וְאִם־נִקְבָּה תֵּלֵד וְטִמְאָה שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּהּ וּשְׁשִׁים יוֹם וּשְׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל־דַּמִּי טְהוֹרָה:</p>	<p>וְאִם־נִקְבָּה תֵּלֵד וְטִמְאָה שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּהּ וּשְׁשִׁים יוֹם וּשְׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל־דַּמִּי טְהוֹרָה:</p>
6	<p>And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.</p>	<p>וּבְמִלֵּאתָּ יְמֵי טְהוֹרָהּ לְבֵן א֥וֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן־שָׁנָה לְעֹלָה וּבֶן־יוֹנָה אוֹ־תֹר לַחֲטָאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>6 וּבְמִלֵּאתָּ יְמֵי טְהוֹרָהּ לְבֵן א֥וֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן־שָׁנָה לְעֹלָה וּבֶן־יוֹנָה אוֹ־תֹר לַחֲטָאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
7	<p>And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.</p>	<p>וַיִּקְרֹבְנֶיהָ לִקְדָּם יְיָ וַיַּכְפֵּר עָלֶיהָ וַתֵּדָפֵי מִסּוּאֶבֶת דְּמָאָה דָּא אוֹרִיתָא דִּילִידָתָא לְדָכָר אוֹ לְנִקְבָּה:</p>	<p>7 וַיִּקְרֹבְנֶיהָ לִפְנֵי יְהוָה וַיַּכְפֵּר עָלֶיהָ וַיִּטְהַרְהָ מִמָּקַר דְּמִיָּה זֹאת תֹּרַת הַיִּלָּדָת לְזָכָר אוֹ לְנִקְבָּה:</p>
8	<p>And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.</p>	<p>וְאִם־לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שֶׁהָ אִמְרָא וְתִסַּב תְּרִין שְׁפִינִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה חֵד לְעֹלָתָא וְחֵד לַחֲטָאתָא וַיַּכְפֵּר עָלֶיהָ כֹּהֵנָא וַתֵּדָפֵי:</p>	<p>8 וְאִם־לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שֶׁהָ וַיִּקְחָהּ שְׁתֵּי־תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לַחֲטָאת וַיַּכְפֵּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וַיִּטְהַרְהָ: (פ)</p>
XIII	<p>And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>	<p>ישראל וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>

(4) תשב. אין תשז אלא לשון עכזה, כמו וַיִּשָּׁב (דברים א, מו), וַיִּשָּׁב צֹלְלֵי מַמָּלָה (בראשית יג, יח): (7) והקריבו. ללמדך, שאין מעכזה לאכול צקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צל לכפר, צו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (זכאים יט: סנהדרין פג:): (8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אצל להקריבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו בזכאים (5) צפ' כל המדיר:

(4) תשב. אין תשז אלא לשון עכזה, כמו וַיִּשָּׁב (דברים א, מו), וַיִּשָּׁב צֹלְלֵי מַמָּלָה (בראשית יג, יח): (7) והקריבו. ללמדך, שאין מעכזה לאכול צקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צל לכפר, צו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (זכאים יט: סנהדרין פג:): (8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אצל להקריבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו בזכאים (5) צפ' כל המדיר:

<p>When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.</p>	<p>אָדָם כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׁרוֹ שָׂאת אוֹ־סַפְחַת אוֹ בַּהֲרַת וְיִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׁרוֹ לִנְגַע צָרַעַת וְהוּבֵא אֶל־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל־אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים:</p>	<p>2</p>
<p>And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.</p>	<p>וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא ית מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהּ וְשַׁעֲרָא בְּמַכְתָּשָׁא אֶתְהַפִּיד לְמַחֲנֹר וּמַחְזֵי מַכְתָּשָׁא עֲמִיק מִמִּשְׁךְ בְּשָׂרִיהּ מַכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הוּא וַיַּחְזִינִיה כֹהֵנָא וַיִּסְאַיֵּב יִתְּיָה:</p>	<p>3</p>
<p>And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.</p>	<p>וְאִם בַּהֲרַת חֹרָא הִיא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהּ וְעֲמִיק לִית מַחְזֵהָ מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעֲרָא לֹא אֶתְהַפִּיד לְמַחֲנֹר וַיִּסְגֵּר כֹהֵנָא ית מַכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>4</p>
<p>And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.</p>	<p>וַיַּחְזִינִיה כֹהֵנָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מַכְתָּשָׁא קָם כְּד הָוָה לֹא אוֹסִיף מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְגֵּרנִיה כֹהֵנָא שִׁבְעָא יוֹמִין תַּנְיִנּוֹת:</p>	<p>5</p>
<p>And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא יִתְּיָה בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תַּנְיִנּוֹת וְהָא עֲמָא מַכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּדְכִּינִיה כֹהֵנָא עֲדִיתָא הִיא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכֵּי:</p>	<p>שני</p>

- (2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולצונות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצרצורות טיאל"ר צלע", וכן צהיר הוא צִשְׁקִים (איוב לז, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ) נגעים פרש"א, א, ט):
- (3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן צמח הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ג, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הכלל (שזעוט ו:). ושמא אותו. יאמר לו טמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:
- (4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו צבית אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:
- (5) בעיניו. צמרמורו וציעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה צצוע ראשון טמא מוחלט:
- (6) כהה. הוכה מראיתו, הא אם עמד צמרמורו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו ושהר. האיל ונזקק להסגר נקרא טמא, וזריך טבילה:

7	But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.	וְאִם-פֶּשֶׁה תִּפְשֶׁה הַמִּסְפַּחַת וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּעוֹר אַחֲרֵי הָרְאָתוֹ אֶל-הַכֹּהֵן לְטַהַרְתּוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל-הַכֹּהֵן:
8	And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פֶשֶׁתָּה עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאֲבִיָּה כִּהְנָא סְגִירוּתָא הִיא:
9	When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.	נִגַע צֹרַעַת כִּי תִהְיֶה בָאָדָם וְהוּבָא אֶל-הַכֹּהֵן:
10	And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת-לְבָנָה בְּעוֹר וְהִיא הִפְכָּה שְׁעָרָא לְמַחֲנֹר וְרֶשֶׁם בָּשָׂר חַי בְּעִמְיֻקְתָּא:
11	it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.	צֹרַעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בָּשָׂרוֹ וְטִמְאֹו הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוֹ כִּי טִמְאֹו הוּא:
12	And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;	וְאִם מִסְגָּא תִסְגִּי סְגִירוּתָא בְּמִשְׁכָּא וְתִחַפִּי סְגִירוּתָא יָת כָּל מִשְׁדָּ מִכְתָּשָׂא מִרִּישִׁיָּה וְעַד רַגְלֹוְהִי לְכָל חִיזוֹ עֵינֵי כִּהְנָא:
13	then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִסְתָּה הַצֹּרַעַת אֶת-כָּל-בָּשָׂרוֹ וְטַהַר אֶת-הַנִּגַּע כִּלּוֹ הִפְךָ לְבָן טָהוֹר הוּא:
14	But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.	וּבְיֹוֹם הָרְאֹוֹת כּוֹ בָּשָׂר חַי וּבְיוֹמָא דִּיתְחַזִּי בֵּיהּ בָּשָׂרָא חַיָּא יִהְיֶי מִסְאֵב:

(8) וטמאו הכהן. ומשטמאו הרי הוא מוחלט, ומחיה בלא שער לבן, ואף על פישלא נאמרה מחיה אלא בשאת, וזקוק לזכרים ולתולדות ולקרצן האמור בפרשת זאת תהיה: אף ככל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:
 צרעת הוא. המספחת הזאת: צרעת. לשון נקצה. נגע (11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וסדורה זו נראית צריאה מלמעלה ותחתיה מלאה לחה, שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה אטהרנה:
 (12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שחשן מאורו:
 (10) ומחית. שנימיני"ט צלע"ו, שנהפך מקצת הלובן שבתוך השאת למראה בשר אף הוא סימן טומאה, שער לבן בלא מחיה,

15	And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.	וַרְאֵה הַכֹּהֵן אֶת־הַבָּשָׂר הַחַי וְיִחְזִי כִהְנָא יֵת בַּשָּׂרָא חַיָּא וְיִסְאַבְנִיָּה בַּשָּׂרָא חַיָּא מְסֻאֵב הוּא סְגִירוּתָא הוּא:	15
16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	אִם כִּי יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי וְנִהְפָּךְ לְלָבָן וְבָא אֶל־הַכֹּהֵן:	16
17	and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.	וַרְאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִהְפָּךְ הַנֶּגַע לְלָבָן וְשִׁתֵּר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)	17
18	And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,	וּבָשָׂר כִּי־יִהְיֶה בּוֹ־בַעַר וְשָׁחִין וְנִרְפָּא:	שלישי
19	and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.	וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשָּׁחִין שְׁאֵת לְבָנָה אִם בִּהְרֵת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן:	19
20	And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.	וַרְאֵה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה מִרְאֵהוּ שָׁפֵל מִן־הָעוֹר וְשַׁעְרָה הַפֶּה לְבָן וְיִסְאַבְנִיָּה בַּשָּׂרָא חַיָּא מְסֻאֵב הוּא צָרַעַת הוּא בַּשָּׁחִין פָּרָחָה:	20
21	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין בָּהּ שַׁעַר לְבָן וְשַׁפְלָה אֵינְנָה מִן־הָעוֹר וְהִיא כְּהָה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:	21
22	And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.	וְאִם־פָּשְׂתָה תַפְשָׁה בָּעוֹר וְשִׁמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נֶגַע הוּא:	22

(14) וביום הראות בו בשר חי. אם נמחה בו מקיפה הרי כבר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע צאי מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, ששופע אילך ואילך, וחזר ראש האצר ונתגלה שפועו ע"י שומן, כגון שהצריא נעשה רחב ונראית בו המחיה, למדנו הכתוב שחטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאחת רואה בו, ויש יום שאין אתה רואה בו, מכאן אמרו חתן נותנין לו כל שבעת ימי המשה, לו ולא נטליתו ולכסותו ולציטו, וכן ברגל נותנין לו כל ימי הרגל:

(15) צרעת הוא. הצער ההוא, צער לשון זכר: (18) שחין. לשון חמוס, שנחמס הצער צלקי הצא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ט). ונרפא. השחין העלה ארוכה ובמקומו העלה נגע אחר: (19) או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לצן חלק, אלא פתוך ומעורב צשתי מראות לובן ואדום: (20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך לבנינות הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הנל: (22) נגע הוא. השאת הזאת או הצהרת:

23	But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם־תַּחֲתִיהָ תַעֲמֹד הַבֹּהֶרֶת לֹא־פִשְׁתָּהּ צִרְבַת הַשֹּׁחִין הִוא וְטָהַרוּ הַכֹּהֵן: (ס)	23
24	Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;	אוֹ בָשָׂר כִּי־יִהְיֶה בְעוֹר מְכוּת־אֵשׁ וְהִיתָה מִחֵית הַמְכוּת בֹּהֶרֶת לְבָנָה אֲדַמְדָּמֶת אוֹ לְבָנָה:	רביעי
25	then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.	וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהָנָה נֶהְפְּךְ שַׁעַר לָבָן בַּבֹּהֶרֶת וּמִרְאֵה עֹמֶק מִן־הָעוֹר צִרְעַת הִוא בַּמְכוּת פִּרְחָה וְטִמָּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נֹגַע צִרְעַת הִוא:	25
26	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָה אֵין בַּבֹּהֶרֶת שַׁעַר לָבָן וּשְׁפֵלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהִוא כְּהָה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:	26
27	And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.	וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פִּשְׁתָּהּ תִּפְשֹׁל בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נֹגַע צִרְעַת הִוא:	27
28	And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.	וְאִם־תַּחֲתִיהָ תַעֲמֹד הַבֹּהֶרֶת לֹא־פִשְׁתָּהּ בְּעוֹר וְהִוא כְּהָה שְׂאת הַמְכוּת הִוא וְטָהַרוּ הַכֹּהֵן כִּי־צִרְבַת הַמְכוּת הִוא: (פ)	28
29	And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,	וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נֹגַע בְּרֹאשׁ אוֹ בְּזָקֵן:	חמישי ח

(23) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כחרגומו שחין שזים הס, ולמה חלקן הכחוז, לומר שאין מאטרפין זה רשם שחין, אינו אלא רשם החמוס הניכר בצשר. כל עס זה, נולד חזי גריס בשחין וחזי גריס במכוה, לא ידונו צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חימוס, כמו וְנִלְרְבוּ כגריס (חולין סס):
 זָה פֶל פִּנִּים (יחזקאל כא, ג), רייטריי"ד זלע"ז: צרבת. (29) בראש או בזקן. בא הכחוז לחלק בין נגע שצמקום רייטריי"ד שצמקום זלע"ז:
 (24) מחית המכוה. שנימני"ט זלע"ז, כשחיתה המכוה צשר צהוב (ת"כ פרשחא ה, ה):
 והפכה לצהרם פחוכה או לצנה חלקה. וסימני מכוה וסימני

30	then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.	וַיִּחְזִי כֹהֵן יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מַחְזוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וּבִיה שְׁעַר סוּמָק דְּעֵדֶק וְיִסְאִיב יִתִּיה כֹּהֵן נִתְקָא הוּא סְגִירוֹת רִישָׁא אֹד דְּקָנָא הוּא:	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה מִרְאֵהוּ עֲמִיק מִן־הָעוֹר וּבּוֹ שֵׁעַר צָהָב דָּק וְטָמֵא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִתְקָא הוּא צָרְעַת הָרֹאשׁ אֹד הַזֶּקֶן הוּא:
31	And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.	וְאִרִי יִחְזִי כֹהֵן יֵת מִכְתָּשָׁא נִתְקָא וְהָא לִית מַחְזוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וְשֵׁעַר אוֹפֶם לִית בִּיה וְיִסְגֵר כֹּהֵן יֵת מִכְתָּשָׁא נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין:	וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אֵין־מִרְאֵהוּ עֲמִיק מִן־הָעוֹר וְשֵׁעַר שָׁחַר אֵין בּוֹ וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים:
32	And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,	וְיִחְזִי כֹהֵן יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא וְלֹא הָיָה בִּיה שְׁעַר סוּמָק וּמַחְזִי נִתְקָא לִית עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא:	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־פָשָׁה הַנֶּתֶק וְלֹא־הָיָה בּוֹ שֵׁעַר צָהָב וּמִרְאֵה הַנֶּתֶק אֵין עֲמִיק מִן־הָעוֹר:
33	then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.	וַיִּגְלַח סַחְרֵי נִתְקָא וְדַעַם נִתְקָא לֹא יִגְלַח וְיִסְגֵר כֹּהֵן יֵת נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין תַּנְיִנִית:	וְהַתְּגַלַּח וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית:
34	And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.	וְיִחְזִי כֹהֵן יֵת נִתְקָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא וּמַחְזוּהִי לִיתוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וַיִּדְכִּי יִתִּיה כֹּהֵן וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִּי:	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־פָשָׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר וּמִרְאֵהוּ אֵינְנוֹ עֲמִיק מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַכְּבֹס בְּגָדָיו וְטָהַר:
35	But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,	וְאִם אוֹסִפָּא יוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּכוּתִיה:	וְאִם־פָּשָׁה יַפְשָׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר אַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ:
36	then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.	וְיִחְזִינִיה כֹּהֵן וְהָא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא לֹא יִבְשֵׁר כֹּהֵן לְשֵׁעַר סוּמָק מִסָּאב הוּא:	וְרָאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָשָׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר לֹא־יִבְשֵׁר הַכֹּהֵן לְשֵׁעַר הַצָּהָב טָמֵא הוּא:

(30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שזו ללבוש: (33) והתגלח. סציבות הנתק: ואת הנתק לא יגלח. נתק הוא. כך שמו של נגע שצמקוס שער: מניח שתי שערות סמוך לו סציב, כדי שיהא ניכר אם פשה, (31) ושער שחור אין בו. האם היה צו שער שחור טהור, שאם יפשה יעצור השערות וינאל למקום הגילוח: ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא צנתקים, כמו (35) אחרי טהרתו. אין לי אלא פושה לאחר הפטור, מנין שנאמר ושער שחור צמח צו וגו': (32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה צו שער יפשה: צהוב, טמא:

37	But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם כֹּד הָיָה קָם נִתְקַא וְסַעַר אוֹכֶם צִמַּח בֵּיהּ אֲתָסִי נִתְקַא דְּכִי הוּא וַיִּדְכִּינִיהּ כְּהֵנָּה:	וְאִם-בְּעֵינָיו עָמַד הַנֶּתֶק וְשַׁעַר שָׁחַר צִמַּח-בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְטָהְרוּ הַכֹּהֵן: (ס)	37
38	And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;	וְגִבֵּר אוֹ אִתָּא אָרִי יְהִי בְּמִשְׁךְ בְּשַׁרְהוֹן בִּתְרוֹ בִּתְרוֹ חוֹרֵן:	וְאִישׁ אִוְ-אִשָּׁה כִּי-יִהְיֶה בְּעוֹר-בְּשָׂרָם בְּהֶרֶת בְּהֶרֶת לְבָנֹת:	38
39	then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.	וַיַּחְזִי כְּהֵנָּה וְהָא בְּמִשְׁךְ בְּשַׁרְהוֹן בִּתְרוֹ עֵמִין חוֹרֵן בְּהֵקָא הוּא סָגִי בְּמִשְׁכָּא דְּכִי הוּא:	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה בְּעוֹר-בְּשָׂרָם בְּהֶרֶת כֶּהוֹת לְבָנֹת בְּהֵק הוּא פָּקַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)	39
40	And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.	וְגִבֵּר אָרִי יִתֵּר שַׁעַר רִישִׁיהּ קָרִיחַ הוּא דְּכִי הוּא:	וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קָרִיחַ הוּא טָהוֹר הוּא:	40
41	And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.	וְאִם מִקְבִּיל אַפּוֹתֵי יִתֵּר שַׁעַר רִישִׁיהּ גָּלִישׁ הוּא דְּכִי הוּא:	וְאִם מִפָּאֵת פָּנָיו יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ גִּבְתָּהּ הוּא טָהוֹר הוּא:	41
42	But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.	וְאִרִי יְהִי בְּקַרְחוֹתָא אוֹ בְּגִלְשׁוֹתָא מִכְתֵּשׁ חִיזֵּר סְמוּק סִגִּירוֹת סִגִּיָּא הֵיא בְּקַרְחוֹתֵיהּ אוֹ בְּגִלְשׁוֹתֵיהּ:	וְכִי-יִהְיֶה בְּקַרְחָתָא אוֹ בְּגִבְתָּתָא נֹגַע לְבָן אֲדַמָּה צֹרַעַת פִּרְחָתָא הוּא בְּקַרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְתָּתוֹ:	42
43	Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,	וַיַּחְזִי יִתִּיהּ כְּהֵנָּה וְהָא עוֹמֵק מִכְתֵּשָׁא חִיזֵּר סְמוּק בְּקַרְחוֹתֵיהּ אוֹ בְּגִלְשׁוֹתֵיהּ כְּמַחְזֵי סִגִּירוֹת מִשְׁךְ בְּשָׂרָא:	וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת-הַנֹּגַע לְבָנָה אֲדַמָּה בְּקַרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְתָּתוֹ כְּמִרְאֶה צֹרַעַת עוֹר בְּשָׂרָא:	43
44	he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head.	גִּבֵּר סִגִּיר הוּא מִסָּאב הוּא סָאבָא יִסָּאבִינִיהּ כְּהֵנָּה בְּרִישִׁיהּ מִכְתֵּשִׁיָּהּ:	אִישׁ-צֹרַע הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמְאֵנוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נֹגְעוֹ:	44

(37) ושער שחר. מנין אף הירוק והאדום שאינו נהוב, חלמוד לומר ושער. ולשון נהוב, דומה לתבנית הזהב. נהוב כמו נהוב, אור"כ צלל צלע"ז: שהור הוא ושהרו הכהן. ה' טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ז:):

(38) בהרת. חצרבורות:

(39) כהות לבנות. שאין לזון שלהן עז אלא כהה: בהק. כמין לזון, הנראה בצער אדם, אדום שקורין רש"י בין חצרבורות אדמימותו קרויה צהק, כאיש עדשן שבין עדשה לעדשה מצהיק הצער בלזון נח:

(40) קרח הוא שהור הוא. טהור מטומאת נתקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני גגעי עור

45	And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'	וסגירא דביה מכתשא לבושוהי יהון מבזעין ורישיה יהי פריע ועל שפם כאבילא יתעטף ולא תסתאבו ולא תסתאבו יקרי:	והצרוע אשר-בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל-שפם יעטה וטמא וטמא יקרא:	45
46	All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.	כל יומין דמכתשא ביה יהי מסאב מסאב הוא בלחודוהי יתיב מבדא למשריתא מותביה:	כל-ימי אשר הנגע בו יטמא טמא הוא בדד ישב מחוץ למחנה מושבו: (ס)	46
47	And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;	ולבושא ארי יהי ביה מכתש סגירו בלבוש עמר או בלבוש כתן:	והפגד כיהיה בו נגע צרעת בפגד צמר או בפגד פשתים:	47
48	or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.	או בשתיא או בערבא לכתנא ולעמר או במשפא או בכל עבדת משד:	או בשתי או בערב לפשתים ולצמר או בעור או בכל-מלאכת עור:	48
49	If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.	ויהי מכתשא ירוק או סמוק בלבושא או במשפא או בשתיא או בערבא או בכל מן דמשד מכתש סגירותא הוא ויתחזי לכהנא:	והיה הנגע ירקרק או אדמדם בפגד או בעור או בשתי או בערב או בכל-כלי-עור נגע צרעת הוא והראה את-הכהן:	49
50	And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.	ויחזי כהנא ית מכתשא ויסגר ית מכתשא שבועא יומין:	וראה הכהן את-הנגע והסגיר את-הנגע שבועת ימים:	50
51	And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.	ויחזי ית מכתשא ביוםא שביעא ארי אוסר מכתשא בלבושא או בשתיא או בערבא או במשפא לכל דיתעביד משפא לעבדתא סגירות מחסרא מכתשא מסאב הוא:	וראה את-הנגע ביום השביעי כיהי הנגע בפגד או בשתי או בערב או בעור לכל אשר-יעשה העור למלאכה צרעת ממארת הנגע טמא הוא:	51

- (44) בראשו נגעו. אין לי אלא נחקין, מניין לרבות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרבות את כולו. על כולו הוא אומר בגדיו יהיו פרומים וגו'.
- (45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.): פרוע. מגדל שער: ועל שפם יעטה. כאכל: שפם. שער השפטים, גרינון זלע"ז: וטמא טמא יקרא. משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.).
- (46) בדד ישב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו (ערכין טז.), מה נשתנה משאר טמאים ליטע
- זדד, הואיל והוא הצדיל זלשון הרע צין איש לאשתו וצין איש לרעהו, אף הוא יצדל: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות (פסחים סז.).
- (48) לפשתים ולצמר. של פשתים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:
- (49) ירקרק. ירוק שצירוקין: אדמדם. אדום שצאדומים:
- (51) צרעת ממארת. לשון קלון ממאיר (יחזקאל כח, כד), פויי"נעט זלע"ז. ומדרשו תן בו מארה שלא תהנה הימנו:

52 And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.	וְשָׂרַף אֶת־הַבִּגְד אוֹ אֶת־הַעֲרֵב בַּצֹּמֶר אוֹ אֶת־הָעֵרֶב אוֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ הַנֶּגַע כִּי־צִרְעַת מִמָּאֵרֶת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף׃	וְשָׂרַף אֶת־הַבִּגְד אוֹ אֶת־הָעֵרֶב בַּצֹּמֶר אוֹ אֶת־הָעֵרֶב אוֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ הַנֶּגַע כִּי־צִרְעַת מִמָּאֵרֶת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף׃
53 And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;	וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלִבְיֹשָׁא אוֹ בְּשִׁתִּיא אוֹ בְּעֲרֵבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁד׃	וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהָנֶה לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בַּבִּגְד אוֹ בְּשִׁתִּי אוֹ בְּעֲרֵב אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר׃
54 then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.	וַיִּפְקֵד כְּהֵנָּא וַיַּחְנוּן יִתְּיָה דְּבִיהַּ מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגְּרִינָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תְּנִינֹת׃	וַצִּוֶה הַכֹּהֵן וּלְבַסּוֹ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוֹ שִׁבְעַת־יָמִים שְׁנִית׃
55 And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.	וַיִּחְזִי כְּהֵנָּא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי יִתְּ מִכְתָּשָׁא וְהָא לֹא שֵׁנָא מִכְתָּשָׁא מִן כִּד הָנֶה וּמִכְתָּשָׁא לֹא אוֹסִיף מִקָּאב הוּא בְּנוֹרָא תִּקְדָּנִיהַּ תִּבְרָא הִיא בְּשִׁחִיקוּתִיהַּ אוֹ בְּחִדְתִּיתִיהַּ׃	וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּכֶס אֶת־הַנֶּגַע וְהָנֶה לֹא־הִפְךָ הַנֶּגַע אֶת־עֵינֹו וְהַנֶּגַע לֹא־פָשָׁה טָמֵא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפֵנוּ פִּתְחָתָהּ הוּא בְּקִרְחָתָהּ אוֹ בְּגִבְחָתָהּ׃
56 And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.	וְאִם חָזָא כְּהֵנָּא וְהָא עֲמָא מִכְתָּשָׁא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי יִתְיָה וַיִּבְזַע יִתְיָה מִן לִבְיֹשָׁא אוֹ מִן מִשְׁכָּא אוֹ מִן שִׁתִּיא אוֹ מִן עֲרֵבָא׃	וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהָנֶה כְּתָה הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֶּכֶס אֶתּוֹ וְקָרַע אֹתוֹ מִן־הַבִּגְד אוֹ מִן־הָעוֹר אוֹ מִן־הַשִּׁתִּי אוֹ מִן־הָעֲרֵב׃

המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צִלְעַת הפִּסְתִּים (שמואל-א', ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כתרגומו צִלְעִיקוּתָהּ או צִלְעִיקוּתָהּ: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהוצרך לגזרה שזה, מניין לפריחה צנגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגזחת צאדס, ונאמרה קרחת וגזחת צנגדים מה להלן פרח צכולו טהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרח צכולו טהור. לכך אחז הכחז לשון קרחת וגזחת. ולענין פירושו ותרגומו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגזחת לשון חדשים, כאלו נכתב צאחרייתו או קדמוותו, שהקרחת לשון אחוריים, והגזחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקדק ולאחוריו, כך מפורש בתורת כהנים (פרק טו, ט):

(56) וקרע אותה. יקרע מקום הנגע מן הצד, וישרפנו:

(52) בצמר או בפשתים. של צמר או של פשתים, זהו פשוטו. ומדרשו יכול יציא גיזי צמר ואניצי פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא צאש תשרף, אינה צריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר צמר או צפשתים, להוציא את האומרות שבו שהן ממין אחר אימרות לשון שפה, כמו אימרא:

(54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע צלצד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הצדג כולו טעון כצום, תלמוד לומר הנגע, הא כיצד, יכצם מן הצדג עמו:

(55) אחרי הכבס. לשון העֶשֶׂת: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה. הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דצרי רבי יהודה, ומכמים אומרים וכו' כדאיאת צמורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזיה כאן ליצב

57	And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.	וְאִם-תִּרְאֶה עוֹד בְּבִגְד אוֹ-בְשֵׁתִי אוֹ-בְעֶרְב אוֹ בְּכָל-כְּלִי עוֹד פֶּרַחַת הָיָא בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹפֶנּוּ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע:	מפטיר
58	And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.	וְהַבִּגְד אוֹ-הַשֵּׁתִי אוֹ-הָעֶרֶב אוֹ-כָל-כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכַבֵּס שֵׁנִית וְטָהַר:	58
59	This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.	זֹאת תוֹרַת נֶגַע-צִרְעַת בִּגְד הַצֹּמֵר אוֹ הַבְּשָׂתִים אוֹ הַשֵּׁתִי אוֹ הָעֶרֶב אוֹ כָל-כְּלִי-עוֹר לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ: (פ)	פסוקים 59

The Haftara is II Kings 4:42 - 5:19 on page 145. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftara are on page 172. When Shabbat HaHodesh is Rosh Hodesh, read as before but combine the 6th and 7th aliyot from the parsha, and read the 7th aliya for Shabbat Rosh Hodesh on page 159.

XIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	מצרע ט
2	This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.	זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמִּצְרֹעַ בְּיוֹם טְהֻרָתוֹ וְהוּבֵא אֶל-הַכֹּהֵן:	2
3	And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַרְאֵה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע-הַצִּרְעַת מִן-הַצֹּרֵעַ:	3
4	then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְלָקַח לְמַטְהַר שְׁתֵּי-צִפְרִים חַיִּים טְהוֹרִים וְעֵץ אֶרֶז וְשָׁנִי תוֹלַעַת וְאַזְב:	4

- (57) פרחת הוא. דצר החוזר ולומח: באש תשרפנו. לטבילה מתורגמין ויטבצו: את כל הבגד:
(58) וסר מהם הנגע. אם שכבסוהו צתחלה על פיהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. תרגום של כבוסין שזפרשה זו לשון לבון, ויקסור, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו ויטבצו, וכן כל כבוסים בגדים שהן
- (2) זאת תהיה תורת וגר. מלמד שאין מטהרין אותו צלילה (מגילה כא).
(3) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שגשחלה שם צימי חלוטו:

5	And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַצִּוּהוּ הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־כָּל־חֶרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים:	5
6	As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.	אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלְעֹת וְאֶת־הָאֵזֹב וְשָׂבַל אוֹתָם וְאֹתוֹ הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדָם הַצִּפּוֹר הַשָּׁחֻטָּה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים:	6
7	And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.	וְהִזָּה עַל הַמִּטְהָר מִן־הַצִּרְעָתָה שִׁבְעָה פְעָמִים וְטָהֲרוֹ וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה:	7
8	And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.	וְכַבֵּס הַמִּטְהָר אֶת־בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת־כָּל־שְׁעָרוֹ וּרְחֹץ בַּמַּיִם וְטָהַר וְאַחֵר יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְיָשָׁב מִחוּץ לְאֹהֲלוֹ שִׁבְעַת יָמִים:	8
9	And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.	וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְגִלַּח אֶת־כָּל־שְׁעָרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֶת גִּבְתּוֹ עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שְׁעָרוֹ וְגִלַּח וְכַבֵּס אֶת־בְּגָדָיו וּרְחֹץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְטָהַר:	9

- (4) חיות. פרט לטרפות (חולין קמ:). טהרות. (6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה פרט לעוף טמא (שס). לפי שהנגעים באים על לשון הרע, עמהם אלא מפרישה לעצמה, אבל העץ והאזוב כרוכים יחד בלשון הזהירות, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזוב, קיחה אחת לשלשתן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור הטהרה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:
- (8) וישב מחוץ לאהלו. מלמד שאסור בתשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא):
- (9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער ונראה (סוטה טז:):
- (4) חיות. פרט לטרפות (חולין קמ:). טהרות. (6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה פרט לעוף טמא (שס). לפי שהנגעים באים על לשון הרע, עמהם אלא מפרישה לעצמה, אבל העץ והאזוב כרוכים יחד בלשון הזהירות, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזוב, קיחה אחת לשלשתן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור הטהרה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:
- (8) וישב מחוץ לאהלו. מלמד שאסור בתשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא):
- (9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער ונראה (סוטה טז:):

<p>10 And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.</p>	<p>וּבַיּוֹמָא תְּמִינָא יִסֵּב תְּרִין אֲמִרִין שְׁלָמִין וְאַמְרָתָא חֲדָא בֵּת שֶׁתָּה שְׁלָמָתָא וְתִלְתָּא עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח וְלוֹגָא חֶד דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>ישראל וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי-כִבְשִׁים תְּמִימִים וְכִבְשָׁה אַחַת בֵּת-שָׁנָתָה תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְלֹג אֶחָד שֶׁמֶן:</p>
<p>11 And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וְיָקִים כֹּהֵנָא דְּמַדְכִּי יֵת גּוֹבְרָא דְּמַדְכִּי וְיִתְּהוֹן קֳדָם יי בֵּיתָרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>11 וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן הַמְטַהֵר אֶת הָאִישׁ הַמְטַהֵר וְאֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>12 And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וְיִסֵּב כֹּהֵנָא יֵת אֲמָרָא חֲדָא וְיִקְרִיב יְתִיה לְאַשְׁמָא וְיֵת לוֹגָא דְּמִשְׁחָא וְיִרִים יְתִיהוֹן אֲרָמָא קֳדָם יי:</p>	<p>12 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת-הַכִּבְשֹׁת הָאֶחָד וְהִקְרִיב אוֹתוֹ לְאַשָּׁם וְאֶת-לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>13 And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.</p>	<p>וְיַכּוּס יֵת אֲמָרָא בְּאַתְרָא דְּיַכּוּס יֵת חֲטָאתָא וְיֵת עֲלִיתָא בְּאַתְרֵי קוּדְשָׁא אֲרִי כְּחֲטָאתָא אֲשָׁמָא הוּא לְכֹהֵנָא קוּדְשִׁין קוּדְשִׁין הוּא:</p>	<p>שני וְשַׁחַט אֶת-הַכִּבְשֹׁת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשַּׁחַט אֶת-הַחֲטָאת וְאֶת-הָעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כְּחֲטָאת הָאֲשָׁם הוּא לְכֹהֵן קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא:</p>
<p>14 And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וְיִסֵּב כֹּהֵנָא מִדָּמָא דְּאַשְׁמָא וְיִתִּין כֹּהֵנָא עַל רוֹם אוֹדְנָא דְּמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן יְדִיה דִּימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן רַגְלִיה דִּימִינָא:</p>	<p>14 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשָׁם וַנָּתַן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּדָא אָזֶן הַמְטַהֵר הַיְמָנִית וְעַל-בִּהֶן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בִּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:</p>
<p>15 And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.</p>	<p>וְיִסֵּב כֹּהֵנָא מִלוֹגָא דְּמִשְׁחָא וְיִרִיק עַל יְדָא דְּכֹהֵנָא דְּשִׁמְאָלָא:</p>	<p>15 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצַק עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשִּׁמְאָלִית:</p>

את אהרן שהאשם טעון שחיטה בצפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדתו, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (וזכרנו מנח). כי כחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הוה: הוא לכהן. ככל עבודות התלויות בכהן השוה אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להנתן על תנוך ובהונות, לא יהא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יהא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', בתורת כהנים (פרק ג, א): (14) תנוך. גדר אמנעי שבאזון, ולשון תנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גודל:

(10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כזבים הללו, שחטאתו ואשמו של מזרע טעונים נסכים (מנחות זא). ולוג אחד שמן. להזות עליו שבע, וליתן ממנו לטנוך אזנו ומתן בהונות: (11) לפני ה'. בשער נקנור, ולא בעזרה עצמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה ז). (12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון תנופה חי: והניף אותם. את האשם ואת הלוג: (13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח בצפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר בתורת אשם צפרשת לו

<p>16 And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כַּהֲנָא יָת אֶצְבָּעִיהּ דִּימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיהּ דְּשִׁמְאֵלָא וְיָדִי מִן מִשְׁחָא בְּאַצְבָּעִיהּ שִׁבְעַ זְמַנִּין קֳדָם יְיָ:</p>	<p>16 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־ כַּף הַשִּׁמְאֹלִית וְהִזָּה מִן־הַשֶּׁמֶן בְּאַצְבָּעוֹ שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>17 And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וּמִשְׁאָר מִשְׁחָא דְעַל יְדִיהּ יִתִּין כַּהֲנָא עַל רוּם אוֹדָנָא דְּמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיהּ דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיהּ דִּימִינָא עַל דְּמָא דְאַשְׁמָא:</p>	<p>17 וּמִיֹּתֵר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל־תְּנוּדָא אֶזְנוֹ הַמְטָהֵר הַיְמָנִית וְעַל־כַּתֵּף יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־כַּתֵּף רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאָשָׁם:</p>
<p>18 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וְדִישְׁתָּאֵר בְּמִשְׁחָא דְעַל יָדָא דְּכַהֲנָא יִתִּין עַל רִישָׁא דְּמַדְכִּי וְיַכְפֹּר עֲלוּהִי כַּהֲנָא קֳדָם יְיָ:</p>	<p>18 וְהַנּוֹתֵר בַּשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמְטָהֵר וְיַכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>19 And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.</p>	<p>וְיַעֲבִיד כַּהֲנָא יָת חַטָּאת וְיַכְפֹּר עַל דְּמַדְכִּי מִסְּאוּבְתִּיהּ וּבָתֵּר כֵּן יָכּוּס יָת עֲלֹתָא:</p>	<p>19 וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת־חַטָּאת וְיַכְפֹּר עַל־הַמְטָהֵר מִטְּמֵאתוֹ וְאַחֵר יִשְׁחַט אֶת־הַעֹלָה:</p>
<p>20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.</p>	<p>וְיַסִּיק כַּהֲנָא יָת עֲלֹתָא וְיָת מִנְחָתָא לְמַדְבָּחָא וְיַכְפֹּר עֲלוּהִי כַּהֲנָא וְיִדְכִּי:</p>	<p>20 וְהַעֲלָה הַכֹּהֵן אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־ הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַ וְיַכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהֵר: (ס)</p>
<p>21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;</p>	<p>וְאִם מַסְכֵּן הוּא וְלִית יְדִיהּ מַדְבָּקָא וְיִסֵּב אָמַר חַד אַשְׁמָא לְאַרְמָא לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי וְעֶשְׂרוֹנָא סוּלָתָא חַד דְּפִיל בְּמִשְׁחָא לְמִנְחָתָא וְלוֹגָא דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>וְאִם־צָל הוּא וְאֵין יָדוֹ מִשְׁגָּת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתַנּוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעֶשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בְּלוּל בַּשֶּׁמֶן לְמִנְחָה וְלוֹג שֶׁמֶן:</p>
<p>22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.</p>	<p>וְתַרְוִין שְׁפָנִינִין אוּ תַרְוִין בִּנְי יִזְנָה דְּתַדְבִּיק יְדִיהּ וְיִהִי חַד חַטָּאת וְחַד עֹלָתָא:</p>	<p>22 וּשְׁתֵּי תְרִים אוּ שְׁנֵי בִנְי יִזְנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיֵי יָדוֹ וְהִנָּה אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה:</p>

- (16) לפני ה'. כנגד צית קדשי הקדשים (ת"כ ס"ט): אחד לנכסיו: ולוג שמן. למת ממנו על הצהונות, ושמן של
(20) ואת המנחה. מנחת נכסים של צהמה:
(21) ועשרון סלת אחד. לנכש, זה שהוא אחד יציא עשרון

23	And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.	וַיָּבִיאוּ אוֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ אֶל-הַפֶּתַח אֶת-מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:	וַיָּבִיאוּ אוֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ אֶל-הַפֶּתַח אֶת-מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:
24	And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.	וַיִּקַּח הַכֹּהֵן אֶת-כֶּבֶשׂ הָאָשָׁם וְאֶת-לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אוֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:	וַיִּסֹּב כֹּהֵנָּה יְת אִמְרָא דְאָשָׁמָ וַיִּת לֹוָנָא דְמִשְׁחָא וַיִּתְּהוֹן כֹּהֵנָּה אִרְמָא קֳדָם יְיָ:
25	And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וַיַּחַט־אֶת-כֶּבֶשׂ הָאָשָׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאָשָׁם וַנָּתֵן עַל-תְּנוּדָא אֶזְרִי-הַמַּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:	וַיַּכּוּס יְת אִמְרָא דְאָשָׁמָ וַיִּסֹּב כֹּהֵנָּה מִדָּמָא דְאָשָׁמָ וַיִּתִּין עַל רוּם אוֹרְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן יְדִיהָ דִימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלִיהָ דִימִינָא:
26	And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.	וּמִן-הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית:	וּמִן מִשְׁחָא יִרִיק כֹּהֵנָּה עַל יָדָא דְכִהֵנָּה דְשְׂמָאלָא:
27	And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.	וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ הַשְּׂמָאלִית שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:	וַיִּדִּי כֹהֵנָּה בְּאֶצְבָּעִיהָ דִימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיהָ דְשְׂמָאלָא שֶׁבַע זְמָנִין קֳדָם יְיָ:
28	And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.	וַנָּתֵן הַכֹּהֵן מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ עַל-תְּנוּדָא אֶזְרִי-הַמַּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל-מָקוֹם דָּם הָאָשָׁם:	וַיִּתִּין כֹּהֵנָּה מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיהָ עַל רוּם אוֹרְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן יְדִיהָ דִימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלִיהָ דִימִינָא עַל אֶתֶר דְמָא דְאָשָׁמָ:
29	And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.	וְהִנּוֹתָר מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל-רֹאשׁ הַמַּטְהָר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:	וַיִּדְשִׁחָאָר מִן מִשְׁחָא דְעַל יָדָא דְכִהֵנָּה וַיִּתִּין עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי קֳדָם יְיָ:
30	And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;	וַעֲשֶׂה אֶת-הָאֶחָד מִן-הַתְּלִיִּים אוֹ מִן-בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדוֹ:	וַיַּעֲבִיד יְת חַד מִן שְׁפָנִינָא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה מִדְּתַדְבִּיק יְדִיהָ:

(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לזכריו ולהזאת עץ (28) על מקום דם האשם. אפי' נתקנה הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.), אלא המקום גורם:

31	even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.	אֶת אֲשֶׁר-תִּשָּׂיג יָדוֹ אֶת-הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת-הָאֶחָד עֹלָה עַל-הַמִּנְחָה וּכְפָר הַכֹּהֵן עַל הַמִּטְהָר לִפְנֵי יְהוָה:	יֵת דְּתַדְבִּיק יְדֵיהּ יֵת חֲטָאת וְיֵת חַד עֲלֵתָא עַל מִנְחָתָא וּכְפָר כְּהֵנָּא עַל דְּמַדְכִּי קָדָם יְיָ:
32	This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.	זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר-בּוֹ נֹגַע צִרְעַת אֲשֶׁר לֹא-תִשָּׂיג יָדוֹ בְּטָהֲרָתוֹ: (פ)	דָּא אֲוִרִיתָא דְּבִיָּה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ דְּלֹא תַדְבִּיק יְדֵיהּ בְּדִכּוּתִיהּ:
33	And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֵאחֲרָיו לְמִימַר:
34	When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;	כִּי תָבֹאוּ אֶל-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֶחְזָה וְנִתְּתִי נֹגַע צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶּם:	אֲרִי תִיעֲלוּן לְאֶרֶעָא דְּכְנַעַן דָּאָנָּא יְהִיב לָכּוֹן לְאַחְסָנָא וְאַתִּין מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ בְּבֵית אֶרֶע אֲחֻסְנַתְכוֹן:
35	then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'	וּבֹא אֲשֶׁר-לּוֹ הַבַּיִת וְהֵגִיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנָּעַנִי נֹרָאָה לִי בַּבַּיִת:	וְיֵתִי דְּדִילִיָּה בֵּיתָא וְיַחְזִי לְכַהֲנָא לְמִימַר כְּמִכְתָּשָׁא אֲתַחְזִי לִי בְּבֵיתָא:
36	And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.	וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּפְנּוּ אֶת-הַבַּיִת בְּטָרָם וּבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת-הַנֹּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל-אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחֲרַיִם כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת-הַבַּיִת:	וְיַפְקִיד כְּהֵנָּא וּפְנּוּן יֵת בֵּיתָא עַד לֹא יִיעוֹל כְּהֵנָּא לְמַחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְלֹא יִסְתָּאב כָּל דְּבִבִּיתָא וּבִתְרָא כֵּן יִיעוֹל כְּהֵנָּא לְמַחְזִי יֵת בֵּיתָא:
37	And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;	וְרָאָה אֶת-הַנֹּגַע וְהִנֵּה הַנֹּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת שִׁקְעָרוֹרֶת יִרְקַרְקַת אוֹ אֲדַמְדָּמֹת וּמִרְאִיתָן שִׁפְלָא מִן-הַקִּיר:	וְיַחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מִכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵּיתָא פַּחְתִּין יִרְקָן אוֹ סְמָקָן וּמַחְזִיָּהוֹן מִכִּיד מִן כּוֹתֵלָא:
38	then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן-הַבַּיִת אֶל-פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת-הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:	וְיַפּוֹק כְּהֵנָּא מִן בֵּיתָא לְתַרְע בֵּיתָא וְיִסְגֵּר יֵת בֵּיתָא שִׁבְעָא יוֹמִין:

(34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב צקירות צמיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל צמדצר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הציט ומואלאן:

(35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שידע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דצר דרור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה, ינגעים פ"ב מ"ה):

(37) שקערורית. שוקעות צמרריהן (ת"כ פרשתא ו, ה):

(36) בשרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק

39	And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;	וַיָּתוּב כֹּהֵנָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַיַּחְזִי וְהָא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְכוֹתְלֵי בֵיתָא:	וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פֹשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת:	39
40	then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.	וַיִּפְקִיד כֹּהֵנָא וַיִּשְׁלֹפּוּן יַת אֲבָנֵיָא דְּבַהֲוֹן מִכְתָּשָׁא וַיִּרְמוּן יְתָהוֹן לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מִסָּאב:	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַחֲלָצוּ אֶת־הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַהֲשִׁיכוּ אֶתְהֶן אֶל־מַחוּץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:	40
41	And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.	וַיִּת בֵּיתָא יִקְלְפוּן מִגִּיּו סְחוּר סְחוּר וַיִּרְמוּן יַת עֲפָרָא דְּקְלִיפּוּ לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מִסָּאב:	וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצַע מִבֵּית סָבִיב וְשִׁפְכוּ אֶת־הָעֶפֶר אֲשֶׁר הִקְצֹו אֶל־מַחוּץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:	41
42	And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.	וַיִּסְבוּן אֲבָנִין אֲחֵרִין וַיַּעֲלֹן בְּאַתֵּר אֲבָנֵיָא וְעֶפֶר אֲחֵרִין יִסֵּב וַיִּשׁוּעַ יַת בֵּיתָא:	וְלִקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וַהֲבִיאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וְעֶפֶר אֲחֵר יִקַּח וְטָח אֶת־הַבַּיִת:	42
43	And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;	וְאִם יָתוּב מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגִּי בְּבֵיתָא בְּתֵר דְּשִׁלְיָפוּ יַת אֲבָנֵיָא וּבְתֵר דְּקְלִיפּוּ יַת בֵּיתָא וּבְתֵר דְּאַתְשָׁע:	וְאִם־יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפָרַח בַּבַּיִת אַחֵר חִלְץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַטּוּחַ:	43
44	then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.	וַיַּעֲזֹל כֹּהֵנָא וַיַּחְזִי וְהָא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא סְגִירוֹת מִחֲסָרָא הִיא בְּבֵיתָא מִסָּאב הוּא:	וּבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פֹשֶׁה הַנֶּגַע בְּבֵית צִרְעַת מִמְאֲרַת הוּא בְּבֵית טָמֵא הוּא:	44

(40) וחלצו את האבנים. כהרגומו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאבנים הללו מטמאות מקומן בעודן צו (ת"כ פרק ד, ד): (41) יקצע. (דרי"ר צלע"ז), וצלשון משנה יש הרבה: מבית. מצפנים (שם ה): סביב. סצירות הנגע, צח"כ נדרש כן, שיקלוף הטיח שסציר אצני הנגע: הקצו. לשון קצה, אשר קצעו צקלוע הנגע סציר: (43) הקצות. לשון העשות, וכן הטוח. אצל חלץ את האבנים, מוסר הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כדד, כמו פפר, דצר ואם ישוב הנגע וגר. יכול חזר צו צדיו יהא טמא, חלמוד לומר וצד הכהן, ואם ישוב, מה שיצה האמורה להלן, בסוף שבו, אף שיצה האמורה כאן בסוף שבו (שם פרשתא ז, ו):

45	And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.	וַיִּתְּרַע יֵת בֵּיתָא יֵת אֲבָנֹהִי וַיִּתְּרַע יֵת אֲעוּזֵי וַיִּתְּרַע כָּל עֵפֶר בֵּיתָא וַיִּפְּקֵי לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתְרֵי מְקָאבִּי:	וַיִּתְּן אֶת־הַבֵּית אֶת־אֲבָנָיו וְאֶת־עֲצָיו וְאֶת כָּל־עֵפֶר הַבֵּית וְהוֹצִיא אֶל־מִחוּץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:
46	Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.	וְדִיִּיעוּל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דִּיִּסְגֵּר יִתִּיה יְהִי מְקָאבִּי עַד רַמְשָׁא:	וְהָבֵא אֶל־הַבֵּית כָּל־יְמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב:
47	And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.	וְדִישְׁכּוּב בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹ וְדִיִּיכּוּל בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹ:	וְהִשְׁכַּב בְּבֵית יִכְבֵּס אֶת־בְּגָדָיו וְהָאָכַל בְּבֵית יִכְבֵּס אֶת־בְּגָדָיו:
48	And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.	וְאִם מִיעוּל יִיעוּל כְּהֵנָּה וַיִּחְזִי וְהָאֵל לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא בְּתַר דְּאִתְּשַׁע יֵת בֵּיתָא וַיִּדְכִּי כְּהֵנָּה יֵת בֵּיתָא אֲרִי אֶתְסִי מִכְתָּשָׁא:	וְאִם־בָּא יְבֵא הַכֹּהֵן וַרְאָה וְהִנֵּה לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּבֵית אַחֲרֵי הַטָּח אֶת־הַבֵּית וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַבֵּית כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע:

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יהא החוזר טמא אלא אם כן פשה. נאמר זרעת ממארת צבאים, ונאמר זרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הבית, היה לו לכחזר אחר ואם ישוּב הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו שצבוע ראשון וצב צסוף שצבוע שני ומלאו שפשה, שלא פירש צו הכחזר למעלה כלום צעומד בעיניו שצבוע ראשון, ולמדך כאן בפסיון זה שאינו מדבר אלא צעומד צראשון ופשה צשני, ומה יעשה לו, יכול יתאנו כמו שסמך לו ונתן את הבית, תלמוד לומר ושצ הכהן, וצא הכהן, נלמד ציאה משיצה, מה שיצה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שצבוע, אף ציאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שצבוע, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומנין שאם עמד צוה וצוה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שצבוע, תלמוד לומר (וצא), ואם צא יצא, צמה הכחזר מדבר, אם צפופה צראשון, הרי צבר אמור, אם צפופה צשני, הרי צבר אמור, הא אינו אמור (וצא) ואם צא יצא, אלא את שצא צסוף שצבוע ראשון וצא צסוף שצבוע שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ציאה אמורה למעלה וציאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שצבוע, דגמר לה זהו שיצה זהו ציאה, אף צחתונה כך וכו', כדאיתא צתורת כהנים (פרשתא ז, י). גמרו של דבר, אין נתינה אלא צנגע החוזר אחר חליצה וקצוי

וטיחה, ואין החוזר צריך פסיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישוּב, ונתן, והצא אל הבית, והאכל צצית, וצא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכחזר צעומד צראשון שנותן לו שצבוע שני להסגרו, וצסוף שצבוע שני להסגרו צא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שצבוע, חזר נותן, לא חזר טעון צפרים, שאין צנגעים יותר מג' שצבועות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלף את נגעו, יכול שאני מוציא המוחלט שקלף את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): יטמא עד הערב. מלמד שאין מטמא צבגדים, יכול אפי' שהה צדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאכל צצית יכבס את צגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריצה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ שם ה, ו, ז, ח צרכות מא. עירובין פג:):

(48) ואם בא יבא. לסוף שצבוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה בא ללמד צעומד בעיניו צראשון וצשני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקצוי וטיחה ושצבוע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם צא יצא צשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה צלא חולץ וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השצבוע, כי נרפא הנגע, ואם חזר צבר פירש על החוזר שטעון נתינה:

49	And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וְלָקַח לְחַטָּא אֶת־הַבֵּית שְׁנֵי צִפְרִים וְעֵץ אֲרָז וְשְׁנֵי תוֹלְעֹת וְאַזְבִּי:	49
50	And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל־כֵּל־חֶרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים:	50
51	And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.	וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֲרָז וְאֶת־הָאֲזָבִי וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלְעֹת וְאֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְטָבַל אֹתָם בְּדַם הַצִּפֹּר הַשְּׁחוּטָה וּבַמַּיִם הַחַיִּים וַהֲנִיחָה אֶל־הַבֵּית שִׁבְעַת פְּעָמִים:	51
52	And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.	וְחַטָּא אֶת־הַבֵּית בְּדַם הַצִּפֹּר וּבַמַּיִם הַחַיִּים וּבַצִּפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֲרָז וּבְאַזְבִּי וּבַתּוֹלְעֹת:	52
53	But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.	וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל־מַחוּץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַיִּכַּפֵּר עַל־הַבֵּית וְטָהָר:	53
54	This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;	זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־גִּגַּע הַצִּרְעָת וּלְנֹתֶק:	חמישי
55	and for the leprosy of a garment, and for a house;	וּלְצִרְעַת הַבְּגָד וּלְבֵית:	55
56	and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;	וּלְשָׂאֵת וּלְסַפְּחַת וּלְבִהָרָת:	56
57	to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	לְהוֹרֹת בְּיוֹם הַטָּמֵא וּבְיוֹם הַטָּהוֹר זֹאת תּוֹרַת הַצִּרְעָת: (פ)	57
XV	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:	יא
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.	דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זָבֹו טָמֵא הוּא:	2

(57) להורות ביום וגו'. חיוה יום מטקרו, ואיזה יום מטמאו:

3	And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.	וְזֹאת תְּהִיָּה טֻמְאָתוֹ בְּזוּבוֹ רַר בְּשָׁרוֹ אֶת־זוּבוֹ אוֹ־הַחֲתִים בְּשָׁרוֹ מְזוּבוֹ טֻמְאָתוֹ הִוא: סְאֻבְתִּיהָ הִיא:
4	Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean.	כָּל־הַמְּשָׁכָב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזָב יִטְמָא וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־ יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא: דֹּבְנָא יְהִי מְסָאב וְכָל מְאָנָא דִּיתִיב עֲלוֹהִי יְהִי מְסָאב:
5	And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יַגֵּעַ בַּמְּשָׁכָבוֹ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־ הָעֶרֶב: וְגִבֵּר דִּיקְרַב בַּמְּשָׁכְבִּיהָ יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בַּמַּיָּא וְיִהִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא:
6	And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְהַיֹּשֵׁב עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו הָזָב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־הָעֶרֶב: וְדִיתִיב עַל מְאָנָא דִּיתִיב עֲלוֹהִי דֹבְנָא יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בַּמַּיָּא וְיִהִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא:
7	And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְהִנָּגַע בַּבֶּשֶׂר הָזָב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־הָעֶרֶב: וְדִיקְרַב בַּבֶּשֶׂר דֹּבְנָא יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בַּמַּיָּא וְיִהִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא:
8	And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכִי־יִרְקֶה הָזָב בַּטְּהוֹר וְיִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־ הָעֶרֶב: וְאִרִי יִרְקֶה דֹּבְנָא בְּדִכְיָא וְיִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בַּמַּיָּא וְיִהִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא:
9	And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.	וְכָל־הַמְּרֻכָּב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הָזָב יִטְמָא: וְכָל מְרֻכָּבָא דִּירְכֻב עֲלוֹהִי דֹּבְנָא יְהִי מְסָאב:

- (2) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מבשרו, ולא כל בשרו. (גדה מג.) אחר שחלק הכתוב בין בשר לבשר זכיתי לדין טימא בזה וטימא בזה, מה זבה ממקום שהיא מְטַמָּאָה טומאה קלה, נדה, מטמאה טומאה חמורה, וזבה, אף הזב ממקום שמטמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה וזבה (ת"כ זכיס פרשתא, ה): זב וזבה שמוא. למד על הטפה שהיא מטמאה. וזב דומה לְמִי בַּזָּק של שעורין ודחוי, ודומה ללוצן צינה המזרחת, שכבת זרע קשור ללוצן צינה שאינה מזרחת (גדה לה):
- (3) רר. לשון ריר שזב את בשרו: את זובו. כמו ריר שיוצא ללול: או החתים. שיוצא עז וסותם את פי האמה, ונסתם בשרו מטפת זובו, זה פשוטו. ומדרשו (מגילה ח. גדה מג:) מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זב מבשרו וזבו טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו טומאתו היא, הא כיצד, שמים לטומאה, והשלישית מזיקתו לקרבן:
- (4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יאז זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יָשַׁב לא נאמר, אלא אשר יָשַׁב עליו, הזב, צמיחוד תמיד לכך (שבת נט.):
- (5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אב הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא וולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:
- (6) והישב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן במשכב (ת"כ פרק ג, ח):
- (8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע צו (שם ח) או נשאו שהרוק מטמא צמח (גדה נה):
- (9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הפסוס של סָבְגָא שקורין ארז'ין, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירובין כז.):

<p>10 And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל-הַנֹּגֵעַ בְּכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתָּיו יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֹּס בַּגָּדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>10 וְכָל-הַנֹּגֵעַ בְּכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתָּיו יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֹּס בַּגָּדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>11 And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע-בּוֹ הַזָּב וַיִּדְּיוּ לֹא-שָׁטַף בַּמַּיִם וְכָבֵס בַּגָּדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>11 וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע-בּוֹ הַזָּב וַיִּדְּיוּ לֹא-שָׁטַף בַּמַּיִם וְכָבֵס בַּגָּדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>12 And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.</p>	<p>וְכָל-יִתְרֹש אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הַזָּב יִשָּׁבֵר וְכָל-כֵּל-עֵץ יִשְׁטַף בַּמַּיִם:</p>	<p>12 וְכָל-יִתְרֹש אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הַזָּב יִשָּׁבֵר וְכָל-כֵּל-עֵץ יִשְׁטַף בַּמַּיִם:</p>
<p>13 And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.</p>	<p>וְכִי-יִשְׁתַּחַר הַזָּב מִזֹּבּוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וְכָבֵס בַּגָּדָיו וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם חַיִּים וְיִשְׁתַּחַר:</p>	<p>13 וְכִי-יִשְׁתַּחַר הַזָּב מִזֹּבּוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וְכָבֵס בַּגָּדָיו וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם חַיִּים וְיִשְׁתַּחַר:</p>
<p>14 And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.</p>	<p>וּבְיָוֵם הַשְּׁמִינִי יִקַּח-לּוֹ שְׁתֵּי תְּרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וַיָּבֵאוּ לִפְנֵי יְהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּתְּנֵם אֶל-הַכֹּהֵן:</p>	<p>14 וּבְיָוֵם הַשְּׁמִינִי יִקַּח-לּוֹ שְׁתֵּי תְּרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וַיָּבֵאוּ לִפְנֵי יְהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּתְּנֵם אֶל-הַכֹּהֵן:</p>
<p>15 And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.</p>	<p>וַעֲשֶׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזֹּבּוֹ: (ס)</p>	<p>15 וַעֲשֶׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזֹּבּוֹ: (ס)</p>
<p>16 And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְאִישׁ כִּי-תִצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת זֶרַע וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>ששי 16 וְאִישׁ כִּי-תִצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת זֶרַע וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>

(10) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו. של ז' (ת"כ) שטיפת ידים, ללמדך שאין צית הסתרים טעון ציאת מים, פרק ד, א, זא ולימד על המרכז שיהא הנוגע בו טמא ואין טעון כזום בגדים, והוא חומר במשכב מצמרכב: והנושא אותם. כל האמור בענין הז, וזו ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו והמשכב והמרכז, משאן מטמא אדם לטמא בגדים: (11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מזו וספר שצעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהנ"ל הכתוב טבילת גופו של ז' בלשון שטיפת ידים, כמו הידים (ת"כ שם הנדה סו:):

(12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע בו מאחוריו וכו', כדאיתא בת"כ (פרשתא ג, א), עד איזהו מגעו שהוא ככולו, הוי אומר זה היסטו: (13) וכי יטהר. כשיפסוק (מגילה ח:). שבעת ימים לטהרתו. שצעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זיב, וכולן רלוּפין (נדה סח:):

<p>And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל בְּגָד וְכָל-עוֹר אֲשֶׁר-יְהִי עָלָיו שִׁכְבַּת-זֶרַע וְכֶבֶס בָּמִים וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>17</p>
<p>The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שִׁכְבַּת-זֶרַע וְרָחֳצוּ בָּמִים וְטָמְאוּ עַד-הָעֶרֶב: (פ)</p>	<p>18</p>
<p>And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.</p>	<p>וְאִשָּׁה כִּי-תִהְיֶה זָבָה דָּם יְהִי זָבָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּגִדְתָּהּ וְכָל-הַנִּגָּע בָּהּ יִטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>19</p>
<p>And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.</p>	<p>וְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּגִדְתָּהּ יִטָּמֵא וְכָל אֲשֶׁר-תֵּשֵׁב עָלָיו יִטָּמֵא:</p>	<p>20</p>
<p>And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דֹּיקְרֵב בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִצַּעַע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהִי מִסָּאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>21</p>
<p>And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דֹּיקְרֵב בְּכָל כְּלִי אֲשֶׁר- תֵּשֵׁב עָלָיו יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחֹץ בָּמִים וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>22</p>
<p>And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even.</p>	<p>וְאִם עַל-הַמִּשְׁכָּב הוּא אֹו עַל- הַכְּלִי אֲשֶׁר-הוּא יִשְׁבַת-עָלָיו בִּגְגֻעוֹ בּוֹ יִטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>23</p>
<p>And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean.</p>	<p>וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ וְתִהְיֶה נִדְתָּהּ עָלָיו וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב עָלָיו יִטָּמֵא: (ס)</p>	<p>24</p>

יה, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדרתה. אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה: (18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שְׁתַּטְמָא האשה צביאה, אִינִין הַטַּעַם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע בית הסתרים היא (נדה מא:): (19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איבריה, לתלמוד לומר והיא גלתה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הצא מן המקור (ת"כ פרשתא ד, ז): (ב) דם ויהיה זבה בבשרה. אין זוזה קרוי זב לטמא אלא אם כן הוא אדום (נדה יט:): בנדרתה. כמו ומתבטל יגדו (איוב

<p>25 And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.</p>	<p>וְאִתָּא אֲרִי יָדוּב דּוּב דְּמָה יוֹמִין סְגִיִּין בְּלֹא עֲדָן רִיחֻקָּהּ אִוְ אֲרִי תְדוּב עַל רִיחֻקָּהּ כָּל יוֹמֵי דּוּב סְאֻבָּתָהּ כְּיוֹמֵי רִיחֻקָּהּ תְּהִי מְסֻבָּא הִיא:</p>	<p>יב וְאִשָּׁה כִּי־יִזְוֹב זֹב דְּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת־נִדְתָּהּ אִוְ כִּי תִזְוֹב עַל־נִדְתָּהּ כָּל־יָמֵי זֹב טְמֵאתָהּ כִּימֵי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טְמֵאתָהּ הִוא:</p>
<p>26 Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.</p>	<p>כָּל־מִשְׁכָּב דִּתְשָׁכֹּב עָלֻהִי כָל יוֹמֵי דּוּבָהּ כְּמִשְׁכָּב רִיחֻקָּהּ יְהִי לָהּ וְכָל מְאָנָא דִּתְתִּיב עָלֻהִי מְסֻבָּא יְהִי כְּסֻאֲבַת רִיחֻקָּהּ:</p>	<p>26 כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל־יְמֵי זִזְבָּהּ כְּמִשְׁכָּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה־לָּהּ וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטִמְאֹת נִדְתָּהּ:</p>
<p>27 And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּיקָרֵב בְּהוֹן יְהִי מְסֻבָּא וַיִּצָּבַע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמֵיָא וַיְהִי מְסֻבָּא עַד רְמָשָׁא:</p>	<p>27 וְכָל־הַנוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>28 But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.</p>	<p>וְאִם דְּכִיאַת מְדוּבָהּ וְתִמְנִי לָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין וְבַתֵּר כֵּן תִּדְכִּי:</p>	<p>28 וְאִם־טִהַרְהָ מִזִּזְבָּהּ וְסִפְרָהּ לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֲרָיִם תִּטְהַר:</p>
<p>29 And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה תִּסֵּב לָהּ תְּרִין שְׁפָנִינִין אִוְ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וְתִיתִי יִתְהוֹן לְוֹת כְּהֵנָא לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא:</p>	<p>סְעִיעִי וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִקַּח־לָהּ שְׁתֵּי תֹרִים אִוְ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהִבִּיאָהּ אוֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>30 And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד כְּהֵנָא יֵת חַטָּאת וְיֵת חַד עֲלֵתָא וַיַּכְפֵּר עָלֶיהָ כְּהֵנָא קָדָם יי מְדוּב סְאֻבָּתָהּ:</p>	<p>30 וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה וַיַּכְפֵּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזִּזְבָּה טְמֵאתָהּ:</p>
<p>31 Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.</p>	<p>וְתִפְרְשׁוּן יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִסְּאֻבָּתֵהוֹן וְלֹא יָמוּתוּן בְּסֻאֲבָתֵהוֹן בְּסֻאֲבִיחֵהוֹן יֵת מִשְׁכְּנֵי דְּבִינִיחֵהוֹן:</p>	<p>מַפְטִיר וְהִזְרַתָּם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאתָם וְלֹא יָמוּתוּ בְּטִמְאֹתָם בְּטִמְאָם אֶת־מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם:</p>

(24) ותדי נדחה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם צא עליה צחמישי לנדחה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ותהי נדחה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ז, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדחה. אחר שיטאו שבעת ימי נדחה: או כי תזוּב. את ג' הימים הללו:

על נדחה. מופלג מנדחה יום אחד זו היא זזה, ומשפטא חרוץ צפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרבן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה צנדה, צין רואה צין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג). צפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה לחמלת נדה, שכל שלשה רצופין שמראה צאחד עשר יום הללו תהא זזה:

32	This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;	זֹאת תֹּזְכֶּת הַזֶּבֶב וְאִשֶּׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכֶבֶת זָרַע לְטִמְאָה-בָּהּ: דָּא אִוְרִיתָא דְדֹבְכָא וְדִתְפֹּק מִנִּיהּ שְׂכֶבֶת זָרַע לְאִסְתָּאבָּא בָּהּ:	32
33	and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.	וְהַדְוָה בְּנִדְתָּהּ וְהַזֶּבֶב אֶת-זוּבֹו לְזָכָר וּלְנִקְבָּה וְלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם-טִמְאָה: (פ) וְלִדְדָאִיב יֵת דְּוִבִיָּה לְדָכָר וּלְנִיקְבָּא וּלְזָכָר דְּיִשְׁכַּב עִם מִסְאָבְתָּא:	5 פסוקים

The Haftara is II Kings 7:3 – 7:20 on page 148. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 177. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftara on page 159. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 162.

XVI	And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֹהֶרֶן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי-יְהוָה וַיָּמָתוּ: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּתֵר דְּמִיתוּ תֵרִין בְּנֵי אֹהֶרֶן בְּקִרְבִּיהוֹן אִישְׁתָּא נִוְכְּרִיתָא קִדָּם יְיָ וַיָּמָתוּ:	אחרי מות
2	and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה דִּבֶּר אֶל-אֹהֶרֶן אֶחָיִךְ וְאֵל-יָבֹא בְּכָל-עֵת אֶל-הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל-פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל-הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בָעֵזָן אֲרָאָה עַל-הַכַּפֹּרֶת: וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה מִלִּיל עִם אֹהֶרֶן אַחִיךָ וְלֹא יְהִי עָלֶיךָ בְּכָל עֵדָן לְקֹדֶשׁא מְגִיז לְפָרוּכְתָּא לְקִדָּם כְּפִוְרִתָּא דְעַל אֲרוֹנָא וְלֹא יָמוּת אַרְי בְּעֵנָא אֲנָא מִתְגַּלִּי עַל בֵּית כְּפִוְרִי:	2
3	Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.	בְּזֹאת יָבֹא אֹהֶרֶן אֶל-הַקֹּדֶשׁ בֶּפֶר בֶּן-בִּקָּר לְחַטָּאת וְאֵיל לְעֹלָה: בְּדָא יְהִי עָלֶיךָ אֹהֶרֶן לְקֹדֶשׁא בְּתוֹר בֶּר תוֹרִי לְחַטָּאת וּדְכָר לְעֹלָתָא:	3

(31) והזרתם. אין נזירה אלא פרישה, וכן גזרו אֶחָזר (ישעי' א, ד), וכן נזיר אחיז (בראשית מט, כו): ולא ימותו בשמאחם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיטה: (32) זאת תזרת הזב. צעל ראייה אחת, ומהו תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כצעל קרי, טמא טומאת ערב: (33) והזב את זובו. צעל שתי ראיות וצעל שלש ראיות, שמורתן מפורשת למעלה: (1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רצי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנקנס אצלו רופא, אמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחב, צא אחר ואמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך

שמת פלוני, זה זרזו יותר מן הראשון, לכן נאמר אחרי מות שני בני אהרן: (2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו: ולא ימות. שאם צא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לצא, זה פשוטו. ומדרשו לא יצא כי אם צענן הקטרת ציוס הכיפורים (יומא נג.): (3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לבית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא צלל עת כי אם ציוס הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה בחדש השביעי בעשור לחודש:

<p>He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.</p>	<p>כִּתְּנֵת בֶּדֶד קָדָשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנְסֵי בֶדֶד יִהְיוּ עַל-בְּשָׂרוֹ וּבִאֲבָנֶט בֶּדֶד יַחְגֹּר וּבִמְצַנְפֶּת בֶּדֶד יִצְנָף בְּגָדֵי-קָדָשׁ הֵם וְרַחֵץ בַּמַּיִם אֶת-בְּשָׂרוֹ וּלְבַשָּׁם: וְיִלְבָּשׁוּן:</p>	<p>כִּתְּנֵת בֶּדֶד קָדָשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנְסֵי בֶדֶד יִהְיוּ עַל-בְּשָׂרוֹ וּבִאֲבָנֶט בֶּדֶד יַחְגֹּר וּבִמְצַנְפֶּת בֶּדֶד יִצְנָף בְּגָדֵי-קָדָשׁ הֵם וְרַחֵץ בַּמַּיִם אֶת-בְּשָׂרוֹ וּלְבַשָּׁם: 4</p>
<p>And he shall take of the congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.</p>	<p>וּמֵאֵת עֵדֻת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי-שְׂעִירֵי עֲזִים לַחֲטָאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה: וּמִן כֹּהֵנֶיךָ דָּבָר יִשְׂרָאֵל יִסֹּב תָּרִין צִפִּירֵי עֲזִי לַחֲטָאת וְדָבָר חֵד לְעֹלָתָא:</p>	<p>וּמֵאֵת עֵדֻת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי-שְׂעִירֵי עֲזִים לַחֲטָאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה: 5</p>
<p>And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.</p>	<p>וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-פֶּר הַחֲטָאת אֲשֶׁר-לוֹ וּכְפָר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ: וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן יֵת וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן יֵת תּוֹרָא דַּחֲטָאת דִּילֵיהּ וּכְפָר עֲלוּהִי וְעַל אָנָּשׁ בֵּיתֵיהּ:</p>	<p>וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-פֶּר הַחֲטָאת אֲשֶׁר-לוֹ וּכְפָר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ: 6</p>
<p>And he shall take the two goats, and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וְלָקַח אֶת-שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים וְהָעֶמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְסֹב יֵת תָּרִין צִפִּירִין וְיָקִימוּן קִדָּם יְיָ בַּחֲרֹעַ מִשְׁפַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְלָקַח אֶת-שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים וְהָעֶמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: 7</p>
<p>And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.</p>	<p>וְנָתַן אֹהֶלֶן עַל-שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גִּרְלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לַיהוָה וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזָּאֵל: וְיִתֵּן אֹהֶלֶן עַל תָּרִין צִפִּירִין עֲדָבִין עֲדָבָא חֵד לְשִׁמָּא דִּי וְעֲדָבָא חֵד לְעִזָּאֵל:</p>	<p>וְנָתַן אֹהֶלֶן עַל-שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גִּרְלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לַיהוָה וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזָּאֵל: 8</p>
<p>And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.</p>	<p>וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-הַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לַיהוָה וְעָשָׂהוּ חֲטָאת: וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן יֵת צִפִּירָא דְסָלִיק עֲלוּהִי עֲדָבָא לְשִׁמָּא דִּי וְעִבְדֵּיהּ חֲטָתָא:</p>	<p>וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-הַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לַיהוָה וְעָשָׂהוּ חֲטָאת: 9</p>
<p>But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.</p>	<p>וְהַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעִזָּאֵל יַעֲמִד-תִּי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזָּאֵל הַמִּדְבָּרָה: וְצִפִּירָא דְסָלִיק עֲלוּהִי עֲדָבָא לְעִזָּאֵל יִתְּקֵם כֵּד חֵי קִדָּם יְיָ לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי לְשַׁלַּח יֵתִיהּ לְעִזָּאֵל לְמִדְבָּרָא:</p>	<p>וְהַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעִזָּאֵל יַעֲמִד-תִּי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזָּאֵל הַמִּדְבָּרָה: 10</p>

(4) כחנת בד וגר. מגיד שאינו משמש לפניו שמונה נגדים שהוא משמש זהם צחוף שיש זהם זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, (ר"ה כו.) אלא צד' ככהן הדיוט, וכולן של צון: קדש ילבש. שיהיו משל הקדש (ת"כ פרק א, י: יצנף. כמרגמו יחט צרישה, יניח צראשו, כמו ותנח צגדו (צראשית לט, טז), וספספיה: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפנים, ומשנה מצגדי זהב לצגדי לזן, ומצגדי לזן לצגדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא לז.):

(6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך

כאן שמשלו הוא צא ולא משל צבור (שם ג:): וכפר בעדו ובעד ביתו. מתודה עליו עונותיו ועונות צימו (שם לו: ת"כ פרשחא ג, ג):

(8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן צ' ידי צקלפי, ונוטל גורל צימין וחצרו בשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב צו לשם, הוא לשם ואת שכתוב צו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יומא לט:). עזאזל. הוא הר עז וקשה, לוק גבוה (ת"כ פרק ב, ח יומא סז:), שנאמר אֶרֶץ גִּזְרָה, חמוכה:

(9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ שם ה):

11	And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.	וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת־פֶּרֶךְ הַחֲטָאתָ וְיִקְרִיב אֹהֶלֶן יֵת תּוֹרָא דְחֲטָאתָ דִּילִיָּהּ וְיִכְפֹּר עָלָיוּ בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת־פֶּרֶךְ הַחֲטָאתָ אֲשֶׁר־לוֹ:	11
12	And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.	וְיִסֵּב מְלִי מַחֲתֵתָא גּוֹמְרִין דְּאִישָׁא מִעֲלֵיוּ מִדְּבָחָא מִן קֳדָם יי וּמְלִי חוּפְנֵיהּ קִטְרֵת בּוֹסְמִין דְּקִיקִין וְנִשִּׁיל מְגִיו לְפָרוּכְתָּא:	ישראל 12
13	And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.	וְנָתַן אֶת־הַקִּטְרֵת עַל־הָאֵשׁ לְפָנֵי יְהוָה וְכִסָּהּ עָנַן הַקִּטְרֵת אֶת־הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:	13
14	And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.	וְיִסֵּב מִדָּמָא דְּתּוֹרָא וְיִדִּי בְּאֶצְבָּעֵיהּ עַל אָפִי כְּפֹרֶתָא קְדוּמָא וְקֳדָם כְּפֹרֶתָא יְדֵי שִׁבְעַת זְמָנִין מִן דָּמָא בְּאֶצְבָּעֵיהּ:	14
15	Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.	וְיִכּוֹס יֵת צִפִּירָא דְּחֲטָאתָא דְּלַעֲמָא וְנִשִּׁיל יֵת דָּמִיהּ לְמִגְיוֹ לְפָרוּכְתָּא וְנִעְבִּיד לְדָמִיהּ כְּמָא דְּעִבֵּד לְדָמָא דְּתּוֹרָא וְיִדִּי יֵתִיהּ עַל כְּפֹרֶתָא וְקֳדָם כְּפֹרֶתָא:	15

(10) יעמד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרגמו יפקס בד חי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (שם ו): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב והקדוה עליו וגו' (11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ציחו (שם פרשת ג, א), שנאמר צִיחַת אֱהֲרֹן צִכְרוּתָהּ ה' וגו' (תהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתו אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וקָפַר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטּוֹמֵאתָּ וְגו' (ת"כ פרק ד, ב): (12) מעל המזבח. החילון (יומא מה): מלפני ה'. מלד שלפני הפתח, והוא לז מערבי (שם): דקה. מה ת"ל

דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וְשָׁחַטָהּ מִמְּנֶה דְּדִקָּה (שמות ל, לו), אלא שמהא דקה מן הדקה (יומא מה): שמעריז יוס הכפורים היה מחזירה למכתשת: (13) על האש. שבתוך המחתה: ולא ימות. הא אם לא עשאה כחנה חייב מיתה (יומא ג): (14) והזה באצבעו. הזאה אחת צממע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יומא נה): (15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם טא). כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שם נה):

And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleanness of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleanness.

And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.

And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.

And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleanness of the children of Israel.

And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.

And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.

וּכְפַר עַל-הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשְׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם:

וְכָל-אָדָם לֹא-יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּכָאֵז לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד-צֵאתוֹ וְכַפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל-קְהֵל יִשְׂרָאֵל:

וַיֵּצֵא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי-יְהוָה וְכַפֵּר עָלָיו וּלְקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׂעִיר וַנָּתֵן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

וְהִזָּה עָלָיו מִן-הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שִׁבְעַת פְּעָמִים וְטָהָרוּ וְקִדְּשׁוּ מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְכִלָּה מִכַּפֵּר אֶת-הַקֹּדֶשׁ וְאֶת-אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת-הַשְּׂעִיר הַחַי:

וְסָמַךְ אֶת־רֹאשׁוֹ אֶת-שְׁתֵּי יָדָיו עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת-כָּל-פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וַנָּתֵן אֹתָם עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁלַח בְּיַד אִישׁ עֵתִי הַמִּדְבָּרָה:

לפני ה' זהיכל. ומה תלמוד לומר ויאז, לפי שהזה הזאות על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפנים והזה, ובמחנות המזבח הזקיקו לזאת מן המזבח ולחוץ, ויתחיל מקרן מזרחית לפונות (יומא נח:). וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה לתוך זה (יומא נז:). (19) והזה עליו מן הדם. אחר שנתן מחנות באצבעו על קרנותיו, מזה ו' הזאות על גגו: ושהרו. ממה שעבר: וקדשו. לעתיד לזא (ת"כ פרק ד, יג):

(16) מטמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צטוף, שנאמר לכל חטאתם, וחטאת היא שוגג (שבויעות יז: ת"כ פרק ד, ז). ומפשעיהם. אף הנכנסין מזיד צטומאה (שם ג.). וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם צפנים, אחת למעלה ושצע למטה, כך מזה על הפרוכת מצחוץ משניהם, אחת למעלה ושצע למטה (יומא נז:). השכן אתם בתוך טומאותם. אף על פי שהם טמאים, שכינה צינייהם: (18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא

22 And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.	וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנֹתָם אֶל־אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשָׁלַח אֶת־הַשְּׂעִיר בַּמִּדְבָּר׃ וַיטול צִפִּירָא עָלוּהִי יֵת כָּל־חֻבִּיהוֹן לָאֶרֶע דְּלֹא יִתְבָּא וַיִּשְׁלַח יֵת צִפִּירָא בַּמִּדְבָּר׃	22 וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנֹתָם אֶל־אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשָׁלַח אֶת־הַשְּׂעִיר בַּמִּדְבָּר׃
23 And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.	וַיָּבֵא אַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדֵי הַכֹּהֵן אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם׃ וַיַּעֲלֶה אַהֲרֹן לְמִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּשְׁלַח יֵת לְבוּשֵׁי בּוֹצֵא דְלִבָּשׁ בְּמִיעָלֶיהָ לְקוּדְשָׁא וַיַּצְנַעֲנֹן תַּמָּן׃	23 וַיָּבֵא אַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדֵי הַכֹּהֵן אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם׃
24 And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.	וַיִּסְחִי יֵת בַּשְּׂרִיָּה בְּמֵיָא בְּאַחַר קֹדֶשׁ וַיִּלְבַּשׁ יֵת לְבוּשׁוֹהִי וַיִּפְּקֹ וַיַּעֲבִיד יֵת עֲלֵתִיהָ וַיֵּלֶךְ עִמָּא וַיִּכְפֹּר עָלֹהִי וְעַל עַמָּא׃ וַיִּרְחֹץ אֶת־בָּשָׂרוֹ בְּמִים בְּמַקְוֶה קֹדֶשׁ וַיִּלְבַּשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיָּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֲלֹתוֹ וְאֶת־עֲלֹת הָעָם וַיִּכְפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי הָעָם׃	24 וַיִּסְחִי יֵת בַּשְּׂרִיָּה בְּמֵיָא בְּאַחַר קֹדֶשׁ וַיִּלְבַּשׁ יֵת לְבוּשׁוֹהִי וַיִּפְּקֹ וַיַּעֲבִיד יֵת עֲלֵתִיהָ וַיֵּלֶךְ עִמָּא וַיִּכְפֹּר עָלֹהִי וְעַל עַמָּא׃
25 And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.	וַיֵּלֶךְ חֶלֶב הַחֲטָאִת יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ׃ וַיֵּלֶךְ יֵת תְּרֵבִי חֲטָאוֹתָא יִסִּיק לְמִדְבָּחָא׃	25 וַיֵּלֶךְ חֶלֶב הַחֲטָאִת יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ׃
26 And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.	וַיִּמְשַׁלַּח אֶת־הַשְּׂעִיר לְעֵזָאֵל וַיִּכְבֹּס בְּגָדָיו וַיִּרְחֹץ אֶת־בָּשָׂרוֹ בְּמִים וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה׃ וַיְמַוְּבִיל יֵת צִפִּירָא לְעֵזָאֵל וַיַּבְעֵעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי יֵת בַּשְּׂרִיָּה בְּמֵיָא וּבְתֵר כֵּן יַעֲלֶה לְמִשְׁרִיתָא׃	26 וַיִּמְשַׁלַּח אֶת־הַשְּׂעִיר לְעֵזָאֵל וַיִּכְבֹּס בְּגָדָיו וַיִּרְחֹץ אֶת־בָּשָׂרוֹ בְּמִים וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה׃

(21) איש עתי. המוכן לכך מיום אתמול (יומא סו):
(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף לז.), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולתו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולובש צגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר בה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבר. אחר שהוציאם ולובש צגדי זהב לתמיד של צין הערבים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימיים וקטרת של מחטה בצגדי לבן, ואילו ואיל העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והואלף כף ומחטה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של צין הערבים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, וְשָׁלַח אֶת הַשְּׂעִיר צִמְדָּר, וְחָסַן אֶת צִמְדָּר צִמְדָּר, וְיָצָא וְעָשָׂה אֶת עֲלֹתוֹ וְגו', וְאֵת חֶלֶב הַחֲטָאִת וְגו', וכל הפרשה עד וְאַחֲרֵי כֵן יָבֹא אֶל

הַמַּחֲנֶה, ואחר כך וְצָא אֶל־הָאֵלֶּיךָ: והניחם שם. מלמד שטעונו גניזה, ולא ישתמש באתן ארבעה צגדים ליום כפורים אחר (יומא יז:):
(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את בשרו ולבשם שכשהוא מְשָׁה מצגדי זהב לצגדי לבן טעון טבילה, שבאותה טבילה פשט צגדי זהב שעבד בהן עבודת תמיד של שחר ולבש צגדי לבן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא מְשָׁה מצגדי לבן לצגדי זהב טעון טבילה (שם לז.). במקום קדוש. המקודש בקדושת עזרה, והיא היתה צגג צית הפְּקֻדָּה, וכן ד' טבילות הבאות חוצה ליום, אבל הראשונה היתה בחיל (שם ל.) ת"כ פרק י, ח: ולבש את בגדיו. שמנה צגדים שהוא עובד בהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. איל לעולה האמור למעלה בְּצֹאת אֶל־הָאֵלֶּיךָ וְגו': ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה וּמֵאֵת עֶדֶת צָנִי יִשְׁרָאֵל וְגו':
(25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח החיצון, דאלו צפנימי כתיב לא תַעֲלֶי עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה (שמות ל.):

<p>27 And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.</p>	<p>וְיֵת תֹּרֶא דְחַטָּאת וְיֵת צִפְרָא דְחַטָּאת דְּאִתְעַל מִדְּמֵהוֹן לְכַפֵּרָא בְּקוֹדֶשָׁא יִתְפָּקֹן לְמַפְרָא לְמִשְׁרִיתָא וְיוֹקְדִין בְּנוֹרָא יֵת מִשְׁכְּהוֹן וְיֵת בִּשְׂרָהוֹן וְיֵת אוֹכְלָהוֹן:</p>	<p>27 וְאֵת פֶּרֶךְ הַחֲטָאת וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאת אֲשֶׁר הוּבֵא אֶת־דָּמָם לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ יוֹצֵא אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֲרֹתָם וְאֶת בְּשָׂרָם וְאֶת פְּרָשָׁם:</p>
<p>28 And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.</p>	<p>וְדַמְּשִׁיד יִתְהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹתָי וְיִסְחִי יֵת בִּשְׂרִיהַ בְּמֵיָא וּבְתַר כֵּן יֵיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא:</p>	<p>28 וְהַשְׂרִף אֹתָם יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בְּמֵיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:</p>
<p>29 And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.</p>	<p>וְהָיָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנִנוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִלָּח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:</p>	<p>29 וְהָיָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנִנוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִלָּח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:</p>
<p>30 For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.</p>	<p>אֲרִי בְיוֹמָא הַדִּין יְכַפֵּר עָלֵיכֹן לְדַפָּאָה יִתְכּוֹן מִכָּל חוֹבֵיכֹן קָדָם יְיָ תְּדַבֵּן:</p>	<p>30 כִּי־בְיוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עָלֵיכֶם לְטַהֵר אֹתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:</p>
<p>31 It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.</p>	<p>שַׁבָּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֹן וְתַעֲנִנוּ יֵת נַפְשֹׁתְכֹן קִיָּם עוֹלָם:</p>	<p>31 שַׁבֹּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֶם וְעָנִיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:</p>
<p>32 And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.</p>	<p>וְיַכְפֵּר כֹּהֵנָא דִּירֵבִי יִתִּיה וְדִקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיה לְשִׁמְשָׁא תַּחֲוֹת אָבוּהִי וְלִלְבָּשׁ יֵת לְבוּשֵׁי בּוּצָא לְבוּשֵׁי קוֹדֶשָׁא:</p>	<p>32 וְכַפֵּר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמָּשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֶת־יָדוֹ לַכֹּהֵן תַּחַת אָבִיו וְלִבָּשׁ אֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>33 And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.</p>	<p>וְיַכְפֵּר עַל מִקְדָּשׁ קוֹדֶשָׁא וְעַל מִשְׁכַּן וּמִזְבֵּחַ וְעַל מִדְּבַחַת יַכְפֵּר וְעַל כֹּהֲנָיָא וְעַל כָּל עַמָּא דְקָהֵל יַכְפֵּר:</p>	<p>33 וְכַפֵּר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יַכְפֵּר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקָּהֵל יַכְפֵּר:</p>

(27) אשר הובא את דמם. להיכל לפני ולפנים: לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה בגדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ סס), והס כל הכהנים גדולים שעמדו מיאשהו ואילן, שצימיו נגמיה ללוזית של שמן (ד) לפי שנאמר כל הפרשה בזה הכהן הולך לומר בזה גדול המשחה (יומא נז:): לכהן תחת אביו. ללמד שאם בנו הצא אחרי שיהא כמוהו: ואשר ימלא את ידו. אין מלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סס):

34	<p>And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.</p>	<p>והיתה זאת לכם לחקת עולם על כל בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה ויעש כאשר צוה יהוה את משה: (פ)</p>	34
XVII	<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וידבר יהוה אל משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:</p>	רביעי יג
2	<p>Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:</p>	<p>דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם זה הדבר אשר צוה יהוה לאמר:</p>	2
3	<p>What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,</p>	<p>איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה או אשר ישחט מחוץ למחנה:</p>	3
4	<p>and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.</p>	<p>ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן ליהוה לפני משכן יהוה דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו:</p>	4
5	<p>To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.</p>	<p>למען אשר יביאו בני ישראל את זבחייהם אשר הם זבחים על פני השדה והביאם ליהוה אל פתח אהל מועד אל הכהן וזבחו זבחי שלמים ליהוה אותם:</p>	5
6	<p>And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וזרק הכהן את הדם על מזבח יהוה פתח אהל מועד והקטיר החלב לריח ניחח ליהוה:</p>	6

(34) ויעש כאשר צוה ה' וגו'. כשהגיע יום הכפורים שנאמר להקריב קרבן: במחנה. מוץ לעזרה (זבחים קז): עשה כסדר הזה, ולהגיד שזכו של אהרן שלא היה לזשן (4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב צנפשו: דם לדולתו אלא כמקיים גזירת המלך: שפך. לזכות את הזורק דמים צמון (שס): (3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכמוצ מדצר, (5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזכות:

<p>7 And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations.</p>	<p>וְלֹא-יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת-זִבְחֵיהֶם לְשִׁעִירֵם אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם חֻקַּת עוֹלָם תְּהִיָּה-זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם: וְלֹא יִדְבְּחוּ עוֹד יֵת דְּבַחֵיהוֹן לְשִׁידִין דָּאֲנִין טָעַן בְּתַרְיָהוֹן קִים עַל־ם תְּהִי דָא לְהוֹן לְדַרְיָהוֹן:</p>	<p>7</p>
<p>8 And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,</p>	<p>וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר אֲשֶׁר-יִגְוֹר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר-יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ זֶבַח: וְלֵהוֹן תִּימַר גִּבְר גִּבְר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרֵא דִּיתְגִּירִיוֹן בִּינִיָּהוֹן דִּי־סִיק עֲלֵתָא אוֹ נִכְסַת קוּדְשִׁיא:</p>	<p>חמישי</p>
<p>9 and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people.</p>	<p>וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיֹאֲנוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לִיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ: וְלִתְרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא לֹא יִתִּינִיָּה לְמַעַבְד יִתִּיָּה קֳדָם יי וְיִשְׁתִּיצִי אֲנָשָׁא הַהוּא מֵעַמִּיה:</p>	<p>9</p>
<p>10 And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל-דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בְּנֶפֶשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת-הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ: וּגְבַר גִּבְר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרֵא דִּיתְגִּירִיוֹן בִּינִיָּהוֹן דִּי־כֹל כָּל דָּם וְאִתִּין רוּגְזִי בְּאֲנָשָׁא דִּי־כֹל יֵת דְּמָא וְאִשְׁתִּיצִי יִתִּיָּה מִגֹּו עַמִּיה:</p>	<p>10</p>
<p>11 For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life.</p>	<p>כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל-הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל-נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי-הַדָּם הוּא בְּנֶפֶשׁ יְכַפֵּר: אֲרִי נֶפֶשׁ בְּשָׂרָא בַדְּמָא הִיא וְאֲנָא יְהַבְתִּיָּה לְכֹון עַל מַדְבַּחָא לְכַפְּרָא עַל נֶפֶשׁ־תְּכֹון אֲרִי דְּמָא הוּא עַל נֶפֶשָׁא מְכַפֵּר:</p>	<p>11</p>
<p>12 Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.</p>	<p>עַל-כֵּן אָמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל-נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא-תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא-יֹאכַל דָּם: עַל כֵּן אָמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל אָנָּשׁ מִכֶּם לֹא יִכּוֹל דָּם וְגִיּוֹרֵא דִּיתְגִּירִיוֹן בִּינִיָּהוֹן לֹא יִכּוֹלִין דָּם:</p>	<p>12</p>

- (7) לשעירם. לשדים, כמו ושעירים וקדושים (ישעיה יג, ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק בו: (כא):
- (8) אשר יעלה עלה. לחייב על המקטיר איזרים צחוק, נחמיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תבוא נפש ותכפר על הנפש:
- (9) שניהם חייבין (ת"כ פרק י, ו חולין כט):
- (10) כל דם. לפי שנאמר נפש יכפר, יכול לא יהא חייב אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריכות ד:):
- (11) כי נפש הבר. של כל צריה צדס היא תלויה, ולפיכך נחמיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תבוא נפש ותכפר על הנפש:
- (12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יזמות קיד):

13	<p>And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust.</p>	<p>וְגֵבֶר וְגֵבֶר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יִצּוֹד דִּיצוֹד צִידָא חִיתָא אוֹ עוֹפָא דְמִתְאָכִיל וַיִּשׁוֹד יֵת דְּמִיָּה וַיִּכְסֶּינָהּ בַּעֲפָרָא:</p>	<p>13 וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יִצּוֹד צִיד חִיתָּה אוֹ-עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשָׁפַךְ אֶת-דָּמּוֹ וַיִּכְסֶּהוּ בַּעֲפָר:</p>
14	<p>For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.</p>	<p>אֲרִי נֶפֶשׁ כָּל בֶּשָׂרָא דְּמִיָּה בְּנִפְשִׁיהּ הוּא וְאָמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בֶּשָׂרָא לֹא תִכְלֹן אֲרִי נֶפֶשׁ כָּל בֶּשָׂרָא דְּמִיָּה הִיא כָּל דְּיִכְלֶנָהּ יִשְׁתַּיְצִי:</p>	<p>14 כִּי-נֶפֶשׁ כָּל-בֶּשָׂר דָּמּוֹ בְּנִפְשׁוֹ הוּא וְאָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל-בֶּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל-בֶּשָׂר דָּמּוֹ הוּא כָּל-אֲכָלֹי יִכָּרֵת:</p>
15	<p>And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.</p>	<p>וְכָל אָנָשׁ דְּיִיכּוֹל גְּבִילָא וְתִבְרִיא בְּיִצְיָבִיא וּבְגִיזְרִיא וַיִּצָּבַע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמִיא וַיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא וַיִּזְדָּבִי:</p>	<p>15 וְכָל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל גְּבִילָהּ וְטִרְפָּהּ בְּאֶזְרָח וּבְגֵר וּכְבָּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְטָהָר:</p>
16	<p>But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.</p>	<p>וְאִם לֹא יִצָּבַע וּבִשְׂרִיָּה לֹא יִסְחִי וַיִּקְבֵּיל חוֹבִיָּהּ:</p>	<p>16 וְאִם לֹא יְכַבֵּס וּבִשְׂרָו לֹא יִרְחֹץ וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: (פ)</p>
XVIII	<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּמְלִל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּמֹר:</p>	<p>יֵד וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר:</p>
2	<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.</p>	<p>מְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לָהֶון אָנֹא יְיָ אֱלֹהֵכֶון:</p>	<p>2 דְּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
3	<p>After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.</p>	<p>כְּעוֹבְדֵי עַמָּא דְּמִצְרַיִם דִּיתִּיבְתוּן בֵּיהּ לֹא תַעֲבֹדוּן וְכְעוֹבְדֵי עַמָּא דְּאֶרֶעָא דְּקִנְעָן דְּאָנֹא מַעִיל יִתְכוּן לְתַמְּן לֹא תַעֲבֹדוּן וּבְנִמּוּסֵיהוֹן לֹא תִתְּכוּן:</p>	<p>3 כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ-מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַתְּם-בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ-כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחֻקֹּתֶיהֶם לֹא תֵלְכוּ:</p>

(13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, אווין ותרנגולין מנין, יכול תהא נזלת עוף טמא מטמאה צבית הבליעה, תלמוד תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל זשר אלא זהומנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, ז): טרפה: אשר יאכל. פרט לטמאים: (14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה בו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם וצער לשון זכר, נפש לשון נקבה: (15) אשר תאכל גבלה וטרפה. צנזלת עוף טהור דבר הכתוב, שאין לה טומאה אלא בשעה שנזלעת צבית הבליעה, ולמדך כהן שטמאה באכילתה, ואינה מטמאה זמגע, וטרפה האמורה כהן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו

יכול תהא נזלת עוף טמא מטמאה צבית הבליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש צמיו טרפה, יאז עוף טמא שאין צמיו טרפה: (16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או ינכס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזוס בגדים צמלקות: (2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי צמיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקבלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנזק צעריות צמי עזרא, לפיכך צא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גזור עליכם, דיין להפרע ונאמן לשלם שכר:

4	Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.	אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לִלְכַת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	יְת דִּינֵי תַעֲבִדוּן וְיֵת קִימֵי תִשְׁמְרוּן לְהִלְכָא בְהוֹן אֲנָא יי אֱלֹהֵכֹן:
5	Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.	וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּכֶם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)	וְתִשְׁמְרוּן יְת קִימֵי וְיֵת דִּינֵי דְאָם יַעֲבִיד יִתְהוֹן אֲנִשָּׁא יִיחֵי בְהוֹן בְּחַיֵּי עֲלָמָא אֲנָא יי:
6	None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.	אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שָׂאֵר בָּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ אֲנִי יְהוָה: (ס)	גְּבֵר גְּבֵר לְכָל קָרִיב בְּשָׂרִיהָ לֹא תִקְרְבוּן לְגִלְעָה עָרְיָא אֲנָא יי:
7	The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְּךָ לֹא תִגְלֶה אִמְּךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)	עָרִית אָבִיךָ וְעָרִית אִמְּךָ לֹא תִגְלֶה תִגְלֶה אִמְּךָ הִיא לֹא תִגְלֶה עָרִיתָהּ:
8	The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.	עֲרוֹת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)	עָרִית אִתָּת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עָרִיתָא דְאָבִיךָ הִיא:
9	The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover.	עֲרוֹת אֲחֹתְךָ בֵּת־אָבִיךָ אוֹ בֵּת־אִמְּךָ מוֹלְדֶת בֵּית אוֹ מוֹלְדֶת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָן: (ס)	עָרִית אֲחֻתְךָ בֵּת אָבִיךָ אוֹ בֵּת אִמְּךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ מִן אִמְּךָ אוֹ מִן חוּץ לֹא תִגְלֶה עָרִיתָהּ:
10	The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.	עֲרוֹת בֵּת־בְּנֶךָ אוֹ בֵּת־בָּתְּךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָן כִּי עֲרוֹתָהּ הִנֵּה: (ס)	עָרִית בֵּת בְּרֶךְ אוֹ בֵּת בָּתְּךָ לֹא תִגְלֶה עָרִיתָהּ אֲרִי עָרִיתְךָ אֲנִין:

(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצרים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישצו בו ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקיתיהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אמר, אלא אלו נמוסות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון טרמיזאות ואֶזְטָזִיאוֹת, ר"מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים:

(4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בתורה במשפט, שאלו לא נאמרו היו כדאי לאומרן: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם למה לנו לשומרן, ואומות העולם ע"א משיבין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולבישת שעטנן, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גורמי עליכם, אי אתם רשאים להפטר: ללכת בהם. אל תפטר מתוכם, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמד חכמת המצריים והכשדיים:

(5) ושמרתם את חקותי. לרבות שאר דקדוקי הפרשה

שלא פרט הכתוב זהם (ת"כ שם יא). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשתא ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הבא, שאם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מות: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(6) לא תקרבו. להזהיר הנקבה כזכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(7) ערות אביך. זו אשת אביך (סנהדרין נד), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אביך, ונאמר להלן עָרוֹת אָבִיו גְּלָה (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביו, אף כאן אשת אביו: וערות אמן. להביא אמו שאינה אשת אביו:

(8) ערות אשת אביך. לרבות לאחר מיתה:

(9) בת אביך. אף בת אנוסה כמשמע: מולדת בית או מולדת חוץ. צין שאומרים לו לאבין קיים את אמה, וצין שאומרים לו הוצא את אמה (יצמות כג), כגון ממזרת או נתינה:

11	The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת בִּתְּאֻשַׁת אָבִיךָ מוֹלֶדֶת עֲרֹת בֵּת אִמְתְּ אֲבוֹךָ דִּילִידָא אָבִיךָ אַחוּתָהּ הוּא לֹא תִגְלֶה מִן אֲבוֹךָ אַחְתְּךָ הִיא לֹא תִגְלִי עֲרוֹתָהּ: (ס)	11
12	Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.	עֲרוֹת אַחוּת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹת אַחַת אֲבוֹךָ לֹא תִגְלִי קְרִיבַת אֲבוֹךָ הִיא: (ס)	12
13	Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.	עֲרוֹת אַחוּת־אִמְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹת אַחַת אִמְךָ לֹא תִגְלִי אֲרִי קְרִיבַת אִמְךָ הִיא: (ס)	13
14	Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.	עֲרוֹת אַחִי־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹת אַחְבֹּךָ לֹא תִגְלִי אֶל־אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב דְּדָתָךְ לְאִתְּתִיהָ לֹא תִקְרַב אֶתְּ אַחְבֹּךָ הִיא: (ס)	14
15	Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת כְּלָתְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹת כְּלָתְךָ לֹא תִגְלִי אֶתְּ אִשְׁתְּ בְנֶךָ הוּא לֹא תִגְלֶה בְּרֶךְ הִיא לֹא תִגְלִי עֲרוֹתָהּ: (ס)	15
16	Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.	עֲרוֹת אִשְׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹת אִמְתְּ אַחוֹךָ לֹא תִגְלִי עֲרוֹת אָחִיךָ הוּא: (ס)	16
17	Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.	עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה עֲרֹת אִתְּתָא וּבִרְתָּהּ לֹא תִגְלִי אַח־בֵּת־בְּנֵה וְאִתְּ־בֵת־בָּתָּהּ לֹא יֵת בֵּת בְּרָה וְיֵת בֵּת בְּרִתָּהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ שְׂאֵרָה תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ שְׂאֵרָה הֵנָּה זִמָּה הוּא: אֲנִין עֵיצַת חֲטָאִין הִיא:	17
18	And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.	וְאִשָּׁה אֶל־אִחְתָּהּ לֹא תִקַּח וְאִתְּתָא עִם אַחְתָּהּ לֹא תִסַּב לְצַרֵּר לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עֲלֶיהָ לְאִשָּׁה לֵה לְגִלָּהּ עֲרוֹתָהּ עֲלֶיהָ בַּחַיָּיהָ: עֲלֶה בַּחַיָּיהָ:	18

- (10) ערות בת בנך וגו'. צננו מאנוסמו הכמוצ מדצר (סנהדרין ע.א.), וצנו צנו מאשמו אנו למדין מערות אשה וצנה שנאמר צנו לא תגלה, צין שהיא ממנו צין שהיא מאיש אחר: ערות בת בנך. קל וחומר לצנו, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדוע מגזרה שזה, (צמסכת יצמות ג.):
- (11) ערות בת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר צנו אשת אביך, צראויה לקידושין (יצמות כג.):
- (14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערומה, אל אשמו לא תקרב:
- (15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא צניש לצנו אשמו
- זה, פרט לאנוסה ושפחה ונקרית: (17) ערות אשה ובתה. לא אסר הכמוצ אלא ע"י נשואי הראשונה (יצמות ז.), לכך נאמר לא תקח, לשון קיחה, וכן לענין העונש תִּקַּח אֶת אִשָּׁה וְאֶת אִמָּהּ (ויקרא כ, יד), לשון קיחה, אבל אנס אשה מותר לישראל צנה: שארה הנה. קרובות הן זו לזו: זונה. ענה, כתרגומו עֲלַת חֲטָאִין, שיערך יוערך לחטוא:
- (18) אל אחותה. שתייהן כאחת (קידושין נ:): לצרר. לשון צרה, לעשות את זו צרה לזו: בחייה. למדך, שאם גרסה לא ישר את אחותה, כל זמן שהיא צנייה (יצמות ח:):

19	And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.	וְאֶל-אִשָּׁה בְּנִדָּת טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עִרוֹתֶיהָ: וְלֹא־תֵאָחַז בְּרִיחוֹק סְאוֹבְתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עִרוֹתֶיהָ:	19
20	And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.	וְאֶל-אִשְׁתׁ עַמִּיתְךָ לֹא־תִתֵּן שְׁכִבְתֶּךָ לְזָרַע לְטִמְאָהּ־בָּהּ: וּבִאֲתֶת חֲבֶרְךָ לֹא תִתֵּן שְׁכִיבְתְּךָ לְזָרָא לְאִסְתָּאבָּא בָּהּ:	20
21	And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וּמִזְרַעְךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמִּלַּךְ וְלֹא תַחֲלֵל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: וּמִזְרַעְךָ לֹא תִתֵּן לְאֱעֻבָּא לַמִּלַּךְ וְלֹא תַחֲלֵל יְת שֵׁם דְּאֱלֹהֶיךָ אָנָּא יי:	21
22	Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.	וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעֵבָה הוּא: וְיֵת דְּכּוּרָא לֹא תִשְׁכּוּב מִשְׁכָּבִי אִתָּא תוֹעִיבָא הִיא:	22
23	And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.	וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׁכִבְתֶּךָ לְטִמְאָהּ־בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרַבְעָהּ תִּבֵּל הוּא: וּבְכָל בְּעִירָא לֹא תִתֵּן שְׁכִיבְתֶּךָ לְאִסְתָּאבָּא בָּהּ וְאִתָּא לֹא תִקּוּם קֳדָם בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בָּהּ תִּבֵּלָא הוּא:	23
24	Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.	אֶל־תִּטְמְאוּ בְּכָל־אֵלֶּה כִּי בְּכָל־אֵלֶּה נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־אֲנִי מִשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם: לֹא תִסְתָּאבוּ בְּכָל אֵלֶּין אֲשֶׁר אֲנִי מִגְלִי מִן קֳדָמִיכֶן:	24
25	And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.	וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וְאֶפְקַד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וַתִּקָּא הָאָרֶץ אֶת־יִשְׁבֵּיהָ: וְאִסְתָּאבַת אֲרֻעָא וְאִסְעָרִית חֻבָּה עָלֶיהָ וְרוֹקִינַת אֲרֻעָא יֵת יִתְבָּהָ:	25
26	Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—	וּשְׁמַרְתֶּם אֹתָם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הָאֲזֻרָּה וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם: וְתִטְרוּן אֹתוֹן יֵת קִמִּי וְיֵת דִּינִי וְלֹא תַעֲבֹדוּן מִכָּל תּוֹעִיבָתָא הָאֵלֶּין יִצִּיבָא וְגִירָא דִּיתְגִּירוּן בִּינִיכֶן:	26
27	for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—	כִּי אֶת־כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵל עָשׂוּ אַנְשֵׁי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ: אַרְי יֵת כָּל תּוֹעִיבָתָא הָאֵלֶּין עָבְדוּ אַנְשֵׁי אֲרֻעָא דְקֳדָמִיכֶן וְאִסְתָּאבַת אֲרֻעָא:	27

(21) למלך. עזודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא למלך. זו העצרת האש: עזודתה, שמוסר זנו לכומרים ועושין שמי מדורות גדולות (23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן וְאִסְתָּאבַת וּמַעֲבִירִין אֵת הַזֶּן צִרְגָּלִיו בֵּין שְׁמֵי מְדוּרוֹת הָאֵשׁ (סנהדרין על פְּזִילָתָם (ישעי' י, כה). דבר אחר תכל הוא, לשון צלילה (סד): לא תתן. זו היא מסירתו לכומרים: להעביר וערצו, וזע אדם וזע צהמה:

28	that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.	וְלֹא-תִקִּיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאַתְכֶם אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר קִאָּה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם: וְלֹא תְרוֹקִין אֶרֶץ אֲרָעָא בְּסִאֻבִּיכּוֹן יִתְהָ כְּמָא דְּרוֹקִינַת יֵת עַמְמֵיָא דְּקִדְמִיכּוֹן:	מפטיר
29	For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.	כִּי כָל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתּוּ הַנַּפְשׁוֹת הָעֹשֶׂת מִקֶּרֶב עַמָּם: אֲרִי כָל דִּיעְבִּיד מִכָּל תּוֹעִיבְתָא הָאֵלִין וְיִשְׁתַּיְצוֹן נַפְשָׁתָא דִּיעְבִּדֵּן מִגּוֹ עַמְהוֹן:	29
30	Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.	וְחָטְרוֹן יֵת מִטְרַת מִימְרֵי בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבַּד מִנְמוּסֵי תּוֹעִיבְתָא דְּאִתְעִבִּידָא קְדַמִּיכּוֹן וְלֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּהוֹן אַנָּא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: וְשִׁמְרַתֶּם אֶת-מִשְׁמְרֹתַי לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)	פ פסוקים

The Haftara is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 150. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 177. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 162.

XIX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	קדשים טו
2	Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.	דִּבֶּר אֶל-כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: מִלִּיל עִם כָּל פִּנְשָׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן קְדִישִׁין תְּהוֹן אֲרִי קְדִישׁ אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	2
3	Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.	אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת- שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: גְּבֵר מִן אִמִּיהָ וּמִן אָבִיהָ תְּהוֹן דְּחִלִין וְיֵת יוֹמֵי שַׁבָּתָא דִּילִי תִּשְׁרוֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	3

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לזנן מלך שהאכיליהו דבר מאוס שאין עומד צמעי חלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עצירה. ותרומו ולא תרוקן, לשון ריקון, מריקה עצמה מהם: (29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה צמשמע (צ"ק לז): (30) ושמרתם את משמרת. להזהיר בית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם טמאנו איני אלהיכם, ואם נפסלים מאחרי, ומה הגאון יש לי בכם, ואם מתחייבים כלייה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם:

(2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו צהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין בה (ויק"ר כד, ה): קדושים תהיו. הוו פרושים מן העריות ומן העזירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה (ויק"ר שם ו), אשה זנה ושללה וגו' (ויקרא כא, ו), חָגִי ה' מְקַדְּשֶׁם. (מ"כ פרשתא א, א) ולא יִסְלַל וְרָעוּ חָגִי ה' מְקַדְּשֶׁם (שם פסוק טו). קְדָשִׁים יִהְיוּ (שם פסוק ו), אִשָּׁה זִנָּה וְשִׁלְלָה וגו' (שם פסוק ז):

4	Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.	אַל-תִּפְּנוּ אֶל-הָאֱלִילִים וְאֶל-הֵי מִסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	לֹא תִתְּפֹנוּ בְּתֵר טַעֲנִן וְדַחְלָן דְּמַחְקָא לֹא תַעֲבֹדוּן לְכוּן אֲנָא יי אֱלֹהֵכוֹן:
5	And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.	וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחֵהוּ:	וְאִרִי תִפְסֹון נִכְסֵת קוֹדֶשִׁין קָדֶם יי לְרַעְוָא לְכוּן תִּפְסֹוּנִיה:
6	It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.	בְּיוֹם זִבְחֶכֶם יֹאכַל וּמִמָּחָרֶת וְהַנּוֹתָר עַד-יָנֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשְׂרֹף:	בְּיוֹמָא דִּיתְנַכִּיס יִתְאַכִּיל וּבְיוֹמָא דִּבְתָּרוֹהִי וְדִישְׁתָּאֵר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְקַד:
7	And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.	וְאִם הָאֱכָל יֹאכַל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְגוּל הוּא לֹא יִרְצָה:	וְאִם אֵתְאַכְלָא יִתְאַכִּיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחָק הוּא לֹא יְהִי לְרַעְוָא:
8	But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.	וְאִכְלֹו עֲוֹנוֹ יֵשָׂא כִּי-אֵת-קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:	וְדִיכְלָנִיה חֻבִּיָּה יִקְבִּיל אִרִי יֵת קוֹדֶשָׁא דִּי אַחִיל וְיִשְׁתִּיבִי אֲנָשָׁא הַהוּא מֵעַמִּיהָ:

(3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכם תיראו אציו ואמו, זה פשוטו. ומדרשו (ת"כ שם ג קידושין ל:) אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים יס לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו, ויבדוד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמדלחו בדברים (קידושין לא): ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהורתיך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (ב"מ לב): אני ה' אלהיכם. אתה ואבין חייבים כבדוי (יצמות ה:), לפיכך לא תשמע לו לבטל את דברי (ב"מ לב). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתור את דבריו. ואיזהו פגוד, מאכיל ומשקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא):

(4) אל תפנו אל האלילים. לעזס. (ת"כ שם י) אלילים לשון אל, כלל הוא חסוב: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אתה פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות: לא תעשו להם. לא תעשו לאחרים, ולא אחרים לכם. ואם תאמר לא תעשו לעצמכם אבל אחרים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יביא לך (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחרים:

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בתוך הזמן הזה, שאם לקבוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר ואם נדר או קדשה יצא קדשנו וגו' (ויקרא ז, טז): לרצונכם תזבחוהו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרצון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי"צימטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג:) מכאן למחשבת בקדשים שפסול, שצריך שיתכוין לשחוט:

(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחוהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר:

(7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחוך, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מִזֶּשֶׁר יֵצֵא שְׁלֵמֵי וְגו' (ויקרא שם, יח), תנהו ענין לחוך למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר והקפש האקלת מקומו עונה תשא (שם), ממנו ולא מחזירו, יא הנשחט במחשבת חוך למקומו (זבחים כט). פגול. מתועב, כמו ומרק פגולים פליהם (ישעיה סה, ד):

(8) ואכליו עונו ישא. צונת גמור הכתוב מדבר ואינו ענוש כרת על הנשחט חוך למקומו, שכבר מיעטו הכתוב, וזהו צונת גמור מדבר (זבחים כח:), ובמסכת כריתות (ה.) למדוהו מגזרה שוה:

9	And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest.	וּבְקַצְרְכֶם אֶת־קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאת שְׂדֶךָ לִקְצֹר וּלְקַט קְצִירְךָ לֹא תִלְקֹט:	9
10	And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.	וּבְרִמְךָ לֹא תַעֲלִל וּפָרַט בְּרִמְךָ לֹא תִלְקֹט לְעָנִי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	10
11	Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.	לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא־תִכְחֲשׂוּ וְלֹא־תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ:	ישראל
12	And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וְלֹא־תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֹר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	12
13	Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.	לֹא־תַעֲשֹׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אֶתְךָ עַד־בֹּקֶר:	13
14	Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.	לֹא־תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וְיִרְאֵתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	14
		וּבְמִחְצְדְּכֶם יֵת חֲצָדָא דְאַרְעֵכֶם לֹא תִשְׂיִי פֶתָא דְחִקְלָךְ לְמִחְצָד וּלְקַטָּא דְחֲצָדָךְ לֹא תִלְקִיט:	
		וּבְרִמְךָ לֹא תַעֲלִיל וּבְרִמְךָ לֹא תִלְקִיט לְעָנִי וּלְגֵירִי תִשְׁבֹּק יִתְהוֹן אָנָּה יי אֱלֹהֵיכֶם:	
		לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִכְדָּבוּ וְלֹא תִשְׁקְרוּן אִישׁ בְּחִבְרִיה:	
		וְלֹא־תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֹר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	
		לֹא תַעֲשֹׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל תִּינֹס לֹא תָבִית אַגְרָא דְאַגְרָא לְוִתְךָ עַד צַפְרָא:	
		לֹא תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וְיִרְאֵתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנָה יי וְתִדַּחַל מֵאֱלֹהֶיךָ אָנָּה יי:	

(9) לא תכלה פאת שדך. שניית פאה צסוף שדהו (ת"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שְׂעָלִים הנושרים צשעת קצירה אחת או שמים, אבל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):

(10) לא תעולל. לא תטול עוללות שצה והן ניכרות. איזהו עוללות, כל שאין לה לא קצוף ולא נטף (פאה פ"ז, מ"ד): ופרט ברמך. גררי ענבים הנושרים צשעת צצירה: אני ה' אלהיכם. דיין להפרע, ואיני גוצה מכס אלא נפשות, שנאמר אל תגזל דל וגו', פי ה' ירבי ריבם וגו' (משלי כב, כצבג):

(11) לא תגנבו. אזהרה לגונב ממון, אבל לא תגנוב צצעשרת הדצרות אזהרה לגונב נפשות, דצר הלמד מענינו, דצר שחייצין עליו מיתת צ"ד (סנהדרין פו:). ולא תבכשו. לפי שנאמר וקצש צה (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תבכשו: ולא תשקרו. לפי שנאמר ונשצע על שקר (שם), ישלם קרן וחומש,

למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תבכשו ולא תשקרו ולא תשבעו. אם גנבת סופך לכחש סופך לשקר סופך להשבע לשקר:

(12) ולא תשבעו בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכנויין, ת"ל ולא תשבעו בשמי לשקר, כל שם שיש לי:

(13) לא תעשק. זה הכוזב שכר שכיר (ת"כ פרשת צ): לא תליון. לשון נקצה, מוסב על הפעולה: עד בקר. צצכיר יוס הכחוצ מדצר, שיציאתו מששקעה חמה, לפיכך זמן צציו שכרו כל הלילה, וצמקוס אחר הוא אומר וְלֹא קָצוּא עָלֶיךָ הַשָּׁמֶשׁ (דצרים כד, טו), מדצר צצכיר לילה (צצא מציעא קי:), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך זמן צציו שכרו כל היום, לפי שנאמר תורה זמן לצעל הצית עונה, לצקש מעות:

15	Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.	לֹא-תַעֲשׂוּ עוֹלָה בַּמִּשְׁפָּט לֹא-תֵשֵׂא פָנֶי-דָל וְלֹא תִהְדָּר פָּנֵי גִדּוֹל בַּצֹּדֵק תִּשְׁפֹּט עִמּוּתָךְ:	לֹא תַעֲבֹדוּן שָׁקֵר בְּדִין לֹא תִסָּב אַפִּי מִסְכִּינָא וְלֹא תִהְדָּר אַפִּי רִבָּא בְּקוֹשְׁטָא תְּדִינִיהּ לְחִבְרָךְ:
16	Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.	לֹא-תֵלֵךְ רִכִּיל בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל-דָּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה:	לֹא תִיכּוֹל קוֹרְצִין בְּעַמֶּךָ לֹא תִקֹּם עַל דָּמָא דְחִבְרָךְ אֲנָא יְיָ:
17	Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him.	לֹא-תִשְׁנֵא אֶת-אָחִיךָ בְּלִבְכֶּךָ הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת-עַמִּיתְךָ וְלֹא-תִשָּׂא עָלָיו חֵטָא:	לֹא תִשְׁנֵי יָת אָחוּךְ בְּלִבְךָ אוֹכְחָא תּוֹכַח יָת חִבְרָךְ וְלֹא תִקְבִּיל עַל דִּילִיָּה חוֹבָא:
18	Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.	לֹא-תִתֶּנָּם וְלֹא-תִטֹּר אֶת-בְּנֵי עַמֶּךָ וְאֶהְבֵּתָ לְרֵעֶךָ כַּמּוֹךְ אֲנִי יְהוָה:	לֹא תִקּוֹם וְלֹא תִטֹּר אֶת-בְּנֵי לְבִנֵי עַמֶּךָ וְתִרְחַמִּיהּ לְחִבְרָךְ כַּוְתָךְ אֲנָא יְיָ:

יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט זלע". ורואיה לדברי שלא מזנינו רכילות שאין כחוצ זלשון הליכה. לא תלך רכיל, הלכי רכיל נחשט וצקול (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כחוצ זו הליכה, מלשני צסטר רעהו (תהלים קא, ה), לשון רמיה (שם קב, ז), לשון מדצרת גדלות (שם יב, ד), לכך אני אומר, שזלשון הולך ומרגל, שהכ"ף נחלפת בגימ"ל, שכל האותיות שמוצאיהם ממקום אחד מתחלפות זו בזו, צי"ת צפ"א, וגימ"ל צכ"ף וקו"ף, ונו"ן זלמ"ד, וזי"ן צז"ד, וכן ויגל צעבדף (שמואל-ז יט, כח), רגל צמרמה לאמר עלי רעה, וכן לא רגל על לשנו (תהלים טו, ג), וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר צשמים להתקשט צהם הנשים, על שם שְׁמֹחַר תמיד בעיירות נקרא רוכל, לשון רוגל. ותרגומו לֹא תִיכּוֹל קוֹרְצִין, כמו וַאֲכֹלוּ קִרְיָהוֹן דִּי יְהוּדָי (דניאל ג, ח), כָּל צָהוּ קוֹרְצָא צִי מִלְכָּא (צרכות נח), נראה צעני שהיה משפוטם לאכול צצית המקצל צצריהם שום הלעטה, והוא גמר חזק צצצריו מקויימים ומעמידם על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קרץ צעיניו (משלי ו, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרוץ צעיניהם ולרמוז דצרי רכילותן שלא יצינו שאר השומעים: לא תעמוד על דם רעך. לראות צמיתתו, ואחיה יכול להצילו, כגון טובע צנהר, וחיה או לסטים צאים עליו (ת"כ פרק ד, ח סנהדרין עג.): אני ה'.

נאמן זלשם שכר, ונאמן להפרע:
(17) ולא תשא עליו חטא. לא תלצין את פניו צצרים (ערכין טז):

(14) לא תקלל חרש. אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר צעמך לא קאר (שמות כז, כז), אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא צחיים אף כל שהוא צחיים, יאח המת שאינו צחיים (ת"כ שם יג): ולפני עור לא תתן מכשול. לפני הסומא צדצר לא תתן עצה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואחיה עוקף עליו ונוטלה הימנו (שם יד): ויראת מאלהיך. לפי שהצצר הזה אינו מסור לצדיות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשטט ולומר לטובה נחווני, לפיכך נאמר צו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דצר המסור ללבו של אדם העושהו, ואין שאר הצדיות מכירות צו, נאמר צו ויראת מאלהיך:

(15) לא תעשו עול במשפט. תלמוד שהדיין המקלל את הדין קרוי עול, שנאוי, ומשוקץ, חרש, ומועצה. שהעול קרוי מועצה, שנאמר פי מועצה ה' וגו' כל עשה עול (דברים כה, טז), והמועצה קרויה שקץ וחרש, שנאמר וְלֹא תִצֵּא מוֹעֵצָה אֶל צִיתָךְ וְהִיִּיתָ חָרָם קָמָהוּ שָׁקֵץ שֶׁשָּׁקָצוּ וְגו' (שם ז, כו): לא תשא פני דל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו אזכנו צדין ונמנא מחפרנס צנקיות (ת"כ פרק ד, צ): ולא תהדר פני גדול. שלא תאמר עשיר הוא זה, צן גדולים הוא זה, היאך אצינינו ואראה צבושתו, עונש יש צדצר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו.

דצר אחר הו דן את חצירך לכך זכות:
(16) לא תלך רכיל. אני אומר על שם שכל משלחי מדנים ומספרי לשון הרע הולכים צצתי רעיהם לרגל מה

<p>19 Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.</p>	<p>19 אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמָּתֵךְ לֹא־תִרְבֶּיעַ כְּלָאִים שָׂדֶךְ לֹא־תִזְרַע כְּלָאִים וּבִגְדָא שְׁעִמְזוּ לֹא יִעָלֶה עָלֶיךָ׃</p> <p>וְיָתִי יִתְּ אֲשָׁמִיָּה לְקָדָם יְיָ לְתֹרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא דְכָרָא לְאֲשָׁמָא׃</p>
<p>20 And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.</p>	<p>20 וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁהָ שֹׁכֶבֶת־זָרָה וְהִוא שְׁפָחָה נְחֻרְפָּת לְאִישׁ וְהַפְּדָהּ לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חֲפָשָׁה לֹא נָתַן־לָהּ בִּקְרָתָה תִּהְיֶה לֹא יוֹמָתוֹ כִּי־לֹא חֲפָשָׁה׃</p> <p>וְיָתִי יִתְּ אֲשָׁמִיָּה לְקָדָם יְיָ לְתֹרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא דְכָרָא לְאֲשָׁמָא׃</p>
<p>21 And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.</p>	<p>21 וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם׃</p> <p>וְיָתִי יִתְּ אֲשָׁמִיָּה לְקָדָם יְיָ לְתֹרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא דְכָרָא לְאֲשָׁמָא׃</p>
<p>22 And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.</p>	<p>22 וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאֲשָׁם לִפְנֵי יְהוָה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא׃ (פ)</p> <p>וְיָתִי יִתְּ אֲשָׁמִיָּה לְקָדָם יְיָ עַל חוֹבַתִּיהָ דְּחָב וְיִשְׁתַּבֵּיךָ לִיהָ מִחוֹבַתִּיהָ דְּחָב׃</p>
<p>23 And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.</p>	<p>23 וְכִי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל־עֵץ מֵאֵכֹל וְעַרְלָתָם עָרְלָתוֹ אֶת־פְּרִיָּו שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עָרְלִים לֹא יֵאָכֵל׃</p> <p>וְאֲרִי תִיעָלוּן לְאָרְעָא וְתַצְבֹּון כָּל אֵילָן דְּמִיכֹל וְתִנְרַחֲקֹון רַחֲקָא יִתְּ אַבִּיהָ תִּלְתַּ שְׁנִין יִהְיֶה לָכֹון מִרַחֲקָא לְאִבְדָּא לֹא יִתְאָכֵל׃</p>

שעטנו פירש מנחם, מחצרת זמר ופשתים:
 (20) נחרפת לאיש. מיועדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון במקרא. ובשפחה כנענית שחזיה שפחה וחזיה צח חורין המאורסת לעצד עצרי שמותר בשפחה הכתוב מדבר (כריתות יא.). והפדה לא נפדתה. פדויה ואינה פדויה, וסחם פדיון צכספ (ת"כ פרק ה, ג גיטין לט.). או חפשה. בשטר: בקרת תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על צית דין לצקר את הדבר שלא לחייבו מיתה, כי לא חפשה, ואין קידושה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא.) למדו מכאן שמי שהוא צמלקות יהא צקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תשמר לעצמות וגו' (דברים כח, נח), והפלה ה' את מפתח וגו' (שם נט.): כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיתה, שאין קידושה קידושין, הא אם חופשה, קידושה קידושין וחייב מיתה (גיטין מג.):
 (22) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המזיד כשוגג (כריתות ט.):

(18) לא תקום. אמר לו השאילני מגלך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטירה, שנטר האביה צלבו אף על פי שאינו נוקם (יומא כג.). ואהבת לרעך כמוך. אמר ר' עקיבא זה כלל גדול בתורה (ת"כ שם יב):
 (19) את חקתי תשמרו. ואלו הן בהמתך לא תרביע כלאים וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד כלאים. למה נאמר, לפי שנאמר לא תלבש שעטנז קמר ופשתים יחדו (דברים כב, יא), יכול לא ילבש גיזי זמר ואיני פשתן, תלמוד לומר בגד, מנין לרבות הלצדים, למוד לומר שעטנז, דבר שהוא שוגג שווי וגו', ואומר אני, נזו לשון דבר הנמלל ושור זה עם זה לחצרו, מי שטי"ר בלע"ז, כמו שז"ן לנאזי דאית צהון (מועד קטן יב:), שאנו מפרשין לשון כמוש, פלישטריא, ולשון

24	And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.	וּבִשְנָה הָרְבִיעֵת יִהְיֶה כָּל־פְּרִי קֹדֶשׁ הַלֵּלוֹלִים לַיהוָה: וּבִשְׁתָּא רְבִיעִיתָא יְהִי כָּל־אֲבִיָּה קוֹדֶשׁ תוֹשְׁבָחוֹן קָדָם יְיָ:	24
25	But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.	וּבִשְנָה הַחֲמִישִׁתַּת תֹּאכְלוּ אֹתָ־פְרִיָּו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וּבִשְׁתָּא חֲמִישִׁיתָא תִּיכְלוּן ית אֲבִיָּה לְאוֹסְפָא לְכוּן עַל־לִתְיָה אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵכֶון:	25
26	Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.	לֹא תֹאכְלוּ עַל־הַדָּם לֹא תִנְחֲשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנִנוּ: לֹא תִיכְלוּן עַל דָּמָא לֹא תִנְחֲשׁוּן וְלֹא תַעֲנוּן:	26
27	Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.	לֹא תִקְפוּ פְּאֵת רֹאשְׁכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פְּאֵת זָקְנְךָ: לֹא תִקְפוּן פְּתָא דְרִישְׁכוֹן וְלֹא תַחֲבִיל ית פְּתָא דְדַקְנָךְ:	27
28	Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.	וְשִׂרְט לִנְפֶשׁ לֹא תַתֵּנוּ בְּבִשְׂרְכֶם וּכְתַבְתָּ קַעֲקַע לֹא תַתֵּנוּ בְּכֶם אֲנִי יְהוָה: וְחָבּוּל עַל מִית לֹא תַתֵּנוּן בְּבִשְׂרְכוֹן וְרוֹשְׁמִין חֲרִיתִין לֹא תַתֵּנוּן בְּכוֹן אֲנָא יְיָ:	28
29	Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.	אֶל־תַּחֲלִל אֶת־בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא־תִזְנֶה הָאָרֶץ וּמִלְאָהּ הָאָרֶץ זִמָּה: לֹא תַחֲלִל ית בִּתְּךָ לְאַטְעִיּוּתָהּ וְלֹא תַטְעִי אֶרְעָא וְתַתְּמִלִי אֶרְעָא עֵיצַת חֲטָאִין:	29
30	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: ית יוֹמֵי שַׁבְּיָא דִּילִי תִטְרוּן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִהְיוּן דְּחִלִין אֲנָא יְיָ:	30

(23) וערלתם ערלתו. ואטמתם אטימתו, יהא חטום ונסתם מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ת"כ פרשתא ג. ג), יכול אם הנגיעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, זהו ימינו יהא (שם 7):

(24) יהיה כל פרי קדש. כמעשר שני (קידושין 7ד): שכתוב בו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כו, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודבר זה הלולים לה' הוא, שנושא שם לשבח ולהלל לשמים: (25) להוסיף לכם תבואתו. המזבח הוא שמשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שזכרה אני מצרך לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מצטער בו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה'. אני ה' המצטיח על כן, ונאמן לשמור הצטחתי:

(26) לא תאכלו על הדם. להרצה פנים נדרש בסנהדרין, (סג). אזהרה שלא יאכל מצטרף קדשים לפני זריקת דמים, ואזהרה לאוכל מצהמת חולין טרם שחלא נפשה, ועוד הרבה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, פתו נפלה מפיו, כפי הפסוק דרך (סנהדרין סה): לא תעונו. (ירמיה ג, ג):

לשון עונות ושעות, שאומר יום פלוני יפה להתחיל מלאכה, שעה פלונית קשה ללכת (סנהדרין סו):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה זדעיו לאחריו אזני ולפדחתו (מכות כ), ונמצא הקף ראשו עגול סביב, שעל אחורי אזניו עקרי שער למעלה מזדעיו הרבה: פאת זקנך. סוף הזקן וגזליו, והן חמש, שמים בכל לחי, ולחי למעלה אל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה בסנטרו מקום חבור שני הלחיים יחד (שם כ):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין צמרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה ושקוע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו במחט והוא משחר לעולם (שם כא): קעקע. לשון והקעקע אוקס (במדבר כה, ד), והקעקע (שמואל ב כא, ו), תומכין עץ בארץ ומולין אותם עליהם, ונמצאו מחוקין ותחובין בקרקע, פורפרי"ינט בלע"ז:

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. צמוסר צמו פנויה לציאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו): ולא תזנה הארץ. אם אמה עושה כן הארץ מונה את פירותיה לעשות במקום אחר ולא בארצם, וכן הוא אומר ויִקְנְעוּ קְצִיצֵים וגו' (ירמיה ג, ג):

31	Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.	אֱלֹהֵי תַּפְנוּ אֱלֹהֵי אֲבֹת וְאֵל־הַיְדֹעִימוֹת אֱלֹהֵי תִבְקְשׁוּ לְטַמְּאָהָם בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	לֹא תִתַּפְּנוּ בְּתֵר בְּדִין וּבְכֹרֹו לֹא תִתְבַּעְנוּ לְאַסְתָּאבָא בְּהוֹן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
32	Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.	מִפְּנֵי שִׁיבָה תִקּוּם וְהִדְרַת פְּנֵי זָקֵן וַיִּירָאֶת מֵאֱלֹהֵי אֲנִי יְהוָה: (ס)	מִן קֶדֶם דְּסִבֵּר בְּאוֹרֵיתָא תִקּוּם וְתִהְיֶה אִפִּי סָבָא וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֵי אֲנִי יְיָ:
33	And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.	וְכִי־יָגוּר אִתְּךָ גֵר בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנוּ אֹתוֹ:	וְאִרִי יִתְגַּיֵּיר עִמָּכֹון גִּיּוֹרָא בְּאַרְעָכֹון לֹא תוֹנוּן יִתִּיה:
34	The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.	כְּאֶזְרַח מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם הַגֵּר הַגֵּר אִתְּכֶם וְאַהֲבַת לֹו כְּמֹוֹךְ כִּי־גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	כִּי־צִיבָא מִכָּכֹון יְהִי לָכֹון גִּיּוֹרָא דִּיתְגַּיֵּיר עִמָּכֹון וְתִרְחֹם לִיה כְּנֻתָךְ אִרִי דִּיִּירִין חֲוִיתוֹן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
35	Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.	לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמֶּשְׁקָל וּבַמְּשׁוּרָה:	לֹא תַעֲבִדוּן שָׁקֵר בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקָלָא וּבְמִכִּילְתָּא:
36	Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.	מֵאֲזֵנֵי צֶדֶק אֲבִנֵי־צֶדֶק אֵיפֹת צֶדֶק וְהֵן צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:	מִזְנָנָן דְּקָשׁוּט מִתְקָלִין דְּקָשׁוּט מִכִּילִין דְּקָשׁוּט וְהֵנִין דְּקָשׁוּט יְהוֹן לָכֹון אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם דְּאַפִּיקִית יִתְכֹון מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם:

(30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא במקלו ולא בזמנעלו ובאפונדמו ובזאבן שעל רגליו (יבמות ו:). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את שבתותי תשמורו, אין צנין בית המקדש דוחה שבת (יבמות ו:).

(31) אל תפנו אל האובות. אזהרה לבעל אוז וידעוני (סנהדרין סה:). בעל אוז זה פיתוס המדבר משחיו, וידעוני מכניס עש חיה שמה ידוע לתוך פיו והעש מדבר: אל תבקשו. להיות עסקים צס, שאס תעסקו צס אתם משמאין לפני ואני מתעצ אתכם: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין צמי:

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ו. יצ קידושין לז:). והדרת פני זקן. איזהו הדור, לא יצב במקומו, ולא יסמור את דבריו. יכול יעשים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר צו אלא הוא, וכל דבר המסור ללבו נאמר צו ויראת מאלהיך (שם):

(33) לא תונו. אונאת דברים, לא תאמר לו אמש היית עוזב עבודת כוכבים, ועכשיו אתה צא ללמוד תורה שנתנה

מפי הגבורה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שצן אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:

(35) לא תעשו עול במשפט. אס לדין הרי צבר נאמר לא תעשו עול צמשפט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאס שיקר צמדה הרי הוא כמקלקל את הדין, וקרוי עול שנאוי ומשוך חרס ותועבה, וגורס לתמשה דברים האמורים צדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל צחרצ, ומגלה אותם מארצס: במדה. צו מדת הארץ (צ"מ סא: צצא צתרא פט:). במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיצט):

(36) אבני צדק. הס המשקלות ששוקלין כנגדן: איפת. היא מדת היצט: הין. צו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצחנתי צמצרים צין טפה של צכור לטפה שאינה של צכור, ואני הנאמל להפרע צמי טעומן משקלותיו צמלח להונות את הצריות שאין מכירים בהם (צ"מ סא:):

37	And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)	37
XX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	חמישי
2	Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.	וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֶּרְעוֹ לְמַלְךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בָאֲבָן:	2
3	I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.	וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת-פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אוֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזֶּרְעוֹ נָתַן לְמַלְךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת-מִקְדָּשִׁי וְלַחַלֵּל אֶת-שְׁמִי קִדָּשִׁי:	3
4	And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;	וְאִם הָעָלָם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת-עֵינֵיהֶם מִן-הָאִישׁ הַהוּא בִּתְתּוֹ מִזֶּרְעוֹ לְמַלְךְ לְבִלְתִּי הָמִית אוֹתוֹ:	4
5	then I will set My face against that man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.	וּשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת-פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי אוֹתוֹ וְאֶתוֹ כָּל-הַזֵּנִים אַחֲרָיו לַזִּנּוֹת אַחֲרֵי הַמַּלְךְ מִקֶּרֶב עַמָּם:	5

- (2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. צצית דין, ואם אין כח לצית דין, עם הארץ מסייעין אותן (ת"כ פרשתא ד, 7): עם הארץ. עם שבגינו נזרחת הארץ, דבר אחר עם שעמידין לירש את הארץ על ידי מזות הללו (סס):
- (3) אתן את פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק צו (שס יצ): באיש. ולא צצור, שאין כל הצור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעציר צנו וצנו צאש (דברים יח, י), צן צנו וצן צנו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למולך (ת"כ פרשתא ד, 7, ו), זרע פסול מנין, ת"ל צתתו מזרעו למולך (שס ז). סנהדרין (סד): למען טמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יסללו
- אֶת מִקְדָּשִׁי (ויקרא כא, כג): (4) ואם העלם יעלימו. אס העלימו דצבר אחד סוף שיעלימו דצברים הרבה, אס העלימו סנהדרי קטנה סוף שיעלימו סנהדרי גדולה:
- (5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שבועות לט). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר וצמספחתו, יכול יהיו כל המשפחה בהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו בהכרת ולא כל המשפחה בהכרת אלא ביסורין: לזנות אחרי המלך. לרבות שאר עבודת אלילים שעבדה צנך (ת"כ שס טו), ואפילו אין זו עבודתה (סנהדרין סד):

6	And the soul that turneth unto the ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.	וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל-הָאֲבֹת וְאֶל-הַיְדֻעִים לָזֶנֶת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת-פָּנַי בְּנֶפֶשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:	6
7	Sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am the LORD your God.	וְהִתְקַדְשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	7
8	And keep ye My statutes, and do them: I am the LORD who sanctify you.	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-חֻקֹּתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְשְׁכֶם:	8
9	For whatsoever man there be that curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.	כִּי-אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלַל אֶת-אָבִיו וְאֶת-אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלַל דָּמָיו בּוֹ:	9
10	And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנָּאֵף אֶת-אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר יִנָּאֵף אֶת-אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ מוֹת-יוּמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת:	10
11	And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֲרוֹת אָבִיו גִּלָּה מוֹת-יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמֵיהֶם בָּם:	11
12	And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-כַּלְתּוֹ מוֹת יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תָּבַל עָשׂוּ דְּמֵיהֶם בָּם:	12
13	And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-זָכָר מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוּמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:	13

(7) והתקדשתם. זו פרישות עבודת אלילים: רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נז), למדנו שאין לקטן (9) אביו ואמו קלל. לרצות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. קידושין, ועל איזו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את סנהדרין פה): דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין דמיו זו, דמיהם צם, ולמדנו מאוזבזידעוני שנאמר צהם צאבן קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנואף והנאופת. ירגמו אותם דמיהם צם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דמו קללשו (יהושע ז, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, (12) תבל עשו. גנאי. לישנא אחרינא מבללן זרע האב שהוא גרם לעצמו שיהרג: בורע הבן: (10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש.

14	And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.	וְגִבֹר דִּי־סִב יֵת אֶתְתָּא וְיֵת אִמָּה עֵיצַת חֲטָאִין הִיא בְּנוּרָא יוֹקְדִין יִתִּיה וְיִתְהוּן וְלֹא תְהִי עֵיצַת חֲטָאִין בֵּינֵינוּ:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשָּׁה וְאֶת־אִמָּהּ זָמָה הוּא בְּאֵשׁ יִשְׂרָפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהוּן וְלֹא־תִהְיֶה זָמָה בְּתוֹכְכֶם:	14
15	And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.	וְגִבֹר דִּיתִין שְׂכֻבְתִּיה בְּבִיעִירָא אֶתְקַטְלָא וְיִתְקַטְל וְיֵת בְּעִירָא תְקַטְלוּ:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׂכָבְתּוֹ בְּבִהֶמָּה מוֹת יוֹמָת וְאֶת־הַבְּהֶמָּה תַּהַרְגוּ:	15
16	And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וְאֶתְתָּא דְתִקְרַב לְזֹת כָּל בְּעִירָא לְמַשְׁלַט בָּהּ וְתִקְטָלוּ יֵת אֶתְתָּא וְיֵת בְּעִירָא אֶתְקַטְלָא וְתִקְטְלוּן קַטְלָא חַיִּיבִין:	וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־בְּהֶמָּה לְרִבְעָה אֹתָהּ וְהִרְגֹתָ אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבְּהֶמָּה מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמִיָּהֶם בָּם:	16
17	And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.	וְגִבֹר דִּי־סִב יֵת אֶתְתִּיה בֵּת אָבִיו אוֹ בֵּת אִמָּיה וְיִחְזִי יֵת עֲרִיתָהּ וְהִיא תִחְזִי יֵת עֲרִיתִיהָ קִלְנָא הוּא וְיִשְׁתִּיצוּן לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּהוֹן עֲרִית אֶתְתִּיה גְּלִי חוֹבִיָּה יִקְבִּיל:	וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אָחֳתוֹ בֵּת אָבִיו אוֹ בֵּת־אִמּוֹ וְרָאָה אֶת־עֲרֻתָּהּ וְהִיא־תִרְאֶה אֶת־עֲרֻתּוֹ חֲסֵד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֲרוֹת אֶחָדָם גְּלָה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא:	17
18	And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.	וְגִבֹר דִּי־שְׂכֻב יֵת אֶתְתָּא שׁוּמְאָה וְיִגְלִי יֵת עֲרִיתָהּ יֵת קִלְנָה גְּלִי וְהִיא תִגְלִי יֵת סוּאֲבַת דְּמָהָ וְיִשְׁתִּיצוּן תַּרְוִיהוֹן מִגּוֹ עַמָּהוֹן:	וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה דָּוָה וְגִלָּה אֶת־עֲרֻתָּהּ אֶת־מִקְרָהּ הָעֵרָה וְהָיָה גִלְתָּהּ אֶת־מִקְוֵה דְּמִיָּהּ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקְרַב עַמָּם:	18

- (13) משכבי אשה. מכנים כמכחול בשפופרת (עי' סנהדרין נה):
- (14) ישרפו אותו ואחזן. אי אתה יכול לומר אשמו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה זהיר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכתובין כאן שתיכן לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו). ויש מרבותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומהו אחסן, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:
- (15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא בזהמה מה חטאה, אלא מפני שנראה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב חסקל. קל וחומר לאדם שידוע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה למצירו לעצור עצירה. כיוצא בדבר אתה אומר אִצְד תִּשְׁאָדִין אֵת כָּל הַמְקָמוֹת (דברים יב, ז), הרי דברים קל
- וחומר ומה אילנות שאינן רואין ואינן שומעין על שזאת תקלה על ידם אמרה תורה השָׁמַת, שָׁרָף וְגִלָּה, המטה את חצירו מדרך חיים לדרכי מיתה, על אחת כמה וכמה:
- (17) חסד הוא. לשון ארמי חֲרָפָה (בראשית לד, יד), חסודא. ומדרשו (סנהדרין נח): אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לבנות עולמו ממנו, שנאמר עוֹלָם חֲסֵד יִצְנָה (תהלים פט, ג):
- (18) הערה. גִּלָּה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והו"ו יורדת בתיבה לשם דבר, כמו ועוה, מגזרת וְלֹא קָם וְלֹא עָ (אסתר ה, ט), וכן אחוה מגזרת אח. והערה זו נחלקו בה רבותינו, (יבמות נה): יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

19	And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.	וְעֵרְוַת אֲחֻת אִמָּךְ וְאֲחֻת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת־שְׁאֵרֹו הָעֵרָה עֲוֹנָם יִשָּׂאוּ:	וְעֵרְוַת אֲחֻת אִמָּךְ וְאֲחֻת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת־שְׁאֵרֹו הָעֵרָה עֲוֹנָם יִשָּׂאוּ:	19
20	And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.	וְגִבֹּר דִּישְׁכַּב יִתְּ אֶת־ אֲחֻתֹו עֵרְוָתָא דְאַחֲבֹוהִי גְלִי חֻבָּהוֹן יִסְבְּלוֹן דְּלֹא וְלֹד יָמוּתוּן:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־דָּדָתֹו עֵרֹוֹת דָּדֹו גְלֶה חֲטָאָם יִשָּׂאוּ עֲרִירִים יָמָתוּ:	20
21	And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.	וְגִבֹּר דִּי־סָב יִתְּ אֶת־אֲחֻתֹו מִרְחָקָא הִיא עֵרְוָתָא דְאַחֲבֹוהִי גְלִי דְלֹא וְלֹד יִהְיוּ:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁת־אָחִיו נִדְּהָ הוּא עֵרֹוֹת אָחִיו גְלֶה עֲרִירִים יִהְיוּ:	21
22	Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.	וְתִטְּרוּן יִתְּ כָּל קִימִי וְיִתְּ כָּל דִּינִי וְתַעֲבִדוּן יִתְּהוֹן וְלֹא תִרְוִקוּן יִתְּכֹון אֲרַעָא דְאַנָּא מִעִיל יִתְּכֹון לְתַמָּן לְמַתַּב בָּהּ:	וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־ כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־ תִקְיֹא אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לְשִׁבְתָּ בָּהּ:	22
23	And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.	וְלֹא תִחְכֹּון בְּנִמּוּסֵי עַמֻּמְיָא דְּאַנָּא מִגְלִי מִן קְדָמִיכֹון אֲרִי יִתְּ כָּל אֱלֹוִן עֲבָדוּ וְרִחִיק מִימָרִי יִתְּהוֹן:	וְלֹא תִלְכּוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹי אֲשֶׁר־ אֲנִי מִשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־ אֱלֹהֵי עֲשׂוּ וְאָקֶץ בָּם:	23
24	But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.	וְאִמְרִית לְכֹון אֲתֹון תִּירַתְּוֹן יִתְּ אֲרַעָהוֹן וְאַנָּא אֲתַנְּנָה לְכֹון לְמִירַת יִתְּהָ אֲרַע עֲבָדָא חֵלֶב וְדָבֵשׁ אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֹון דְּאַפְרִישִׁית יִתְּכֹון מִן עַמֻּמְיָא:	וְאִמַּר לְכֶם אֲתֶם תִּירְשׁוּ אֶת־ אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֲתַנְּנָה לְכֶם לְרִשְׁתָּ אֹתָהּ אֲרֶץ זָבַת חֵלֶב וְדָבֵשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־ הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים:	24

(19) וערות אחות אבך. שנה הכתוב באזהרתך, לומר, מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו שזהוה עליהן זין על אחות אביו ואמו מן האב, זין על אס יהיו לו בשעת עזירה, לא יהיו לו כשימות, לפי שקוצרן אחיותיהן מן האם (שם נד), אבל ערות אשת אחי אביו לא הוזהר אלא על אשת אחי אביו מן האב:

(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה בא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא בעונש הליכת ערירי: ערירים. כתרומתו זלל וזלל, ודומה לו וזלל ערירי (בראשית טו, ז), יש לו זנים קוצרן, אין לו ניס מת בלא זנים, לכך שנה בשני

(21) נדה הוא. השכיבה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד): לאסור הערלה בה כנדה שהערה מפורשת בה את מקורה הערה:

(23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קלפסי צסיי (בראשית כו, מו), כאדם שהוא קץ בזמנו:

<p>25 Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.</p>	<p>והבדלתם בין הבהמה בין בעירא דכיא למסאבא ובין עופא מסאבא לדכיא ולא תשקצו ית נפשכון בבעירא ובעופא ובכל דתרחיש ארעא דאפרישית לכון לסאבא:</p>	<p>מפטיר והבדלתם בין הבהמה הטהרה לטמאה ובין העוף הטמא לטהר ולא תשקצו את נפשתיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא:</p>
<p>26 And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.</p>	<p>ותהון קדמי קדישין ארי קדיש אנא יי ואפרישית יתכון מן עממא למיהי פלחין קדמי:</p>	<p>26 והייתם לי קדשים כי קדוש אני יהוה ואבדל אתכם מן העמים להיות לי:</p>
<p>27 A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them.</p>	<p>וגבר או אתא ארי יהי כהון בדין או זכורו אתקטלא יתקטלון באבנא ירגמון יתהון קטלא חייבין:</p>	<p>סד ואיש או אשה כי ייהיה בהם אוב או ידעני מות יומתו באבן ירגמו אתם דמיהם בהם: (פ) פסוקים</p>

The Haftara is Amos 9:7 - 9:15 on page 151. Sepharadim read Ezekiel 20:2 - 20:20. When Aharei Mot and Kedoshim are combined, read the Haftara for Aharei Mot on page 150.

<p>XXI And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people;</p>	<p>ואמר יי למשה אימר לכהניא בני אהרן ותימר להון על מית לא יסתאב בעמיה:</p>	<p>אמור ויאמר יהוה אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו:</p>
<p>2 except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;</p>	<p>אלהין לקריביה דקריב ליה לאמיה ולאביהי ולבריה ולברתיה ולאחוי:</p>	<p>2 כי אם לשארו הקרב אליו לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו:</p>
<p>3 and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.</p>	<p>ולאחתי בתולתא דקריבא ליה דלא הות לגבר לה יסתאב:</p>	<p>3 ולאחתו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש לה יטמא:</p>

לשמי, פורש מן העזירה ומקבל עליו עול מלכות שמים: (27) כי יהיה בהם אוב וגו'. כאן נאמר צהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה צסקילה, מזיד בלא התראה צהרת, ושגגתם חטאת, וכן בכל חייבי מיתות שנאמר צהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא א, א). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף בעלי מומין צמשמע: בני אהרן. ולא צנות אהרן (קידושין לה): לא יטמא בעמיו. צעוד שהמת צתוך עמיו, ילא מת מנוה (ת"כ שם ג):

(2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשמו (שם ד):

(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר בין פרה לחמור, שהרי מוזדלין ונכרין הם, אלא בין טהורה לן לטמאה בין שנשחטו צו של סימן, לנשחט חזיר, וכמה בין רצו לחזיר מלא שער: אשר הבדלתי לכם לטמא. לאסור:

(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוזדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נצודכננר וחזיריו, רבי אלעזר בן עזריה אומר מניין שלא יאמר אדם, נפשי קנה בצער חזיר, אי אפשר ללבוש כלאים, אצל יאמר אפשר, ומה אעשה ואצי שצמשים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, שיהא הצדליתכם מהם

4	He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.	לֹא יִטְמָא בְּעַמּוֹ לְהַחֲלוֹ: לֹא יִסְתַּאֲב בְּרִבָּא בְּעַמִּיהּ לְאַחֲלוּתִיהּ:	4
5	They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.	לֹא- (כ' יקרח) [ק' יקרחו] לֹא יִמְרְטוּן מִרֵּט בְּרִישָׁהוֹן קִרְחָה בְּרֹאשָׁם וּפָאֵת זָקָנָם לֹא יִגְלְחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׁרְטוּ שְׂרָטָת:	5
6	They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.	קְדָשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יַחֲלִילוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת- אֲשֵׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִם וְהָיוּ קְדָשׁ: קְדִישִׁין יְהוֹן קְדָם אֱלֹהֵהוֹן וְלֹא יַחֲלוּן שְׁמָא דְּאֱלֹהֵהוֹן אֲרִי יֵת קִירְבְּנָא דִּי קִירְבַּן אֱלֹהֵהוֹן אֲנוּן מִקְרְבִין וִיהוֹן קְדִישִׁין:	6
7	They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.	אִשָּׁה זִנָּה וְנִחְלָלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְחוּ כִּי-קְדָשׁ הוּא לֵאלֹהָיו: אִתְּתָא מְטַעֲנָא וּמַחֲלָא לֹא יִסְבוּן וְאִתְּתָא דְּמִתְרַכָּא מִבְּעִלָּה לֹא יִסְבוּן אֲרִי קְדִישׁ הוּא קְדָם אֱלֹהֵיהּ:	7
8	Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.	וְתִקְדָּשְׁנִיה אֲרִי יֵת קִירְבַּן אֱלֹהֵיךְ הוּא מִקְרִיב קְדִישׁ יְהִי לְךָ אֲרִי קְדִישׁ אֲנִי יְיָ מִקְדָּשְׁכוֹן: וְתִקְדָּשְׁתוּ כִּי-אֶת-לֶחֶם אֱלֹהֵיךְ הוּא מִקְרִיב קְדָשׁ יְהִי-לְךָ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשְׁכֶם:	8
9	And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.	וּבֵת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תַחֲלֵ לְזִנּוֹת אֶת-אֲבִיתָּהּ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (ס) וּבֵת גִּבֹּר כֹּהֵן אֲרִי תַתְּחַל לְמַטְעֵי מִקְדָּשָׁת אֲבוּהָא הִיא מִתְחַלָּא בְּנוּרָא תַתְּנוּקָד:	9

(3) הקרובה. לרבות את הארוסה (שם יב. יצמות ס.): שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלות ויש בו השחתה וזהו מער: אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מזה (ת"כ סם):

(4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל זה בעודה עמו (שם טו. יצמות כב): וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל צאצאו, בעוד שהיא צמח עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מזה, וצאצאה שאר אמת, צאצאה שהיא להחלו, להחלל הוא מכהונתו:

(5) לא יקרח קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהר על כך, אלא לפי שנאמר בישראל בין עיניכם, (דברים יד, א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראש, וילמדו ישראל מהכניהם בגזרה שזה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש במשמע, כל מקום שיקרא בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ.): ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו צמלקט וקיהיני יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו:

(6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישום בית דין בכך (ת"כ פרק א, ו):

(7) זונה. שנבעלה בעילת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נתין או ממזר (יצמות סא): חללה. שגוללה מן הפסולים שבכהונה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלוצה מכהן הדיוט, וכן שנתחללה מן הכהונה על ידי ביאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עו):

(8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקה ויסרהו עד שיגרש (יצמות פח): קדוש יהיה לך. נהוג בוקדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולכך ראשון בבעודה (גיטין נט: ת"כ):

<p>10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;</p>	<p>וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאַחָיו אֲשֶׁר-יִזְצַק עַל-רָאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת-יָדוֹ לְלִבָּשׁ אֶת-הַבְּגָדִים אֶת-רָאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִכָּרֵם:</p>	<p>10 וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאַחָיו אֲשֶׁר-יִזְצַק עַל-רָאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת-יָדוֹ לְלִבָּשׁ אֶת-הַבְּגָדִים אֶת-רָאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִכָּרֵם:</p>
<p>11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;</p>	<p>וְעַל כָּל-נֶפֶשׁ מֵת לֹא יֵעוֹל לְאָבֹהָיָהּ וּלְאִמָּיהָ לֹא יִסְתָּאֵב:</p>	<p>11 וְעַל כָּל-נֶפֶשׁ מֵת לֹא יֵבֵא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:</p>
<p>12 neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.</p>	<p>וּמִן-הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נֹזֵר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>12 וּמִן-הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נֹזֵר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>13 And he shall take a wife in her virginity.</p>	<p>וְהָיָה אִשָּׁה בְּתוּלָיָה יָקָח:</p>	<p>ישראל וְהָיָה אִשָּׁה בְּתוּלָיָה יָקָח:</p>
<p>14 A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.</p>	<p>אֲלֻמָּנָה וְגֵרוּשָׁה וְחַלְלָה זֹנָה אֶת-אִלָּהָ לֹא יָקָח כִּי אִם-בְּתוּלָה מֵעַמּוֹ יָקָח אִשָּׁה:</p>	<p>14 אֲלֻמָּנָה וְגֵרוּשָׁה וְחַלְלָה זֹנָה אֶת-אִלָּהָ לֹא יָקָח כִּי אִם-בְּתוּלָה מֵעַמּוֹ יָקָח אִשָּׁה:</p>
<p>15 And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him.</p>	<p>וְלֹא יַחֲלִיל זֶרְעוֹ בְּעַמּוּיָהּ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ:</p>	<p>15 וְלֹא-יַחֲלִיל זֶרְעוֹ בְּעַמּוּיָהּ כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)</p>
<p>16 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>שני וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>17 Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעִי לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהָיו:</p>	<p>17 דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעִי לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהָיו:</p>

- (9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה צה זיקת בעל, וזנותה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא.), והכל מודים שלא דבר הכתוב בפניה: את אביה היא מחללת. חללה וצומה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נב.):
- (10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרשתא ז, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כב.):
- (11) ועל כל נפש מת. צאהל המת: נפש מת. להציא רביעית דם מן המת שמטמא צאהל (נזיר לה.). לאביו ולאמו לא ישמא. לא צא אלא להסיר לו מת מזה (שם מז: ת"כ שם ד):
- (12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח.). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד.) שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו נריך לנאח מן המקדש אלא עוצד עבודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל בכך את העבודה, שהסיר לו הכתוב, הא כהן הדיוט שעצד אונן חלל:
- (14) וחללה. שגולדה מפקולי כהונה:
- (15) ולא יחלל זרעו. הא אם נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:
- (17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עצד לקס רב (דניאל ה, א):

18	For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long,	כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב אִישׁ עוֹר אוֹ פֶסֶח אוֹ חֶרֶם אוֹ שְׂרוּעַ:	אֲרִי כָל גֵּבֶר דְּבִיָּה מוּמָא לֹא יִקְרַב גֵּבֶר עוֹר אוֹ חֶגֶר אוֹ חֲרִים אוֹ סְרִיעַ:
19	or a man that is broken-footed, or broken-handed,	אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ שֶׁבֶר רֶגֶל אוֹ שֶׁבֶר יָד:	אוֹ גֵּבֶר דִּיהִי בֵּית תִּבְרַר רֶגֶל אוֹ תִבְרַר יָד:
20	or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed;	אוֹ־גִבֵּן אוֹ־דֶק אוֹ תִבְלָל בְּעֵינָיו אוֹ גֵּרֵב אוֹ יִלְפַת אוֹ מְרוּחַ אֲשֶׁד:	אוֹ גִבֵּן אוֹ דֶק אוֹ דוֹקָא אוֹ חֲלִיז בְּעֵינֵיהִי אוֹ גֵּרֵב אוֹ חֲזִז אוֹ מְרִים פִּתְחִין:
21	no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.	כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגֵּשׁ לְהַקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יִגֵּשׁ לְהַקְרִיב:	כָּל גֵּבֶר דְּבִיָּה מוּמָא מִזֶּרַע דְּאַהֲרֹן כֹּהֵנָא לֹא יִקְרַב לְקַדְבָּא יְת קוֹרְבָנָא דִּי מוּמָא בֵּית יְת קוֹרְבָן אֱלֹהִיה לֹא יִקְרַב לְקַדְבָּא:
22	He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.	לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ מִקְדָּשֵׁי הַקְּדָשִׁים וּמִן־הַקְּדָשִׁים יֹאכֵל:	קוֹרְבָן אֱלֹהִיה מִקְדָּשֵׁי קוֹדֶשֶׁת וּמִן קוֹדֶשֶׁת יִיכּוֹל:
23	Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.	אֲךְ אֶל־הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגֵּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלִל אֶת־מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֵׁם:	בָּרַם לְפָרוּכָתָא לֹא יִיעוֹל וְלַמִּזְבֵּחָא לֹא יִקְרַב אֲרִי מוּמָא בֵּית וְלֹא יַחֲלִל יְת מִקְדָּשֵׁי אֲרִי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשֵׁהוֹן:

(18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריבהו נא לפסח (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו שקוע בין שתי העינים, שכוחל שתי עיניו כאחת (זכורות מג:): שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחצירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחצרתה (שם מ:):

(20) או גבן. שוריצול"ש בלע"ז, שגציני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג:): או דק. שיש לו צעיניו דוק שקורין טיל"א (שם לח), כמו הנזק"ה דק (ישעיה מ, כב): או תבלל. דבר המבלבל את העין, כגון חוט לבן הנמשך מן הלצן ופוסק בצירא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוניליא, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ותרגום תבולל חיליו, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל בזממי הזכור חלזון נחש עיני (שם): גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס, שחין היבש מצפנים ומבחוץ: ילפת. היא חוזית המזריח, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח

מצחון ויבש מצפנים. וצמקום אחר קורא לגרז שחין הלח מצחון ויבש מצפנים, שנאמר ויבצר ויצק (דברים כח, כז), כשצמח גרז אצל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אל ילפת קורא לחרס גרב, כך מפורש בזכורות (זכורות מא:): מרווח אשך. לפי התרגום מרים פסדין, שפחדיו מרוססים, שצנים שלו כמותין. פחדין כמו גידי פסדו ילגרו (איוב מ, יז):

(21) כל איש אשר בו מום. לרבות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. צעוד מומו זו פסול, הא אם עבר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל בעל מוס, שמנינו שהותרו לזר, שאכל משהבשר המלואים, אצל צחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מנינו זר חולק בהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח), כך מפורש בצפנים (קא):

<p>24 So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְעַם אֶהְרֹן וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְעַם אֶהְרֹן וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)</p>
<p>XXII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>2 Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְעַם אֶהְרֹן וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת-שְׁמִי אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְעַם אֶהְרֹן וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת-שְׁמִי אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>3 Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.</p>	<p>אֱמַר לָהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-יִקְרַב מִכָּל-זֶרַעְכֶם אֶל-הַקִּדְּשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>אֱמַר לָהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-יִקְרַב מִכָּל-זֶרַעְכֶם אֶל-הַקִּדְּשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>4 What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר מִזֶּרַע אֶהְרֹן וְהוּא סָגִיר אֹז דָּאִיב בְּקִדְּשֵׁי לֹא יִיכֹל עַד דִּידְכִי וְדִיקְרַב בְּכָל טָמִי נִפְשָׁא אֹז גִּבֹר דִּתְפֹּק מִנִּיה שְׂכַבְת זֶרַע:</p>	<p>אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אֶהְרֹן וְהוּא צָרוּעַ אֹז זָב בְּקִדְּשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנָּגַע בְּכָל-טִמְאַת נֶפֶשׁ אֹז אִישׁ אֲשֶׁר-תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְת-זֶרַע:</p>

רבותינו (זבחים לג:) מגזירה שוה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה צלו את אהרן שמי כריתות זו אלל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הושרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש צ"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה, כבר נדרשו צמס' שזועות (ז). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': וטמאתו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול צבצר הכתוב מדצר וטומאתו של צבצר עליו, וצבצר שכלל את הטמא הכתוב מדצר, על כרחך ממשמעו אתה למד, צמי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדצר, וזהו האדם שיש לו טהרה צבצילה (זבחים מג:). ונכרתה וגו'. יכול מדד זה לצד זה, יכרת ממקומו ויטישצ צמקוס אחר, תלמוד לומר אני ה', בכל מקום אני: (4) בכל שמה נפש. צמי שנטמא צמת:

(23) אך אל הפרכת. להזות שזע הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החילון. ושניהם הושרכו להכתב, ומפורש צמ"כ (שם י): ולא יחלל את מקדשי. שאם עזר, עזודמו מחוללת להפסל: (24) וידבר משה. המזנה הזאת: אל אהרן וגו' ואל כל בני ישראל. להזהיר צית דין על הכהנים (שם יב). (2) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וינזר מאתרי (יחזקאל יד, ז), נזרו אחור (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים צימי טומאת. דצר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, סרס המקרא ודרשהו: אשר הם מקדישים לי. לרבות קדשי כהנים עצמן: (3) כל איש אשר יקרב. אין קריצה זו אלא אכילה, וכן מצינו שנאמר אזהרת אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה, בכל קדש לא תגע, (ויקרא יב, ד) אזהרה לאוכל, ולמדוה

5	or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;	או גבר דיקרב בכל רחשא דיקטאב ליה או באנשא דיקטאב ליה לכל סאובתיה:	או-איש אשר יגע בכל-שרץ אשר יטמא-לו או באדם אשר יטמא-לו לכל טמאתו:
6	the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.	אנש דיקרב ביה ויהי מטאב עד רמשא ולא ייכול מן קודשיא אלהין אסחי בשריה במי:	נפש אשר תגע-בו וטמאה עד-הערב ולא יאכל מן-הקדשים כי אם-רחץ בשרו במים:
7	And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.	וכמיעל שמשא וידכי ובתר כן ייכול מן קודשיא ארי לחמיה הוא:	ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן-הקדשים כי לחמו הוא:
8	That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.	גבילה ותבירא לא ייכול לאסתאבא בה אגא יי:	גבילה וטרפה לא יאכל לטמאה-בה אני יהוה:
9	They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.	ויטרונו ית מטרת מימרי ולא יקבלון עלוהי חובא וימותון ביה ארי יחלוניה אגא יי מקדשהון:	ושמרו את-משמרתִי ולא-ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללהו אני יהוה מקדשם:
10	There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.	וכל חילוני לא ייכול קודשא תותבא דקחנא ואגירא לא ייכול קודשא:	וכל-זר לא-יאכל קדש תושב כהן ושכיר לא-יאכל קדש:
11	But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.	וכהן ארי יקני נפש קנין כספיה הוא ייכול ביה וילידי ביתיה אנון ייכלון בלחמיה:	וכהן כִּי-יקנה נפש קנין כסף הוא יאכל בו ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו:

(5) בכל שרץ אשר יטמא לו. זשיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק 7, ד), זכעדרסה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צידי שמים (סנהדרין פג.).
 זמח: אשר יטמא לו. כשיעורו לטמא, וזהו כזית: לכל (10) לא יאכל קדש. זתרומה הכתוב מדבר, שכל הענין שומאחו. לרבות נוגע בזב, וזבה, נדה, ויולדת:
 (6) נפש אשר תגע בו. זאחד מן הטמאים הללו:
 (7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש זיצמות (עד): זתרומה, שזותר לאכלה זזהערב השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:
 (8) גבילה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל זבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה זבית הזליעה, אסור לאכול בקדשים, וזריך לומר וטרפה, מי שיש זמינו טרפה, ינא זבלת עוף טמא שאין זמינו טרפה:
 (9) ושמרו את משמרתִי. מלאכול זתרומה זטומאת הגוף:
 (10) לא יאכל קדש. זתרומה הכתוב מדבר, שכל הענין דבר זה (שס פג.): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא זבוק, ואיזהו תושב, זה נרנע שהוא קנוי לו עד היוזל, ואיזהו שכיר, זה קנוי קנין שנים שיונא זשש, זא הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול זתרומתו (יצמות ע.).
 (11) וכהן כי יקנה נפש. עזד כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו זני השפחות, ואשת כהן אוכלת זתרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נו:), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור זביתך וגו' זספרי (קרח יז):

12 And if a priest's daughter be married
unto a common man, she shall not
eat of that which is set apart from
the holy things.

וּבֶת-כֶּהֱן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר וּבֶת כֹּהֵן אֲרִי תְּהִי לְגֵבֶר
 12 הִוא בְּתוּרֹמַת הַקִּדָּשִׁים לֹא חִילוּנִי הִיא בְּאַפְדָּשׁוֹת
 תֹּאכֵל: קוֹדֶשֶׁא לֹא תִיכּוֹל:

13 But if a priest's daughter be a widow,
or divorced, and have no child, and
is returned unto her father's house,
as in her youth, she may eat of her
father's bread; but there shall no
common man

13 וּבִתְּ-כַּחַן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה
וּגְרוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשִׁבְהָ
אֶל-בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוִיָּיהָ מִלְּחָם
אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל-זֶר לֹא-יֹאכַל
בָּהּ:

14 And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.

וְאִישׁ כִּי־יֵאָכֵל קֹדֶשׁ בַּשָּׁנָה
וַיִּסַּף חֲמֻשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לִפְהֶן
אֶת־הַקֹּדֶשׁ:

וְגִבֹר אָרִי יִכּוֹל קוֹדֶשָׁא בְּשָׁלוֹ
וַיִּסַּף חוֹמְשִׁיהָ עָלֶיהָ וְנָתַן
לְכַהֲנָא יְתָ קוֹדֶשָׁא:

15 And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;

15 וְלֹא יַחְלְלוּ אֶת־קֹדֶשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר־נִרְמְזוּ לַיהוָה: וְלֹא יַחְלֹזוּ יְת קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל יִי: יִשְׂרָאֵל יְת דִּפְרָשׁוֹן קְדָם יִי:

16 and so cause them to bear the
iniquity that bringeth guilt, when
they eat their holy things; for I am
the LORD who sanctify them.

וְהֵשִׂאוּ אוֹתָם עֵין אֲשֶׁמָה וּסְבִלִין עֲלֵיהֶן עֵינִין
בְּאֶחָם אֶת־קִדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי וְחוֹבִין בְּמִיכָלְהוֹן בְּסוֹאֲבָא
יְהוָה מְקַדָּשִׁם: (פ) יֵת קוֹדְשֵׁיהֶן אֲרִי אֲנָא יי
מְקַדְשֵׁהוֹן:

17 And the LORD spoke unto Moses,
saying:

שלישי
יח
וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:

18 Speak unto Aaron, and to his sons,
and unto all the children of Israel,
and say unto them: Whosoever he
be of the house of Israel, or of the
strangers in Israel, that bringeth his
offering, whether it be any of their
vows, or any of their
free-will-offerings, which are
brought unto the LORD for a
burnt-offering;

18 דְּבַר אֱלֹהִים-אֶחָד וְאֶל-בָּנָיו וְאֶל־
 כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶמְרַת אֱלֹהִים
 אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־
 הָעָר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב
 קָרְבָּנוֹ לְכָל־נְדָרֵיהֶם וְלִכְל־
 נִדְבֹתָם אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה
 לַעֲלֹה:

(15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:

(12) לאיש זר. ללוי וישראל:

(13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. (16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון באלם. את קדשיהם, שהוצילו לשם תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם. ואונקלוס שתרגם בְּמִיֶּלְהוֹן בְּסוֹפָא, שלא לזורר תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אתים שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה שמדברים באלם עצמו, וכן בְּיוֹם מְלֹאת יְמֵי נְדָרָא בְּיָדָא אִתּוּ (במדבר ו, יג), הוא יציא את עצמו, וכן וַיִּקְרָא אִתּוּ בְּיָדָא (דברים לד, ו), הוא קבר את עצמו, כך נדרש בספרי (נשא לב): (18) נדריהם. הרי עלי: נדבותם. הרי זו (מגילה ט):

19	that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beees, of the sheep, or of the goats.	לְרִצְוֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בְּבֶקֶר בְּכִשְׂבִּים וּבְעִזִּים: לְרִעְוָא לְכוֹן שְׁלִים דָּכַר בְּתוֹרִיא בְּאִמְרִיא וּבְעִזִּיא:
20	But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you.	כָּל אֲשֶׁר־בּו מוּם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי־לֹא לְרִצְוֹן יִהְיֶה לָכֶם: כָּל דְּבִיָּה מוּמָא לֹא תִקְרִיבוּ אֲרִי לֹא לְרִעְוָא יְהִי לְכוֹן:
21	And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.	וְאִישׁ כִּי־יִקְרִיב זֶבַח־שְׁלָמִים לִיהוָה לִפְלֹא־נִדָּר אוֹ לְנִדְבָה בְּבֶקֶר אוֹ בַצֹּאן תָּמִים יִהְיֶה לְרִצְוֹן כָּל־מוּם לֹא יִהְיֶה־בּו: וְגֵבֶר אֲרִי יִקְרִיב נִכְסָת קוֹדֶשִׁיא קָדֶם יְיָ לִפְרָשָׁא נִדְרָא אוֹ לְנִדְבָתָא בְּתוֹרִי אוֹ בְעִנְיָא שְׁלִים יְהִי לְרִעְוָא כָּל מוּם לֹא יְהִי בֵּיתָה:
22	Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.	עֹרֹת אוֹ שְׂבוּר אוֹ־חֲרוּץ אוֹ־יִפְלֹת אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפֶת לֹא־תִקְרִיבוּ אֵלֶּה לִיהוָה וְאִשָּׁה לֹא־תִתְּנֶנּוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לִיהוָה: עֹיִר אוֹ תֵבִיר אוֹ פָסִיק אוֹ יִבְלָן אוֹ גֶרֶבָן אוֹ חֲזָזָן לֹא תִקְרִיבוּ אֵלֶּיךָ קָדֶם יְיָ וְקוֹרְבָנָא לֹא תִתְּנֶנּוּ מִנְהוֹן עַל מִדְבָּחָא קָדֶם יְיָ:
23	Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.	וְשׂוֹר וְשֶׁה שְׁרוּעַ וְקָלוּט נִדְבָה תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנִדָּר לֹא יִרְצָה: וְתוֹר וְאִמֶּר יִתִּיר וְחָסִיר נִדְבָתָא תַּעֲבִיד יִהְיֶה וּלְנִדָּרָא לֹא יִתְרָעִי:
24	That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.	וּמַעֲוֹךְ וְכָתוּת וְנִתּוּק וְכָרוּת לֹא תִקְרִיבוּ לִיהוָה וּבְאִרְצְכֶם לֹא תַּעֲשׂוּ: וְדַמְרִים וְדִרְסִים וְדִשְׁלִיף וְדִגְזִיר לֹא תִקְרִיבוּ קָדֶם יְיָ וּבְאִרְעֻכּוֹן לֹא תַעֲבִדוּן:

(19) לרצונכם. הציאו דבר הראוי לרצות אתכם לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנט צלע"ו. ואיזהו הראוי לרצון תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אבל צעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל צמום, אלא צמרון אצל: (21) לפלא נדר. להפריש צדיצור: (22) עורת. שם דבר של מום, עורוץ צלשון נקבה, שלא יהא צו מום של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. ריס של עין שנשדק או שנפגס (צכורות לט.), וכן שפמו שנשדקה או נפגמה (שם לט.): יבלת. ורוא"ה צלע"ו: גרב. מין חזיתי, וכן ילפת ולשון ילפת שמשון (שופטים טו, כט), שאחזה צו עד יום מיתה, שאין לה רפואה (צכורות מא.). לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתו, ועל שחיתותו, ועל זריקת דמן (תמורה ו:). ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרות: (23) שרוע. אצל גדול מחזירו (צכורות מ.). וקלוט.

פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אתו. לצדק הצית: ולנדר. למזבח: לא ירצה. איזה הקדש צא לרצות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ז, ו): (24) ומעוך וכתות ונתוק וברות. צדיצים או צגיד: מעוך. ציצו מעוכין ציד: כתות. כמושים יותר ממעוך (צכורות לט.): נתוק. תלושין ציד עד שנפסקו חוטים שחלויים בהן, אבל נחונים הם צמון הכים, והכים לא נחלש: וברות. כרותין כלי ועודן צמים: ומעוך. תרגומו ודמרים, זה לשונו צארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודקסים, כמו הציט הגדול קסאים (עמוס ו, יא), צקיעות דקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ:). ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום בהמה וחיה ואפילו עמאה, לכן נאמר צארצם, לרבות כל אשר צארצם, שאי אפשר לומר לא נטויו על הסרוס אלא צארץ, שהרי סרוס חוצה הגוף הול, וכל חוצה הגוף נהגת צין צארץ צין צחולה לארץ (קידושין לו):

25	Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.	וּמִיַּד בֶּן־נֹכַר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־ לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֱלֶה כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצֹו לָכֶם: (ס)
26	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
27	When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.	וְשׂוֹר אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֹז כִּי יוֹלַד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלָאָה יִרְצָה לְקָרְבָן אִשָּׁה לַיהוָה:
28	And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.	וְשׂוֹר אוֹ־שֶׂה אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָו לֹא תִשְׁחָטוּ בְיוֹם אֶחָד:
29	And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.	וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ:
30	On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.	בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכַל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה:
31	And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וְשָׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה:
32	And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תַחַלְלוּ אֶת־שְׁם קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:

(25) ומיד בין נכר. נכרי שהציא קרבן ציד כהן להקריבו לשמים. לא תקריבו. לו בעל מוס, ואף על פי שלא נאסרו בעלי מומים לקרבן בני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נוהגת בצמה שבשדות, (תמורה ז.) אבל על המזבח שצמשכן לא תקריבוה, אבל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרבות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין יג:). משחתם. קבולוהו: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:

(27) כי יולד. פרט ליוצא דופן (שם לח:).

(28) אותו ואת בנו. נוהג בנקבה, שאסור לשחוט האם והבן או הבת, ואינו נוהג בזכרים, ומותר לשחוט האב והבן (ת"כ פרקט, אכולין עח:). אותו ואת בנו. אף בנו ואותו צמשמע (חולין פג:).

(29) לרצונכם תזבחו. תחלת זכייתכם הוהו שמהלל לרצון לכם, ומהו הרצון:

(30) ביום ההוא יאכל. לא צא להזהיר אלא שמהלל שחיטה על מנת כן, אל תשחטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם תחשבו צו מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למחשבת פסול שחיטת קדשים (חולין יג.), ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שמהלל זכייתם על מנת לאכלן בזמנן: ביום ההוא יאכל. לא צא להזהיר אלא שמהלל שחיטה על מנת כן, שאם לקבוע לה זמן אכילה, כד כתיב ויגשר ויגש חודש תלמיזו וגו' (ויקרא ז, טו): אני ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך:

(31) ושמרתם. זו המשנה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה:

33	that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה: (פ)	33
XXIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וידבר יהוה אל-משה לאמר:	רביעי
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.	דבר אל-בני ישראל ואמרת אלם מועדי יהוה אשר-תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי:	2
3	Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.	ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא-קדש כל-מלאכה לא תעשו שבת הוא ליהוה בכל מושבתיכם: (פ)	3
4	These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.	אלה מועדי יהוה מקראי קדש אשר-תקראו אתם במועדם:	4
5	In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD's passover.	בחודש הראשון בארבעה עשר לחודש בין הערבים פסח ליהוה:	5
6	And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.	ובחמשה עשר יום לחודש הזה חג המצות ליהוה שבועת ימים מצות תאכלו:	6
7	In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	ביום הראשון מקרא-קדש יהיה לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו:	7

(32) ולא תחלו. לעבור על דברי מצוין. ממשמע שנאמר ולא תחלו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עצמן וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עצמו ימסור עצמו על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנס שנאמר והן לא ידעו להוא לך מלאך וגו' (דניאל ג, יח), מציל ולא מציל ידיע להוי לך וגו' (33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר: (2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה'. עשה מועדות

סיהיו ישראל מלומדין זהם, שמעזרים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים: (3) ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות: (4) אלה מועדי ה'. למעלה מדבר דעבור שנה וכו' מדבר בקדוש החדש: (5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה'. הקרבת קרבן ששמו פסח:

8	<p>And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>והקרבתם אִשָּׁה ליהוה שבעת ימים ביום השביעי מקרא קדש כל־מלאכת עבודה לא תעשו: (פ)</p>
9	<p>And the LORD spoke unto Moses saying: Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.</p>	<p>וידבר יהוה אל־משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר: דבר אל־בני ישראל ואמרת אליהם כִּי־תבאו אל־הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את־קציריה והבאתם את־עמר ראשית קצירכם אל־הכהן:</p>
11	<p>And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.</p>	<p>והניף את־העמר לפני יהוה לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן:</p>
12	<p>And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD.</p>	<p>ועשיתם ביום הניפכם את־העמר כבש תמים בן־שנתו לעולה ליהוה:</p>
13	<p>And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin.</p>	<p>ומנחתו שני עשרונים סלת בלולה בשמן אִשָּׁה ליהוה ריח ניחוח ונספה יין רביעת הקהין:</p>

- (8) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים צפרשת פנחם, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעכבין זה את זה (מנחות מט:). והקרבתם אשה לה'. מכל מקום, אם אין פרים, הָצֵא אֵילִים, ואם אין פרים ואֵילִים, הָצֵא כבשים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שבעת, שם דבר הוא שזו של ימים, שטיינ"א צלע"ז, וכן כל לשון שמונת, ששת, חמשת, שלשת: מלאכת עבודה. אפילו מלאכות החשובות לכם עבודה ולורך שיש חסרון כיס צטלה שלהן, כגון דבר האבד, כך הצנחי מתורת כהנים (פרשתא יז, ח), דקתני יכול אף חולו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה וכו':
- (10) ראשית קצירכם. שתהא ראשונה לקציר (מנחות עא:). עומר. עשירית האִיפה, כך היתה שמה, כמו וַיִּמְדוּ צֶעֱמָר (שמות טז, יח):
- (11) והניף. כל תנופה מוליך ומציא מעלה ומוריד, מוליך ומציא לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעצור טללים רעים (מנחות סג:). לרצונכם. אם תקריבו כמשפט זה יהיה לרצון לכם: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שבת צראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו:).
- (12) ועשיתם. כבש. חוצה לעומר הוא צא:
- (13) ומנחתו. מנחת נסכים: שני עשרונים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט:):

14	And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.	וְלֶחֶם וְקִלִּי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד-עֶצְמָם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הַבִּיאְכֶם אֶת-קֶרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)	14
15	And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;	וְתִמְנֹנֶן לָכֵן מִבֵּתֵר יוֹמָא טָבָא מִיּוֹם אֵיתְוֹאִיכֹן יְת עוֹמְרָא דְּאַרְמוּתָא שְׁבַע שָׁבוּעֵן שְׁלֵמָן יְהִינָן:	15
16	even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.	עַד מִבֵּתֵר שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעִיתָא תִּמְנֹנֶן חֲמִשִּׁין יוֹמִין וְתִקְרְבוּן מִנְחָתָא חֲדָתָא קֹדֶם יי:	16
17	Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.	מִמִּשְׁבְּתֵיכֶם תְּבִיאֹוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֵלֶת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תֹּאפִינָה בְּפוּרִים לַיהוָה:	17
18	And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְתִקְרְבוּן עַל לַחְמָא שְׁבַע אַמְרִין שְׁלֵמִין בְּנֵי שָׁנָא וְתוֹר בֶּר תוֹרֵי חֹד וְדִכְרִין תְּרִין יְהוֹן עֲלֵתָא קֹדֶם יי וּמִנְחָתְהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן קֶרְבַּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְנָא קֹדֶם יי:	18

- (14) וקלי. קמח עשוי מכרמל רך שמייצגין אותו צמור: וכרמל. הן קליות שקורין גרניילייש: בכל משבתיכם. נחלקו צו חכמי ישראל (קידושין לו.), יש שלמדו מכאן, שהחדש נוהג בחוצה לארץ, ויש אומרים, לא צא אלא ללמד שלא נלטו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה משכצשו וחלקו:
- (15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה:): תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצערב, שאם לא כן אינן חמיות (שם סו.):
- (16) השבת השביעת. כתרומתו שְׁבִיעָא שְׁבִיעָא: עד ממחרת השבת השביעת תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבנות מנחה חדשה לה'. ציום החמשים תקריבו. ואומר אני זה מדרשו, אצל פשוטו עד ממחרת השבת השביעת שהוא
- יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים:
- (17) ממושב ותיכם. ולא מחוצה לארץ (מנחות פג:): לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גזוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשתי הלחם (שם פד:):
- (18) על הלחם. בגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל צהמה צפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וצ' עשרונים לאיל, ועשרון לכזש, וזו היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכזש (במדבר טו, ד' ט"ו-ט"ז):

19	And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.	וַעֲשִׂיתֶם שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת וּשְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבְח שְׁלָמִים:	וְתַעֲבֹדוּן צִפִּיר בֶּר עֵזִין חַד לַחֲטָתָא וְתַרִין אֲמַרִין בְּנֵי שָׁנָא לְנִכְסַת קוּדְשָׁא:
20	And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.	וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל־שְׁנֵי כִבְשִׁים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לַכֹּהֵן:	וְיָרִים כֹּהֵנָא יְתַהוֹן עַל לַחֲמָא דְּבִכּוּרֵי אֲרָמָא קֹדֶם יְיָ עַל תַּרִין אֲמַרִין קוּדְשָׁא יְהוֹן קֹדֶם יְיָ לַכֹּהֵנָא:
21	And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.	וְקִרְאתֶם בְּעֶצְמוֹ הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל־מוֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם:	וְתַעֲרְעוּן בְּכָרֵן יוֹמָא הַדִּין מְעַרְע קֹדִישׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן קִים עָלֶם בְּכָל מוֹתְבָנִיכוֹן לְדָרִיכוֹן:
22	And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.	וּבְקַצְרְכֶם אֶת־קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא־תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ בְּקַצְרְךָ וְלֹקֵט קְצִירְךָ לֹא תִלְקֹט לְעַנִּי וְלִגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (ב)	וּבְמַחְצְדְּכוֹן יֵת חֲצָדָא דְּאַרְעֵכוֹן לֹא תַשִּׁיצי פֶּתָא דְּחֻקְלָךְ בְּחֻצְדָךְ וְלֹקֵטָא דְּחֻצְדָךְ לֹא תִלְקִישׁ לְעַנִּי וְלִגְיוּרֵי תַשְׁבּוּק יְתַהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכוֹן:
23	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
24	Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.	דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר בִּירְחָא שְׁבִיעָאָה בְּחַד לִירְחָא יְהִי לְכוֹן נִיחָא דִּיכְרֵן יִבְבָּא מְעַרְע קֹדִישׁ:
25	Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.	כָּל־מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה: (ג)	כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן וְתִקְרְבוּן קוּרְבָנָא קֹדֶם יְיָ:

(19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כזשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכזשים והשעיר האמורים צחומש הפקודים, כשאתה מגיע אלל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלל לעצמן ואלל לעצמן, אלל קרבו בגלל הלחם ואלל למוספין (מ"כ פרק יג, ו מנחות מה:):

(20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונין תנופה מחיים (מנחות קז), יכול כולם, מלמד לומר על שני כזשים: קדש יהיו. לפי שלמי יחיד קדשים קלים, הוזק לומר בשלמי צחור שהם קדשי קדשים:

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעצור עליהם שני לאוין. הפקודים:

אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכחוש ליתנם צחומש הרגלים, פסח ועצרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאליו צנה בית המקדש והקריב קרבנותיו צחומש: תעזבו. הנח לפניכם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר"ה לז), לזכור לכם עקידת יצחק שקרב צחמיו אילו:

(25) והקרבתם אשה. המוספים האמורים צחומש הפקודים:

26	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל י"ג עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	26
27	Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.	אֲךָ בַעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵשָׁה לַיהוָה: בְּרֵם בַּעֲשֻׂרָה הָרִבִּי יוֹמָא דְכַפּוּרָא שְׁבִיעָא הָרִבִּי יוֹמָא דְכַפּוּרָא הוּא מַעֲרַע קַדִּישׁ יְהִי לְכוֹן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשָׁתְכוֹן וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קָדָם יי: לִירְחָא	27
28	And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.	וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַעֲצֻם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַעֲצֻם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרַתָּה כִּי כָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא-תִעָנֶה בַעֲצֻם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרַתָּה מֵעַמּוּתָּהּ: אַרִי כָל אִנְשׁ דְּלֹא יִתְעַנִּי בְכָרָן יוֹמָא הָרִבִּי וְיִשְׁתַּיְצִי מֵעַמּוּתָּהּ: הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם קָדָם יי: אֱלֹהֵיכֶם:	28
29	For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.	וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה בַעֲצֻם הַיּוֹם הַזֶּה וְהִאֲבַדְתִּי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקְרֶב עַמּוּתָּהּ: אַרִי כָל אִנְשׁ דְּלֹא יִתְעַנִּי בְכָרָן יוֹמָא הָרִבִּי וְיִשְׁתַּיְצִי מֵעַמּוּתָּהּ:	29
30	And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.	וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה בַעֲצֻם הַיּוֹם הַזֶּה וְהִאֲבַדְתִּי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקְרֶב עַמּוּתָּהּ: וְכָל אִנְשׁ דִּי-עָבִיד כָּל עֲבִידָא בְכָרָן יוֹמָא הָרִבִּי וְאִבִּיד יֵת אִנְשָׁא הַהִוא מִגּוֹ עַמּוּתָּהּ:	30
31	Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.	כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבֹדוּן קִים עֲלֵם לְדִרְכֵיכֶם בְּכָל מוֹתְבִיכֶם: כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְכֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם:	31
32	It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.	שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הוּא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשׁוּעָה לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד-עֶרֶב תִּשְׁבּוּן שַׁבְּתֻכֶם: (פ) שְׁבֹא שְׁבֻתָא הוּא לְכוֹן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשָׁתְכוֹן בַּתְּשׁוּעָא לִירְחָא בְּרֵם מֵרְמָשָׁא עַד רְמָשָׁא תַנְיֻחוֹן נִיחָכוֹן:	32
33	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל י"ג עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	ששי
34	Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֶר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹמָא לִירְחָא שְׁבִיעָא הָרִבִּי חַג דְּמִטְלָא שְׁבַע יוֹמִין קָדָם יי: שְׁבֹא שְׁבֻתָא הוּא לְכוֹן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשָׁתְכוֹן בַּתְּשׁוּעָא לִירְחָא בְּרֵם מֵרְמָשָׁא עַד רְמָשָׁא תַנְיֻחוֹן נִיחָכוֹן:	34

(27) אך. כל אכין ורקין שצמורה מיעוטין, מכפר הוא אצדן:
לשנים ואינו מכפר לשאינים שנים (שזועות יג.): (31) כל מלאכה וגו'. לעצור עליו צלאוין הרבה, או
(30) והאבדת. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא):
מה הוא, כשהוא אומר והאבדת, למד על הכרת שאינו אלא

35	On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: בְּיוֹמָא קֳדָמָא מְעָרַע קֳדִישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּ:	35
36	Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.	שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרְבוּ אִשָּׁה לַיהוָה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה עֲצֻרַת הוּא כָּל־מְלָאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: שִׁבְעָא יוֹמִין תִּקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קֳדָם יי בְּיוֹמָא תַמְינָא מְעָרַע קֳדִישׁ יְהִי לָכוֹן וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קֳדָם יי כְּנִישִׁין תַּהוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּ:	36
37	These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;	אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהִקְרִיב אִשָּׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנֹסְכִים דְּבִרְיוֹם בְּיוֹמוֹ: אֵלִין מוֹעֲדֵי דִּי דַתַּעֲרֵעוּן יַהֲוֹן מְעָרֵי קֳדִישׁ לְקִרְבָּא קוֹרְבָנָא קֳדָם יי עֹלְתָא וּמִנְחָתָא וְנֹסְכָא כִסְתָא קוֹדֶשִׁין וְנֹסְכִין פְּתָגִים יוֹם בְּיוֹמֵיהּ:	37
38	beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.	מִלִּבְד שַׁבָּתַת יְהוָה וּמִלִּבְד מַתְנוּתֵיכֶם וּמִלִּבְד כָּל־נְדָרֵיכֶם וּמִלִּבְד כָּל־נְדָבְתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה: בְּרַ מִשְׁבִּיָּא דִּי וְבַר מַתְנוּתִיכֹן וְבַר מְכַל נְדָרִיכֹן וְבַר מְכַל נְדָבְתִיכֹן דַּתַּתְּנוּן קֳדָם יי:	38
39	Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.	אֲדַּ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאֹת הָאָרֶץ תַּחֲגוּ אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבְתוֹן וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבְתוֹן: בְּרַם בַּחֲמִישָׁתָא עֲשָׂרָא יוֹמָא לִירְחָא שְׁבִיעָאָה בְּמַכְנִשְׁכוֹן יַת עֹלְתָא דְאַרְעָא תִּיחַגּוּן יַת חֲגָא קֳדָם יי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּיוֹמָא קֳדָמָא נִיחָא וּבְיוֹמָא תַמְינָא נִיחָא:	39

(35) מקרא קדש. [ציוה"כ] קדשהו צכסות נקיה וצתפלה, ובשאר ימים עוצים, צמאל וצמשתה וצכסות נקיה וצתפלה: (36) עזרת הוא. עזרתי אתכם אללי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנן להפטר אמר, בני, צצקה מכס עכצו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם: כל מלאכת עבדה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכס, שאס לא מעשה יש חסרון כיס בצד: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא אסור צמלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא: (37) עולה ומנחה. מנחת נסכים הקריזה עם העולה (מנחות מד:): דבר יום ביומו. חוק הקלוצ צחומש

הפקודים: דבר יום ביומו. האס עזר יומו צטל קרצנו: (39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרבן שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה תשלומין כל שצעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שציעי זה צא צומן אסיפה, מכאן שנצטוו לעצור את השנים שאס אין העצור, פעמים שהוא צא צאמלע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אס לא הביא צוה יציא צוה, יכול יהא מציאן כל שצעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד צמשמע, ולא יותר, ולמה נאמר שצעה, לתשלומין (חגיגה ט:):

40	And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.	וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ-עֵבֶת וְעַרְבֵי-נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:	40
41	And ye shall keep it a feast unto the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.	וְחִגַּגְתֶּם אֹתוֹ חֹג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תִחַגּוּ אֹתוֹ:	41
42	Ye shall dwell in booths seven days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;	בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל-הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת: בַּמִּטְלֵא:	42
43	that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	לְמַעַן יָדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַּסֻּכֹּת הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	43
44	And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת-מִעֲדֵי יְהוָה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)	44
XXIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	שְׂעִי יט*
2	'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.	צֹו אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּקִחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כֶּתִית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:	2
3	Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.	מִחוּץ לַפָּרֹכֶת הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹף אֹתוֹ אַהֲרֹן מַעֲרֵב עַד-בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:	3
<p>(40) פרי עץ הדור. עץ, שטעס עטוופריו שוה (סוכה לה). (2) צו את בני ישראל. זו פרשת מנחת הנרות, ופרשת הדור. הדור צאילנו משנה לשנה, וזהו אתרוג (שס): כפת תמרים. חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת (שס לז). וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדס, העשוי כמין קליעה (שס לז):</p> <p>(42) האזרח. זה אזרח: בישראל. לרצות את הגרים (שס כח: ת"כ פרק יז, ט):</p> <p>(43) כי בסכות הושבתי. ענני כבוד (סוכה יא):</p>			

4	He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.	עַל הַמְנִרָה הַטְהֵרָה יַעֲרֹךְ אֶת־הַנֵּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ)	עַל מְנִרְתָּא דְּכִיתָא יִסְדֵּר יֵת בּוֹצִינְיָא קָדָם יְיָ תְּדִירָא:
5	And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.	וְלִקְחַתָּ סֹלֶת וְאַפִּיתָ אֹתָהּ שִׁתִּים עֶשְׂרֵה חֲלוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרִינָם יִהְיֶה הַחֶלֶה הָאֶחָת:	וְתִסַּב סוּלְחָא וְתִיפִי יִתָּה תִרְתָּא עֶשְׂרִי גְרִיצָן תִּרְיִן עֶשְׂרִינָן תְּהִי הוּא גְרִיצָתָא קָדָא:
6	And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.	וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים מַעֲרֻכּוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֻכָּה עַל הַשֻּׁלְחָן הַטְהוֹר לִפְנֵי יְהוָה:	וְתַשִּׁי יִתְהוֹן תִּרְתִּין סְדְרִין שֵׁית סְדָרָא עַל פְּתוּרָא דְּכִיָּא קָדָם יְיָ:
7	And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.	וְנָתַתָּ עַל־הַמַּעֲרֻכָּה לְבִנְיָה זָכָה וְהִיתָה לִלְחָם לְאַזְכָּרָה אֲשֶׁה לִיהוָה:	וְתַתִּין עַל סְדָרָא לְבוֹנְתָא דְּכִיתָא וְתְהִי לִלְחָם לְאַדְכָּרָא קוֹרְבָּנָא קָדָם יְיָ:
8	Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.	בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:	בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא יִסְדְּרִינָהּ קָדָם יְיָ תְּדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עֲלֵם:
9	And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.	וְהִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלָהּוּ בְּמִקְוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לֹו מֵאֲשֵׁי יְהוָה חֶק־עוֹלָם: (ס)	וְתְהִי לְאַהֲרֹן וּלְבָנָהּוּ וְיִכְלֹנֶיהָ בְּאַתֵּר קֳדִישׁ אֲרִי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא לִיה מְקוֹרְבָּנָא דִּי קִים עֲלֵם:
10	And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.	וַיֵּצֵא בֶן־אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצֹל בְּמַחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:	וַיִּנְפֹּק בֶּר אֶתְתָּא בֵּת יִשְׂרָאֵל וְהוּא בֶּר גְּבֵר מִצְרָאִי בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַתְנָצִיאוּ בְּמִשְׁרִיתָא בֶּר אֶתְתָּא בֵּת יִשְׂרָאֵל וְגוֹבְרָא בֶּר יִשְׂרָאֵל:

- (3) לַפְּרֻכָּה הַעֲדָת. שְׁלֹמִי הָאֲרוֹן, שֶׁהוּא קְרוֹי עֲדוּת. הַשָּׁהֵר. שֶׁלֹּא הָיָה. דָּבָר אַחֵר עַל טַהוֹר שֶׁלֹּא יִהְיֶה וּרְבוּתוֹ דִּרְשׁוּ (שָׁמַר כֵּז). ת"כ שֶׁ ט, עַל נֶר מַעֲרֻבִי, שֶׁהוּא עֲדוּת לְכָל צִאֵי עוֹלָם, שֶׁהִכְנִיחָהּ צִיּוֹן, שְׁנוֹתָ צֶה שְׁמֵן כְּמִדַּת חֲצוּתִיהָ, וּמִמֶּנָּה הִיא מִתְחִילָה, וְצֶה הִיא מְסִימָה: יַעֲרֹךְ אֶת־הַנֵּרוֹת מִעֲרֹב עַד בּוֹקֵר. יַעֲרֹךְ אֶת־הַנֵּרוֹת, עֵרִיכָה הָרִאשִׁית לְמִדַּת כָּל הַלֵּילָה (ת"כ שֶׁ יא), וְשִׁיעֲרוּ חֲכָמִים, חֲזִי לֹו לְכָל נֶר וְנֶר, וְהֵן כְּדֹאֵי אֶף לְלֵילִי מְקוּפָּה טִבָּה, וּמִדָּה זֹו הוֹקֵצָה לֵהֶם (מִנְחוֹת פט):
- (4) הַמְנִרָה הַטְהֵרָה. שֶׁהִיא זֶה טַהוֹר. דָּבָר אַחֵר עַל טַהוֹר שֶׁל מְנִרָה, שֶׁמִּטְהַר וּמִדְּשָׁנָה תַּחֲלָה מִן הָאֶפֶר:
- (6) שֵׁשׁ הַמַּעֲרֻכָּה. שֶׁחֲלוֹת הַמַּעֲרֻכָּה הָאֶחָת: הַשֻּׁלְחָן
- הַשָּׁהֵר. שֶׁלֹּא הָיָה. דָּבָר אַחֵר עַל טַהוֹר שֶׁלֹּא יִהְיֶה וּרְבוּתוֹ דִּרְשׁוּ (שָׁמַר כֵּז). ת"כ שֶׁ ט, עַל נֶר מַעֲרֻבִי, שֶׁהוּא עֲדוּת לְכָל צִאֵי עוֹלָם, שֶׁהִכְנִיחָהּ צִיּוֹן, שְׁנוֹתָ צֶה שְׁמֵן כְּמִדַּת חֲצוּתִיהָ, וּמִמֶּנָּה הִיא מִתְחִילָה, וְצֶה הִיא מְסִימָה: יַעֲרֹךְ אֶת־הַנֵּרוֹת מִעֲרֹב עַד בּוֹקֵר. יַעֲרֹךְ אֶת־הַנֵּרוֹת, עֵרִיכָה הָרִאשִׁית לְמִדַּת כָּל הַלֵּילָה (ת"כ שֶׁ יא), וְשִׁיעֲרוּ חֲכָמִים, חֲזִי לֹו לְכָל נֶר וְנֶר, וְהֵן כְּדֹאֵי אֶף לְלֵילִי מְקוּפָּה טִבָּה, וּמִדָּה זֹו הוֹקֵצָה לֵהֶם (מִנְחוֹת פט):
- (4) הַמְנִרָה הַטְהֵרָה. שֶׁהִיא זֶה טַהוֹר. דָּבָר אַחֵר עַל טַהוֹר שֶׁל מְנִרָה, שֶׁמִּטְהַר וּמִדְּשָׁנָה תַּחֲלָה מִן הָאֶפֶר:
- (6) שֵׁשׁ הַמַּעֲרֻכָּה. שֶׁחֲלוֹת הַמַּעֲרֻכָּה הָאֶחָת: הַשֻּׁלְחָן

<p>11 And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.</p>	<p>וַיִּקְבּ בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית וּפָרִישׁ בֶּר אֶתְהָא בֵּת יִשְׂרָאֵל יָת שְׁמָא וְאֶרְגִּזוּ וְאִתִּיאוּ יָתִיה לְוֹת מֹשֶׁה וְשׁוֹם אַמִּיה שְׁלֹמִית בֵּת דְּבִרִי לְמִטָּה דָּדָן:</p>	<p>11 וַיִּקְבּ בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית וּפָרִישׁ בֶּר אֶתְהָא בֵּת יִשְׂרָאֵל יָת שְׁמָא וְאֶרְגִּזוּ וְאִתִּיאוּ יָתִיה לְוֹת מֹשֶׁה וְשׁוֹם אַמִּיה שְׁלֹמִית בֵּת דְּבִרִי לְמִטָּה דָּדָן:</p>
<p>12 And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.</p>	<p>וְאֶסְרוּהִי בְּבֵית מִטְרָא עַד דִּיתְפָּרֵשׁ לְהוֹן עַל גְּזִירַת מִימְרָא דִּי:</p>	<p>12 וַיִּנְיִחוּהוּ בְּמִשְׁמַר לְפָרֵשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)</p>
<p>13 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יֵי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>13 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>14 'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.</p>	<p>אֶפִּיק יָת דְּאֶרְגִּזוּ לְמִבְרָא לְמַחֲנֶה וְסִמְכוּ כָּל־הַשְּׂמָעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרִגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:</p>	<p>14 הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לְמַחֲנֶה וְסִמְכוּ כָּל־הַשְּׂמָעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרִגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:</p>
<p>15 And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.</p>	<p>וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לְמִימַר גְּבֵר גְּבֵר אֶרִי רִגְזוּ קָדָם אֱלֹהֵיהּ וַיִּסְבִּיל חֻבִּיָּה:</p>	<p>15 וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לְמִימַר גְּבֵר גְּבֵר אֶרִי רִגְזוּ קָדָם אֱלֹהֵיהּ וַיִּסְבִּיל חֻבִּיָּה:</p>
<p>16 And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.</p>	<p>וְדִפְרִישׁ שְׁמָא דִּי אֶתְקַטְלָא וְתִקְטִיל מִרְגָּם וְרִגְמוּן בֵּיה כָּל כְּנִשְׁתָּא גֵיורָא כְּנִיָּבָא בְּפָרְשׁוּתִיהּ שְׁמָא וְתִקְטִיל:</p>	<p>16 וְנִקְבַּ שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוֹמָת רָגוֹם וְרִגְמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כְּגֹר וְכָנִי כָּאֶזְלָח בְּנִקְבוֹ־שֵׁם יוֹמָת:</p>

(10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רצי לוי אומר מעולמו יצא, רצי ברכיה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת זנוגת של תשעה ימים, בחמיה. ומתניתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מבית דינו של משה יצא מחוייב, צא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מבני דן אני, אמרו לו איש על דגלו צאתת לבית לבצקס (במדבר ז, ב) כחצי, נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר: וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה בו מטעם אלו: (11) ויקב. כתרומו, ופרש שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שצחן של ישראל שפרסמה הכתוב לזו לומר, שהיא לצדה היטה זונה: שלמית. דהוה פטפטת שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטת צדצרים, שואלת צלום הכל: בת דברי. דצרנית היטה, מדצרת עם כל

אדם לפיכך קלקלה: למטה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאצו, גנאי לשצטו, כיוצא בו אהליאצ בן אחיסמך למטה דן (שמות לא, ו), שצח לו שצח לאצו שצח לשצטו: (12) וינחהו. לצדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו כפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיחה, (סנהדרין עח): שנאמר מִסְלָלָה מוֹת יוֹמָת (שמות שס יד), אצל לא פורש להם באיזו מיתה, לכך נאמר כי לא פרש מה יעשה לו (במדבר טו, לד), אצל צמקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לאו: (14) השמעים. אלו העדים: כל. להציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך צראשך, ואין אנו נענשים צמיחתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלוהו של אדם כמותו: (15) ונשא חטאו. צכרת, כשאין התראה: (16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל צכינו: ונקב. לשון קללה, כמו מה אקב (במדבר כג, ח. סנהדרין נו):

17	And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.	וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל-נֶפֶשׁ אָדָם וְגֵבֶר אֲרִי יִקְטֹל כָּל נֶפֶשׁ מוֹת יוּמָת: דֹּאנְשָׁא אַתְקִטְלָא יִתְקַטִּיל:	17
18	And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.	וּמִכָּה בְּהֵמָה נֶפֶשׁ-יִשְׁלַמְנָה וְדִקְטֹל נֶפֶשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ: נֶפֶשׁ חֲלָף נֶפֶשׁ:	18
19	And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:	וְאִישׁ כִּי-יִתֵּן מוּם בְּעַמִּיתוֹ כַּמָּא דְעָבַד בֶּן יִתְעַבִּיד לֵיה: כַּמָּא דְעָבַד בֶּן יִתְעַבִּיד לֵיה:	19
20	breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.	שֹׁבֵר תַּחַת שֹׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוּם בְּאָדָם בֶּן יִנָּתֵן בּוֹ: חֲלָף חֲלָף עֵינָא שְׁנָא חֲלָף עֵינָא שְׁנָא כַּמָּא דִּיהִיב מוּמָא בְּאִנְשָׁא בֶּן יִתְיָהִיב בֵּיה:	20
21	And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.	וּמִכָּה בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוּמָת: וְדִקְטֹל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וְדִקְטֹל אִנְשָׁא יִתְקַטִּיל:	מפטיר
22	Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.'	מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כִּגְר כַּאֲזָרַח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: דִּינָא חַד יְהִי לְכוֹן גֵּיזְרָא כִּי־צִיבָא יְהִי אֲרִי אֲנָא יְי אֱלֹהֵיכֶם:	22
23	And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת-הַמְקַלֵּל אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ אֲבָן וּבִגְדֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ)	קרי פסוקים

The Haftara is Ezekiel 44:15 - 44:31 on page 152.

XXV	And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהָר סיני לֵאמֹר: וּמִלֵּיל יְי עִם מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְסִינִי לְמִימְרָ:	זהר
-----	---	---	-----

(17) ואיש כי יכה כל-נפש אדם וגבר ארי יקטול כל נפש מות יומת: לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא, יז), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם: (20) בן ינתן בו. פירשו רבותינו (ב"ק פד.) שאינו נתינת מום ממש, אלא תשלומי ממון שמין אותו כעבד, לכן כחזר בו לשון נתינה, דבר הנמון מיד ליד: (21) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דגר צהורג צהמה, וכאן דגר צעושה צה חצורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה צו חצורה, שלא נאמר כאן נפש, ובמכה אצו ואמו דבר הכחוש, וצא להקישו למכה צהמה, מה מכה צהמה מחיים, אף מכה אצו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוצרך לומר במכה שפטור, ומה צהמה צחצלה, שאם אין חצלה אין תשלומין, אף מכה אצו ואמו חייב עד שיעשה צה חצורה: (22) אני ה' אלהיכם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים: (23) ובני ישראל עשו. כל המצוה האמורה במקילה במקום אחר דחיה, רגימה, ותלייה:

2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.	דְּבַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לָהֶן אֲרִי תִיעֲלוּן לָאֲרֶעָא דְאֵנָא יְהִיב לָכֹן וְתִשְׁמִיט אֲרֶעָא שְׁמִטָתָא קָדָם יי:	2
3	Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.	שָׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשָׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֹתָהּ תְּבוּאָתָהּ: שִׁית שְׁנֵין תִּזְרַע חֲקִלְךָ וְשִׁית שְׁנֵין תִּכְסֹּחַ כַּרְמְךָ וְתִכְנוֹשׁ יֵת עַל־תָּהּ:	3
4	But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.	וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִית שְׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִכְסֹּחַ: וּבִשְׁתָּא שְׁבִיעִיתָא נִיחַ שְׁמִטָתָא יְהִי לָאֲרֶעָא דְתִשְׁמִיט קָדָם יי: חֲקִלְךָ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִכְסֹּחַ:	4
5	That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.	אֶת סְפִיחַ קִצִּירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת־עֲנָבֵי נִזְיָרְךָ לֹא תִבְצֹר: יֵת כְּתִי חֲצִדְךָ לֹא תִחְצֹד וְיֵת עֲנָבֵי שְׂבָקְךָ לֹא תִקְטֹף שְׁנַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ: שְׁמִטָתָא יְהִי לָאֲרֶעָא:	5
6	And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;	וְהִיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכְיֶרְךָ וּלְתוֹשְׁבֵיךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ: וְתִהִי שְׁמִטַּת אֲרֶעָא לָכֹן לְמִיכַל לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְאִזִּירְךָ וּלְתוֹשְׁבֵיךָ דְדִירִין עִמָּךְ:	6
7	and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.	וּלְבִהֵמָתְךָ וּלְחַיָּה אֲשֶׁר בָּאֲרָצְךָ תִּתֵּנָה כָּל־תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל: (ס) וְלִבְעִירְךָ וּלְחִיתָא דְבָאֲרָעָא תִּתֵּנָה כָּל עַל־תָּהּ לְמִיכַל:	7

(1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אל הר סיני, והלא כל המצות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה צ"כ (פרשתא א, א). ונראה לי שכן פירושה, לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנסנית בערבות מואב צמשנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וצא הכתוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמיני היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו ונשנו בערבות מואב:

(2) שבת לה'. לשם ה' כשם שנאמר צצנת צראשית:

(3) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקולצין וזמורותיה, ותרגומו לא תקסח, ודומה לו קולצין פסוקים (ישעיה לג, יז), שָׁרָפָה צֹאשׁ פְּסוּקָה (תהלים פ, יז):

(4) את ספיח קצירך. אפילו לא זרעתה, והיא צמחה מן הזרע שנפל בה צעת הקציר, הוא קרוי ספיח: לא תקצור. להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך.

שהנזרת והפרשת צני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך צור, אלא מן המופקר:

(6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתים עליך לא צאכילה ולא צהנאה אסרתים אלא שלא תנהוג בהם כבעל הבית אלא הכל יהיו שוים בה אתה ושכירך ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן העצות אתה אוכל, ואי אתה אוכל מן השמור (ת"כ פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאָכְלוּ אֲדִיגֵי עֵמֶךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים צאכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי בעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שם ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגויים (שם ו):

(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, צהמה לא כל שכן, שמונותיה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש צהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הבית, פְּלָה לחיה מן השדה פְּלָה לבהמתך מן הבית (ת"כ. שם ט. תענית ו):

<p>8 And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.</p>	<p>וּתְחַנֵּי לְךָ שִׁבְעַת שָׁמַטִּין דְּשַׁנִּין שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת זְמַנִּין וַיְהִי לְךָ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁמַטִּין דְּשַׁנִּין אַרְבַּעִין וְתִשַׁע שָׁנִים:</p>	<p>וּסְפַרְתָּ לְךָ שִׁבְעַת שָׁבָתֹת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת פְּעָמִים וַהֲיִי לְךָ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁבָתֹת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה:</p>	<p>ישראל</p>
<p>9 Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.</p>	<p>וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אַרְצְכֶם:</p>	<p>וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אַרְצְכֶם:</p>	<p>9</p>
<p>10 And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.</p>	<p>וּתְקַדְּשׁוּן יֵת שְׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין וְתִקְרְוֶן חֵירוּתָא בְּאַרְעָא לְכָל יִתְבָּקָא יוֹבִילָא הִיא תְּהִי לָכֵן וְתִתּוּבוּן גְּבֵר לְאַחֲסִנְתִּיהָ וְגֵבֵר לְזַרְעִיתִיהָ תִּתּוּבוּן:</p>	<p>וּקְדַשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְץ לְכָל-יֹשְׁבֵיהָ יוֹבֵל הוּא תְּהִי לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ:</p>	<p>10</p>
<p>11 A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.</p>	<p>יֹבֵל הִיא שְׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין תְּהִי לָכֵן לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת-סִפְיָהּ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת-נֹזְרֶיהָ:</p>	<p>יֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תְּהִי לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת-סִפְיָהּ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת-נֹזְרֶיהָ:</p>	<p>11</p>
<p>12 For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.</p>	<p>אֲרִי יוֹבִילָא הִיא קוֹדֶשָׁא תְּהִי לָכֵן מִן חֲקֵלָא תִיכְלוּן יֵת עַל-לִתָּהּ:</p>	<p>כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תְּהִי לָכֶם מִן-הַשָּׂדֶה תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאָתָהּ:</p>	<p>12</p>
<p>13 In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.</p>	<p>בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֶּה תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ:</p>	<p>בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֶּה תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ:</p>	<p>13</p>

השנה ט:), שדר ככל מקום שהוא רוצה ואינו צרשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים נקיצת שם לה לצדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שם תקיעת שופר: ושבתם איש אל אחזתו. שהשדות חוזרות לצעליהן: ואיש אל משפחתו תשובו. לרצות את הנרצע (קידושין טו:).
(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשתם וגו', כדאיחא צראש השנה (ח:), וצ"כ (פרק ג, א): את גזריה. את הענבים המשומרים, אכל בוצר אתה מן המופקרים. כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ביובל, נמצאו שתי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמטה, ושנת החמשים יובל:
(12) קדש תהיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תלא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, צהוייתה תהא (סוכה מ: מ"כ פרק ג, א): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אתה אוכל מן הבית, שאם קלה לחיה מן השדה, אתה נריך לבצר מן הבית (שם ד). כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ביובל:

(8) שבתת שנים. שמטות שנים, יכול יעשה שבע שנים רגילות שמטה ויעשה יובל אחריהם, תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים, הוי אומר כל שמטה ושמטה צומנה (ת"כ פרשתא ג, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמטות עשה יובל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך שצדון שנות השמטות למספר מ"ט:
(9) והעברתה. לשון ויעצרו קול צמחנה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ציוס הכפורים, איני יודע שהוא צעשור לחדש, אם כן למה נאמר צעשור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דוחה שבת ככל ארצכם, ואין תקיעת ראש השנה דוחה שבת ככל ארצכם, אלא צבית דין כלצד (ת"כ ס"ה):
(10) וקדשתם. (ת"כ פרק ג, א) צכניסטה מקדשין אותה צבית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח:): וקראתם לעצדים, צין נרצע, צין שלא פלו לו שש שנים משנמכה, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרור, כמדיר צי דיירא וכו' (ראש

14	And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.	וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעִמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עִמִּיתְךָ אֶל־תֹּנוּ אִישׁ אֶת־אֶחָיו:	שני ב
15	According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.	בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֲרֵי הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עִמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי־תְבוּאֹת יִמְכְּרֶךָ:	15
16	According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.	לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעוֹט הַשָּׁנִים תִּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאֹת הוּא מִכֶּר לְךָ:	16
17	And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.	וְלֹא תֹנוּ אִישׁ אֶת־עִמִּיתוֹ וִירָאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	17
18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וַיִּשְׁבַּתֶּם עַל־הָאָרֶץ לְבֶטַח:	18
19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וְנָתְנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשִׁבְעָה וַיִּשְׁבַּתֶּם לְבֶטַח עָלֶיהָ:	שלישי

(13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי כבר נאמר וְשָׁבְתָם אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ, אלא לרבות, המוכר שדהו ועמד בנו וגאלה, שחזרת לאציו ציוצלו:
(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם זאת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונו. זו אונאת ממון (שם פרשתאג, ד"ב נח):
(15) במספר שנים אחר היוכל תקנה. זה פשוטו, ליישב המקרא על אופניו, על האונאה בא להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היוכל, ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היוכל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה צדמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזהו שנאמר, במספר שני תצואות ימכר לך, לפי מנין שני התצואות שתהא עומדת ציד הלוקח תמכור לו. ורבותיו דרשו מכאן (ערכין כט),

שהמוכר שדהו אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שתעמוד שתי שנים ציד הלוקחו מיום ליום, ואפילו יש שלש תצואות באותן שתי שנים, כגון, שמכרה לו בקמותיה, ושני, אינו יוצא מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצואות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים:
(16) תרבה מקנתו. תמכרה ציוקרה: תמעט צדמיה:
(17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חבירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאותו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נחכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר צו ויראת מאלהיך (ב"מ נח):
(18) וישבתם על הארץ לבטח. שצפון שמתה ישראל גולים, שנאמר אֲנִי תִּרְבֶּה הָאָרֶץ אֶת־שְׂדֵה־חֶסֶדְךָ, וְהִרְבֵּיתָ אֶת־שְׂדֵה־חֶסֶדְךָ (ויקרא כו, לד שבת לג), ושבעים שנה של גלות צבל כנגד שבעים שמוטות שצטלו היו:

(13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי כבר נאמר וְשָׁבְתָם אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ, אלא לרבות, המוכר שדהו ועמד בנו וגאלה, שחזרת לאציו ציוצלו:
(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם זאת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונו. זו אונאת ממון (שם פרשתאג, ד"ב נח):
(15) במספר שנים אחר היוכל תקנה. זה פשוטו, ליישב המקרא על אופניו, על האונאה בא להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היוכל, ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היוכל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה צדמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזהו שנאמר, במספר שני תצואות ימכר לך, לפי מנין שני התצואות שתהא עומדת ציד הלוקח תמכור לו. ורבותיו דרשו מכאן (ערכין כט),

20	And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';	וְכִי תֹאמְרוּ מִה־נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסָף אֶת־תְּבוּאָתָנוּ:	20
21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשָׂת אֶת־הַתְּבוּאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים:	21
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְזָרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְנֹאכַלְתֶּם מִן־הַתְּבוּאָה יָשֵׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יָשֵׁן:	22
23	And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.	וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְתָּת כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי:	23
24	And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.	וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גֹּאֲלָהּ תִתְּנוּ לְאֶרֶץ: (ס)	24
25	If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.	כִּי־יִמְוֶה אָחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וְגָאֵל אֶת מִמָּכָר אָחִיו:	רביעי
26	And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;	וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהִשְׁיגָה יָדוֹ וּמָצָא כֶּדִי גֹאֲלָתוֹ:	26

(19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צורתי: ואכלתם לשבע. אף צמח המעים תהא צו צרכה:
(20) ולא נאסף. אל הצית: את תבואתנו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הצאים מאליהם (פסחים נא:):
(21) לשלש השנים. למקצת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשביעית, ולשמינית, שזרעו בשמינית במרחשון ויקצרו בניסן:
(22) עד השנה התשיעת. עד חג הסוכות של תשיעית שהיא עת צוא תצאחתה של שמינית לתוך הצית, שכל ימות הקיץ היו בשדה בגרנות, וצחשרי הוא עת האסיף לצית. ופעמים שהיתה זריכה לעשות לארבע שנים, בששית שלפני השמטה השביעית, שהן צטלין מעבודת קרקע שמי שנים רחפות השביעית והיבול, ומקרא זה נאמר בשאר השמטות כולן:
(23) והארץ לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לצעלים ציבול, שלא יהא הלוקח כוצשה (ת"כ שם ח): לצמחת. לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי לי הארץ. (ת"כ) אל תרע עינך זה (שם), שאינה שלך:
(24) ובכל ארץ אחזתכם. (ת"כ) לרצות צמים, ועצד עצרי (שם ט), ודבר זה מפורש בקידושין בפרק א' (דף כא.). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזמו רשאי לגאלה לאחר שתי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב:
(25) כי ימוך אחיך ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאחוזו. ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, שישיר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכב:
(26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שם ת"כ פרק ה, ז):

27	then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.	וַחֲשַׁב אֶת־שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וְהָשִׁיב אֶת־הַעֲדָף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לוֹ וְשָׁב לְאֶחָזְתּוֹ:	וַיַּחֲשִׁיב יָת שְׁנֵי זְבִינוֹהִי וַיָּחִיב יָת מוֹתָרָא לְגִבְרָ דְּזִבִּין לִיהּ וַיָּתִיב לְאַחְסָנְתִּיהּ:
28	But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.	וְאִם לֹא־מִצָּאָה יָדּוֹ דִּי הָשִׁיב לּוֹ וְהָיָה מִמְכָּרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיֵּצֵא בַּיּוֹבֵל וְשָׁב לְאַחְזָתּוֹ: (ס)	וְאִם לֹא אֲשַׁכַּחַת יְדִיהּ כְּמִסַּת דִּיתִיב לִיהּ וַיְהִי זְבִינוֹהִי בְּיַד דְּזִבִּין יְתִיהּ עַד שְׁתָּא פּוֹרְקָנִיהּ עַד מִשְׁלָם שְׁתָּא דְּזְבִינוֹהִי עַדן בְּעַדָּן יְהִי פּוֹרְקָנִיהּ וַיָּתִיב לְאַחְסָנְתִּיהּ:
29	And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.	וְאִישׁ כִּי־יִמְכֹּר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חֹמָה וְהָיְתָה גְּאֻלָּתוֹ עַד־תָּם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תְּהִיָּה גְּאֻלָּתוֹ:	וְגִבְרָ אֲרִי יִזְבִּין בֵּית מוֹתָב שְׁרָתָא מִקְפָּא שׁוּר וַיְהִי פּוֹרְקָנִיהּ עַד מִשְׁלָם שְׁתָּא דְּזְבִינוֹהִי עַדן בְּעַדָּן יְהִי פּוֹרְקָנִיהּ:
30	And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.	וְאִם לֹא־יִגְאָל עַד־מְלֹאת לֹו שְׁנָה תְּמִימָהּ וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר־בְּעִיר אֲשֶׁר־[כִּי לֹא]קִי לֹו חֹמָה לְצִמְיֻתָּהּ לִקְנֶה אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו לֹא יֵצֵא בַּיּוֹבֵל:	וְאִם לֹא יִתְפָּדִיק עַד מִשְׁלָם לִיהּ שְׁתָּא שְׁלֻמָּתָא וַיְקִיֻּם בֵּיתָא דְּבִקְרָתָא דְּלִיהּ שׁוּרָא לְחִלוּשִׁין לְדְּזִבִּין יְתִיהּ לְדֹרוֹהִי לֹא יִפּוֹק בַּיּוֹבֵלָא:
31	But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.	וּבִתֵּי הַחֲצֵרִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֹמָה סָבִיב עַל־שַׂדֵּה הָאָרֶץ יִחָשְׁבּוּ גְּאֻלָּהּ תְּהִיָּה־לָּו וּבַיּוֹבֵל יֵצֵא:	וּבִתֵּי פִצְחָא דְּלִית לְהוֹן שׁוּר מִשְׁפָּ סָחוּר סָחוּר עַל חֶקֶל אֲרֻעָא יִתְחַשְׁבוּן פּוֹרְקָנָא יְהִי לְהוֹן וּבַיּוֹבֵלָא יִפְקוּן:

(27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוזל, כן וכך, ובכמה מכרתיה לך, ככן וכך, עמיד היית להחזירה ביוזל, נמצאת קונה מספר החבירות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצאת דמיה מן החשבון, וטול את השאר, וזהו: והשיב את העודף. צדמי המקח על האכילה שאכל, ויתנס ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שבא לגאלה (ערכין ל:).

(28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיוזל משמט בחלתו (ת"כ סו:).

(29) בית מושב עיר חומה. בית בתוך עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשתא ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר בשדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, ובתוך שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, הוצרך לפרש בזה שהוא חלוף, שאם רצה לגאול בשנה ראשונה גאלה, ולאחר מכאן אינו גואלה: והיתה גאלתו. של בית:

ימים. ימי שנה שלמה קרוים ימים, וכן תשע העשרה חסנו ימים (בראשית כד, נה):

(30) וקם הבית וגו' לצמיתתו. יצא מכחו של מוכר ועומד בכחו של קונה: (אשר לא חומה. לו קרינו, אמרו רז"ל (ערכין לז). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקבה היא, והוצרך לכתוב לה, אלא מתוך שצריך לכתוב לא בפנים, תקנו לו במסורת זה נופל על זה): לא יצא ביבול. אמר רב ספרא (אף) אם פגע בו יובל בתוך שנתי לא יצא (שם לא:).

(31) ובתי החצרים. כתרומתו פלגא, עיירות פתוחות מאין חומה, ויש הרבה בספר יהושע דְּעָרִים וְחָצֵרִים (יהושע יג, כח). דְּעָרִים וְחָצֵרִים וְחָצֵרִים (בראשית כה, טו:). על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוזל, ויוצאין ביוזל לבעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, ובה יפה כחו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרקו, ערכין לג:). וביוזל יצא. בחסנו:

32	But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.	וְעָרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עָרֵי אֲחֻזָּתָם גְּאֻלַּת עוֹלָם תְּהִיָּה לָלוֹוִים: וְקִרְוֵי לִיּוֹאֵי בְּתֵי קִרְוֵי אֲחֻסְנֵתְהוֹן פּוֹדֶרֶן עָלֵם יְהִי לְלִיּוֹאֵי:	32
33	And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.	וְאִשֶּׁר יִגְאֹל מִן־הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמִּכְר־בֵּית וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ בִּיבֹל כִּי בְתֵי עָרֵי הַלְוִיִּם הֵוא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	33
34	But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession.	וְשָׂדֵה מִגֵּרֶשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכַר כִּי־אֲחֻזַּת עוֹלָם הִוא לָהֶם: (ס)	34
35	And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.	וְכִי־יִמְוֶה אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהִחֲזַקְתָּ בּוֹ גֵּר וְתוֹשֵׁב וְחִי עִמָּךְ:	כא
36	Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.	אֶל־תִּקַּח מֵאֲתוֹ נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית וְיִרְאֵתָ מֵאֱלֹהֶיךָ וְחִי אָחִיךָ עִמָּךְ:	36
37	Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.	אֶת־כֶּסֶףךָ לֹא־תִתֵּן לוֹ בְּנֶשֶׁךְ וּבְמִכְרֵי בֵית לֹא־תִתֵּן אֶכְלֶיךָ:	37

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאולת עולם. גואל מיד אפילו לפני שמי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנחונות להם בצלפים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית צעיר חומה גואליו לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שס):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. וינא ביכל. אותו ממכר של בית, או של עיר, וישוץ ללוי שמכרו, ולא יהיה חלוט כאשר בתי ערי חומה של ישראל, וגאולה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאולת עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכתוב אלא צלוק ישראל שקנה בית צעיר הלויים, אבל לוי שקנה מלוי יהיה חלוט, ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מזה אחרת, ואם לא גאלה, ינא ביכל ואינו נחלט לסוף שנה כבית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם במקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מקר גזר, שאם הקדיש בן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גזר אינה ינא להכניס ציובל, כמו שנאמר בישראל ואם מכר את השדה לאיש אחר לא ינא עוד (ויקרא כז, כ), אבל בן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחהו שירד ויפול, ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאו של החמור, עודהו על החמור, אחד תופס צו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו: גר וחושב. אף אם הוא גר או תושב, ואיזהו תושב כל שקבל עליו שלא לעבד עבדות אלילים ואוכל נבלות:

(36) נשך ותרבית. חד שווינהו רבנן, ולעצור עליו בשני לאוין (צ"מ ס): ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשציל מעותיו שהיו בטלות אצלו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך, או התולה מעותיו צנכרי כדי להלוותם לישראל צרבת, הרי זה דבר המסור לנצח של אדם ומחשבתו, לכך הוצרך לומר, ויראת מאלהיך (צ"מ נח):

38	I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־ הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֶת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים: (ס)	38
39	And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant.	וְכִי־יִמְוֶה אֶחָיֶךָ עִמָּךְ וְנִמְכַר לָךְ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבֹדֶת עָבֵד: וַיִּזְדָּבֶן לָךְ לֹא תַפְלֹחַ בֵּיהּ פּוֹלְחַן עֲבָדִין:	ששי
40	As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.	כְּשָׂכִיר כְּתוֹשֵׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־ שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ:	40
41	Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.	וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזָּתוֹ וְשָׁב אֲבֹתָיו יָשׁוּב:	41
42	For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.	כִּי־עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרֵת עָבֵד:	42
43	Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.	לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בְּפֶרֶךְ וַיִּרְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ:	43
44	And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.	וְעֲבָדֶיךָ וְאִמָּתֶיךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ־לָךְ מֵאֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ עָבֵד וְאִמָּה:	44

(38) אשר הוצאתי וגו'. והצנתי צין צכור לשאינו צכור, (42) כי עבדי הם. שטרי קודם (ת"כ פרשתא, א): לא של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מלותי, אפילו הן כבדות עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. נשכר שתקבלו מלותי: להיות לכם לאלהים. שכל הדבר צריך ישראל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעובד עבודת אלילים (ת"כ פרשתא, ד כתובות קי:): (39) עבודת עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר זה כעבד, שלא יולך כליו אחריו לצית המרחץ, ולא ינעול לו מנעליו: (40) כשכיר כתושב. עבודת קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהג צו: עד שנת היבל. אם פגע צו יוצא לפני שש שנים היוצא מוצאו: (41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר צניו מי מכרן, אלא מכאן, שרצו חייב צמזמנות צניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כב:): ואל אחזת אבותיו. אל כבוד אבותיו, ואין

לזולו צכך (מכות יג:): אחזת. חזקת: (42) כי עבדי הם. שטרי קודם (ת"כ פרשתא, א): לא ימכרו ממוכרת עבד. זהכרה, כאן יש עבד למכור, ולא יעמידנו על אצן הלוקח: (43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לצורך, כדי לענותו, אל תאמר לו הָקֵם לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עֲלֵךְ מחמת הגפן, עד שאצוא, שמא תאמר אין מכיר דבר אם לצורך אם לאו ואומר אני לו שהוא לצורך, הרי הדבר הזה מסור ללצ, לכך נאמר ויראת: (44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן צמה אשתמש, בעבדי איני מושל, צו' אומות איני נוחל, שהרי הזהרתני לא תסיהן פל נְשָׁמָה (דברים כ, טז), אלא מי ישמשני: מאת הגוים. הם יהיו לך לעבדים: אשר סביבותיכם. ולא שבתוך גבול ארצכם, שהרי צהם אמרתי, לא תסיהן כל נשמה:

45	Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.	וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרֶצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְאֻחָזָה: לְכֹן לְאַחְסָנָא:
46	And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.	וְהִתְנַחֲלָתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אֲחֵרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אֻחָזָה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֲחֵיכֶם בְּנֵי־ יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֻחָיו לֹא־תִרְדּוּהָ כֹּה בְּכַרְךָ: (ס)
47	And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,	וְכִי תִשָּׁג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמָךְ אֲחִיךָ עִמּוֹ וְנִמְכַּר לַגֵּר תוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֶקֶר מִשְׁפַּחַת גֵּר:
48	after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;	אֲחֵרֵי נִמְכָּר גֵּאֻלָּה תִּהְיֶה־לּוֹ אֶחָד מֵאֻחָיו וְגֹאֲלֹנוּ:
49	or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.	אוֹ־דָדּוֹ אוֹ בֶן־דָּדּוֹ וְגֹאֲלֹנוֹ אוֹ־ מִשְׁאֵר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וְגֹאֲלֹנוֹ אוֹ־הַשִּׁיגָה יָדוֹ וְנִגְאָל:
50	And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.	וְחֹשֶׁב עִם־קֹנָהוּ מִשְׁנַת הַמִּכְרֹו לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמִּכְרוֹ בְּמִסְפַּר שָׁנִים כִּי־מִי שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ:

(45) וגם מבני התושבים. שצאו מסביבותיכם לישא נשים זרות וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו בכלל לא תחיה, אלא אתה מותר לקנותו צעד (קידושין סז:). מהם תקנו. אותם תקנו: (46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו זהם לנחלה לזרע בניכם אחרים ולא יתכן לפרש הנחילם לבניכם, שאם כן היה לו לכמות והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והמזקקם: איש באחיו. להציא נשא צעמו ומלך נמשרתיו שלא לרדות בפרך: (47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כמרגומו עלל תושב, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מי גרס לו שיעשיר, דבוקו עמך: ומך אחיך עמו. מי גרס לו שימוך, דבוקו עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכו"ם, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבדות אלילים עזמה (שם כ. צ"מ עא.), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב ענים, ולשאוב מים: (48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחיהו שְׁיָטָמָע:

51	If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.	אם עוד סגיות בשניא לפומהון יתיב פורקניה מכסף ובנוהי:	אם-עוד רבות בשנים לפיהן ישיב גאלתו מכסף מקנתו:	51
52	And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.	ואם זעיר אשתאר בשניא עד שתא דיובילא ויחשיב ליה כפום שנוהי יתיב ית פורקניה:	ואם-מעט נשאר בשנים עד- שנת היכל וחשב-לו כפי שנוי ישיב את-גאלתו:	52
53	As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.	כאגיר שנא בשנא יהי עמיה לא יפלח ביה בקשיו לעינד:	כשכיר שנה בשנה יהיה עמו לא-ירדנו בדרך לעינד:	53
54	And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.	ואם לא יתפדיק באלין ויפוק בשתא דיובילא הוא ובנוהי עמיה:	ואם-לא יגאל בגלה ויצא בשנת היכל הוא ובניו עמו:	54
55	For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	ארי דילי בני ישראל עבדין עבדי אנון דאפיקית יתהון מארעא דמצרים אנא יי אלהכון:	כי-לי בני-ישראל עבדים עבדי הם אשר-הוצאתי אותם מארץ מצרים אני יהוה אלהיכם:	מפטיר
XXVI	Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.	לא תעבדון לכון טעון וצילם וקמא לא תקימון לכון ואבן סגדא לא תתנון בארעכון למסגד עלה ארי אנא יי אלהכון:	לא-תעשו לכם אילים ופסל ומצבה לא-תקימו לכם ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחוות עליה כי אני יהוה אלהיכם:	XXVI

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עצמו לא קנאו אלא לעובדו עד היוצל, שהרי ציובל גאל, כמו שנאמר למטה, ויגאל צענת היצל, ונכרי שחמת ידך הכמוצ מדבר, ואף על פי כן לא תצא עליו בעקיפין, מפני חלול השם (צ"ק קיג.), אלא כשצא ליגאל ידקדק בחשבון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היוצל וקנאו בעשרים מנה, נמצא שקנה הנכרי עבודת שנה במנה, ואם שהה זה אכלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו במספר שנים: כימי שכיר (50) חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה במנה, וינכה לו: (51) אם עוד רבות בשנים. עד היוצל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי: (53) לא ירדנו בדרך לעינד. כלומר ואתה רואה: (54) ואם לא יגאל באלה. צאלה הוא נגאל, ואינו נגאל בשש (קידושין טו:). (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב במזונות בניו (קידושין כג.)) (55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודם: אני ה' אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:

2 Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.
את־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: (פ)
וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִהְיוּ דְחָלִין אֲנִי יי:

The Haftara is Jeremiah 32:6 - 32:27 on page 154.

3 If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;
אם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם:
אם בְּקִימֵי תְהֻכּוֹן וְיֵת פְּקוּדֵי תִטְּרוּ וְתַעֲבְדוּן יְהוָה:

4 then I will give your rains in their season, and the land shall yield her produce, and the trees of the field shall yield their fruit.
וְנָתַתִּי גֶשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנָתַנָּה הָאָרֶץ יְבוּלָהָ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פִּרְיוֹ:
וְאֶתֵּן מִטְּרִיכוֹן בְּעֵדְנָהוֹן וְתִתֵּן אֲרֶעָא עַל־לֶתֶה וְאֵילָן חֲקֵלָא יִתֵּן אֲבִיה:

5 And your threshing shall reach unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time; and ye shall eat your bread until ye have enough, and dwell in your land safely.
וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת־בָּצִיר וּבָצִיר יִשִּׁיג אֶת־זֶרַע וְאָכַלְתֶּם לַחֲמֻכְכֶם לְשִׁבְעָה וַיִּשְׁבַּתֶּם לִבְטַח בְּאַרְצְכֶם:
וְיַעֲרַע לָכוֹן דִּישָׁא לְקַטְפָּא וּקְטַפָּא יַעֲרַע לְאַפּוֹקֵי בֵר זֶרַע וְתִיכְלוּן לַחֲמֻכּוֹן לְמַשְׁבַּע וְתִתְּבוּן לְרוּחָצוֹן בְּאַרְעֻכוֹן:

6 And I will give peace in the land, and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land.
וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וַיִּשְׁכַּבְתֶּם וַאֲיֵן מִחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחָרֵב לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם:
וְאֶתֵּן שְׁלָמָא בְּאַרְעָא וְתִשְׁרוּן וְלִית דְּמַנִּיד וְאֲבִטִּיל חֵיתָא בְּשָׂתָא מִן אֲרֶעָא וְדִקְטִילוּן בְּחֻרְבָא לֹא יַעֲדוּן בְּאַרְעֻכוֹן:

(1) לא תעשו לכם אילים. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורצי מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורצי עובד עבודה אילים אף אני כמותו, הואיל ורצי מחלל שבת אף אני כמותו, לכן נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, בתחלה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממון ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכן סמך לה, וכי תמכור ממכר, (מה כתיב ביה או קנה מיד וגו' דבר הנקנה מיד ליד) לא חזר בו, סוף מוכר אחוזתו, לא חזר בו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר בו, סוף לזה ברבית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר בו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר בו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ). ואבן משכית. לשון כסוי, כמו וּשְׁכַחְתִּי כְּפִי (שמות לג, כב), שמכסין הקרקע ברצפת אבנים: להשתחות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשם חוזה בפשוט ידים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כב).
(2) אני ה'. נאמן לשלם שכר:
(3) אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המצות, כשהוא

7	And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.	וּרְדַפְתֶּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וּנְפְלוּ לפְנֵיכֶם לַחֲרֹב: וַיִּפְּלוּ קִדְמֵיכֶם לַחֲרָבָא:	7
8	And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.	וּרְדַפוּ מֵכֶם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מֵכֶם רִבְבָה יִרְדְּפוּ וּנְפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לַפְּנֵיכֶם לַחֲרֹב: וַיִּרְדְּפוּ מִנְּכֶם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִנְּכֶם לְרִבּוֹתָא יַעֲרִקוּ וּיִפְּלוּ בְּעַלִי דְבִכּוֹן קִדְמֵיכֶם לַחֲרָבָא:	8
9	And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.	וּפְנִיתִי אֲלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקִּמַּמְתִּי אֶת־ בְּרִיתִי אִתְּכֶם: וְאֶתְּפִנִי בְּמִימְרֵי לְאִשְׁבָּא לְכוֹן וְאַפִּישׁ יִתְכוֹן וְאַסְגִּי יִתְכוֹן וְאַשִּׁים יִתְקַמִּי עִמְּכֶם:	9
10	And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.	וְאָכַלְתֶּם יֶשֶׁן נוֹשֵׁן וַיֵּשֶׁן מִפְּנֵי חֲדָשׁ תּוֹצִיאֻהוּ: וְתִיכְלוּן עֵתִיקָא דְעֵתִיק וְעֵתִיקָא מִן קִדָּם חֲדָתָא תִּפְּנוּן:	שלישי
11	And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.	וְנִתְּתִי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־ תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם: וְאֶתִּין מִשְׁכְּנִי בִּינִיכֶם וְלֹא־ יִרְחִיק מִימְרֵי יִתְכוֹן:	11
12	And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.	וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לְכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם: וְאֲשָׁרִי שְׁכִינָתִי בִּינִיכֶם וְאֶהְיֶה לְכוֹן לְאֱלֹהֵי וְאַתֶּם תִּהְיוּ קִדְמִי לְעָם:	12

(פרק 3, ה): והפרייתי אתכם. צפריה ורציה (שס ה):
והרבייתי אתכם. צקומה זקופה (שס): והקיימתי את
בריתי אתכם. צרית חדשה, לא כצרית הראשונה שהפרתם
אותה, אלא צרית חדשה שלא תופר, שנאמר וְקִרְבִּיתִי אֶת
יִשְׂרָאֵל וְאֶת צִית יְהוּדָה צִרִית תִּדְּשָׁה, (ירמיה לא, ל-לא), לא
צִרִית וגו' (ת"כ שס):

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים
להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל
אשתקד (שס פרק 9, א"צ"צ"א): וישן מפני חדש תוציאיו.
סיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן, וצריכים
אחסן לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש לתוכן:

(11) ונתתי משכני. זה צית המקדש: ולא תגעל
נפשי. אין רוחי קצה בכם. כל געילה לשון פליטת דבר הצלוע
דבר, כמו פי שם נָגַעַל מְגֹן גְּזָרִים (שמואל-ב א, כא), לא
קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צִהָלָב מבושל כדי להחליק
מעליו מכת חץ או חנית שלא יקוב העור:

(12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן
כאחד מכם, ולא תהיו מודעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני,
תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:

(7) לפניכם לחרב. איש צחרצרהו (שס):
(8) ורדפו מכם. מן החלשים שצכם, ולא מן הגזורים
שצכם (שס ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי
כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם
שני אלפים ירדפו, (יש מדקדקים בלשון רש"י שהוא כמו כפל
ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן
מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשוביהם בלשון רש"י צפרשת
צראשית, לא היה צריך להחליל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל
ועיין שם בשינוס, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג
מוהר"ר משה חריף נ"ר, שמלת רבצה סובל צ' פירושים,
פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא
החשבון, ופירוש ב', רבצה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה
הפירוש שולל רש"י. צאומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'.
ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים
העושין את התורה (שס): ונפלו איביכם וגו'. שיהיו
נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:

(9) ופניתי אליכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. משל
למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיתא ב"כ

<p>13 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.</p>	<p>אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִהָיִיתָ לָּהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עַלְכֶם וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִימִות: (פ)</p>	<p>ע"כ בחול</p>
<p>14 But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:</p>	<p>14</p>
<p>15 and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;</p>	<p>וְאִם בִּקְדָמִי תִקְוֹצוּן וְאִם יִתְּנִי תִרְחִיק נִפְשְׁכֶם בְּדִיל דְּלֹא לִמְעַבְדִּי יִתְּנִי כָּל פְּקוּדֵי לֹאשְׁנוֹתֵיכֶם יִתְּנִי קִנְיִי:</p>	<p>15</p>
<p>16 I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.</p>	<p>אֲפִי אֲנִי אֶעֱשֶׂה נָא לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת־הַשְׁחָפָת וְאֶת־הַקְדָּחַת מִכְלֹת עֵינַיִם וּמִדִּיבַת נֶפֶשׁ וְזִרְעֹתֶם לְרִיק זֶרְעֶכֶם וְאָכְלָהּ אוֹיְבֵיכֶם:</p>	<p>16</p>
<p>17 And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.</p>	<p>וְנִתַּתִּי פָנִי בָכֶם וְנִגְפַתְּם לִפְנֵי אוֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בָכֶם שְׁנֵאֵיכֶם וְנִסְתָּם וְאִין־רָדַף אֶתְכֶם:</p>	<p>17</p>

(13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו בי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: מטת. כמין יחד בשני ראשי העול המעבדים המוסרה שלא תלא מראש השור ויתיר הקשר, כמו עשה לך מוסרות ומטות (ירמיה כו, ז), קבילי"א בלע"ז: קוממיות. בקומה זקופה: (14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים בחורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אומר, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בחורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצונו ומתכוין למרוד בו, וכן בנמרוד גזר ליד לפני ה' (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי קדוש קעים וקטפאים לה' מ'אד (שם יג, יג), מכירים את רצונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלא תלמדו, לא תעשו, הרי שתי עצירות (ת"כ פרשת א, ג): (15) ואם בחקתי תמאסו. מואס באחרים העושים:

משפטי תגל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא נותנים, לכך נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל המצות: להפרכם את בריתי. כופר בעיקר. הרי שבע עצירות, הראשונה גוררת השניה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצות, כופר בעיקר:

(16) והפקדתי עליכם. ונתי עליכם: שחפת. חולי שמסחף את הבשר, אנפולי"ש בלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפיתתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומצעריו, כמו פי אש קדחה בלע"ז (דברים לז, כז): מכלות עינים ומדיבת נפש. העינים נופות וכלות לראות שיקל ויגפא, וסוף שלא ירפא, וידאבו הנפשות של משפחתו צמותו. כל תאוה שאינה צאה ותוללת ממוסרה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזעור ולא תצמח, ואם תצמח, ואכלוהו אויביכם:

18	And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins.	וְאִם-עַד-אֵלֶּה לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְיִסְפְּתִי לִי־סִרְהָ אֶתְכֶם שִׁבְעַ עַל חַטֹּאתֵיכֶם: וְאִם עַד אֲלֵין לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרֵי וְאוֹסִיף לְמִרְדֵּי יִתְכוּן שִׁבְעַ עַל חַוִּיכֹון:	18
19	And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.	וְשִׁבַּרְתִּי אֶת-גָּאוֹן עֲזֹכְכֶם וְנָתַתִּי אֶת-שָׁמַיְכֶם כְּבָרָזָל וְאֶת-אֲרֻצְכֶם כְּנַחֲשָׁה: וְאֶתְּבַר יֵת יִקַּר תִּיקַבְכוּן וְאֶתִין יֵת שָׁמַיָא דְעֵלְיוֹכוֹן תְּקִיפִין כְּבָרָזָל מְלֹאחָתָא מְטָרָא וְאֲרֻעָא דִתְחוֹתֵיכוֹן חֲסִינָא כְּנַחֲשָׁא מְלֻמְעָבֵד פִּירִין:	19
20	And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit.	וְתִם לָרִיק כֹּחְכֶם וְלֹא-תֵתֵן וְיִסּוּף לְרִיקְנוּ חֵילְכוֹן וְלֹא אֲרֻצְכֶם אֶת-יְבוּלָהָ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פְּרִיָו: תֵּתִין אֲרֻעֹכוֹן יֵת עַל־לֵתָהּ וְאֵילָן חֲקֵלָא לֹא יִתֵּן אֲבִיָה:	20

מה שגלווי, שנאמר וְהָיָה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדִּין וְעָמְלָק וְצִנִּי קָדָם וגו' (שופטים ו, ג), וַיִּחַטּוּ עֲלֵיהֶם וַיִּשְׁחִיתוּ אֶת יְבוּל הָאָרֶץ (שם ד), אצל בשעה שאעמיד עליכם מכס וזכס הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר וְאֶשֶׁר אָכְלוּ שָׂרָר עֲמִי וְעוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם הִפְשִׁיטוּ וגו' (מילה ג, ג. ת"כ שם): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אחכם. מבלי כח: (18) ואם עד אלה. ואם בעוד אלה לא תשמעו: ויספת. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שבע פורעניות על ז' העצירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א): (19) ושבדתי את גאון עוזכם. זה בית המקדש, וכן הוא אומר הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם (יחזקאל כד, כא): ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחש. זו קשה משל משה ששם הוא אומר וְהָיָה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדִּין וְעָמְלָק וְצִנִּי קָדָם וגו' (דברים כה, כג), שיהיו השמים מזיעין כדרך שהנחש מזיעה, והארץ אינה מזיעה כדרך שאין הצרזל מזיעה, והיא משמרת פירותיה, אצל כאן השמים לא יהיו מזיעין כדרך שאין הצרזל מזיעה, והוא חורב צעולם, והארץ תהא מזיעה כדרך שהנחש מזיעה, והיא מאבדת פירותיה: (20) ותם לריק כחכם. הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כסח שלא עדר ובשעת הקציר צא שדפון ומלקה אותו אין צדק כלום, אצל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסח ועדר וצא שדפון ומלקה אותו, הרי שניו של זה קהות (ת"כ שם ד): ולא תתן ארצכם את יבוליה. אף מה שאתה מוציל לה בשעת הזרע (שם): ועץ הארץ. אפילו מן הארץ יהא לקוי, שלא יחניט פירותיו בשעת ההנטה (שם): לא יתן. משמש למעלה ולמטה, אעץ ואפרי: לא יתן פרי. כשהוא מפרה מְשִׁיר פירותיו, הרי שתי קללות, ויש אן שבע פורעניות:

(17) ונתתי פני. פנאי שלי. פונה אני מכל עסקי להרע לכם: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו בכם. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא בך, וכן אף אני אֶלְךָ עָמָם צָקְרִי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אחכם מוז לזו, עד שהראשונה פקודה אללכם, אביא אחרת ואסמכנה לה: בהלה. מכה המזהלת את הצריות, ואיזו, זו מכת מותן: את השחפת. יסלך אדם שהוא חולה ומוטל במטה אצל בשרו שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשחק, או עתים שהוא נשחק אצל נוח ואינו מקדיח, תלמוד לומר ואת הקדחת, תלמוד לומר שהוא מקדיח, או עתים שהוא מקדיח וסבור הוא בעצמו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו סבור בעצמו שיחיה אצל אחרים סבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיצות נפש: וזרעם לריק וזרעכם. זרעה ואינה מנמחת, ומעתה מה אויביכם באים ואוכלים, ומה ת"ל ואכלוהו אויביכם, הא כיצד, זרעה שנה ראשונה, ואינה מנמחת, שנה שניה מנמחת ואויבים באים ומוצאים תבואה לימי המזור, ושצפנים מתים ברע שלא לקטו תבואה אשתקד. ד"א וזרעתם לריק וזרעכם, כנגד הצנים והצנות הכתוב מדבר, שאתה עמל בזה ומגדלך, והחטא צא ומכלה אותם, שנאמר אֶשֶׁר טָפַחְתִּי ורָצִיתִי אֵיבֵי כָלָם (איכה ז, כב): ונתתי פני בכם. כמו שנאמר בטובה ופניתי אליכם, כך נאמר ברעה ונתתי פני. משלו משל למלך שאמר לעבדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני איביכם. שיהא המות הורג אחכם מצפנים, ובעלי דְּבָיִכוֹן מקיפין אחכם מצחון (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכס וזכס, שצעה שאומות העולם עובדי אלילים עומדים על ישראל אינם מבקשים אלא

21	And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.	וְאִם תִּהְיוּ כְּדָמִי בְּקִשְׁוִי וְלֹא תִיבֹן לְקַבֵּל לְמִימְרֵי וְאֹסִיף לְאַיְתָאָה עֲלֵיכֶם מִחַא שִׁבַּע כַּחֲטֹאתֵיכֶם: שִׁבַּע כַּחֲטֹאתֵיכֶם:	וְאִם תִּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תִאָּבֹו לִשְׁמִעַ לִי וְיִסְפַּתִּי עֲלֵיכֶם מִכָּה שִׁבַּע כַּחֲטֹאתֵיכֶם:	21
22	And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate.	וְאֶשְׁלַח בְּכֶן יַת חַיַּת בָּרָא וְתִכְלִי יִתְכֹּן וְתִשְׁיִצִי יַת בְּעִירְכֶם וְתִזְעַר יִתְכֹּן וְיִצְדִּין אוֹרְחֵיכֶם: אוֹרְחֵיכֶם:	וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָה אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמֹו דְּרִכֵּיכֶם:	22
23	And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me;	וְאִם בְּאַלְוִין לֹא תִתְּדֹון לְמִימְרֵי וְתִהְיוּ כְּדָמִי בְּקִשְׁוִי:	וְאִם־בְּאַלְה לֹא תִוָּסְרוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי:	23
24	then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins.	וְאֶהְיֶה אִף אֲנִי עִמְכֶם בְּקִשְׁוִי וְאֶלְקִי יִתְכֹּן אִף אֲנִי שִׁבַּע עַל חֻבֵּיכֶם:	וְהִלַּכְתִּי אִף־אֲנִי עִמְכֶם בְּקָרִי וְהִפִּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שִׁבַּע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:	24
25	And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.	וְאִתִּי עֲלֵיכֶם דֶּקְטָלוֹן בְּחֶרֶבָא וְיִתְפָּרְעוּ מִנְּכֶן פּוֹרְעָנוּתָא עַל דְּעִבְרֵתוֹן עַל אוֹרְיָתָא וְתִתְּפָנְשׁוּן לְקִרְוִיכֶם וְאֶגְרִי מוֹתָנָא בְּיַדְכֶם וְתִתְּמָסְרוּן בְּיַד שֹׁנְאָה:	וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם־בְּרִית וְנִאֲסַפְתֶּם אֶל־ עִירְכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דְּבַר בְּתוֹכְכֶם וְנִתְּתֶם בְּיַד־אוֹיֵב:	25

(21) וְאִם תִּלְכוּ עִמִּי קָרִי. רצותינו אמרו עראי, צמקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו עראי צמנות. ומנחם פירש לשון מניעה, וכן הָקַר רָגַלְךָ (משלי כה, יז), וכן יָקַר רוּחַ (משלי יז, כז), וקרוצ לשון זה לתרגומו של אונקלוס, לשון קושי, שמקשים לצם להמנע מהתקרב אלי: שבע כחטאיתכם. שבע פורעניות אחרים צמספר שבע כחטאיתכם: (22) וְהִשְׁלַחְתִּי. לשון גירוי: ושכלה אתכם. אין לי אלא חיה משכלת שדרכה צכך, צהמה שאין דרכה צכך מנין, תלמוד לומר וְשֹׁן צָהֲמַת אֲשֶׁלְתָּם (דברים לז, כד), הרי שמים, ומנין שמהא ממיתה צנשיכתה, תלמוד לומר עַם טַמְאָה וְחָלָל עָקָר (שם), מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין כצר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושך וממית, ערוד נושך וממית: ושכלה אתכם. אלו הקטנים: והכריתה את

בהמתכם. מצחן: והמעטיה אתכם. מצפנים: ונשמו דרכיכם. שצילים גדולים ושצילים קטנים, הרי שבע פורעניות, שן צהמה, ושן חיה, חמת וזחלי עפר, ושכלה, והכריתה, והמעטיה, ונשמו: (23) לֹא תִוָּסְרוּ לִי. לשון אלי: (25) נֶקֶם בְּרִית. ויש נקם שאינו צברית, כדרך שאר נקמות, וזהו סמוי עינוי של צדקהו. דצר אחר נקם צברית, נקמת צברית אשר עזרתם. כל הצאת חרצ צמקרה, היא מלחמת חיילות אויבים: ונאספתם. מן החוץ אל תוך הערים מפני המלחמה: ושלחת דבר בתוכם. וע"י הַצָּר, ונתתם ציד האויבים הנרים עליכם, לפי שאין מלינים את המת צירושלים, וכשהם מוצאים את המת לקצרו נתנים ציד אויב:

26	When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.	בְּשִׁבְרִי לַחֵם מִטֶּה-לָּחֶם וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֶכֶם בְּתֹנּוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לַחֲמֶכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֹתֶם וְלֹא תִשְׂבְּעוּ: (ס)	26
27	And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;	וְאִם-בְּזָאת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי:	27
28	then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.	וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחֵמַת-קָרִי וְיִסְרַתִּי אֶתְכֶם אֶף-אֲנִי שִׁבְעַ עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:	28
29	And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.	וְאָכְלֹתֶם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ:	29
30	And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.	וְהַשְׁמַדְתִּי אֶת-בְּמֹתֵיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת-חֲמֻנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת-פְּגָרֵיכֶם עַל-פְּגָרֵי גִלּוּלֵיכֶם וְגִעַלָּה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:	30
31	And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.	וְנָתַתִּי אֶת-עָרֵיכֶם חָרָבָה וְהַשְׁמֹתִי אֶת-מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחֶכֶם:	31
32	And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.	וְהַשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת-הָאָרֶץ וְשָׁמָּה עֲלֶיהָ אֵיבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:	32

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מה, יז): בשבירי לכם מטה לחם. אשזור לכם כל מסעך אוכל, והם חזי רעב: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר ענין: והשיבו לחמכם במשקל. שמהל התנאה נרקת ונעשית פת נפולה ומשחזרת בתנור, והן יושבות ושוקלות את השזרים לחלקם צנינים: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה בתוך המעים בלחם. הרי זו פורעניות, חרב, מלור, דבר, שזר מטה לחם, חוסר ענין, פת נפולה, מארה במעים. ונתתם אינה מן המנין שהיא החרב: (30) במתיכם. מגדלים וצננות: חמניכם. מין עזות אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צחמה קרוין חמני: ונתתי את פגריכם. ספוקי רעב היו, ומוציאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו נצקת

ונופל עליה: וגעלה נפשי אתכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד): (31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדס, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדס אמור, הא מה אני מקיים חרבה, מעובר ושז: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרצנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרצנות אמורים, הא מה אני מקיים והשימותי את מקדשיכם מן הגדודיות, שיירות של ישראל שהיו מתקדשות ונועדות לזבא שם. הרי שבע פורעניות, אכילת בשר בני וצנות, והשמדת צמות הרי שמים, כריתת חמנים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצננות יפלו החמנים שזראשי הגגות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סילוק שכינה ארבע, חרבן ערים, שממון מקדש מן הגדודיות, ולא אריח קרצנות, הרי שבע:

<p>33 And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.</p>	<p>וַיִּתְּכֹן אֲבֹדֶר בֵּינִי עַמִּינִי וְאֲנִי בְּתֵרִיכֹן דְּקַטְלִין בְּחֶרֶב וַתְּהִי אֶרֶצְכֶּן צָרִיא וְקִרְיֹכֹן יִהְיוּ חֶרֶבָה:</p>	<p>33 וְאַתְּכֶם אֲזַרְהָ בְּגוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חֶרֶב וְהִיְתָה אֶרֶצְכֶם שְׁמָמָה וְעִרְיֶכֶם יִהְיוּ חֶרֶבָה:</p>
<p>34 Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.</p>	<p>בְּכִין תִּרְעִי אֶרֶעָ יֵת שְׁמָטָהא כָּל יוֹמִין דְּצָדִיאַת וְאַתּוֹן בְּאֶרֶע בְּעָלִי דְבְּכִיכֹן בְּכִין תִּשְׁמִיט אֶרֶעָ וְתִרְעִי יֵת שְׁמָטָהא:</p>	<p>34 אֲזִי תִרְעֶה הָאָרֶץ אֶת־שַׁבְּתֶיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֲבִיכֶם אֲזִי תִשְׁבֹּת הָאָרֶץ וְהִרְצֹת אֶת־שַׁבְּתֶיהָ:</p>
<p>35 As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.</p>	<p>כָּל יוֹמִין דְּצָדִיאַת תִּשְׁמִיט יֵת דְּלֹא שְׁמָטַת בְּשַׁמְטִיכֹן כִּד הִוִּיתוֹן יִתְבִּין עֲלֶיהָ:</p>	<p>35 כָּל־יְמֵי הַשְּׁמָמָה תִּשְׁבֹּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שַׁבְּתָה בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשַׁבְּתֶכֶם עָלֶיהָ:</p>
<p>36 And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.</p>	<p>וְדִישְׁחָאֲרוֹן בְּכֹן וְאֵעִיל תִּבְרָא בְּלִבְהוֹן בְּאֶרֶעָתָה דְּשִׁנְאִיהוֹן וְיִרְדּוּף יִתְהוֹן קֵל טִרְפָּא דְּשִׁקִּיף וְיַעֲרָקוֹן מִעֲרָק כִּד מִן קִדָּם דְּקַטְלִין בְּחֶרֶבָה וְיִפְּלוּן וְלִית דְּרִדִּיף:</p>	<p>36 וְהִנְשְׂאֲרִים בְּכֶם וְהִבֵּאתִי מִרְף בְּלִבְכֶם בְּאֶרֶצַת אֲבִיֵּהֶם וְרִתְּף אַתֶּם קוֹל עָלֶיהָ נִדְּף וְנָסוּ מִנִּסְת־חֶרֶב וְנִפְּלוּ וְאִין רִדִּיף:</p>

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימלאו האויצים נחת רוח בצרעם, שמהא שוממה מיושציה: (33) ואתכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצשעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאדם הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דבוקה בצמירתה: והרִיקְתִּי. כששולף החרב מתרוקן הנדן. ומדרשו חרצ הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאדם שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שוממה. שלא תמהרו לשוץ לחוכה, ומתוך כך עריכם יהיו חרבה, נראות לכס חרבות, שצשעה שאדם גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרבים, כך שנויה ב"כ (פרק ז, א): (34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שכעס על שמטותיה: והרצת. למלך את שצותיה: (35) כל ימי השממה. לשון העשות, ומ"ס דגש צמקום כפל שממה: את אשר לא שבתה. שצעים שנה של גלות צבל הן היו כנגד ע' שנות השממה ויוצל שהיו צשנים שהכעיסו ישראל בצרעם לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ושתשים היו שני עונס משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השצמים, וצני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השצמים עד חרבות ירושלים, הוא שנאמר ציחזקאל וְאֶסְפָּא שְׂבַב עַל זֶדֶךְ הַשְּׁמָלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וְכָלִיתָ אֶת אֱלֹהֵי

וְשִׁכְצָתָ עַל זֶדֶךְ הַיְמָנִי שְׁנֵית חֶרְבָּעִים יוֹם וְנִשְׁאַתָּ אֶת עֶזְרָת צִית יְהוּדָה (שם ו), ונצואה זו נאמרה ליחזקאל צשנה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות צדקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה חצוצה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים ושתים, כמו שאמרו צאגדת חלק (סנהדרין קג.), ושל אֲמוֹן שְׁתִּים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לצדקיהו. צא וחשוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויוצלות שצהם, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ' יוצלות הרי לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים ושש שנה חמש שמיטות, הרי שצעים חסר אחת, ועוד שנה יתירה שנכנסה צשמטה המשלמת לשצעים. (כ"א ואותו יוצל שגלו שלא נגמר צעונס נחשב להם) ועליהם נגזר שצעים שנה שלמים, וכן הוא אומר צצברי הימים עד ד' קָסָה הָאָרֶץ אֶת שְׁצִתוּסֶיהָ וגו', לְמַלְאוֹת שְׁצִעִים שְׁנָה (דצרים הימים צ-לו, כא): (36) והבאתי מרדך. פחד ורך לצב מ"ס של מרך יסוד נופל הוא, כמו מ"ס של מועד ושל מוקש: ונכו מנסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עֲלֶה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן תרגומו קל טִרְפָּא דְּשִׁקִּיף, לשון חצטה, שְׁדוּפַת קָדִים (צראשית מא, ו), שְׁקִיפֵן קָדִים, לשון משקוף, מקום חצטה הדלת וכן תרגומו של חצורה (שמות כא, כה), מִשְׁקִיף:

<p>37 And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.</p>	<p>וַיִּתְקְלוּן גִּבּוֹר בְּאַחֲוֵהוּ כִּד מִן קֶדֶם דְּקִטְלִין בְּחֶרֶבָא וְרִדְיָ לִית וְלֹא תְהִי לְכוּן תְּקוּמָה קֶדֶם בְּעָלֵי דְבְּבִיכוּן:</p>	<p>37 וְכָשְׁלוּ אִישׁ-בְּאָחִיו כַּמִּפְנֵי-חֶרֶב וְרִדְיָ אִין וְלֹא-תִהְיֶה לָכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם:</p>
<p>38 And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.</p>	<p>וְתִכְדּוּן בִּינֵי עַמִּמָּא וְתִגְמַר יִתְכוּן אֶרֶע בְּעָלֵי דְבְּבִיכוּן:</p>	<p>38 וְאִבְדֶּתֶם בְּגוֹיִם וְאִכְלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם:</p>
<p>39 And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.</p>	<p>וְדִישְׁחָאֲרוֹן בְּכוּן יִתְמָסוּן בְּחֻבִּיהוֹן בְּאֶרְעָתָא דְּסִנְאִיכוּן וְאַף בְּחֻבֵי אֲבֹהֵתְהוֹן בִּישְׂיָא דְּאִחֲדִין בְּיָדְהוֹן יִתְמָסוּן:</p>	<p>39 וְהִנְשָׂאֲרִים בָּכֶם יִמְקוּ בְּעוֹנֵם בְּאֶרְצֹת אֹיְבֵיכֶם וְאַף בְּעוֹנֹת אֲבֹתָם אַתֶּם יִמְקוּ:</p>
<p>40 And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.</p>	<p>וְיִנְדוּן יֵת חֻבִּיהוֹן וְיֵת חֻבֵי אֲבֹהֵתְהוֹן בְּשִׁקְרָהוֹן דְּשִׁקְרוּ בְּמִימְרֵי וְאַף דְּהִלִּיכוּ קֶדְמִי בְּקִשְׁיוֹ:</p>	<p>40 וְהִתְנַדְּוּ אֶת-עוֹנֵם וְאֶת-עוֹן אֲבֹתָם בְּמַעַלְם אֲשֶׁר מָעַל-בִּי וְאַף אֲשֶׁר-הִלְכוּ עִמִּי בְּקָרִי:</p>
<p>41 I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;</p>	<p>אֲף אֲנָא אֶהְדֵּ עִמָּהוֹן בְּקִשְׁיוֹ וְאֶעִיל יִתְהוֹן בְּאֶרֶע בְּעָלֵי דְבְּבִיחֹן אוּ בְכוּן יִתְבַּר לְבָהוֹן טַפְשָׂא וּבְכוּן יִרְעוּן יֵת חֻבִּיהוֹן:</p>	<p>41 אֲף-אֲנִי אֵלֶךְ עִמָּם בְּקָרִי וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם אוּ-אֲזִי יִכְנַע לְבָבָם הָעָרֶל וְאֲזִי יִרְצוּ אֶת-עוֹנֵם:</p>
<p>42 then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.</p>	<p>וְדִכִּירְנָא יֵת קִימִי דְּעָם יַעֲקֹב וְאַף יֵת קִימִי דְּעָם יִצְחָק וְאַף יֵת קִימִי דְּעָם אַבְרָהָם אֲנָא דְּכִיר וְאַרְעָא אֲנָא דְּכִיר:</p>	<p>42 וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאַף אֶת-בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת-בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאֶרֶץ אֲזָכֹר:</p>

(37) וכשלו איש באחיו. כשירצו לנוס ישלחו זה צוה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא כלצצם פחד וכל שעה סבורים שאדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש באחיו, זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערצין זה לזה (שזעזעו לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשהיו פוזרים תהיו אבודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו הממסים בגולה:

(39) בעונות אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאוזנים מעשה אבותיהם צדיהם (שם פרק ח, ד סנהדרין כז:): ימקו. לשון המסה, כמו ימסו, וכמוהו שפסקה דְּחִיָּהוֹן (וזכר' יד, יז), נִמְקוּ סְדוּרָתִי (תהלים לח, ו):

(41) והבאתי אתם. אני בעלמי אביאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו צין האומות עובדי אלילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני

את נביאי ומחזירין לחתת כנפי, שנאמר וְהָעֵלָה עַל רוּחָם הָיוּ לֹא תִהְיֶה וְגו' (יחזקאל כ, לב), הִי אֲנִי וְגו' אִם לֹא צִידַתְּ וְגו' (שם לג, ט"ז שם ה): או אז יכנע. כמו אז נודע פי שור נָחַם הוּא (שמות כא, לו), אִם אִז יִכְנַע. לשון אחר אולי, שמה אז יכנע לצבא וגו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם ציטוריהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקב. צחמשה מקומות נכתב מלא, ואליהו חסר צחמשה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערצון שיצא ויצר גאולת בניו: וזכרתי את בריתי יעקב. למה נמנו אחרוניות, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לכך, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה וזכירה יצחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צבור ומונח על המזבח:

<p>For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.</p>	<p>וְהָאֶרֶץ תִּעָזֵב מֵהֶם וְתָרַץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֹנֵם יָעַן וּבִיָּעַן בְּמִשְׁפָּטִי מֵאִסּוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי גַּעְלָה נַפְשָׁם:</p>	<p>43</p>
<p>And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.</p>	<p>וְאִם בָּרַם דָּא בְּמַהוּיָהוֹן בְּאַרְעֵי בַעֲלֵי דְבִבְיָהוֹן לֹא אֲרִטּוּשְׁנֹן וְלֹא אֲרַחֲסִינֵהוֹן לְשִׁיזְיוֹתָהוֹן לְאַשְׁנָאָה קִימִי עֲמָהוֹן אֲרִי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵהוֹן:</p>	<p>44</p>
<p>But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.</p>	<p>וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֻׁנִּים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהָיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>45</p>
<p>These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.</p>	<p>אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)</p>	<p>46</p>
<p>XXVII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>רביעי כג</p>
<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֹא נָדָר בְּעַרְכּוֹ נִפְשָׁת לַיהוָה:</p>	<p>2</p>
<p>then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.</p>	<p>וְהָיָה עֶרְכּוֹ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים וְעַד בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכּוֹ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:</p>	<p>3</p>

(43) יען וביען. גמול, וזגמול אשר צמשפטי מאסו: (2) כי יפלא. יפריש צפיו: בערכך נפשת. ליתן ערך (44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם נפשו, לומר ערך דצר שנפשו תלויה בו, עלי: זאת, הפורענות אשר אמרתי, צהיזם צארן אויזיהם, לא (3) והיה ערכך וגר. אין ערך זה לשון דמיס, אלא צין מאסתיס לכלותם ולהפר צריתי אשר אחס: (45) ברית ראשוניב. של שצטיס: (46) והתורת. אחת צכת צואחת צעל פה, מגיד שכולס נחטו מאיזה לשון הוא: למשה צטיני:

4	And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.	וְאִם-נִקְבָּהּ הִוא וְהָיָה עֶרְכָּךָ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל: וְתִלְתִּין סֵלְעִין:	וְאִם נִקְבָּתָהּ הִיא וְיָהִי פִרְסָנָהּ תִּלְתִּין סֵלְעִין:
5	And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.	וְאִם מִבֶּן-חֲמִשָּׁה שָׁנִים וְעַד בֶּן-עֶשְׂרִים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךָ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶלִים וְלַנְּקֵבָה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:	וְאִם מִבֶּן חֲמִישׁ שָׁנִין וְעַד בֶּן עֶשְׂרִין שָׁנִין וְיָהִי פִירְסָנִיהָ דִּדְכוּרָא עֶסְרִין סֵלְעִין וְלַנִּקְבָּתָהּ עֶשֶׂר סֵלְעִין:
6	And if it be from a month old even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.	וְאִם מִבֶּן-חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן-חֲמִשָּׁה שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכָּךָ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שֶׁקֶלִים כֶּסֶף וְלַנְּקֵבָה עֶרְכָּךָ שְׁלֹשֶׁת שֶׁקֶלִים כֶּסֶף:	וְאִם מִבֶּן יָרֵחָא וְעַד בֶּן חֲמִישׁ שָׁנִין וְיָהִי פִירְסָנִיהָ דִּדְכוּרָא חֲמִישׁ סֵלְעִין דְּכֶסֶף וְלַנִּקְבָּתָהּ פִירְסָנָהּ תִּלְתַּל סֵלְעִין דְּכֶסֶף:
7	And if it be from sixty years old and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.	וְאִם מִבֶּן-שְׁשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָהּ אִם-זָכָר וְהָיָה עֶרְכָּךָ חֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶל וְלַנְּקֵבָה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:	וְאִם מִבֶּן שְׁתֵּין שָׁנִין וּלְעִילָא אִם דְּכוּרָא וְיָהִי פִירְסָנִיהָ חֲמִישׁ עֶשֶׂר סֵלְעִין וְלַנִּקְבָּתָהּ עֶשֶׂר סֵלְעִין:
8	But if he be too poor for thy valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him.	וְאִם-מָנֹךְ הִוא מִעֶרְכָּךָ וְהָעֶמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהָעִרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל-פִּי אִשֶּׁר תִּשְׁיֹל יָד הַגִּדֹר יַעֲרִיכֵנו הַכֹּהֵן: (ס)	וְאִם מִסְכֵּן הִוא מִפִּירְסָנִיהָ וְיִקְיַמְנִיהָ קָדָם כֹּהֵנָא וְיִפְרוֹס יְתִיהָ כֹּהֵנָא עַל פִּי הַכֹּהֵן וְיִפְרוֹסָנִיהָ כֹּהֵנָא:
9	And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy.	וְאִם-בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיהוָה כָּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה-קֹּדֶשׁ:	וְאִם בְּעִירָא דִּיקְרָבֹן מִנָּה קוֹרְבָּנָא קָדָם יְיָ כָּל דִּיתִין מִנָּה קָדָם יְיָ יִהִי קוֹדֶשָׁא:
10	He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.	לֹא יַחְלִיפֵנּוּ וְלֹא-יִמִּיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אֶחָד בְּטוֹב וְאִם-הֶמֶל יִמִּיר בְּהֵמָה וְהָיָה-הוּא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה-קֹּדֶשׁ:	לֹא יַחְלִפְנִיהָ וְלֹא יַעֲבֹר יְתִיהָ טָב בְּבִישׁ אִוּ בִּישׁ בְּטָב וְאִם חֶלְפָא יַחְלִיף בְּעִירָא בְּבִעִירָא וְיָהִי הוּא וְתַלְפִּיהָ יְיָ קוֹדֶשָׁא:

(5) ואם מבין חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של דבדרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הזה שהוא בן מעריך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, חמש שנים עליו:

(7) ואם מבין ששים שנה וגר. כשמגיע לימי הזקנה משאיר לו חמורו (ערכין כג):
(9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דבריו יותר משליש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה, קיימין, ותמכר לזרכי עולה, ודמיה חולין, מוץ מדמי אותו האבר:

(10) טוב ברע. חס בצעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע
(8) ואם מך הוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: בטוב. וכל שכן טוב צטוב, ורע צרע (תמורה ט):

11	And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest.	וְאִם כָּל־בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא־יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיהוָה וְהַעֲמִיד אֶת־הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן:	11
12	And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.	וְהָעֲרִיךְ הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּעֲרִכָּךְ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה:	12
13	But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.	וְאִם־גָּאֹל יִגְאֹלְנָה וַיִּסַּף חֲמִישָׁתוֹ עַל־עֲרִכָּךְ:	13
14	And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.	וְאִישׁ כִּי־יִקְדֹּשׁ אֶת־בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָעֲרִיכוּ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם:	14
15	And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.	וְאִם־הַמִּקְדִּישׁ יִגְאֹל אֶת־בֵּיתוֹ וַיִּסַּף חֲמִישִׁית כֶּסֶף־עֲרִכָּךְ עָלָיו וְהָיָה לוֹ:	15
16	And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.	וְאִם מִחֶקֶל אַחֲסֹנְתִיהָ יִקְדִּישׁ גִּבֹּר קֶדֶם יְיָ וַיְהִי פִּזְרֶסְנִיהָ לְפֹם זֶרְעֶיהָ בֵּית זֶרַע פֹּזר שְׁעָרִין בַּחֲמִשִּׁין סֶלְעִין דְּכֶסֶף:	חמישי 16
17	If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.	אִם־מִשְׁנַת הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ שָׂדֶהוּ כַּעֲרִכָּךְ יָקוּם:	17

שעורים בחמשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שצא לגאלה בחמלת היוצל, ואם צא לגאלה באמצעו נותן לפי החשבון, סלע ופונדיון לשנה (ערכין כה), לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוצל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגוזר מוכרה דמים הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוצל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוצל פוגע בו ומתחלקת ביניהם (שם כח:), זהו המשפט האמור במקדיש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות: (17) אם משנת היובל יקדיש וגו'. אם משעברה שנת היוצל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערכך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(11) ואם כל בהמה טמאה. צעלת מוס הכתוב מדבר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים תמימים יוצאין לחולין בפדיון, אלא א"כ הומומו (שם לב: ת"כ פרש"א ד, א):
(12) כערכך הכהן בן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנותה מיד הקדש:
(13) ואם גאל יגאלנה. צעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן במקדיש בית, וכן במקדיש את השדה, וכן בפדיון מעשר שני, הצעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שם א):
(16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שוויה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית כור

18	But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.	וְאִם־אַחֵר הַיָּבֵל יִקְדֹּשׁ שָׂדֵהוּ וַחֲשַׁב־לוֹ הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנִגְרַע מֵעֶרְכָּךְ׃	וְאִם בְּתֵר יוֹבִילָא יִקְדִּישׁ חֲקִלְהּ וַיַּחֲשִׁיב לִיה כְּהֵנָּא יֵת כֶּסֶףא עַל פּוּם שְׁנִיָּא דְאַשְׁתְּאָרָא עַד שְׁתָּא דִּי־יִבִילָא וַיִּתְּמַנַּע מִפּוּרְסָנִיהּ׃
19	And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him.	וְאִם־גָּאֵל יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה הַמִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וַיִּסַּף חֲמִשִּׁית כֶּסֶף־עֶרְכָּךְ עָלָיו וְקָם לוֹ׃	וְאִם מִפְּרָק יִפְרוֹק יֵת חֲקִלָּא דְאַקְדִּישׁ יִתִּיה וַיִּוְסִיף חוֹמֶשׁ כֶּסֶף פּוּרְסָנִיהּ עַל־זֵהי וַיִּקּוּם לִיה׃
20	And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.	וְאִם־לֹא יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה וְאִם־מָכַר אֶת־הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד׃	וְאִם לֹא יִפְרוֹק יֵת חֲקִלָּא וְאִם זָבִין יֵת חֲקִלָּא לְגַבְר אַחֲרֹן לֹא יִתְפָּרִיק עוֹד׃
21	But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.	וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַּיָּבֵל קֹדֶשׁ לַיהוָה כְּשָׂדֶה הַחֲרָם לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ׃	וְהָיָה חֲקִלָּא בְּמַפְסִיָּה בִּיִּבִילָא קוּדְשָׁא קָדָם יְיָ כְּחֲקֵל חֲרָמָא לְכְּהֵנָּא תִּהְיֶה אֲחֻסְנִתִּיהּ׃
22	And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;	וְאִם־אֶת־שָׂדֶה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשָּׂדֶה אֲחֻזָּתוֹ יִקְדֹּשׁ לַיהוָה׃	וְאִם יֵת חֲקֵל זְבִינוּהִי דְלֹא מִחֲקֵל אֲחֻסְנִתִּיהּ יִקְדִּישׁ קָדָם יְיָ׃
23	then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.	וַחֲשַׁב־לוֹ הַכֹּהֵן אֶת מִקְבָּט הָעֶרְכָּךְ עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנָתַן אֶת־הָעֶרְכָּךְ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה׃	וַיַּחֲשִׁיב לִיה כְּהֵנָּא יֵת נָסִיב פּוּרְסָנִיהּ עַד שְׁתָּא דִּי־יִבִילָא וַיִּתֵּן יֵת פּוּרְסָנִיהּ בִּיּוֹמָא הַהוּא קוּדְשָׁא קָדָם יְיָ׃

- (18) ואם אחר היבול יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוכל ונשתהה ציד גזר וזא זה לגאלה אחר היוכל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן, והשקל ארבעים ושמונה פונדיונין, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחסר פונדיון אחד לכולן, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שאותו פונדיון קלצון לפרוטרוט, והבא לגאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוכל: ונגרע מערכך. מנין השנים שמשנת היוכל, עד שנת הפדיון:
- (19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו ויסיף חומש על הקצבה הזאת:
- (20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר הגזר (ערכין כה): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשונו ציד המקדיש:
- (21) והיה השדה בצאתו ביבול. מיד הלוקח מן הגזר,
- כדרך שאר שדות היואלות מיד לוקחיהם ציוכל: קדש לה. לא שישונו להקדש דוק הבית ליד הגזר, אלא כשדה החרס הנחמן לכהנים, שנאמר קל תרם ציִשְׁקָלֵל לך יִהְיֶה (צמדבר יח, יד), אף וז תחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל פוגע בו (ערכין כח):
- (22) ואם את שדה מקנתו וגו'. חלוק יש צין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא תחלק לכהנים ציוכל, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוכל, שהרי ציוכל היתה עתידה לנאח מידו ולשונו לצעלים, לפיכך, אם בא לגאלה, יגאל דמיהם הללו הקצובים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרה גזר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היוכל ישונו השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגזר, לכך הוצרך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושא אבות, וזהו צעלים הראשונים שמכרה למקדיש (שם כו):

24	In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.	בשנת היובל ישוב השדה בשתא דיובילא יתוב חקלא לאשר קנהו מאתו לאשר-לו אחזת הארץ:	24
25	And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.	וכל ערכך יהיה בשקל הקדש עשרים גרה יהיה השקל: סלעא:	25
26	Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD's.	אך-בכור אשר-יבכר ליהוה בבהמה לא-יקדיש איש אתו אם-שור אם-שה ליהוה הוא:	26
27	And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.	ואם בבכירא מסאבא ויפרוק בפורסניה ויוסיף חומשיה עלוהי ואם לא יתפריק ויזבן בפורסניה:	27
28	Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.	אך-כל-חרם אשר יחרם איש ליהוה מכל-אשר-לו מאדם ובהמה ומשדה אחזתו לא ימכר ולא יגאל כל-חרם קדש-קדשים הוא ליהוה:	28
29	None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.	כל-חרם אשר יחרם מן-האדם לא יפדה מות יומת: שביעי	29

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתובו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכן הוסיפו שחוט, ואמרו רבותינו (בכורות נ.) שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע: (26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו: (27) ואם בבהמה השמאה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הבכור, שאין לומר צבכור צהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר צפדיון צהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר צמקדיש צהמה טמאה לצדק הבית (מנחות קא.). ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י צעלים (ת"כ פרק ג, ז): ונמכר בערכך. לאחרים: (28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו צדכר (ערכין כח.),

יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני מקיים כל חרם צישראל לך יהיה (צמדכר יח, יד), צחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ינתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה צתם חרמים, והאומר סתם חרמים לצדק הבית, מפרש מקרא זה, צחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח:), עד שיצאו ליד כהן, וחרמי גזוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לצדק הבית, מציא ראה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונותן לכהן כמו ששינוי צמסכת ערכין (כח:). חס נדר, נותן דמיהם, ואם נדבה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כח:).

30	And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD's; it is holy unto the LORD.	וְכָל-מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע וְכָל מַעֲשֵׂר אֲרֶעָא מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא דְאֲרֶעָא מִפְּרִי אֵילָנָא דִּי הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה: קוּדְשָׁא קֳדָם יי:	30
31	And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.	וְאִם-גָּאֹל יִגְאֹל אִישׁ מִמַּעֲשָׂרוֹ וְאִם מִפְּדֻק יִפְדֹּק גִּבֹּר מִמַּעֲשָׂרֶיהָ חֲמִישִׁיהָ יוֹסִיף עָלֶיהָ: חֲמִשִּׁיתוֹ יֹסֶף עָלָיו:	31
32	And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.	וְכָל-מַעֲשֵׂר בֶּקֶר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר-יַעֲבֹר תַּחַת הַשֹּׁבֵט הָעֹשִׂי לִי יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לַיהוָה: עֲשִׂירָאָה יְהִי קוּדְשָׁא קֳדָם יי:	מפטיר
33	He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.	לֹא יִבְקֹר בֵּין-טוֹב לָרַע וְלֹא יִמְיֶרְנוּ וְאִם-הִמָּר יִמְיֶרְנוּ וְהָיָה לֹא יִבְקֹר בֵּין טָב לְבִישׁ וְלֹא יַחַלְפֶנִּיהָ וְאִם חֲלָפָא יַחַלְפֶנִּיהָ הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לֹא יִהְיֶה וְהָיָה יְהִי הוּא וְחֲלֻפֶּיהָ יְהִי קוּדְשָׁא לֹא יִתְפָּרֵיק: יִגְאֹל:	33
34	These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.	אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלִין פְּקוּדֵיָא דְפָקִיד יי יֵת אֶת-מִשְׁחָה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהָר מִשְׁחָה לְוֵית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא סִינַי: דְּסִינַי:	עח פסוקים

The Haftara is Jeremiah 16:19 – 17:14 on page 156. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 162.

חזק חזק ונתחזק

(29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ת"כ שם ז): מות ימות. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך: (30) וכל מעשר הארץ. צמעשר שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ. דגן; מפרי העץ. תירוש וינער: לזה הוא. קנאו השם ומשולחנו לזה לך לעלות ולאכול בירושלים, כמו שנאמר וְאָכְלָם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיךָ מַעֲשֵׂר דָגָנְךָ תִּירֶשֶׁךָ וְגו' (דברים יד, כג קידושין נג.): (31) ממעשרו. ולא ממעשר חצירו, הפודה מעשר של חצירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי להחירו באכילה בכל מקום, והמעות יעלה ויאכל בירושלים, כמו שכתוב וְנִתְּנָה צִדְקָתְךָ וְגו':

(32) תחת השבט. כשצא לעשרן מוֹיָאֵן צפתח זה אחר זה, והעשירי מכה צשצט צצועה צסקרא להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (בכורות נח:): יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמוריו, והבשר נאכל לצעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מצינו שיהא צשצט צצועה צסקרא ניתן לכהנים:

(33) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר וְכָל מִצְוַת נְדָרֶיךָ (שם יב, יא), יכול יהא צורר ומוציא את היפה, תלמוד לומר לא יבקר בין טוב לרע, בין חס בין בעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריצ בעל מוס, אלא יאכל צמורת מעשר, ואסור ליגזז ולעצד (בכורות יד:):

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי
בְּאַחַד מוֹעֲד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה
הַשְּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

במדבר

AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the second month, in the second year after the were come out of the land of Egypt, saying:

שָׂאוּ אֶת-רֹאשׁ כָּל-עֵדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחָתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
כָּל-זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

2

'Take ye the sum of all the congregation of the children of Israel, by their families, by their fathers' houses, according to the number of names, every male, by their polls;

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל-יָצָא צָבָא
בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאוֹתָם אַתָּה
וְאַהֲרֹן:

3

from twenty years old and upward, all that are able to go forth to war in Israel: ye shall number them by their hosts, even thou and Aaron.

וְאַתְּכֶם יְהִיוּ אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא:

4

And with you there shall be a man of every tribe, every one head of his fathers' house.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם
לְרֹאוּבֵן אֶלִּיזֹר בֶּן-שְׁדִיאוּר:

נז

And these are the names of the men that shall stand with you: of Reuben, Elizur the son of Shedeur.

לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן-צֹרִישַׁדַּי:

6

Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן-עֲמִינָדָב:

7

Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

לְיִשָּׁשָׁר נֶתַנְאֵל בֶּן-צֹעֶר:

8

Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

לְזִבְלוּן אֵלִיאָב בֶּן-חֵלֹן:

9

Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֶלִּישָׁמָע בֶּן-עֲמִיהוּד
לְמְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן-פְּדָהצֹר:

10

Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of Pedahzur.

לְבִנְיָמִן אַבִּידָן בֶּן-גִּדְעֹנִי:

11

Of Benjamin, Abidan the son of Gideon.

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֲמִישַׁדַּי:

12

Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

לְאַשֶׁר פַּגִּיעַל בֶּן-עֶכְרָן:

13

Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

לְגָד אֶלְיָסָפ בֶּן-דְּעוּאֵל:

14

Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן-עֵינָן:

15

Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

אֵלֶּה (כ' קריאי) [ק' קרואי] הָעֵדָה נְשִׂאֵי
מִטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם:

16

These were the elect of the congregation, the princes of the tribes of their fathers; they were the heads of the thousands of Israel.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בשמות)

ישראל

And Moses and Aaron took these men that are pointed out by name.

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי וַיִּתְּלֻדּוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עָשָׂרִים שָׁנָה וְמוֹעֵלָה
לְגִלְגָּלָתָם:

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיַּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

18 And they assembled all the congregation together on the first day of the second month, and they declared their pedigrees after their families, by their fathers' houses, according to the number of names, from twenty years old and upward, by their polls.

19 As the LORD commanded Moses, so did he number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרות ויקרא

The Haftara is Isaiah 43:21 – 44:23. For Shabbat Zachor the Maftir and Haftara are on page 164. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftara on page 172.

עַם-זוֹ יֵצְרָתִי לִי תִהְלָתִי וְסִפְרוּ: (ס)	XLIII:21	The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.
וְלֹא-אֲתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי־יִגְעֶתָ בִּי יִשְׂרָאֵל:	22	Yet thou hast not called upon Me, O Jacob, Neither hast thou wearied thyself about Me, O Israel.
לֹא־הֵבִיאתָ לִי שֶׁה עֲלֹתֶיךָ וּזְבָחֶיךָ לֹא כִבְדֹתָנִי לֹא הִעֲבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתִּיךָ בְּלִבְנוֹנָה:	23	Thou hast not brought Me the small cattle of thy burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me with thy sacrifices. I have not burdened thee with a meal-offering, Nor wearied thee with frankincense.
לֹא־קָנִיתָ לִי בַכֶּסֶף קֶזֶה וְחֶלֶב וּזְבָחֶיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי אֲדָה־הִעֲבַדְתָּנִי בְּחַטֹּאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתָּנִי בְּעֲוֹנוֹתֶיךָ:	24	Thou hast bought Me no sweet cane with money, Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy sacrifices; But thou hast burdened Me with thy sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.
אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחֶה פֶשְׁעֶיךָ לְמַעְנֵי וְחַטֹּאוֹתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:	25	I, even I, am He that blotteth out thy transgressions for Mine own sake; And thy sins I will not remember.
הַזְכִּירְנִי נִשְׁפָּטָה יַחַד סִפֵּר אֶתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק:	26	Put Me in remembrance, let us plead together; Declare thou, that thou mayest be justified.
אָבִיךָ הִרְאִישׁוֹן חָטָא וּמְלִיצִיךָ פָשְׁעוּ בִּי:	27	Thy first father sinned, And thine intercessors have transgressed against Me.
וְאֶחָלָל שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאַתָּנָה לַחֲרֹם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים: (פ)	28	Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, And I have given Jacob to condemnation, And Israel to reviling.
וְעַתָּה שָׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בְּחֵרָתִי בּוֹ:	XLIV:1	Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel, whom I have chosen;
כֹּה־אָמַר יְהוָה עֹשֶׂה וְיֹצֵר מִבֶּטֶן יַעֲזָרְךָ אֶל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְיִשְׁרוּן בְּחֵרָתִי בּוֹ:	2	Thus saith the LORD that made thee, And formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, And thou, Jeshurun, whom I have chosen.
כִּי אֶצְקֶה מַיִם עַל־צָמָא וְנָזְלִים עַל־יִבְשָׁה אֶצְקֶה רוּחִי עַל־זֶרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל־צִאצְאֶיךָ:	3	For I will pour water upon the thirsty land, And streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, And My blessing upon thine offspring;
וְצִמְחוּ בִּבְיִן חֲצִיר כַּעֲרָבִים עַל־יְבֵלִי־מַיִם:	4	And they shall spring up among the grass, As willows by the watercourses.

זֶה יֹאמֶר לַיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־
יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל
יִכְנֶה: (פ)

כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה
צִבְאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאַחֲרֹן וּמִבִּלְעָדִי
אֵין אֱלֹהִים:

וּמִי־כִמּוֹנִי יִקְרָא וְיִגִּידָהּ וְיַעֲרֹכֶהּ לִי
מִשׁוּמֵי עַם־עוֹלָם וְאֲתִיּוֹת וְאֲשֶׁר תִּבְאֶנָּה
יִגִּידוּ לִמּוֹ:

אֶל־תִּפְחָדוּ וְאֶל־תִּרְהוּ הֲלֹא מֵאֶז
הַשְּׁמַעְתִּיהָ וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עַד־הַיּוֹם אֵלֹהִים
מִבִּלְעָדִי וְאֵין צוּר בַּל־יִדְעֵתִי:

יִצְרֵי־פֶסֶל כָּל־מִן וְחַמּוּדֵיהֶם בַּל־
יֻעִילוּ וְעֵדֵיהֶם הִמָּה בַל־יֵרְאוּ וּבַל־יֵדְעוּ
לְמַעַן יִבְשׁוּ:

מִי־יִצֹר אֵל וּפֶסֶל נִסָּךְ לְבִלְתִּי הוֹעִיל:

הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יִבְשׁוּ וְחֲרָשִׁים הִמָּה מֵאֲדָם
וְיִתְקַבְּצוּ כָל־ם יַעֲמָדוּ וּפָחַדוּ יִבְשׁוּ יַחַד:

חֲרָשׁ בְּרוֹץ מֵעֵצַד וּפֹעֵל בְּפָחַם וּבִמְקַבּוֹת
יִצְרֵהוּ וַיִּפְעֲלֵהוּ בְּזִרְעוֹ כָּחוֹ גַם־רָעַב וְאֵין
כֹּחַ לֹא־שָׁתָה מַיִם וַיִּיָּעַף:

חֲרָשׁ עֲצִים נִטָּה קוֹ וַתִּאָּרְהוּ בַשָּׂרָד
יַעֲשֶׂהוּ בִּמְקַצְעוֹת וּבִמְחַוָּגָה וַתִּאָּרְהוּ
וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּתַבְנִית אִישׁ כְּתַפְאֶרֶת אָדָם
לְשִׁבְתִּי בֵּית:

לְכַרְת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תְּרֹזָה וְאֵלֹון
וַיֹּאמֶץ־לוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר נָטַע אֲרֹן וַיִּגְשֵׁם
יִגְדֵּל:

וְהָיָה לְאָדָם לְכֹעֵר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיִּתֵּם אֶף־
וַיִּשִׁיךְ וַאֲפָה לָחֶם אֶף־יִפְעֵל־אֵל וַיִּשְׁתָּחוּ
עָשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגֹּד־לָמוֹ:

One shall say: 'I am the LORD's'; And another shall
call himself by the name of Jacob; And another shall
subscribe with his hand unto the LORD, And surname
himself by the name of Israel.

Thus saith the LORD, the King of Israel, And his
Redeemer the LORD of hosts: I am the first, and I am
the last, And beside Me there is no God.

And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and
set it in order for Me— Since I appointed the ancient
people? And the things that are coming, and that shall
come to pass, let them declare.

Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced
unto thee of old, and declared it? And ye are My
witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no
Rock; I know not any.

They that fashion a graven image are all of them vanity,
And their delectable things shall not profit; And their
own witnesses see not, nor know; That they may be
ashamed.

Who hath fashioned a god, or molten an image That is
profitable for nothing?

Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And
the craftsmen skilled above men; Let them all be
gathered together, let them stand up; They shall fear,
they shall be ashamed together.

The smith maketh an axe, And worketh in the coals,
and fashioneth it with hammers, And worketh it with
his strong arm; Yea, he is hungry, and his strength
faileth; He drinketh no water, and is faint.

The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out
with a pencil; He fitteth it with planes, And he
marketh it out with the compasses, And maketh it
after the figure of a man, According to the beauty of a
man, to dwell in the house.

He heweth him down cedars, And taketh the ilex and
the oak, And strengtheneth for himself one among the
trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the rain
doth nourish it.

Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof,
and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh
bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He
maketh it a graven image, and falleth down thereto.

חֲצִיֹּ שְׂרָף בְּמוֹ-אֵשׁ עַל-חֲצִיֹּ בֶשֶׂר יֹאכֹל
יִצְלָה צִלִּי וַיִּשְׂבַּע אֶרְיָחִם וַיֹּאמֶר הָאֵח
חֲמוּתִי רָאִיתִי אוֹר:

16 He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire';

וּשְׂאֲרֵיתוֹ לֵאלֹהִי עֲשֵׂה לְפָסְלוֹ (כ' יסגוד) [ק'
יסגד-] וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיֹּאמֶר
הַצִּילֵנִי כִּי אֵלִי אַתָּה:

17 And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.'

לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טַח מְרָאוֹת עֵינֵיהֶם
מִהַשְׁכִּיל לִבָּתָם:

18 They know not, neither do they understand; For their eyes are bedaubed, that they cannot see, And their hearts, that they cannot understand.

וְלֹא-יִשְׁיב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא-תְבוּנָה
לֵאמֹר חֲצִיֹּ שְׂרָפְתִּי בְּמוֹ-אֵשׁ וְאַף אֶפְתִּי
עַל-גִּחְלִיו לֶחֶם אֲצַלֶּה בֶשֶׂר וְאֹכֹל וַיִּתְּרוּ
לְתוֹעֵבָה אֶעֱשֶׂה לְבֹל עֵץ אֶסְגֹּד:

19 And none considereth in his heart, Neither is there knowledge nor understanding to say: 'I have burned the half of it in the fire; Yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh and eaten it; And shall I make the residue thereof an abomination? Shall I fall down to the stock of a tree?'

רַעָה אַפֵּר לֵב הוֹתֵל הִטָּהוּ וְלֹא-
יִצִּיל אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמֶר הֲלוֹא שָׁקֵר
בְּיָמֵי: (ס)

20 He striveth after ashes, A deceived heart hath turned him aside, That he cannot deliver his soul, nor say: 'Is there not a lie in my right hand?'

זְכַר-אַלֶּה יַעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל כִּי עֲבָדִי-אַתָּה
יִצְרָתִיד עֶבֶד-לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא תִשְׁכַּח:

21 Remember these things, O Jacob, And Israel, for thou art My servant; I have formed thee, thou art Mine own servant; O Israel, thou shouldest not forget Me.

מִחִיתִי כְעָבֹ פֶשַׁעִיד וּכְעָנָן חֲטָאוֹתִיד
שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלִתִיד:

22 I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return unto Me, for I have redeemed thee.

רְנֵה שָׁמַיִם כִּי-עָשָׂה יְהוָה הֲרִיעוּ תַּחְתִּינֹת
אֶרֶץ פִּצְחוּ הָרִים הֲרִיעוּ יַעַר וְכָל-
עֵץ בּוֹ כִּי-גֹאֵל יְהוָה יַעֲקֹב וּבִיִּשְׂרָאֵל
יִתְפָּאֵר: (ס)

23 Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it; Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob, And doth glorify Himself in Israel.

הפסרת צו

The Haftara is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23. For Shabbat Zachor the maftir and Haftara are on page 164. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 168. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 177.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עֲלוֹתֵיכֶם סָפוּ עַל-זִבְחֵיכֶם וְאָכְלוּ בֶשֶׂר:

VII:21 Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.

כִּי לֹא-דִבַּרְתִּי אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צוִיתִים
בְּיוֹם (כ' הוציא) [ק' הוציא] אוֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַל-דִּבְרֵי עוֹלָה וְזֹבֵחַ:

22 For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם־אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם
לֵאמֹר שְׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים
וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל־
הַדְרֹךְ אֲשֶׁר אֶצְוֶה אֹתְכֶם לַמַּעַן יִיטֵב
לָכֶם:

23 but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיִּלְכוּ
בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרָוֹת לָבָם הָרַע וַיִּהְיוּ
לְאַחֲזֹר וְלֹא לְפָנִים:

24 But they hearkened not, nor inclined their ear, but walked in their own counsels, even in the stubbornness of their evil heart, and went backward and not forward,

לְמֶן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יֵצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם
אֶת־כָּל־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׁבָע
וְשָׁלַח:

25 even since the day that your fathers came forth out of the land of Egypt unto this day; and though I have sent unto you all My servants the prophets, sending them daily betimes and often,

וְלֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיַּקְשּׁוּ
אֶת־עַרְפָּם הָרַעוּ מֵאֲבוֹתָם:

26 yet they hearkened not unto Me, nor inclined their ear, but made their neck stiff; they did worse than their fathers.

וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלַיךְ וְקִרְאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא
יַעֲנוּכָה:

27 And thou shalt speak all these words unto them, but they will not hearken to thee; thou shalt also call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
בְּקוֹלִי יִהְיֶה אֱלֹהָיו וְלֹא לִקְחוּ מוֹסֵר
אֲבֹדָה הָאֲמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם: (ס)

28 Therefore thou shalt say unto them: This is the nation that hath not hearkened To the voice of the LORD their God, Nor received correction; Faithfulness is perished, And is cut off from their mouth.

גָּזַי נִזְרַדְי וְהִשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שָׁפִים קִינָה
כִּי מָאָס יִהְיֶה וַיִּטָּשׁ אֶת־דָּוָר עֲבָרְתִּי:

29 Cut off thy hair, and cast it away, And take up a lamentation on the high hills; For the LORD hath rejected and forsaken the generation of His wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי נְאֻם־יְהוָה
שָׁמוּ שְׁקוּצֵיהֶם בְּבֵית אֲשֶׁר־נִקְרָא־שְׁמִי
עָלָיו לְטָמְאוֹ:

30 For the children of Judah have done that which is evil in My sight, saith the LORD; they have set their detestable things in the house whereon My name is called, to defile it.

וּבָנוּ בְּמוֹת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגֵיא בֶן־הֶנֶם
לְשַׂרְף אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ
אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל־לְבִי: (פ)

31 And they have built the high places of Topheth, which is in the valley of the son of Hinnom, to burn their sons and their daughters in the fire; which I commanded not, neither came it into My mind.

לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְלֹא־
יֵאמָר עוֹד הַתֹּפֶת וְגֵיא בֶן־הֶנֶם כִּי אִם־
גֵּיא הַחֲרָגָה וְקִבְרוּ בַתֹּפֶת מֵאִין מְקוֹם:

32 Therefore, behold, the days come, saith the LORD, that it shall no more be called Topheth, nor The valley of the son of Hinnom, but The valley of slaughter; for they shall bury in Topheth, for lack of room.

והייתה נבלת העם הזה למאכל לעוף השמים ולבהמת הארץ ואין מחריד:	33 And the carcasses of this people shall be food for the fowls of the heaven, and for the beasts of the earth; and none shall frighten them away.
והשבתי מערי יהודה ומחצות ירושלם קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה כי לחרבה תהיה הארץ:	34 Then will I cause to cease from the cities of Judah, and from the streets of Jerusalem, the voice of mirth and the voice of gladness, the voice of the bridegroom and the voice of the bride; for the land shall be desolate.
בעת ההיא נאם-יהוה (כ' ויציאו) ק' יוציאו את-עצמות מלכי-יהודה ואת-עצמות שריו ואת-עצמות הכהנים ואת-עצמות הנביאים ואת עצמות יושבי-ירושלם מקבריהם:	VIII:1 At that time, saith the LORD, they shall bring out the bones of the kings of Judah, and the bones of his princes, and the bones of the priests, and the bones of the prophets, and the bones of the inhabitants of Jerusalem, out of their graves;
ושטחום לשמש ולירח ולכל צבא השמים אשר אהבום ואשר עבדום ואשר הלכו אחריהם ואשר דרשום ואשר השתחוו להם לא יאספו ולא יקברו לדמן על-פני האדמה יהיו:	2 and they shall spread them before the sun, and the moon, and all the host of heaven, whom they have loved, and whom they have served, and after whom they have walked, and whom they have sought, and whom they have worshipped; they shall not be gathered, nor be buried, they shall be for dung upon the face of the earth.
ונבחר מות מחיים לכל השארית הנשארים מן-המשפחה הרעה הזאת בכל-המקומות הנשארים אשר הדחתים שם נאם יהוה צבאות: (ס)	3 And death shall be chosen rather than life by all the residue that remain of this evil family, that remain in all the places whither I have driven them, saith the LORD of hosts.
כה אמר יהוה אל-יתהלל חכם בחכמתו ואל-יתהלל הגבור בגבורתו ואל-יתהלל עשיר בעשרו:	IX:22 Thus saith the LORD: Let not the wise man glory in his wisdom, neither let the mighty man glory in his might, Let not the rich man glory in his riches;
כי אם-בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי כי אני יהוה עשה חסד משפט וצדקה בארץ כי-באלה חפצתי נאם-יהוה: (ס)	23 But let him that glorieth glory in this, that he understandeth, and knoweth Me, That I am the LORD who exercise mercy, justice, and righteousness, in the earth; for in these things I delight, Saith the LORD.

הפטרת שמיני

The Haftara is II Samuel 6:1 – 7:17. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 168. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftara are on page 172. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 162.

ויסף עוד דוד את-כל-בחור בישראל שלשים אלף:	VI:1 And David again gathered together all the chosen men of Israel, thirty thousand.
---	---

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
מִבְּעַלֵּי יְהוּדָה לְהַעֲלֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־נִקְרָא שֵׁם שָׁם יְהוָה
צָבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִּים עָלָיו:

וַיִּרְכְּבוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל־עֲגֹלָה
חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אַבִּינָדָב אֲשֶׁר
בַּגִּבְעָה וְעֻזָּא וַאֲחִיו בְּנֵי אַבִּינָדָב נָהֲגִים
אֶת־הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:

וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אַבִּינָדָב אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה עִם
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַאֲחִיו הַלֵּךְ לִפְנֵי הָאֲרוֹן:

וַדָּנְדּוּ וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׁחָקִים
לִפְנֵי יְהוָה בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים
וּבְכַנְרוֹת וּבִנְבָלִים וּבַתְּפִילִּים וּבִמְנַעֲנָעִים
וּבְצִלְצְלִים:

וַיָּבֹאוּ עַד־גֶּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֻזָּא אֶל־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֲזֵ בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר:

וַיַּחַר־אַף יְהוָה בְּעֻזָּא וַיִּכֶּהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים
עַל־הַשָּׁל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים:

וַיַּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פֶּרֶץ
בְּעֻזָּא וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פֶּרֶץ עֻזָּא עַד
הַיּוֹם הַזֶּה:

וַיִּירָא דָּוִד אֶת־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר
אֵיךְ יָבֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה:

וְלֹא־אַבָּה דָּוִד לְהַסִּיר אֵלָיו אֶת־אֲרוֹן
יְהוָה עַל־עֵיר דָּוִד וַיִּטְהֹר דָּוִד בֵּית עֶבְד־
אָדָם הַגִּתִּי:

וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֶבְד־אָדָם הַגִּתִּי
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־עֶבְד־
אָדָם וְאֶת־כָּל־בֵּיתוֹ:

2 And David arose, and went with all the people that were with him, from Baale-judah, to bring up from thence the ark of God, whereupon is called the Name, even the name of the LORD of hosts that sitteth upon the cherubim.

3 And they set the ark of God upon a new cart, and brought it out of the house of Abinadab that was in the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab, drove the new cart.

4 And they brought it out of the house of Abinadab, which was in the hill, with the ark of God, and Ahio went before the ark.

5 And David and all the house of Israel played before the LORD with all manner of instruments made of cypress-wood, and with harps, and with psalteries, and with timbrels, and with sistra, and with cymbals.

6 And when they came to the threshing-floor of Nacon, Uzzah put forth his hand to the ark of God, and took hold of it; for the oxen stumbled.

7 And the anger of the LORD was kindled against Uzzah; and God smote him there for his error; and there he died by the ark of God.

8 And David was displeased, because the LORD had broken forth upon Uzzah; and that place was called Perez-uzzah, unto this day

9 And David was afraid of the LORD that day; and he said: 'How shall the ark of the LORD come unto me?'

10 So David would not remove the ark of the LORD unto him into the city of David; but David carried it aside into the house of Obed-edom the Gittite.

11 And the ark of the LORD remained in the house of Obed-edom the Gittite three months; and the LORD blessed Obed-edom, and all his house.

וַיִּגְדַּל לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־
בֵּית עֹבֵד אָדָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ בְּעֹבוֹר
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֹבֵד אָדָם עִיר דָּוִד
בְּשִׂמְחָה:

12 And it was told king David, saying: 'The LORD hath blessed the house of Obed-edom, and all that pertaineth unto him, because of the ark of God.' And David went and brought up the ark of God from the house of Obed-edom into the city of David with joy.

וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן־יְהוָה שֵׁשָׁה
צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא:

13 And it was so, that when they that bore the ark of the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox and a fatling.

וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד
חָגוּר אֶפֶוד בָּד:

14 And David danced before the LORD with all his might; and David was girded with a linen ephod.

וְדָוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־אֲרוֹן
יְהוָה בַּתְּרוּעָה וּבִקְוֹל שׁוֹפָר:

15 So David and all the house of Israel brought up the ark of the LORD with shouting, and with the sound of the horn.

וַתִּיָּה אֲרוֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכַל בַּת־
שָׁאוּל נִשְׁקָפָהּ בַּעַד הַחֲלוֹן וַתִּרְא אֶת־
הַמֶּלֶךְ דָּוִד מִפְּנֵי וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה
וַתִּבֹּז לוֹ בְּלִבָּהּ:

16 And it was so, as the ark of the LORD came into the city of David, that Michal the daughter of Saul looked out at the window, and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.

וַיָּבִיאוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיַּצְגּוּ אֹתוֹ בַּמָּקוֹמוֹ
בַּתּוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד
עֹלוֹת לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים:

17 And they brought in the ark of the LORD, and set it in its place, in the midst of the tent that David had pitched for it; and David offered burnt-offerings and peace-offerings before the LORD.

וַיְכַל דָּוִד מִהַעֲלוֹת הָעֹלָה וּהַשְׁלָמִים
וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת:

18 And when David had made an end of offering the burnt-offering and the peace-offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.

וַיַּחֲלֶק לְכָל־הָעָם לְכָל־חֲמוֹן יִשְׂרָאֵל
לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה לֵאשׁ חֶלֶת לֶחֶם אֶחָת
וְאֶשְׁפַּר אֶחָד וְאִשִּׁישָׁה אֶחָת וַיֵּלֶךְ כָּל־
הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ:

19 And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, both to men and women, to every one a cake of bread, and a cake made in a pan, and a sweet cake. So all the people departed every one to his house.

וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֶךְ אֶת־בֵּיתוֹ (ס) וַתֵּצֵא
מִיכַל בַּת־שָׁאוּל לִקְרֹאת דָּוִד וַתֹּאמֶר
מִה־נִּכְבַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה
הַיּוֹם לְעֵינֵי אִמָּתוֹת עֲבָדָיו כִּהְגִּלוּת נִגְלוֹת
אֶתְּךָ הַרְקִים:

20 Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said: 'How did the king of Israel get him honour to-day, who uncovered himself to-day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself!'

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־מִיכַל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר
בָּחַר־בִּי מֵאֲבִיךָ וּמִכָּל־בֵּיתוֹ לִצְוֹת אֹתִי
נָגִיד עַל־עָם יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל וְשִׂחֲקֵתִי
לִפְנֵי יְהוָה:

21 And David said unto Michal: 'Before the LORD, who chose me above thy father, and above all his house, to appoint me prince over the people of the LORD, over Israel, before the LORD will I make merry.

וְנִקְלָתִי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שֹׁפֵל בְּעֵינַי
וְעַם-הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עִמָּם אֲכַבְדָּהּ:

22

And I will be yet more vile than thus, and will be base in mine own sight; and with the handmaids whom thou hast spoken of, with them will I get me honour.'

וּלְמִיכָל בַּת-שָׁאוּל לֹא-הָיָה לָהּ יֶלֶד עַד
יוֹם מוֹתָהּ: (פ)

23

And Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.

וַיְהִי כִי-יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיִּהְיֶה הַנִּיחָן
לוֹ מִסָּבִיב מִכָּל-אִיָּבּוֹ:

VII:1

And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the LORD had given him rest from all his enemies round about,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-נָתָן הַנָּבִיא רְאֵה נָא
אֲנִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאָרוֹן הָאֱלֹהִים
יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה:

2

that the king said unto Nathan the prophet: 'See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.'

וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר בְּלִבְךָ
לַךְ עֲשֵׂה כִי יְהוָה עִמָּךְ:

3

And Nathan said to the king: 'Go, do all that is in thy heart; for the LORD is with thee.'

וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי דְבַר-יְהוָה
אֶל-נָתָן לֵאמֹר:

4

And it came to pass the same night, that the word of the LORD came unto Nathan, saying:

לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל-עֲבָדַי אֶל-דָּוִד (ס) כֹּה
אָמַר יְהוָה הָאֵתָה תִּבְנֶה לִּי בַיִת לְשִׁבְתִּי:

5

'Go and tell My servant David: Thus saith the LORD: Shalt thou build Me a house for Me to dwell in?

כִּי לֹא יֹשְׁבִתִי בְּבֵית לְמִיּוֹם הָעֹלָתִי אֶת-
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה
וְאֶהְיֶה מְתַהַלֵּךְ בָּאֵהָל וּבְמִשְׁכָּן:

6

for I have not dwelt in a house since the day that I brought up the children of Israel out of Egypt, even to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle.

בְּכָל אֲשֶׁר-הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הַדָּבָר דְּבַרְתִּי אֶת-אֶחָד שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר צִוִּיתִי לָרְעוֹת אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר לָמָּה לֹא-בִנִיתֶם לִי בַיִת אֲרָזִים:

7

In all places wherein I have walked among all the children of Israel, spoke I a word with any of the tribes of Israel, whom I commanded to feed My people Israel, saying: Why have ye not built Me a house of cedar?

וְעַתָּה כֹּה-תֹאמַר לְעֲבָדַי לְדָוִד כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן-הַנֶּזֶחַ
מֵאֲחֶר הִצָּאֵן לְהִנּוֹת נָגִיד עַל-עַמִּי עַל-
יִשְׂרָאֵל:

8

Now therefore thus shalt thou say unto My servant David: Thus saith the LORD of hosts: I took thee from the sheepcote, from following the sheep, that thou shouldest be prince over My people, over Israel.

וְאֶהְיֶה עִמָּךְ בְּכָל אֲשֶׁר הִלַּכְתָּ וְאֲכַרְתָּה
אֶת-כָּל-אִיָּבֶיךָ מִפְּנֶיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם
גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:

9

And I have been with thee whithersoever thou didst go, and have cut off all thine enemies from before thee; and I will make thee a great name, like unto the name of the great ones that are in the earth.

וְשִׁמַּתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִשְׁעַתּוּ
וְשָׁכְנוּ תַּחְתּוֹ וְלֹא יִרְגָּז עוֹד וְלֹא-יִסְיֹפוּ
בְּנֵי-עוֹלָה לְעַנּוֹתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה:

10

And I will appoint a place for My people Israel, and will plant them, that they may dwell in their own place, and be disquieted no more; neither shall the children of wickedness afflict them any more, as at the first,

וּלְמֶן-הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׁפָטִים עַל-עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּחֹתִי לָךְ מִכָּל-אֹיְבֶיךָ וְהִגִּיד
לָךְ יְהוָה כִּי-בֵית יַעֲשֶׂה-לָּךְ יְהוָה:

כִּי וַיִּמָּלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת-אַבְתְּיָךְ
וְהִקְיֵמְתִי אֶת-זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא
מִמֶּעֶיךָ וְהִכִּינֹתִי אֶת-מַמְלַכְתּוֹ:

הוּא יִבְנֶה-בֵּית לְשְׁמִי וְכִנֵּנְתִּי אֶת-כִּסֵּא
מַמְלַכְתּוֹ עַד-עוֹלָם:

אֲנִי אֶהְיֶה-לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה-לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּהַעֲוֹתוֹ וְהִכַּחֲתִיו בְּשַׁבֵּט אֲנָשִׁים
וּבִגְזָעֵי בְנֵי אָדָם:

וְחַסְדִּי לֹא-יִסּוּר מִמֶּנּוּ כַּאֲשֶׁר הִסְרֹתִי
מֵעַם שָׁאוּל אֲשֶׁר הִסְרֹתִי מִלְפָּנֶיךָ:

וְנִאֲמֹן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד-עוֹלָם לְפָנֶיךָ
כִּסְאֶךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד-עוֹלָם:

כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכָל-הַחֲזִיוֹן הַזֶּה
כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל-דָּוִד: (פ)

11 even from the day that I commanded judges to be over
My people Israel; and I will cause thee to rest from all
thine enemies. Moreover the LORD telleth thee that
the LORD will make thee a house.

12 When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep with
thy fathers, I will set up thy seed after thee, that shall
proceed out of thy body, and I will establish his
kingdom.

13 He shall build a house for My name, and I will
establish the throne of his kingdom for ever.

14 I will be to him for a father, and he shall be to Me for a
son; if he commit iniquity, I will chasten him with the
rod of men, and with the stripes of the children of
men;

15 but My mercy shall not depart from him, as I took it
from Saul, whom I put away before thee.

16 And thy house and thy kingdom shall be made sure
for ever before thee; thy throne shall be established for
ever.'

17 According to all these words, and according to all this
vision, so did Nathan speak unto David.

הפסרת תזריע

The Haftara is II Kings 4:42 – 5:19. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftara are on page 172. When Shabbat HaHodesh is Rosh Hodesh, read as before but combine the 6th and 7th aliyot from the parsha, and read the 7th aliya for Shabbat Rosh Hodesh on page 159.

וַאִישׁ בָּא מִבְּעַל שָׁלִשָּׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּכּוֹרִים עֶשְׂרִים-לֶחֶם
שְׁעָרִים וּכְרָמַל בָּצֻקֻּלָּנוּ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם
וַיֹּאכְלוּ:

IV:42 And there came a man from Baal-shalishah, and
brought the man of God bread of the first-fruits,
twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in his
sack. And he said: 'Give unto the people, that they
may eat.'

וַיֹּאמֶר מִשְׁרָתוֹ מַה אֶתֵּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה אִישׁ
וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
אֲכָל וְהוֹתֵר:

43 And his servant said: 'How should I set this before a
hundred men?' But he said: 'Give the people, that
they may eat; for thus saith the LORD: They shall eat,
and shall leave thereof.'

וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתֵרוּ כְּדָבָר
יְהוָה: (פ)

44 So he set it before them, and they did eat, and left
thereof, according to the word of the LORD.

וְנַעֲמָן שַׂר־צָבָא מֶלֶךְ־אַרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לַפָּנִי אֲדֹנָיו וַיִּנָּשָׂא פָנִים כִּי־כֹ נָתַן
יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאַרָם וְהָאִישׁ הָיָה גִבּוֹר
חֵיל מְצָרָע:

V:1

Now Naaman, captain of the host of the king of
Aram, was a great man with his master, and held in
esteem, because by him the LORD had given victory
unto Aram; he was also a mighty man of valour, but
he was a leper.

וְאַרְמֵי יִצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל
נַעֲרָה קַטְנָה וַתְּהִי לַפָּנִי אִשְׁתּוֹ נַעֲמָן:

2

And the Arameans had gone out in bands, and had
brought away captive out of the land of Israel a little
maid; and she waited on Naaman's wife.

וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבוּרָתָהּ אַחֲלִי אֲדֹנִי לַפָּנִי
הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אִזּוּ יִאֲסֹף אֹתוֹ
מִצָּרְעָתוֹ:

3

And she said unto her mistress: 'Would that my lord
were with the prophet that is in Samaria! then would
he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיַּגֵּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כִּזְזֹת וְכִזְזֹת
דְּבָרָהּ הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל:

4

And he went in, and told his lord, saying: 'Thus and
thus said the maid that is of the land of Israel.'

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אַרָם לְדָבָא וְאֶשְׁלַחָה סֹפֶר
אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֶשֶׂר
כַּפְרֵי־כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר
חֲלִיפוֹת בְּגָדִים:

5

And the king of Aram said: 'Go now, and I will send a
letter unto the king of Israel.' And he departed, and
took with him ten talents of silver, and six thousand
pieces of gold, and ten changes of raiment.

וַיָּבֹא הַסֹּפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וְעַתָּה כְּבוֹא הַסֹּפֶר הַזֶּה אֵלַיָּה הֲנִי
שְׁלַחְתִּי אֵלַיָּה אֶת־נַעֲמָן עַבְדִּי וְאִסְפָּתוֹ
מִצָּרְעָתוֹ:

6

And he brought the letter to the king of Israel, saying:
'And now when this letter is come unto thee, behold, I
have sent Naaman my servant to thee, that thou
mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֹּפֶר
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲנִי לְהַמִּית
וְלְהַחְיֹת כִּי־זֶה שְׁלַח אֵלַי לְאִסֹּף אִישׁ
מִצָּרְעָתוֹ כִּי אֶדְעֶנָּא וְרָאוּ כִּי־מִתְאַנֶּה
הוּא לִי:

7

And it came to pass, when the king of Israel had read
the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God,
to kill and to make alive, that this man doth send unto
me to recover a man of his leprosy? but consider, I
pray you, and see how he seeketh an occasion against
me.'

וַיְהִי כַשְּׁמַעוֹ אֶלְיָשָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־
קָרַע מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל־
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ יְבֹא־נָא
אֵלַי וַיֵּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל:

8

And it was so, when Elisha the man of God heard that
the king of Israel had rent his clothes, that he sent to
the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy
clothes? let him come now to me, and he shall know
that there is a prophet in Israel.'

וַיָּבֹא נַעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרֶכְבּוֹ וַיַּעֲמֵד בַּתְּחִלָּה
הַבַּיִת לְאֵלְיָשָׁע:

9

So Naaman came with his horses and with his chariots,
and stood at the door of the house of Elisha.

וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֶלְיָשָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר הֲלוֹךְ
וְרַחֲצֵת שִׁבְעַת פְּעָמִים בַּיַּרְדֵּן וְיָשָׁב בְּשָׂרְךָ
לָךְ וְטָהָר:

10

And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go
and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall
come back to thee, and thou shalt be clean.'

וַיִּקְצֹף נַעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֲנֵה אֲמַרְתִּי
אֵלַי יֵצֵא יִצְחָק וְעָמַד וְקָרָא בְּשֵׁם־
יְהוָה אֱלֹהָיו וְהִנֵּיף יָדוֹ אֶל־הַמָּקוֹם וְאָסַף
הַמִּצְרָע:

הֲלֹא טוֹב (כ' אבנה) [ק' אַמְנָה] וּפַרְפָּר
נְהָרוֹת דְּמִשְׁק מִכָּל מִימֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא־
אֶרְחֵץ בָּהֶם וְשִׁתְּרִי נִיפֹן וַיֵּלֶךְ בַּחֲמָה:

וַיִּגְשׁוּ עֲבָדָיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אָבִי
דָּבָר גָּדוֹל הִנֵּכִיָּה דָּבָר אֵלֶיךָ הֲלֹא
תַעֲשֶׂה וְאָף כִּי־אָמַר אֵלֶיךָ רְחֵץ וְשִׁתֵּהר:

וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בִּירְדֵּן שֶׁבַע פְּעָמִים כַּדָּבָר
אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ כְּבֶשֶׂר נֶעַר
קִטָּן וַיִּשְׁתַּהַר:

וַיָּשָׁב אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל־מַחֲנֵהוּ
וַיָּבֹֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי
כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי אִם־
בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח־נָא בְּרָכָה מֵאֵת
עֲבָדֶיךָ:

וַיֹּאמֶר חִי־יְהוָה אֲשֶׁר־עָמַדְתִּי לִפְנֵי אִם־
אֶקַּח וַיִּפְצַר־בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאֵן:

וַיֹּאמֶר נַעֲמָן וְלֹא יִתֵּן־נָא לְעֲבָדֶיךָ מִשָּׂא
צִמְד־פָּרָדִים אֲדָמָה לִי לֹא־יַעֲשֶׂה עוֹד
עֲבָדֶיךָ עֲלָה וּזְבַח לָאֱלֹהִים אֲחֵרִים כִּי
אִם־לַיהוָה:

לְדָבָר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעֲבָדֶיךָ בָּבוֹא
אֲדָנִי בֵּית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא
נִשְׁעָן עַל־יָדָי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן
בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן יִסְלַח־(כְּתִיב וְלֹא
קָרִי נֹא)־יְהוָה לְעֲבָדֶיךָ בְּדָבָר הַזֶּה:

וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאֵתוֹ כְּבִרְת־
אָרֶץ: (ס)

But Naaman was wroth, and went away, and said:
'Behold, I thought: He will surely come out to me, and
stand, and call on the name of the LORD his God, and
wave his hand over the place, and recover the leper.

Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus,
better than all the waters of Israel? may I not wash in
them, and be clean?' So he turned, and went away in a
rage.

And his servants came near, and spoke unto him, and
said: 'My father, if the prophet had bid thee do some
great thing, wouldest thou not have done it? how
much rather then, when he saith to thee: Wash, and be
clean?'

Then went he down, and dipped himself seven times
in the Jordan, according to the saying of the man of
God; and his flesh came back like unto the flesh of a
little child, and he was clean.

And he returned to the man of God, he and all his
company, and came, and stood before him; and he
said: 'Behold now, I know that there is no God in all
the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take
a present of thy servant.'

But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand,
I will receive none.' And he urged him to take it; but
he refused.

And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be
given to thy servant two mules' burden of earth; for
thy servant will henceforth offer neither burnt-offering
nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.

In this thing the LORD pardon thy servant: when my
master goeth into the house of Rimmon to worship
there, and he leaneth on my hand, and I prostrate
myself in the house of Rimmon, when I prostrate
myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy
servant in this thing.'

And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed
from him some way.

הפטרת מצרע

The Haftara is II Kings 7:3 – 7:20. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 177. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftara on page 159. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 162.

וַאֲרַבְעָה אַנְשִׁים הָיוּ מִצְרָעִים פֶּתַח הַשָּׁעַר
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים
כֹּה עַד-מָוֶתנוּ:

VII:3

Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?

אִם-אָמְרֵנוּ נָבוֹא הָעִיר וְהָרָעַב בָּעִיר
וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם-יִשְׁבְּנוּ כֹה נָמוּתָנוּ וְעַתָּה
לָכוּ וְנַפְלֶה אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם אִם-יַחְיֶינוּ
נַחֲיָה וְאִם-יָמִיתָנוּ וּמָתָנוּ:

4

If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'

וַיָּקֻמוּ בַּנֶּשֶׁף לָבוֹא אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ
עַד-קִצְצָה מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אִין-שָׁם אִישׁ:

5

And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.

וַאֲדֹנָי הַשָּׁמַיִם אֶת-מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רָכֹב
קוֹל סוּס קוֹל חֵיל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-
אָחִיו הִנֵּה שָׁכַר-עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת-
מְלָכֵי הַחֲתִיִּים וְאֶת-מְלָכֵי מִצְרָיִם לָבוֹא
עָלֵינוּ:

6

For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'

וַיָּקֻמוּ וַיָּנוּסוּ בַּנֶּשֶׁף וַיַּעֲזֹבוּ אֶת-אֹהֲלֵיהֶם
וְאֶת-סוּסֵיהֶם וְאֶת-חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֵה
כַּאֲשֶׁר-הָיָא וַיָּנוּסוּ אֶל-נַפְשָׁם:

7

Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.

וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד-קִצְצָה הַמַּחֲנֵה
וַיָּבֹאוּ אֶל-אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ
מִשָּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבגָדִים וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ
וַיָּשָׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-אֹהֶל אֲחֵר וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם
וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ:

8

And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ לֹא-כֵן אֲנַחְנוּ
עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם-בִּשְׂרָרָה הוּא וְאֲנַחְנוּ
מַחֲשִׁים וְחִכֵּינוּ עַד-אֹר הַבֹּקֶר וּמִצָּאֵנוּ
עוֹן וְעַתָּה לָכוּ וְנִבְאָה וְנַגִּידָה בֵּית
הַמֶּלֶךְ:

9

Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל־שַׁעַר הָעִיר וַיִּגִּידוּ לָהֶם
לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אִין־
שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם־הַסּוֹס אָסוּר
וְהַחֲמֹר אָסוּר וְאֵהָלִים כְּאֲשֶׁר־הֵמָּה:

וַיִּקְרָא הַשַּׁעֲרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
פְּנִימָה:

וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדָּיו
אֲגִידָה־נָּא לָכֶם אֶת אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ אֲרָם
יָדְעוּ כִּי־רָעִים אָנְחָנוּ וַיֵּצְאוּ מִן־הַמַּחֲנֵה
לְהַחֲבֹה (כ' בַּהֲשָׁדָה) [ק' בַּשָּׂדֶה] לֵאמֹר
כִּי־יֵצְאוּ מִן־הָעִיר וְנִתְפָּשׂוּ חַיִּים וְאֶל־
הָעִיר נָבֹא:

וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדָּיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ־נָא
חֲמִשָּׁה מִן־הַסּוֹסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ־בָהּ הֵנָּה כָּכָל־ (כ' הַחֲמוּן) [ק'
הַחֲמוּן] יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ־בָהּ הֵנָּה
כָּכָל־הַחֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־תָּמוּ וְנִשְׁלַחַה
וְנִרְאָה:

וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוֹסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
אֶחָד־י מַחֲנֵה־אֲרָם לֵאמֹר לָבוּ וּרְאוּ:

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וְהִנֵּה כָל־
הַיַּרְדֵּן מְלֵאָה בְּגָדִים וּבְכֵלִים אֲשֶׁר־
הִשְׁלִיכוּ אֲרָם (כ' בַּחֲפֹזִים) [ק' בַּחֲפֹזִים]
וַיֵּשְׁבוּ הַמְּלָאכִים וַיִּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ:

וַיֵּצֵא הָעָם וַיִּבְזּוּ אֶת מַחֲנֵה אֲרָם וַיְהִי
סֶאֱה־סֶלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֶאֱתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל
כְּדָבָר יְהוָה:

וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת־הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר־נִשְׁעַן
עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר וַיִּרְמָסֵהוּ הָעָם בַּשַּׁעַר
וַיָּמָת כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּרַדָּת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו:

וַיְהִי כְּדָבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֶאֱתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסֶאֱה־סֶלֶת
בְּשֶׁקֶל יְהִיָּה כְּעֵת מָחָר בַּשַּׁעַר שְׁמֹרֹן:

So they came and called unto the porters of the city;
and they told them, saying. 'We came to the camp of
the Arameans, and, behold, there was no man there,
neither voice of man, but the horses tied, and the asses
tied, and the tents as they were.'

And the porters called, and they told it to the king's
household within.

And the king arose in the night, and said unto his
servants: 'I will now tell you what the Arameans have
done to us. They know that we are hungry; therefore
are they gone out of the camp to hide themselves in
the field, saying: When they come out of the city, we
shall take them alive, and get into the city.'

And one of his servants answered and said: 'Let some
take, I pray thee, five of the horses that remain, which
are left in the city— behold, they are as all the
multitude of Israel that are left in it; behold, they are as
all the multitude of Israel that are consumed—and let
us send and see.'

They took therefore two chariots with horses; and the
king sent after the host of the Arameans, saying: 'Go
and see.'

And they went after them unto the Jordan; and, lo, all
the way was full of garments and vessels, which the
Arameans had cast away in their haste. And the
messengers returned, and told the king.

And the people went out, and spoiled the camp of the
Arameans. So a measure of fine flour was sold for a
shekel, and two measures of barley for a shekel,
according to the word of the LORD.

And the king appointed the captain on whose hand he
leaned to have the charge of the gate; and the people
trod upon him in the gate, and he died as the man of
God had said, who spoke when the king came down to
him.

And it came to pass, as the man of God had spoken to
the king, saying: 'Two measures of barley for a shekel,
and a measure of fine flour for a shekel, shall be
to-morrow about this time in the gate of Samaria';

וַיַּעַן הַשָּׁלִיֵּשׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר׃
וְהִנֵּה יִהְיֶה עֲשֵׂה אַרְבּוֹת בַּשָּׁמַיִם הִיְהִיָּה
בְּדַבַּר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הַנָּדָר רָאֵה בְּעֵינֶיךָ
וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל׃

19 and that captain answered the man of God, and said:
'Now, behold, if the LORD should make windows in
heaven, might such a thing be?' and he said: 'Behold,
thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat
thereof';

וַיְהִי־לּוֹ בֶן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשָּׁעַר
וַיָּמָת׃ (ס)

20 it came to pass even so unto him; for the people trod
upon him in the gate, and he died.

הפטרת אחרי מות

The Haftara is Ezekiel 22:1 – 22:19. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 177. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 162.

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

XXII:1 Moreover the word of the LORD came unto me,
saying:

וְאַתָּה בֶן־אָדָם הַתְּשַׁפֵּט הַתְּשַׁפֵּט אֶת־עִיר
הַדְּמָיִם וְהַיְדוּדֶתָּהּ אֵת כָּל־תּוֹעֲבוֹתֶיהָ׃

2 'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt thou
judge the bloody city? then cause her to know all her
abominations.

וְאַמְרָתָּ כֹּה אָמַר' אֲדַנִּי יְהוָה עִיר שִׁפְכָת
דָּם בְּתוֹכָהּ לִבּוֹא עָתָה וְעִשְׂתָּה גְלוּלִים
עָלֶיהָ לְטִמְאָה׃

3 And thou shalt say: Thus saith the Lord GOD: O city
that sheddest blood in the midst of thee, that thy time
may come, and that makest idols unto thyself to defile
thee;

בְּדַמְךָ אֲשֶׁר־שִׁפְכָתָּ אֲשַׁמְתָּ וּבְגִלוּלֶיךָ
אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ טִמְאַתָּ וַתִּקְרִיבִי יָמֶיךָ וַתָּבֹא
עַד־שְׁנוֹתֶיךָ עַל־כֵּן נִתְּתִיךָ חֲרָפָה לַגּוֹיִם
וְסִלְסָה לְכָל־הָאֲרָצוֹת׃

4 thou art become guilty in thy blood that thou hast
shed, and art defiled in thine idols which thou hast
made; and thou hast caused thy days to draw near, and
art come even unto thy years; therefore have I made
thee a reproach unto the nations, and a mocking to all
the countries!

הַקְרִיבוֹת וְהַרְחָקוֹת מִמֶּנִּי יִתְקַלְסוּ־בְךָ
טִמְאַת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה׃

5 Those that are near, and those that are far from thee,
shall mock thee, thou defiled of name and full of
tumult.

הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְזִרְעוֹ הָיוּ בְךָ
לְמַעַן שִׁפְךָ־דָם׃

6 Behold, the princes of Israel, every one according to
his might, have been in thee to shed blood.

אָב וְאִם הִקְלוּ בְךָ לִגְר עָשׂוּ בַעֲשָׁק
בְּתוֹכְךָ יָתוֹם וְאִלְמָנָה הוֹנוּ בְךָ׃

7 In thee have they made light of father and mother; in
the midst of thee have they dealt by oppression with
the stranger; in thee have they wronged the fatherless
and the widow.

קִדְשֵׁי בְּזִית וְאֶת־שַׁבְּתֵי תִּקְלָתָ׃

8 Thou hast despised My holy things, and hast profaned
My sabbaths.

אֲנָשֵׁי רִכִּיל הָיוּ בְךָ לְמַעַן שִׁפְךָ־דָם וְאִל־
הַהָרִים אָכְלוּ בְךָ זִמָּה עָשׂוּ בְּתוֹכְךָ׃

9 In thee have been talebearers to shed blood; and in
thee they have eaten upon the mountains; in the midst
of thee they have committed lewdness.

עֲרוֹת־אָב גִּלְה־בָּךְ טְמֵאת הַנִּדָּה עֲנוּ־בָךְ:

10 In thee have they uncovered their fathers' nakedness; in thee have they humbled her that was unclean in her impurity.

וְאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה תוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת־כַּלְתּוֹ טִמֵּא בְזֻמָּה וְאִישׁ אֶת־אָחִיתוֹ בַּת־אָבִיו עָנָה־בָּךְ:

11 And each hath committed abomination with his neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his daughter-in-law; and each in thee hath humbled his sister, his father's daughter.

שָׁחַד לְקַחוּ־בָךְ לְמַעַן שְׂפָד־דָּם נָשָׁךְ וְתִרְבִּית לְקַחַת וּתְבַצְעִי רַעִיף בַּעֲשָׂק וְאֲנִי שָׁכַחְתָּ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוֹה:

12 In thee have they taken gifts to shed blood; thou hast taken interest and increase, and thou hast greedily gained of thy neighbours by oppression, and hast forgotten Me, saith the Lord GOD.

וְהִנֵּה הַכִּיתִי כַּפִּי אֶל־בִּצְעֶךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ וְעַל־דָּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ:

13 Behold, therefore, I have smitten My hand at thy dishonest gain which thou hast made, and at thy blood which hath been in the midst of thee.

הֲיִעָמֵד לְבָבְךָ אִם־תַּחֲזֹקְנָה יָדֶיךָ לַיָּמִים אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוֹה דְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי:

14 Can thy heart endure, or can thy hands be strong, in the days that I shall deal with thee? I the LORD have spoken it, and will do it.

וְהַפִּיצוֹתִי אוֹתְךָ בַּגּוֹיִם וְזָרִיתִיךָ בְּאַרְצוֹת וְהִתְמַתִּי טְמֵאתְךָ מִמֶּנּוּ:

15 And I will scatter thee among the nations, and disperse thee through the countries; and I will consume thy filthiness out of thee.

וְנִחַלְתָּ בָךְ לְעֵינֵי גוֹיִם וַיִּדְעַת כִּי־אֲנִי יְהוֹה: (פ)

16 And thou shalt be profaned in thyself, in the sight of the nations; and thou shalt know that I am the LORD.'

וַיְהִי דְּבַר־יְהוֹה אֵלַי לֵאמֹר:

17 And the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן־אָדָם הִיוּ־לִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל (כ') לְסוּגָה[ק'] לְסִיגָה כָּלֶם נְחָשֶׁת וּבָדִיל וּבְרֹזַל וְעוֹפְרָת בְּתוֹךְ כּוֹר סָגִים כֶּסֶף הָיוּ: (ס)

18 'Son of man, the house of Israel is become dross unto Me; all of them are brass and tin and iron and lead, in the midst of the furnace; they are the dross of silver.

לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה יֵעַן הֵינִי כָלְכֶם לְסִיגָה לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל־תּוֹךְ יְרוּשָׁלָּם:

19 Therefore thus saith the Lord GOD: Because ye are all become dross, therefore, behold, I will gather you into the midst of Jerusalem.

הפטרת קדשים

The Haftara is Amos 9:7 – 9:15. When Aharei Mot and Kedoshim are combined, read the Haftara for Aharei Mot on page 150.

הֲלוֹא כְּבָנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
נֹאמְ-יְהוָה הֲלוֹא אֶת-יִשְׂרָאֵל הֶעֱלִיתִי
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּים מִכַּפְתּוֹר וְאַרָם
מִקִּיר:

IX:7

Are ye not as the children of the Ethiopians unto Me,
O children of Israel? saith the LORD. Have not I
brought up Israel out of the land of Egypt, And the
Philistines from Caphtor, And Aram from Kir?

הִנֵּה עֵינָיו אֲדֹנָי יְהוָה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה
וְהַשְׁמֵדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה אֲפֹס כִּי
לֹא הַשְׁמִיד אֲשָׁמִיד אֶת-בֵּית יַעֲקֹב נֹאמְ-
יְהוָה:

8

Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the sinful
kingdom, And I will destroy it from off the face of the
earth; Saving that I will not utterly destroy the house
of Jacob, Saith the LORD.

כִּי-הִנֵּה אֲנֹכִי מִצְוֶה וְהִנְעוֹתִי בְּכָל-הַגּוֹיִם
אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוּעַ בַּכְּבֵּלָה
וְלֹא-יִפּוֹל צֶרֶד אֶרֶץ:

9

For, lo, I will command, and I will sift the house of
Israel among all the nations, Like as corn is sifted in a
sieve, Yet shall not the least grain fall upon the earth.

בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֹמְרִים לֹא-
תִגָּשׁ וְתִקְדֶּימ בְּעַדֵּינוּ הָרָעָה:

10

All the sinners of My people shall die by the sword,
That say: 'The evil shall not overtake nor confront us.'

בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת-סֶכֶת דָּוִיד הַנִּפְלֹת
וְגִדְרֹתַי אֶת-פְּרִצֵּיהֶן וְהִרְסֵתִיו אָקִים
וּבְנִיתִיהָ בַּיּוֹם עוֹלָם:

11

In that day will I raise up The tabernacle of David that
is fallen, And close up the breaches thereof, And I will
raise up his ruins, And I will build it as in the days of
old;

לְמַעַן יִירְשׁוּ אֶת-שְׂאֲרֵית אֲדוֹם וְכָל-
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נֹאמְ-יְהוָה
עֲשֵׂה זֹאת: (פ)

12

That they may possess the remnant of Edom, And all
the nations, upon whom My name is called, Saith the
LORD that doeth this.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאמְ-יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ
בַּקֶּצֶר וְדֹרֵךְ עֹנְבִים בְּמִשְׁךְ הַזֶּרַע וְהַטִּיפוּ
הַהָרִים עֹסִים וְכָל-הַגְּבָעוֹת תִּתְמוּגְגְנָה:

13

Behold, the days come, saith the LORD, That the
plowman shall overtake the reaper, And the treader of
grapes him that soweth seed; And the mountains shall
drop sweet wine, And all the hills shall melt.

וְשִׁבְתִּי אֶת-שְׁבוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי עָרִים
נִשְׁמֹת וְיָשְׁבוּ וְנָטְעוּ כִרְמִים וְשָׁתוּ אֶת-יֵינֵם
וְעָשׂוּ גִזְזֹת וְאָכְלוּ אֶת-פְּרִיָּהֶם:

14

And I will turn the captivity of My people Israel, And
they shall build the waste cities, and inhabit them;
And they shall plant vineyards, and drink the wine
thereof; They shall also make gardens, and eat the fruit
of them.

וְנִטְעֵתִים עַל-אֲדָמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד
מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ:

15

And I will plant them upon their land, And they shall
no more be plucked up Out of their land which I have
given them, Saith the LORD thy God.

הפסרת אמור

The Haftara is Ezekiel 44:15 – 44:31.

והכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צִדּוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ
אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בְּתַעֲזוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
מֵעָלַי הִמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי לְשִׁרְתָּנִי וְעָמְדוּ
לִפְנֵי לְהַקְרִיב לִי תֵלֶב וְדָם נֶאֱמָר אֲדַגִּי
יְהוָה:

XLIV:15

But the priests the Levites, the sons of Zadok, that kept the charge of My sanctuary when the children of Israel went astray from Me, they shall come near to Me to minister unto Me; and they shall stand before Me to offer unto Me the fat and the blood, saith the Lord God;

הִמָּה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי וְהִמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי
שְׁלַחֲנִי לְשִׁרְתָּנִי וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶתִּי:

16

they shall enter into My sanctuary, and they shall come near to My table, to minister unto Me, and they shall keep My charge.

וְהָיָה בְּבֹאֵם אֶל־שַׁעְרֵי הַחֲצָר הַפְּנִימִית
בְּגָדֵי פִשְׁתִּים יִלְבָּשׁוּ וְלֹא־יָעֲלֶה עֲלֵיהֶם
צֹמֶר בְּשָׂרָתָם בְּשַׁעְרֵי הַחֲצָר הַפְּנִימִית
וּבִיתָהּ:

17

And it shall be that when they enter in at the gates of the inner court, they shall be clothed with linen garments; and no wool shall come upon them, while they minister in the gates of the inner court, and within.

פָּאָרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־רֹאשָׁם וּמִכְנָסֵי
פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־מִתְנֵיהֶם לֹא יִחַגְרוּ בַּיָּזַע:

18

They shall have linen tires upon their heads, and shall have linen breeches upon their loins; they shall not gird themselves with any thing that causeth sweat.

וּבְצֵאתָם אֶל־הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה אֶל־הַחֲצָר
הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעָם יִפְשְׁטוּ אֶת־בְּגָדֵיהֶם
אֲשֶׁר־הִמָּה מִשְׁרָתָם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם
בְּלִשְׁכַת הַקֹּדֶשׁ וְלִבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים
וְלֹא־יִקְדָּשׁוּ אֶת־הָעָם בְּבְגָדֵיהֶם:

19

And when they go forth into the outer court, even into the outer court to the people, they shall put off their garments wherein they minister, and lay them in the holy chambers, and they shall put on other garments, that they sanctify not the people with their garments.

וְרֹאשָׁם לֹא יִגְלְחוּ וּפָרַע לֹא יִשְׁלַחוּ כְּסוּם
יִכְסְמוּ אֶת־רֹאשֵׁיהֶם:

20

Neither shall they shave their heads, nor suffer their locks to grow long; they shall only poll their heads.

וְיִין לֹא־יִשְׁתּוּ כָּל־כֹּהֵן בְּבֹאֵם אֶל־הַחֲצָר
הַפְּנִימִית:

21

Neither shall any priest drink wine, when they enter into the inner court.

וְאִלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים כִּי
אִם־בְּתוּלָת מִזְרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאִלְמָנָה
אֲשֶׁר תִּהְיֶה אִלְמָנָה מִכֹּהֵן יִקְחוּ:

22

Neither shall they take for their wives a widow, nor her that is put away; but they shall take virgins of the seed of the house of Israel, or a widow that is the widow of a priest.

וְאֶת־עַמִּי יוֹדוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל וּבֵין־טָמֵא
לְטָהוֹר וְיִדְעוּם:

23

And they shall teach My people the difference between the holy and the common, and cause them to discern between the unclean and the clean.

וְעַל־רִיב הִמָּה יַעֲמִדוּ (כ' לַשְּׁפֹט) [ק'
לְמִשְׁפָּט] בְּמִשְׁפָּטִי (כ' וּשְׁפֹטָהוּ) [ק'
יִשְׁפָּטָהוּ] וְאֶת־תּוֹרָתִי וְאֶת־חֻקֹּתַי בְּכָל־
מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי יִקְדָּשׁוּ:

24

And in a controversy they shall stand to judge; according to Mine ordinances shall they judge it; and they shall keep My laws and My statutes in all My appointed seasons, and they shall hallow My sabbaths.

וְאֵל־מֵת אָדָם לֹא יָבוֹא לְטַמְּאָהּ כִּי אִם־
לְאָב וּלְאֵם וּלְבֶן וּלְבַת וְלֶאֱחָ וְלֶאֱחֹת
אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לָאִישׁ יִטְמָאוּ:

וְאַחֲרֵי טָהָרְתוּ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לוֹ:

וּבְיוֹם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֹצֵר
הַפְּנִימִית לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ יִקְרִיב חַטָּאתוֹ
נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוִה:

וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נָחֵלְתֶם וְאַחֲזֶה
לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי אֲחֻזָּתָם:

הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֲשָׁם הַמָּזָה יֹאכְלוּם
וְכָל־תְּרוֹם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יִהְיֶה:

וְרֵאשִׁית כָּל־בְּכוֹרֵי כָל וְכָל־תְּרוֹמַת כָּל
מִכַּל תְּרוֹמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יִהְיֶה וְרֵאשִׁית
עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהַגִּית בְּרָכָה
אֶל־בֵּיתְךָ:

כָּל־נֶבֶלָה וְטֶרֶפָּה מִן־הָעוֹף וּמִן־הַבְּהֵמָה
לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: (פ)

25 And they shall come near no dead person to defile themselves; but for father, or for mother, or for son, or for daughter, for brother, or for sister that hath had no husband, they may defile themselves.

26 And after he is cleansed, they shall reckon unto him seven days.

27 And in the day that he goeth into the sanctuary, into the inner court, to minister in the sanctuary, he shall offer his sin-offering, saith the Lord GOD.

28 And it shall be unto them for an inheritance: I am their inheritance; and ye shall give them no possession in Israel: I am their possession.

29 The meal-offering, and the sin-offering, and the guilt-offering, they, even they, shall eat; and every devoted thing in Israel shall be theirs.

30 And the first of all the first-fruits of every thing, and every heave-offering of every thing, of all your offerings, shall be for the priests; ye shall also give unto the priest the first of your dough, to cause a blessing to rest on thy house.

31 The priests shall not eat of any thing that dieth of itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

הפסרת בהר

The Haftara is Jeremiah 32:6 – 32:27.

וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הִנֵּה דְבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

XXXII:6

And Jeremiah said: 'The word of the LORD came unto me, saying:

הִנֵּה חֲנַמֶּל בֶּן־שָׁלֹם דִּידְךָ בָּא אֵלַיךְ
לֵאמֹר קְנֵה לְךָ אֶת־שְׂדֵי אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת כִּי
לְךָ מִשְׁפָּט הַגְּאֻלָּה לְקִנּוֹת:

7

Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle, shall come unto thee, saying: Buy thee my field that is in Anathoth; for the right of redemption is thine to buy it.'

וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי כַּדְּבַר יְהוָה
אֶל־חֹצֵר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה
נָא אֶת־שְׂדֵי אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת אֲשֶׁר בְּאַרְצָן
בְּנִימִין כִּי־לְךָ מִשְׁפָּט הִרְשָׁה וּלְךָ
הַגְּאֻלָּה קְנֵה־לְךָ וְאָדַע כִּי דְבַר־יְהוָה
הוּא:

8

So Hanamel mine uncle's son came to me in the court of the guard according to the word of the LORD, and said unto me: 'Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the land of Benjamin; for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself.' Then I knew that this was the word of the LORD.

וַאֲקָנָה אֶת־הַשָּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמְאֵל בֶּן־דָּדִי
אֲשֶׁר בַּעֲנֹתוֹת וַאֲשַׁקְלֶה־לוֹ אֶת־הַכֶּסֶף
שִׁבְעָה שֶׁקֶלִים וְעֶשְׂרֵה הֶכֶסֶף:

9 And I bought the field that was in Anathoth of
Hanamel mine uncle's son, and weighed him the
money, even seventeen shekels of silver.

וַאֲכָתַב בְּסֵפֶר וַאֲחַתָּם וְאֶעֱד עֵדִים
וַאֲשַׁקֵּל הַכֶּסֶף בְּמֵאזְנַיִם:

10 And I subscribed the deed, and sealed it, and called
witnesses, and weighed him the money in the balances.

וַאֲקַח אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת־הַחֲתוּם
הַמִּצְנָה וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוּי:

11 So I took the deed of the purchase, both that which
was sealed, containing the terms and conditions, and
that which was open;

וְאִתָּן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־
נְרִיָּה בֶּן־מַחֲסִיָּה לְעֵינֵי חֲנַמְאֵל דָּדִי
וּלְעֵינֵי הָעֵדִים הַכֹּתְבִים בְּסֵפֶר הַמִּקְנָה
לְעֵינֵי כָל־הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בַּחֲצָר
הַמִּטְרָה:

12 and I delivered the deed of the purchase unto Baruch
the son of Neriah, the son of Mahseiah, in the presence
of Hanamel mine uncle['s son], and in the presence of
the witnesses that subscribed the deed of the purchase,
before all the Jews that sat in the court of the guard.

וַאֲצַוֶּה אֶת־בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר:

13 And I charged Baruch before them, saying:

כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לְקֹחַ אֶת־הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה אֶת סֵפֶר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֶת הַחֲתוּם וְאֶת סֵפֶר הַגְּלוּי
הַזֶּה וּנְתַתֶּם בְּכָל־חֹרֶשׁ לְמַעַן יַעֲמִדוּ
יָמִים רַבִּים: (ס)

14 'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Take
these deeds, this deed of the purchase, both that which
is sealed, and this deed which is open, and put them in
an earthen vessel; that they may continue many days.

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וּשְׂדוֹת וְכַרְמִים בָּאָרֶץ
הַזֹּאת: (פ)

15 For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel:
Houses and fields and vineyards shall yet again be
bought in this land.'

וְאַתְּפִלֵּל אֶל־יְהוָה אַחֲרַי תַּתִּי אֶת־סֵפֶר
הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה לֵאמֹר:

16 Now after I had delivered the deed of the purchase
unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the
LORD, saying:

אָהָה אֲדֹנָי יְהוָה הִנֵּהוּ אַתָּה עָשִׂיתָ
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכַחַךְ הַגָּדוֹל
וּבְזֹרְעֶךָ הַנְּטוּיָה לֹא־יִפְלֵא מִמֶּךָ כָּל־
דָּבָר:

17 'Ah Lord GOD! behold, Thou hast made the heaven
and the earth by Thy great power and by Thy
outstretched arm; there is nothing too hard for Thee;

עֲשֵׂה חֶסֶד לְאַלְפִים וּמִשְׁלֵם עֵזֶן אֲבוֹת
אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ:

18 who showest mercy unto thousands, and
recompensest the iniquity of the fathers into the
bosom of their children after them; the great, the
mighty God, the LORD of hosts is His name;

גָּדֹל הָעֲצָה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר־עֵינֶיךָ
פְּקֻחוֹת עַל־כָּל־דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לַתֵּת
לְאִישׁ כְּדֶרְכּוֹ וּכְפָרִי מַעֲלָלָיו:

19 great in counsel, and mighty in work; whose eyes are
open upon all the ways of the sons of men, to give
every one according to his ways, and according to the
fruit of his doings;

<p>אֲשֶׁר־שָׁמַתָּ אֹתוֹת וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבִישְׂרָאֵל וּבְאֲדָם וַתַּעֲשֶׂה־ לָךְ שֵׁם כִּיּוֹם הַזֶּה:</p>	<p>20 who didst set signs and wonders in the land of Egypt, even unto this day, and in Israel and among other men; and madest Thee a name, as at this day;</p>
<p>וַתֵּצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה וּבְאִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָדוֹל:</p>	<p>21 and didst bring forth Thy people Israel out of the land of Egypt with signs, and with wonders, and with a strong hand, and with an outstretched arm, and with great terror;</p>
<p>וַתִּתֵּן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־ נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לָתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ:</p>	<p>22 and gavest them this land, which Thou didst swear to their fathers to give them, a land flowing with milk and honey;</p>
<p>וַיָּבֹאוּ וַיִּירָשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלְךָ (כ') וּבְתוֹרוֹתְךָ] ק' וּבְתוֹרָתְךָ] לֹא־הָלְכוּ אֶת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וַתִּקְרָא אֹתָם אֶת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת:</p>	<p>23 and they came in, and possessed it; but they hearkened not to Thy voice, neither walked in Thy law; they have done nothing of all that Thou commandedst them to do; therefore Thou hast caused all this evil to befall them;</p>
<p>הִנֵּה הַסְלָלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלִכְדָּהּ וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִיא וְהִנֵּה רָאָה:</p>	<p>24 behold the mounds, they are come unto the city to take it; and the city is given into the hand of the Chaldeans that fight against it, because of the sword, and of the famine, and of the pestilence; and what Thou hast spoken is come to pass; and, behold, Thou seest it.</p>
<p>וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדֹנָי יְהוֹה קְנֵה־לִּי הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעֵד עֲדִים וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים: (ס)</p>	<p>25 Yet Thou hast said unto me, O Lord GOD: Buy thee the field for money, and call witnesses; whereas the city is given into the hand of the Chaldeans.'</p>
<p>וַיְהִי דְבַר־יְהוֹה אֵל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:</p>	<p>26 Then came the word of the LORD unto Jeremiah, saying:</p>
<p>הִנֵּה אֲנִי יְהוֹה אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר הַמִּמְּנִי וּפֶלֶא כָל־דְּבָר:</p>	<p>27 'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is there any thing too hard for Me?</p>

הפטרת בחקתי

The Haftara is Jeremiah 16:19 – 17:14. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 162.

<p>יְהוֹה עֲזִי וּמַעֲזִי וּמִנוֹסִי בְּיוֹם צָרָה אֵלֶיךָ גוֹיִם יָבֹאוּ מֵאֲפָסִי־אֶרֶץ וַיֹּאמְרוּ אֶף־שִׁקְרָה נִחַלּוּ אֲבוֹתֵינוּ הַבֵּל וְאִין־בָּם מוֹעִיל:</p>	<p>XVI:19 O LORD, my strength, and my stronghold, And my refuge, in the day of affliction, Unto Thee shall the nations come From the ends of the earth, and shall say: 'Our fathers have inherited nought but lies, Vanity and things wherein there is no profit.'</p>
<p>הִיעֲשֶׂה־לּוֹ אָדָם אֱלֹהִים וְהָמָּה לֹא אֱלֹהִים:</p>	<p>20 Shall a man make unto himself gods, And they are no gods?</p>

לְכֵן הִנְנִי מוֹדִיעִם בַּפֶּעַם הַזֹּאת אוֹדִיעִם
אֶת־יָדִי וְאֶת־גְּבוּרָתִי וַיֵּדְעוּ כִּי־שְׁמִי
יְהוָה: (ס)

חַטָּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בַּעֵט בְּרָזָל בְּצַפְרָן
שְׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל־לֹחַ לִבָּם וּלְקַרְנוֹת
מִזְבְּחוֹתֵיכֶם:

כַּזָּכָר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וְאַשְׁרֵיהֶם עַל־עֵץ
רַעְנָן עַל גְּבָעוֹת הַגְּבוּהוֹת:

הָרָרִי בַשָּׂדֶה חִילָקְךָ כָּל־אוֹצְרוֹתֶיךָ לְבִי
אֶתֶּן בְּמַתְּיָךְ בַּחֲטָאת בְּכָל־גְּבוּלֶיךָ:

וְשִׁמַּטְתָּהּ וּבָךְ מִנַּחֲלָתְךָ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ
וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת־אֹיְבֶיךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־
יָדַעְתָּ כִּי־אֵשׁ קָדַחְתָּם בְּאַפִּי עַד־עוֹלָם
תִּוָּקֵד: (ס)

כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח
בְּאָדָם וְשֵׁם בָּשָׂר זִרְעוֹ וּמִן־יְהוָה יִסּוּר
לְבוֹ:

וְהָיָה כַּעֲרַעַר בְּעֶרְבָה וְלֹא יֵרָאֶה כִּי־יָבוֹא
טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָדִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ מְלַחָה
וְלֹא תִשָּׁב: (ס)

בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה וְהָיָה
יְהוָה מִבְּטָחוֹ:

וְהָיָה כַּעֵץ שָׁתוּל עַל־מַיִם וְעַל־יּוֹבֵל
יִשְׁלַח שָׁרָשָׁיו וְלֹא (כ' ירא) [ק' יֵרָאֵה] כִּי־
יָבֹא חֹם וְהָיָה עֲלָהּ רַעְנָן וּבִשְׁנַת בָּצָרָה
לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמָּשׁ מִעֲשׂוֹת פָּרִי:

עֵקֶב הַלֵּב מִכָּל וְאָנֶשׁ הוּא מִי יֵדְעֵנּוּ:

אֲנִי יְהוָה חֲקֹר לֵב בַּתֵּן כְּלִיּוֹת וּלְתַת
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כַּפָּרִי מַעַלְלָיו: (ס)

קָרָא דָגֵר וְלֹא יֵלֵד עֶשֶׂה עֶשֶׂה וְלֹא
בְּמִשְׁפָּט בַּחֲצִי יָמּוֹ יַעֲזֹבֵנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ
יִהְיֶה נָבֹל:

21 Therefore, behold, I will cause them to know, This
once will I cause them to know My hand and My
might; And they shall know that My name is the
LORD.

XVII:1 The sin of Judah is written With a pen of iron, and
with the point of a diamond; It is graven upon the
tablet of their heart, And upon the horns of your
altars.

2 Like the symbols of their sons are their altars, And
their Asherim are by the leafy trees, Upon the high
hills.

3 O thou that sittest upon the mountain in the field, I
will give thy substance and all thy treasures for a spoil,
And thy high places, because of sin, throughout all thy
borders.

4 And thou, even of thyself, shalt discontinue from thy
heritage That I gave thee; And I will cause thee to serve
thine enemies In the land which thou knowest not;
For ye have kindled a fire in My nostril, Which shall
burn for ever.

5 Thus saith the LORD: Cursed is the man that trusteth
in man, And maketh flesh his arm, And whose heart
departeth from the LORD.

6 For he shall be like a tamarisk in the desert, And shall
not see when good cometh; But shall inhabit the
parched places in the wilderness, A salt land and not
inhabited.

7 Blessed is the man that trusteth in the LORD, And
whose trust the LORD is.

8 For he shall be as a tree planted by the waters, And
that spreadeth out its roots by the river, And shall not
see when heat cometh, But its foliage shall be
luxuriant; And shall not be anxious in the year of
drought, Neither shall cease from yielding fruit.

9 The heart is deceitful above all things, And it is
exceeding weak—who can know it?

10 I the LORD search the heart, I try the reins, Even to
give every man according to his ways, According to the
fruit of his doings.

11 As the partridge that broodeth over young which she
hath not brought forth, So is he that getteth riches,
and not by right; In the midst of his days he shall leave
them, And at his end he shall be a fool.

כִּסֵּא כְבוֹד מְרוֹם מֵרֵאשׁוֹן מְקוֹם
מִקְדָּשְׁנוּ:

12

Thou throne of glory, on high from the beginning,
Thou place of our sanctuary,

מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל-עֲזָבֶיךָ יִבְשׁוּ (כ'
יְסוּרִי) [ק' וְסוּרִי] בָּאָרֶץ יִכָּתְבוּ כִּי עָזְבוּ
מִקְדָּר מַיִם-חַיִּים אֶת-יְהוָה: (פ)

13

Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake Thee
shall be ashamed; They that depart from Thee shall be
written in the earth, Because they have forsaken the
LORD, The fountain of living waters.

רְפְּאֵנִי יְהוָה וְאֶרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאִנְשָׁעָה כִּי
תִּהְלֶתִי אֲתָה:

14

Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me, and
I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

The Maftir for Shabbat Rosh Hodesh is Numbers 28:9 – 15.

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי-כִבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה
תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֶלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן וְנִסְכָּהּ:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עֹלֹת שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ עַל-עֹלֹת הַתָּמִיד
וְנִסְכָּהּ: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

וּבְרָאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה
פָּרִים בְּנֵי-בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כִּבְשִׁים
בְּנֵי-שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֶלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֶלֶת
מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְאַיִל הָאֶחָד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

וְעֶשְׂרֵן עֶשְׂרֹן סֶלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן
לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ נִיחָח אֲשֶׁה
לַיהוָה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הַהֵין וַיְהִי לַפָּר וּשְׁלִישִׁת
הַהֵין לְאַיִל וּרְבִיעֶת הַהֵין לְכֶבֶשׂ יֵין נֹאת
עֹלֹת חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

וּשְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לַחֲטָאת לַיהוָה
עַל-עֹלֹת הַתָּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכּוֹ: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

The Haftara for Shabbat Rosh Hodesh is Isaiah 66:1 – 24.

כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסֵּאִי וְהָאָרֶץ תַּחֲמִי
רַגְלִי אֵי-יְהוָה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנוּ-לִי וְאֵי-יְהוָה
מָקוֹם מְנוּחָתִי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

וְאֵת-כָּל-אֱלֹהֵי יָדַי עָשִׂתָּה וַיְהִיו כָּל-אֱלֹהֵי
נֶאֱמַר-יְהוָה וְאֵל-יְהוָה אֶבִּישׁ אֶל-עֲנִי
וְנִכְהָרוּחַ וְחָרָד עַל-דְּבָרִי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכֶּה-אִישׁ זֹבֵחַ הַשֶּׁה עֶרְקָה
כָּלֵב מַעֲלָה מִנְחָה דָם-חֲזִיר מִזְכִּיר לְבָנָה
מִבְרָךְ אֲזֵן גַּם הִמָּה בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם
וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חִפְצָה:

גַּם-אֲנִי אֶבְחַר בַּתְּעַלְלֵיהֶם וּמִגִּוְרֵתָם
אֶבְיֹא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאֵין עֹנָה דְּבַרְתִּי
וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינֵי וּבְאָשֶׁר
לֹא-חִפְצָתִי בָחַר: (ס)

שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל-דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׂנֵאִיכֶם מִנְדִּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי
יִכְבֹּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ:

קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מַהֲיָכָל קוֹל יְהוָה
מִשָּׁלֵם גְּמוּל לְאֵיבָיו:

בְּטָרִם תַּחֲוִיל יִלְדָה בְּטָרִם יָבּוּא חֶבֶל לָהּ
וְהִמְלִיטָה זָכָר:

מִי-שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה הַיּוֹחֵל
אֶרֶץ בְּנוֹם אֶחָד אִם-יּוֹלֵד גּוֹי פֶּעַם אַחַת
כִּי-תֵלֶּה גַם-יִלְדָה צֵיִן אֶת-בָּנֶיהָ:

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֶר יְהוָה
אִם-אֲנִי הַמוֹלִיד וְעַצְרֹתִי אָמַר אֱלֹהֶיךָ:
(ס)

שִׂמְחוּ אֶת-יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל-אֲתֵבֶיהָ
שִׂישׂוּ אֶתְהָ מְשׁוֹשׁ כָּל-הַמְתַּאבְּלִים עָלֶיהָ:

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׁד תִּנְחַמֶּיהָ
לְמַעַן תִּמְצְוּ וְהִתְעַנְּגֶתֶם מִזֵּי כְבוֹדָהּ:
(ס)

כִּי-כֵהוּ אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה-אֲלֶיהָ כְּנָהָר
שָׁלוֹם וּכְנַחֲל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקֶתֶם
עַל-צֵד תִּנְשְׂאוּ וְעַל-בְּרָכִים תִּשְׁעֶשְׂעוּ:

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִנְחַמְנוּ בֶן אֶחָד אֲנַחְמְכֶם
וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמוּ:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a land born in one day? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

וְרֵאִיתֶם וְשֵׁשׁ לַבָּכִים וְעֲצָמוֹתֵיכֶם כִּדְשָׁא
תִּפְרַחְנָה וְנוֹדְעָה יְד־יְהוָה אֶת־עַבְדּוֹ
וְזַעַם אֶת־אֵיבָיו: (ס)

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the LORD shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

כִּי־הֵנָּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסּוּפָה
מִרְכָּבָתָיו לְהָשִׁיב בַּחֲמָה אָפּוֹ וְגַעְרָתוֹ
בְּלַחֲבֵי־אֵשׁ:

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבַחֲרָבוֹ
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוֹ חָלָל יְהוָה:

16 For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.

הַמְתַּקְדָּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגְּנוֹת אַחֵר
(כ' אַחֵד) [ק' אַחַת] בַּתְּנוֹךְ אֶכְלִי בָשָׂר
הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעֶכְבֵּר יַחְדָּו יִסְפוּ
נֶאֱמַר יְהוָה:

17 They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

וְאֶנֶכִּי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשַׁבְתֵּיהֶם בָּאָה לְקַבֵּץ
אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשֹׁנוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ
אֶת־כְּבוֹדִי:

18 For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

וְשִׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשַׁלַּחְתִּי מֵהֶם פְּלִיטִים
אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלֹד מִשְׁכֵּי קֶשֶׁת
תִּבֵּל וַיּוֹן הָאִיִּים הָרְחָקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ
אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם:

19 And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
מִנְחָה לַיהוָה בְּסוּסִים וּבְרֶכֶב וּבַצִּמְדִּים
וּבַפָּרָדִּים וּבַכְּרָוֹת עַל הָר קָדְשִׁי
יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכֵלִי טָהוֹר בֵּית
יְהוָה:

20 And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the LORD, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the LORD, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the LORD.

וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לְלוֹיִם אָמַר
יְהוָה:

21 And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the LORD.

כִּי כֹאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי
נֶאֱמַר יְהוָה כֵּן יַעֲמֵד זְרַעְכֶּם וְשִׁמְכֶם:

22 For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

וְהָיָה מִדִּי־חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדֵּי־שָׁבַת
בְּשַׁבָּתוֹ יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי
אָמַר יְהוָה:

23 And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וַיֵּרְאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים כִּי
כִי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכָּבֵּה
וְהָיוּ דִרְאוֹן לְכָל-בָּשָׂר: וְהָיָה מִדֵּי חָדָשׁ
בַּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בַּשַּׁבָּת יָבוֹא כָּל בָּשָׂר
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי יְהוָה

24 And they shall go forth, and look Upon the carcasses
of the men that have rebelled against Me; For their
worm shall not die, Neither shall their fire be
quenched; And they shall be an abhorring unto all
flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftara for Shabbat Maḥar Ḥodesh is I Samuel 20:18 – 42.

וַיֹּאמֶר-לוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ וְנִפְקְדָתָ כִּי
יִפְקֹד מוֹשְׁבֶךָ:

XX:18 And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new
moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

וְשָׁלַשְׁתָּ תִּתְרַד מָאֹד וּבָאתָ אֶל-הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה וְיִשְׁבְּתָהּ
אֶצֶל הָאֶבֶן הָאֵזֶל:

19 And in the third day thou shalt hide thyself well, and
come to the place where thou didst hide thyself in the
day of work, and shalt remain by the stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלֹשֶׁת הַחֲצִים צִדָּה אֹרֶה
לְשִׁלַּח-לִי לְמִטְרָה:

20 And I will shoot three arrows to the side-ward, as
though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֲשִׁלַּח אֶת-הַנָּעַר לְךָ מֵצֵא
אֶת-הַחֲצִים אִם-אָמַר אֲמֹר לְנָעַר הִנֵּה
הַחֲצִים מִמֶּנִּי וְהִנֵּה קָחְנוּ וּבָאָה כִּי-שָׁלוֹם
לָךְ וְאִין דְּבַר חֵי-יְהוָה:

21 And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows.
If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this
side of thee; take them, and come; for there is peace to
thee and no hurt, as the LORD liveth.

וְאִם-כֵּה אֲמַר לְעֹלָם הִנֵּה הַחֲצִים מִמֶּנִּי
וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שְׁלַחְתָּ יְהוָה:

22 But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are
beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee
away.

וְהִדְבַּר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה
בֵּינִי וּבֵינֶךָ עַד-עוֹלָם: (ס)

23 And as touching the matter which I and thou have
spoken of, behold, the LORD is between me and thee
for ever.'

וַיִּסְתֵּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיָּשָׁב
הַמֶּלֶךְ (כ' ע"ל) [ק' אֶל-]הַלֶּחֶם לֶאֱכֹל:

24 So David hid himself in the field; and when the new
moon was come, the king sat him down to the meal to
eat.

וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבּוֹ כַּפְּעָם בְּפָעַם
אֶל-מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיָּקֶם יְהוֹנָתָן וַיָּשָׁב אֲבִנֶר
מִצֵּד שָׂאוֹל וַיִּפְקֹד מָקוֹם דָּוִד:

25 And the king sat upon his seat, as at other times, even
upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and
Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

וְלֹא-דִבֶּר שָׂאוֹל מֵאַוְמָה בְּיוֹם הַהוּא כִּי
אָמַר מִקְרָה הוּא בָּלְתִּי טָהוֹר הוּא כִּי-לֹא
טָהוֹר: (ס)

26 Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he
thought: 'Something hath befallen him, he is unclean;
surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחָרֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפָּקֵד מְקוֹם
דָּוִד (פ) וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ
מִדָּוִעַ לֹא־בָא בֶן־יִשִּׁי גַם־תָּמוּל גַּם־הַיּוֹם
אֶל־הַלֶּחֶם:

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל נִשְׁאֵל נִשְׁאֵל דָּוִד
מֵעַמָּדִי עַד־בֵּית לָחֶם:

וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי נָא כִּי זָבַחַ מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בָעִיר וְהוּא צָוָה־לִּי אָחִי וְעַתָּה
אִם־מָצָאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אֲמַלְטָה נָא וְאַרְאֶה
אֶת־אָחִי עַל־כֵּן לֹא־בָא אֶל־שְׁלַחַן
הַמֶּלֶךְ: (ס)

וַיַּחַר־אַף שָׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ
בֶּן־נָעֻת הַמַּרְדּוֹת הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי־בָחַר
אֶתָּה לְבֶן־יִשִּׁי לְבִשְׁתֶּךָ וּלְבִשְׁתַּת עֶרְוַת
אִמֶּךָ:

כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשִּׁי חַי
עַל־הָאָדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתָּה וּמִלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מָוֶת
הוּא: (ס)

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו
לָמָּה יוֹמַת מָוֶה עָשָׂה:

וַיִּטֵּל שָׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכָּתוּ וַיַּדַּע
יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הִיא מַעַם אָבִיו לְהָמִית
אֶת־דָּוִד: (ס)

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשְּׁלַחַן בְּחַר־אַף
וְלֹא־אָכַל בַּיּוֹם־הַהוּא הַשֵּׁנִי לֶחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוּ אָבִיו: (ס)

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה לְמוֹעֵד
דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

וַיֹּאמֶר לְנָעְרוֹ רֵץ מָצָא נָא אֶת־הַחֲצִיצִים
אֲשֶׁר אָנֹכִי מוֹרֶה הַנָּעַר רֵץ וְהוּא־זָרָה
הַחֲצִי לְהַעֲבֹרוֹ:

And it came to pass on the morrow after the new
moon, which was the second day, that David's place
was empty; and Saul said unto Jonathan his son:
'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal,
neither yesterday, nor to-day?'

And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked
leave of me to go to Beth-lehem;

and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath
a sacrifice in the city; and my brother, he hath
commanded me; and now, if I have found favour in
thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my
brethren. Therefore he is not come unto the king's
table.'

Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and
he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do
not I know that thou hast chosen the son of Jesse to
thine own shame, and unto the shame of thy mother's
nakedness?

For as long as the son of Jesse liveth upon the earth,
thou shalt not be established, nor thy kingdom.
Wherefore now send and fetch him unto me, for he
deserveth to die.'

And Jonathan answered Saul his father, and said unto
him: 'Wherefore should he be put to death? what
hath he done?'

And Saul cast his spear at him to smite him; whereby
Jonathan knew that it was determined of his father to
put David to death.

So Jonathan arose from the table in fierce anger, and
did eat no food the second day of the month; for he
was grieved for David, and because his father had put
him to shame.

And it came to pass in the morning, that Jonathan
went out into the field at the time appointed with
David, and a little lad with him.

And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows
which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow
beyond him.

וַיָּבֹא הַנֶּעֱרָר עַד-מָקוֹם הַחִצִּי אֲשֶׁר יָרָה
יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱרָר וַיֹּאמֶר
הֲלוֹא הַחִצִּי מִמֶּנּוּ וַהֲלָאֵה:

37 And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱרָר מִהֲרָה חוֹשָׁה
אֶל-תַּעֲמֹד וַיִּלָּקֵט גֶּעֶר יְהוֹנָתָן אֶת-(כ')
הַחֲצִי(ק' תַּחֲצִים) וַיָּבֹא אֶל-אֲדֹנָיו:

38 And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וְהַנֶּעֱרָר לֹא-יָדָע מֵאוֹמֶה אֵךְ יְהוֹנָתָן וְדָוִד
יָדָעוּ אֶת-הַדָּבָר: (ס)

39 But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת-כָּלָיו אֶל-הַנֶּעֱרָר אֲשֶׁר-לוֹ
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּיָה הָעִיר:

40 And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

הַנֶּעֱרָר בֹּא וְדָוִד קָם מֵאֲצֶל הַגִּבּוֹר וַיִּפֹּל
לְאַפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁלֹשׁ פַּעַמִּים
וַיִּשָּׁקוּ אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ
אֶת-רֵעֵהוּ עַד-דָּוִד הִגְדִּיל:

41 And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה בֵּינֵינוּ וּבֵינֶךָ וּבֵין זֶרְעֵי וּבֵין
זֶרְעֶךָ עַד-עוֹלָם: (פ)

42 And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

פרשת זכור

The Maftir for Shabbat Zakhor is Deuteronomy 25:17 – 19.

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עַמְלֹק בְּדֶרֶךְ
בְּצֹאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:17 Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֹב בְּךָ
כָּל-הַנֶּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָנָה
וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים:

18 how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלָךְ מִכָּל-אֹיְבֶיךָ
מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ
נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת-זִכְרָ עַמְלֹק מִתַּחַת
הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח: (פ)

19 Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטרת פרשת זכור

The Haftarah for Shabbat Zakhor is I Samuel 15:2 – 34.

כֹּה אָמַר יְהוָה זְבָאוֹת פִּקְדָתִי אֶת
אֲשֶׁר-עָשָׂה עִמָּלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-שָׁם לוֹ
בְּדֶרֶךְ בְּעִלְתּוֹ מִמִּצְרָיִם:

XV:2

Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עַתָּה לֵךְ וְהָכִיתָה אֶת-עִמָּלֶךְ וְהָחַרְמָתָם
אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְלֹא תַחֲמַל עָלָיו
וְהָמַתָּה מֵאִישׁ עַד-אִשָּׁה מֵעַלְלִי וְעַד-יוֹנֵק
מִשּׁוֹר וְעַד-שֶׁה מִגִּמְלִי וְעַד-חֲמֹר: (ס)

3

Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת-הָעָם וַיִּפְקְדֵם בְּטַלַּיִם
מֵאַתִּים אֶלֶף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים
אֶת-אִישׁ יְהוּדָה:

4

And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד-עִיר עִמָּלֶךְ וַיַּרְבּ בְּנַחֲל:

5

And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-הַקֵּינִי לָכֹן סֵרוּ רַגְלֵי
מִתּוֹךְ עִמָּלֶכִי כִּי-אֶסְפְּדָם עִמּוֹ וְאַתָּה
עָשִׂיתָה חֶסֶד עִם-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעִלְוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיָּסֶר קִינִי מִתּוֹךְ
עִמָּלֶךְ:

6

And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.

וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת-עִמָּלֶךְ מִחַוִּילָה בּוֹאֵךְ שׁוּר
אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מִצְרָיִם:

7

And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

וַיִּחַפֵּשׂ אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ-עִמָּלֶךְ חַי
וְאֶת-כָּל-הָעָם הַחֲרִים לְפִי-חֶרֶב:

8

And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

וַיַּחֲמַל שָׁאוּל וְהָעָם עַל-אַגַּג וְעַל-מִיטְבַּ
הַצֹּאֵן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנֵים וְעַל-הַכְּרִים
וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבּוּ הַחֲרִימָם
וְכָל-הַמְּלָאכָה נִמְבָּזָה וְנִמְסָה אֹתָהּ
הַחֲרִימוּ: (פ)

9

But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:

10

Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:

נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שָׁאוּל לְמֶלֶךְ
כִּי-שָׁב מֵאַחֲרָי וְאֶת-דְּבָרִי לֹא הִקִּים וַיִּחַר
לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה כָּל-הַלַּיְלָה:

11

'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.

וַיִּשְׁכֶּם שְׁמוּאֵל לִקְרַאת שָׁאוּל בַּבֹּקֶר
וַיִּגֹּד לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא-שָׁאוּל הַכֶּרְמֶלָה
וְהִנֵּה מְצִיב לוֹ יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד
הַגִּלְגָּל:

12 And Samuel rose early to meet Saul in the morning;
and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel,
and, behold, he is setting him up a monument, and is
gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁאוּל
בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הִקִּמְתִּי אֶת-דְּבַר
יְהוָה:

13 And Samuel came to Saul; and Saul said unto him:
'Blessed be thou of the LORD; I have performed the
commandment of the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנִי
וְקוֹל הַבֶּקֶר אֲשֶׁר אֹזְנִי שֹׁמֵעַ:

14 And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of
the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen
which I hear?'

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מֵעַמְלֵקִי הֵבִיאוּם אֲשֶׁר
חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבֶּקֶר לְמַעַן
זָבַח לַיהוָה אֶל-הִידָּהּ וְאֶת-הַיּוֹתֵר הִחְרַמְנוּ:
(פ)

15 And Saul said: 'They have brought them from the
Amalekites; for the people spared the best of the sheep
and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God;
and the rest we have utterly destroyed.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל הֲרָף וְאִגִּידָה
לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה (כ)
וַיֹּאמְרוּ [ק' וַיֹּאמֶר] לוֹ דַּבֵּר: (ס)

16 Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee
what the LORD hath said to me this night.' And he
said unto him: 'Say on.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אָמַרְתִּין אֵתָּה
בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה וַיִּמְשַׁחְךָ
יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:

17 And Samuel said: 'Though thou be little in thine own
sight, art thou not head of the tribes of Israel? And
the LORD anointed thee king over Israel;

וַיִּשְׁלַחְךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לְךָ
וְהִחְרַמְתָּה אֶת-הַחֹטְאִים אֶת-עַמְלֵק
וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כְּלוֹתָם אֹתָם:

18 and the LORD sent thee on a journey, and said: Go
and utterly destroy the sinners the Amalekites, and
fight against them until they be consumed.

וְלָמָּה לֹא-שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַט
אֶל-הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: (ס)

19 Wherefore then didst thou not hearken to the voice of
the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that
which was evil in the sight of the LORD?

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה וְאַלֶּךְ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר-שָׁלַחְתָּנִי
יְהוָה וְאָבִיא אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק
וְאֶת-עַמְלֵק הִחְרַמְתִּי:

20 And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to
the voice of the LORD, and have gone the way which
the LORD sent me, and have brought Agag the king of
Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מִהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֹאשִׁית
הַחֶרֶם לְזָבַח לַיהוָה אֶל-הִידָּהּ בַּגִּלְגָּל: (ס)

21 But the people took of the spoil, sheep and oxen, the
chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD
thy God in Gilgal.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֲפִץ לַיהוָה בְּעֹלֹת
וּבִזְבָּחִים כְּשֹׁמֵעַ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שֹׁמֵעַ
מִזְבַּח טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:

22 And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in
burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the
voice of the LORD? Behold, to obey is better than
sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

כִּי חָטְאת־קֶסֶם מָרִי וְאֹנָן וּתְרָפִים הַפָּצָר
יַעַן מָאֲסָתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסֶךָ
מִמֶּלֶךְ: (ס)

23 For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.'

וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל חָטָאתִי
כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי
יֵרְאֵתִי אֶת־הָעָם וְאֲשָׁמַע בְּקוֹלָם:

24 And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.

וְעַתָּה שָׁא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי
וְאֲשַׁתְּחִנָּה לִיהוָה:

25 Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שְׁאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ
כִּי מָאֲסָתָה אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסֶךָ יְהוָה
מִהֵיכָל מַלְכֶּךָ עַל־יִשְׂרָאֵל: (ס)

26 And Samuel said unto Saul: 'I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.'

וַיִּסַּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיִּחַזַּק בְּכַנְף־מַעֲלֹו
וַיִּקְרַע: (ס)

27 And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קִרְעַת יְהוָה
אֶת־מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ הַיּוֹם
וַנִּתְּנָה לְרֵעֶךָ הַטּוֹב מִמֶּךָ: (ס)

28 And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.

וְגַם גִּצּוֹחַ יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחַם כִּי
לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחַם:

29 And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.'

וַיֹּאמֶר חָטָאתִי עַתָּה כַּבְּדֵנִי נָא נֶגֶד
זִקְנֵי־עַמִּי וְנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לִיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

30 Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.'

וַיָּשׁוּב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שְׁאוּל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה שְׁאוּל
לִיהוָה: (ס)

31 So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ
עַמְלֶק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגַּג מֵעַדְנָת וַיֹּאמֶר אַגַּג
אֲכֹן סֶר מִרְהָמוֹת: (ס)

32 Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁכְלָה נָשִׁים חֶרֶבְךָ
בֶּן־תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמָּךְ וַיִּשְׁסֹף שְׁמוּאֵל
אֶת־אַגַּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל: (ס)

33 And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה וּשְׁאוּל עָלָה
אֶל־בֵּיתוֹ גִּבְעַת שְׁאוּל:

34 Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

פרשת פרה

The Maftir for Shabbat Parah is Numbers 19:1 – 22.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:

XIX:1 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר
דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה
אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין-בָּהּ מוּם אֲשֶׁר
לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עֹל:

2

This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתֶּנָּהּ אֵתָּה אֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא
אֵתָּה אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה וְשַׁחֲטָהּ אֵתָּה
לִפְנֵיו:

3

And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה
אֶל-זִכְחַת פְּנֵי אֹהֶל-מוֹעֵד מִדָּמָהּ שֶׁבַע
פְּעָמִים:

4

And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרַף אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עוֹרָהּ
וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרִשָּׁה יִשְׂרָף:

5

And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֲרָז וְאִזְבִּי וְשֵׁנִי תוֹלַעַת
וְהִשְׁלִיךְ אֶל-תּוֹד שְׂרִפַּת הַפָּרָה:

6

And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם
וְאַחֵר יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן
עַד-הָעֶרֶב:

7

Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

וְהַשְׂרָף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרָחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:

8

And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִשָּׁרָם אִישׁ טָהוֹר אֶת אֲפֵר הַפָּרָה וְהָנִיחַ
מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהִיטָהּ
לְעֵדֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי נִדָּה
חֲטָאת הוּא:

9

And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכַבֵּס הָאִשָּׁרָף אֶת-אֲפֵר הַפָּרָה אֶת-בְּגָדָיו
וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהִיטָהּ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת עוֹלָם:

10

And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל-נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שִׁבְעַת
יָמִים:

11

He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוא יתחטא-בֹּו בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי וְיָטָהַר וְאִם-לֹא יִתְחַטָּא בַיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטָּהַר:

12 the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל-הַנִּגָּע בַּמָּת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר-יָמוּת
וְלֹא יִתְחַטָּא אֶת-מִשְׁכָּנוֹ יִהְיֶה טָמֵא
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי
נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד
טָמְאָתוֹ בּוֹ:

13 Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי-יָמוּת בְּאֶהָל
כָּל-הַבָּא אֶל-הָאֶהָל וְכָל-אֲשֶׁר בְּאֶהָל
יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים:

14 This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וְכָל כְּלִי פָתוּחַ אֲשֶׁר אֵין-צָמִיד פָּתִיל
עָלָיו טָמֵא הוּא:

15 And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וְכָל אֲשֶׁר-יִגַּע עַל-פָּנָי הַשָּׂדֶה
בְּחִל-חֶרֶב אוֹ בָּמָת אוֹ-בַעֲצָם אָדָם אוֹ
בְּקֶבֶר יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים:

16 And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

וְלִקְחוּ לַטָּמֵא מֵעֹפָר שָׂרֶפֶת הַחַטָּאת וְנָתַן
עָלָיו מִן הַיָּמִים אֶל-כָּלִי:

17 And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

וְלָקַח אֶזּוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר
וְהִזָּה עַל-הָאֶהָל וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים
וְעַל-הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ-שָׁם וְעַל-הַנִּגָּע
בַּעֲצָם אוֹ בְּחִל אוֹ בָּמָת אוֹ בְּקֶבֶר:

18 And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל-הַטָּמֵא בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַחֲטָאוּ בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
וּכְבָּס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בַּמַּיִם וְיָטָהַר בַּעֲרֵב:

19 And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטָּא וְנִכְרְתָה
הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ
יִהְיֶה טָמֵא מִי נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא
הוּא:

20 But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

וְהִיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִזָּה מִי-הַנִּדָּה
יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְהַנִּגָּע בְּמִי הַנִּדָּה יִטְמָא
עַד-הָעֶרֶב:

21 And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וְכָל אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ
הַנִּגַּעַת הַטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב: (פ)

22

And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטרת פרשת פרה

The Haftara for Shabbat Parah is Ezekiel 36:16 – 38.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: XXXVI:16

Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן-אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל-אֲדָמָתָם
וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם
כַּטְּמֵאת הַנְּדָה הָיְתָה דַּרְכָּם לִפְנֵי:

17

'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֲשַׁפָּד חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-הַדָּם
אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם
טִמְאוּהָ:

18

Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפֶיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאֲרָצוֹת כְּדַרְכָּם
וּכְעֲלִילוֹתָם שִׁפְטֵתִים:

19

and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם וַיְחַלְלוּ
אֶת-שְׁם קְדֹשִׁי בְּאֹמֶר לָהֶם עַם-יְהוָה אֵלֶּה
וַיִּמָּאֲרֻצּוּ יֵצְאוּ:

20

And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחֱמַל עַל-שְׁם קְדֹשִׁי אֲשֶׁר חָלְלָהוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁמָּה: (פ)

21

But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לֵכֵן אֹמֵר לְבֵית-יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל
כִּי אִם-לְשֵׁם-קְדֹשִׁי אֲשֶׁר חָלְלָתֶם בַּגּוֹיִם
אֲשֶׁר-בָּאתֶם שָׁם:

22

Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדְשָׁתִי אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחֻלָּל בַּגּוֹיִם
אֲשֶׁר חָלְלָתֶם בְּתוֹכָם וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי
יְהוָה נֹאֵם אֲדֹנָי יְהוָה בְּהַקְדְּשִׁי בְּכֶם
לְעֵינֵיהֶם:

23

And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם וּקְבַצְתִּי
אֶתְכֶם מִכָּל-הָאֲרָצוֹת וַהֲבֵאתִי אֶתְכֶם
אֶל-אֲדָמָתְכֶם:

24

For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וּזְרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם מִכָּל טִמְאַוְתֵּיכֶם וּמִכָּל-גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם:	25	And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.
וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשׁ אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסַּרְתִּי אֶת-לֵב הָאֶבֶן מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:	26	A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.
וְאֶת-רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר-בִּחְקֵי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם:	27	And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.
וַיִּשְׁבְּתֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְתִּיכֶם וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים:	28	And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.
וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טִמְאַוְתֵּיכֶם וּקְרָאתִי אֶל-הַדֶּגֶן וְהִרְבֵּיתִי אוֹתוֹ וְלֹא-אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב:	29	And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.
וְהִרְבֵּיתִי אֶת-פְּרֵי הָעֵץ וְתִגְבַּת הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרֶפֶת רָעָב בְּגוֹיִם:	30	And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.
וַיִּזְכְּרֶתֶם אֶת-דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא-טוֹבִים וּנְקַטְתֶּם בְּפִנְיֶיכֶם עַל עוֹנֵתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:	31	Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.
לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי-עֹשֶׂה נָא אֲדַגֵּי יְהוָה וַיֵּדַע לָכֶם בּוֹשׁוּ וְהִפְלִמוּ מִדַּרְכֵיכֶם בַּיִת יִשְׂרָאֵל: (ס)	32	Not for your sake do I this, saith the Lord GOD, be it known unto you; be ashamed and confounded for your ways, O house of Israel.
כֹּה אָמַר אֲדַגֵּי יְהוָה בַּיּוֹם טָהַרְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל עוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת-הָעָרִים וְנִבְנוּ הַחֲרָבוֹת:	33	Thus saith the Lord GOD: In the day that I cleanse you from all your iniquities, I will cause the cities to be inhabited, and the waste places shall be builded.
וְהָאֶרֶץ הַנִּשְׁמָה תַעֲבֹד תַּחַת אֲשֶׁר הָיְתָה שְׁמָמָה לְעֵינֵי כָל-עוֹבֵר:	34	And the land that was desolate shall be tilled, whereas it was a desolation in the sight of all that passed by.
וְאָמְרוּ הָאֶרֶץ הַלֵּזֹל הַנִּשְׁמָה הָיְתָה כְּגִן-עֵדֶן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת וְהַנִּשְׁמּוֹת וְהַנִּהְרָסוֹת בְּצוּרוֹת יִשְׁבּוּ:	35	And they shall say: This land that was desolate is become like the garden of Eden; and the waste and desolate and ruined cities are fortified and inhabited.

וַיֵּדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרְוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי
אֲנִי יְהוָה בְּנִיתִי הַנְּהַרְסוֹת נִטְעַתִּי הַנְּשֹׁמָה
אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי: (ס)

כָּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה עוֹד זֹאת אֲדַרֵּשׁ
לְבֵית-יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרֻבָּה אֹתָם
כַּצֹּאן אָדָם:

כַּצֹּאן קִדְשִׁים כַּצֹּאן יְרוּשָׁלַם בְּמוֹעֲדֶיהָ
כֵּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרֻבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן
אָדָם וַיֵּדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: (פ)

36 Then the nations that are left round about you shall know that I the LORD have builded the ruined places, and planted that which was desolate; I the LORD have spoken it, and I will do it.

37 Thus saith the Lord GOD: I will yet for this be inquired of by the house of Israel, to do it for them; I will increase them with men like a flock.

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem in her appointed seasons, so shall the waste cities be filled with flocks of men; and they shall know that I am the LORD.'

פרשת החודש

The Maftir for Shabbat HaHodesh is Exodus 12:1 – 20.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם לֵאמֹר:

XII:1 And the LORD spoke unto Moses and Aaron in the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן
הוּא לָכֶם לְחֹדֶשִׁי הַשָּׁנָה:

2 'This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.

דַּבְּרוּ אֵל-כָּל-עֵדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּעֲשֹׂר
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה
לְבֵית-אֵבֶת שֶׂה לְבֵית:

3 Speak ye unto all the congregation of Israel, saying: In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to their fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם־יִמְעַט הַבֵּית מִהֵנֹת מִשֶּׁה וְלָקַח הוּא
וּשְׁכֵנוֹ הִקְרֹב אֶל-בֵּיתוֹ בְּמִכְסֵּת נַפְשׁוֹ
אִישׁ לִפִּי אֲכָלוּ תִּכְסּוּ עַל-הַשֶּׂה:

4 and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

שֶׂה תָּמִים זָכָר בֶּן־שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם
מִן־הַכֹּבָשִׁים וּמִן־הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5 Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קָהָל
עֵדַת־יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֶרְבָּיִם:

6 and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וְלָקַחוּ מִן־הַדָּם וַנָּתַנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת
וְעַל־הַמַּשְׁקוּף עַל הַבָּתִּיִּם אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ
אוֹתוֹ בָּהֶם:

7 And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צִלִּי־אֵשׁ
וּמִצּוֹת עַל־מֵרָרִים יֹאכְלֶהוּ:

8 And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

אֶל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבִשָּׁל מִבִּשָּׁל
בָּמִים כִּי אִם־צִלִּי־אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל־כַּרְעָיו
וְעַל־קַרְבּוֹ:

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וְחִנָּתָר מִמֶּנּוּ
עַד־בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:

10 And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

וְכִכָּה֛ תֹּאכְלוּ אֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָלִים
נְעִלֵיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִקְלָכֶם בְּיָדְכֶם
וְאָכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּחִפְזוֹן כִּי־הוּא לַיהוָה:

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בָאָרֶץ־מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהַפִּיתִי כָל־בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם
וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעֲשֶׂה
שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֹת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת־הַדָּם וּפְסַחְתִּי עֲלֵיכֶם
וְלֹא־יְהִיָּה בָכֶם נֶגֶף לְמַשְׁחִית בְּהַכֹּתִי
בָּאָרֶץ מִצְרַיִם:

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה חַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחִגְגֶּתֶם אֹתוֹ
חֵג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגַּגְהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial, and ye shall keep it a feast to the LORD; throughout your generations ye shall keep it a feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֵד בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבֵּיתְכֶם כִּי
כָל־אֶכָּל חֵמֶץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד־יוֹם הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit the first day ye shall put away leaven out of your houses; for whosoever eateth leavened bread from the first day until the seventh day, that soul shall be cut off from Israel.

וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל־מְלָאכָה לֹא־יַעֲשֶׂה בָהֶם אֵד אֲשֶׁר
יֹאכַל לְכָל־נֶפֶשׁ הוּא לִבְדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם:

16 And in the first day there shall be to you a holy convocation, and in the seventh day a holy convocation; no manner of work shall be done in them, save that which every man must eat, that only may be done by you.

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַמִּצּוֹת כִּי בַעֲצַם הַיּוֹם הַזֶּה
הוֹצֵאתִי אֶת־עַבְדָּאֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת
עוֹלָם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened bread; for in this selfsame day have I brought your hosts out of the land of Egypt; therefore shall ye observe this day throughout your generations by an ordinance for ever.

בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּעֲרֹב
תֹּאכְלוּ מִצֹּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים
לַחֹדֶשׁ בַּעֲרֹב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the month at even, ye shall eat unleavened bread, until the one and twentieth day of the month at even.

שִׁבְעַת יָמִים שָׁאֵר לֹא יִמָּצָא בְּבֵיתְכֶם כִּי
כָל־אֹכֵל מִחֻמֶּצֶת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַזֶּהוּא
מֵעֵדֶת יִשְׂרָאֵל בֶּגֶר וּבְאֻרַח הָאָרֶץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your houses; for whosoever eateth that which is leavened, that soul shall be cut off from the congregation of Israel, whether he be a sojourner, or one that is born in the land.

כָּל־מִחֻמֶּצֶת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיתְכֶם
תֹּאכְלוּ מִצֹּת: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפטרת פרשת החודש

The Haftara for Shabbat HaHodesh is Ezekiel 45:16 – 46:18.

כָּל הָעָם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת
לְנָשִׂיא בִּישְׂרָאֵל:

XLV:16 All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

וְעַל־הַנְּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה
וְהַזֶּכֶד בַּחֲגִים וּבְחֻדְשִׁים וּבְשַׁבָּתוֹת
בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה
אֶת־הַחֲטָאת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעוֹלָה
וְאֶת־הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעֵד בֵּית יִשְׂרָאֵל: (ס)

17 And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the meal-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings, to make atonement for the house of Israel.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּרֵאשׁוֹן בְּאֶחָד
לַחֹדֶשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ־בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְחֹטֵאת
אֶת־הַמִּקְדָּשׁ:

18 Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת וְנָתַן אֶל־מְזוֹזֹת
הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פְּנֹת הָעֲזָרָה לְמִזְבֵּחַ
וְעַל־מְזוֹזֹת שַׁעַר הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

19 And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בַּשְּׁבִיעָה בַּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שָׂגָה
וּמִפְתִּי וּכְפֹרֶתֶם אֶת־הַבַּיִת:

20 And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.

בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה
לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים מִצֹּת וְאֹכְלִי:

21 In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.

וְעָשָׂה הַנְּשִׂא בַּיּוֹם הַהוּא בְּעֵדוֹ וּבְעֵד
כָּל־עַם הָאָרֶץ פֶּרֶךְ חֲטָאת:

22 And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.

וּשְׁבַעַת יְמֵי-הָחֹג יַעֲשֶׂה עֹלָה לַיהוָה
שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעַת אֵילִים תְּמִימִם לַיּוֹם
שִׁבְעַת הִנְמִים וְחֹטָאת שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם:

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
וְשֶׁמֶן הַיֵּין לְאֵיפָה:

בַּשְּׁבִיעִי בַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּחֹג
יַעֲשֶׂה כָאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּחֲטָאת
כַּעֲלָה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן: (ס)

כַּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שְׁעַר הַחֲצָר
הַפְּנִימִית הַפְּנִי קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁתִּי יִפָּתַח וּבַיּוֹם
הַחֹדֶשׁ יִפָּתַח:

וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשְּׁעַר מִחוּץ
וְעָמַד עַל-מְזוּזַת הַשְּׁעַר וַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת-עֹלֹתוֹ וְאֶת-שְׁלָמוֹ וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל-מִכְתָּן הַשְּׁעַר וַיֵּצֵא וְהַשְּׁעַר לֹא-יִסָּגֵר
עַד-הָעֶרֶב:

וְהִשְׁתַּחֲוּ עַם-הָאָרֶץ פֶּתַח הַשְּׁעַר הַהוּא
בַּשַּׁבָּתוֹת וּבַחֲדָשִׁים לִפְנֵי יְהוִה:

וְהָעֹלָה אֲשֶׁר-יִקְרֹב הַנָּשִׂיא לַיהוָה בַּיּוֹם
הַשַּׁבָּת שְׁשֶׁה כִּבְשִׂים תְּמִימִם וְאֵיל תְּמִים:

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים מִנְחָה מִתַּת
יָדוֹ וְשֶׁמֶן הַיֵּין לְאֵיפָה: (ס)

וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ פֶּר בֶּן-בָּקָר תְּמִימָם וְשֵׁשֶׁת
כִּבְשִׂים וְאֵיל תְּמִימָם יִהְיוּ:

וְאֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וְלִכְבָּשִׂים כְּאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדוֹ וְשֶׁמֶן הַיֵּין
לְאֵיפָה:

וּבָבֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשְּׁעַר יָבֹא
וּבִדְרָכּוֹ יֵצֵא:

23 And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.

24 And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.

25 In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.

XLVI:1 Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.

2 And the prince shall enter by the way of the porch of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.

3 Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.

4 And the burnt-offering that the prince shall offer unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs without blemish and a ram without blemish;

5 and the meal-offering shall be an ephah for the ram, and the meal-offering for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

6 And in the day of the new moon it shall be a young bullock without blemish; and six lambs, and a ram; they shall be without blemish;

7 and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs according as his means suffice, and a hin of oil to an ephah.

8 And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of the gate, and he shall go forth by the way thereof.

וּבָבוֹא עִם-הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בְּמוֹעֲדִים
הַבָּא דֶּרֶךְ-שְׁעַר צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת וַיֵּצֵא
דֶּרֶךְ-שְׁעַר נֹגֵב וְהָבֹא דֶּרֶךְ-שְׁעַר נֹגֵב וַיֵּצֵא
דֶּרֶךְ-שְׁעַר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשְּׁעַר
אֲשֶׁר-בָּא בּוֹ כִּי נָכְחוּ (כ' יֵצֵאוּ) [ק' יֵצֵאוּ]:

וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבוֹאֵם יָבוֹא וּבִצְאתָם
יֵצֵאוּ:

וּבְחֻגִּים וּבְמוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה אֵיפָה
לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל וּלְכַבָּשִׁים מִתַּת יָדוֹ
וְשֶׁמֶן הָיִן לְאֵיפָה: (פ)

וְכִי-יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נִדְבָה עוֹלָה אוֹ-שְׁלָמִים
נִדְבָה לִיהוָה וּפָתַח לוֹ אֶת-הַשְּׁעַר הַפְּנִיה
קָדִים וַעֲשֶׂה אֶת-עֲלֹתוֹ וְאֶת-שְׁלָמָיו כְּאֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת-הַשְּׁעַר
אַחֲרֵי צֵאתוֹ:

וְכַבֵּשׁ בֶּן-שָׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
לִיהוָה בְּבֹקֶר בְּבֹקֶר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ:

וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בְּבֹקֶר בְּבֹקֶר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשֶׁמֶן שְׁלִישִׁית הָהֵיךְ לָרֶס
אֶת-הַסֵּלֶת מִנְחָה לִיהוָה חֲקוֹת עוֹלָם
תָּמִיד:

(כ' וְעֵשׂו) [ק' יַעֲשֹׂו] אֶת-הַכֶּבֶשׂ
וְאֶת-הַמִּנְחָה וְאֶת-הַשֶּׁמֶן בְּבֹקֶר בְּבֹקֶר
עוֹלֹת תָּמִיד: (ס)

כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה כִּי-יִתֵּן הַנָּשִׂיא מִתְּנָהוּ
לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבָנָיו תִּהְיֶה
אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה: (ס)

וְכִי-יִתֵּן מִתְּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאֶחָד מֵעַבְדָּיו
וְהָיְתָה לוֹ עַד-שָׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת לַנָּשִׂיא
אֲדָּ נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה:

וְלֹא-יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנַּחֲלַת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנְחַל אֶת-בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא-יִפְצְצוּ עִמִּי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

But when the people of the land shall come before the LORD in the appointed seasons, he that entereth by the way of the north gate to worship shall go forth by the way of the south gate; and he that entereth by the way of the south gate shall go forth by the way of the north gate; he shall not return by the way of the gate whereby he came in, but shall go forth straight before him.

9

And the prince, when they go in, shall go in in the midst of them; and when they go forth, they shall go forth together.

10

And in the feasts and in the appointed seasons the meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

11

And when the prince shall prepare a freewill-offering, a burnt-offering or peace-offerings as a freewill-offering unto the LORD, one shall open for him the gate that looketh toward the east, and he shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and after his going forth one shall shut the gate.

12

And thou shalt prepare a lamb of the first year without blemish for a burnt-offering unto the LORD daily; morning by morning shalt thou prepare it.

13

And thou shalt prepare a meal-offering with it morning by morning, the sixth part of an ephah, and the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour: a meal-offering unto the LORD continually by a perpetual ordinance.

14

Thus shall they prepare the lamb, and the meal-offering, and the oil, morning by morning, for a continual burnt-offering.

15

Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift unto any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to his sons; it is their possession by inheritance.

16

But if he give of his inheritance a gift to one of his servants, it shall be his to the year of liberty; then it shall return to the prince; but as for his inheritance, it shall be for his sons.

17

Moreover the prince shall not take of the people's inheritance, to thrust them wrongfully out of their possession; he shall give inheritance to his sons out of his own possession; that My people be not scattered every man from his possession.'

18

הפטר שבת הגדול

The Haftara for Shabbat HaGadol is Malachi 3:4 – 24.

וְעֶרְכָּהּ לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדָמֶנִּית:

III:4

Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as in ancient years.

וְקִרְבֹּתִי אֵלֵיכֶם לְמוֹשֶׁפֶט וְהִנֵּיתִי עֵד
מִמֹּהֶר בְּמַכְשָׁפִים וּבִמְנַאֲפִים וּבְנֹשְׁבָעִים
לְשָׁקֵר וּבְעֹשֵׂי שְׂכָר־שָׂכִיר אֶלְמָנָה וַיְתוֹם
וּמִטִּי־גֵר וְלֹא יִרְאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

5

And I will come near to you to judgment; and I will be a swift witness against the sorcerers, and against the adulterers, and against false swearers; and against those that oppress the hireling in his wages, The widow, and the fatherless, and that turn aside the stranger from his right, and fear not Me, Saith the LORD of hosts.

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שֹׁנֵיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יַעֲקֹב
לֹא כִלִיתֶם:

6

For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סִרְתֶּם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשׁוּבָה אֵלֵיכֶם אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמְרַתֶּם בְּמִוֶּה נָשׁוּב:

7

From the days of your fathers ye have turned aside from Mine ordinances, and have not kept them. Return unto Me, and I will return unto you, Saith the LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

הִיקָבַע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֹתִי וְאַמְרַתֶּם בְּמִוֶּה קֹבְעֵנוּךְ הַמַּעֲשֵׂר
וְהַתְרוּמָה:

8

Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say: 'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and heave-offerings.

בְּמִאֲרָה אַתֶּם נֹאֲרִים וְאֹתִי אַתֶּם קֹבְעִים
הַגּוֹי כֻּלּוֹ:

9

Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even this whole nation.

הָבִיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֵׂר אֶל־בֵּית הָאוֹצָר
וַיְהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחִנּוּנִי נָא בְּזֹאת אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא אֶפְתָּח לָכֶם אֶת
אֲרָבוֹת הַשָּׁמַיִם וְהִרֵיקֹתִי לָכֶם בָּרָכָה
עַד־בְּלִי־דִי:

10

Bring ye the whole tithe into the store-house, that there may be food in My house, and try Me now herewith, Saith the LORD of hosts, if I will not open you the windows of heaven, and pour you out a blessing, that there shall be more than sufficiency.

וְגַעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֹל וְלֹא־יִשְׁחַת לָכֶם
אֶת־פְּרֵי הָאֲדָמָה וְלֹא־תִשְׁכַּל לָכֶם הַגֶּפֶן
בְּשָׂדֶה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

11

And I will rebuke the devourer for your good, and he shall not destroy the fruits of your land; Neither shall your vine cast its fruit before the time in the field, Saith the LORD of hosts.

וְאַשְׁרוּ אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ אֶתֶם
אֶרֶץ חֶפְץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

12

And all nations shall call you happy; For ye shall be a delightsome land, Saith the LORD of hosts.

חֲזָקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה וְאַמְרַתֶּם
מִה־נִּדְבַרְנוּ עָלַיךָ:

13

Your words have been all too strong against Me, Saith the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we spoken against thee?'

אָמַרְתֶּם שׁוֹא עֲבַד אֱלֹהִים וּמַה-בְּצַע כִּי
שָׁמְרָנוּ מִשְׁמֶרֶתוֹ וְכִי הָלַכְנוּ קִדְרָנִית מִפְּנֵי
יְהוָה צָבָאוֹת:

14 Ye have said: 'It is vain to serve God; and what profit is it that we have kept His charge, and that we have walked mournfully because of the LORD of hosts?

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאֻשְׁרִים זָדִים גַּם-נִבְנֹנוּ עֲשֵׂי
רָשָׁעָה גַם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלֵטוּ:

15 And now we call the proud happy; yea, they that work wickedness are built up; yea, they try God, and are delivered.'

אִזְ נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לְפָנָיו לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

16 Then they that feared the LORD Spoke one with another; and the LORD hearkened, and heard, and a book of remembrance was written before Him, for them that feared the LORD, and that thought upon His name.

וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי
עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאִשֶּׁר יַחְמֹל
אִישׁ עַל-בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts, in the day that I do make, even Mine own treasure; and I will spare them, as a man spareth His own son that serveth him.

וְשִׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין
עֲבַד אֱלֹהִים לְאִשֶּׁר לֹא עָבָדוּ: (פ)

18 Then shall ye again discern between the righteous and the wicked, between him that serveth God and him that serveth Him not.

כִּי-הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בֶּעֶר כְּתָנוֹר וְהָיוּ
כָּל-זָדִים וְכָל-עֹשֶׂה רָשָׁעָה קֵשׁ וְלֹהֵט
אֹתָם הַיּוֹם הַבֹּא אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת אֲשֶׁר
לֹא-יֵעָזֵב לָהֶם שָׁרֶשׁ וְעֵנָף:

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a furnace; and all the proud, and all that work wickedness, shall be stubble; and the day that cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צִדְקָה
וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ וַיֵּצְאֲתָם וּפְשָׁתָם כְּעֹגְלֵי
מִרְבֶּק:

20 But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

וְעִסּוֹתֶם רַשָּׁעִים כִּי-יְהִיוּ אֶפְרַח תַּחַת כַּפּוֹת
רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה
צָבָאוֹת: (פ)

21 And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

זְכֹרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ
בְּחֶרֶב עַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים:

22 Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

הִנֵּה אֲנִכִּי שְׁלַח לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

23 Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

וְהָשִׁיב לִב־אֲבוֹת עַל-בָּנִים וּלִב בָּנִים
עַל-אֲבוֹתָם פֶּן-אֲבֹא וְהִכִּיתִי אֶת-הָאָרֶץ
חֲרָם: הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלַח לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

24 And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction. [Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]